

5246
TEMES VÁRMEGYE

TEMES CSALÁDJAI

IRTA

LENDVAI MIKLÓS

KIADJA

A DÉLMAGYARORSZÁGI TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI MÚZEUM-TÁRSULAT

III. KÖTET.

TEMESVÁR
CSENDES JAKAB KÖNYVNYOMDÁJA
1905.

TEMES VÁRMEGYE NEMES CSALÁDJAI

Írta:

Lendvai Miklós

Kiadja

a Délmagyarországi történelmi és régészeti
muzeum-társulat.

III. KÖTET.

Temesvár, 1905.
Csendes Jakab könyvnyomdája.

3500 o

ABIC

ELŐSZÓ

A HARMADIK KÖTETHEZ.

Midőn a **Temes vármegye nemes családjai** harmadik kötetét közrebocsájtom, mindenekelőtt hálás köszönetemet fejezem ki mindazoknak, kik lehetővé tették, hogy művem harmadik kötete is megfelelő diszes kiállításban hagyhassa el a sajtót. Hálás köszönettel tartozom első sorban *Temes vármegye közönségének*, mely ismétel'en jelentékeny anyagi támogatásban részesítette művemet. Mély hálával tartozom a *Dél-magyarországi történelmi és régészeti muzeumtársulat*-nak, hathatós erkölcsi támogatásáért és közéletünk számos kitünőségének, kik nehéz munkámat serkentő buzditásukkal segítették elő, végre a szakajtó bírálatainak, melyek jóakarólag méltatták művem I. és II. kötetét, s számos hasznos utmutatást nyújtottak, melyeket lehetőleg követni igyekeztem a harmadik kötet megírásánál.

E kötetben Temes vármegye nemes családjai közül azokat ismertetem, kiknek kezdőbetűje J, K, L, M, N, és O. — A következő: negyedik és befejező kötetben a P—Z kezdőbetűjű családokat fogom ismertetni.

Tizenkét családi színezett címér van mellékelve e kötethez: a Kormos, almánfalvi Niamessny, rudnai Nicolics báró, csicseri Ormós, nagy- és kissemklaki Osztóics, De Pottere, vágszerdahelyi Prepeliczay, brinski Rajasich báró, Szájbely, Szentgyörgyi, Timáry és Tötössy családok czimerei, továbbá a II. Endre király által az Ottlyk-család részére 1232-ben kiadott adománylevél hű másolata, a szöveg közé nyomva pedig a Kormos-családra vonatkozó egyik régi diplomának másolata.

A negyedik kötethez mellékelve lesznek: a germáni Constantinovics, Demkó-Belanszky, gyarmathai Derera, cserneki és tarkeői Dessewffy gróf, Endrédi, Fischer, dézsánfalvi Gyika, losonczy Gyürky gróf, tordai Igaz, monostori Izdenczy báró, Szoliczai Jovannovich, gaádi Kayser, asguthi Körtvélyessy, Lászlóffy, ozori és kochanóczi Ottlyk, furluki Palik-Ucsevny, kisjeszeni Paulovics, laczunási Sztojánovics báró, ivanóczi Szuló, Szivák, nagypéli Sternthal és zelenkai gróf Zselenski családok színezett czimerei.

Temesvárott, 1905. évi október hó.

Lendvai Miklós.

Jablonczay. Jablonczay Mihály, temesmegyei szolgabíró, Temes vármegyének 1794. június 10-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Pozsony vármegyének 1794. május 31-én kelt bizonyáglevelével.¹ Mihály fiai: *Károly*, hittudór, a kalocsai érseki egyházmegyében áldozár és tanár, *Ádám*, temesmegyei esküdt és *Imre*, berényi urad. kasznár, utóbb Temes vármegyének 1830. jan. 19. tartott közgyűlésén hirdették ki nemességüket.² A bemutatott keresztlevelek szerint Károly 1799. jun. 10. Uj-Aradon, Ádám 1800. decz. 21. Aradon és Imre 1803. jan. 7. Aradon született. — Ádám esküdt 1832-ben levéltárnokká lépett elő és még ugyanazon évben táblabíróvá neveztetett ki; utóbb a vármegye első főadószedője lett és 1848-ban törvényszéki bírónak választatott meg.³ A vármegyei levéltárban őrzött végrendelete szerint volt egy néneje: Tardy Klára, a ki Rákos-Keresztúron lakott; továbbá egy Kunigunda nevű gyámleánya. — A család r. kath. vallású.

Jacobi alias Láni. L. Láni alatt.

Jagasits. Jagasits Alajos, lippai sóhivatali tiszt, Temes vármegyének 1835. aug. 24. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Vas vármegyének 1812. jun. 30. és 1835. ápr. 27. kelt bizonyáglevelével.⁴ Ebből és Zala vármegyének 1811. szept. 16. kelt bizonyágleveléből kitűnik, hogy III. Károly király (Bécs, 1715. jul. 28.) nemesítette Jagasits Jánost és nejétől, Szalay Annától származott Ferencz, Ádám, László, György, Katalin, Anna, Éva és Julianna nevű gyermekeit. *László* unokája volt *Ignác*, a sárvári uradalom tisztje és ennek fia: *Alajos*, ki előbb a magyar testőrző seregnél szolgált, azután Temes vármegyébe, Lippára került sóhivatali tisztnek, mely állásából a negyvenes években sóhivatali ellenőrré lépett elő. Az ötvenes években már nem lakott Temes vármegyében.

Jagodits (kernyécsai). Jagodits Spaszoje pancsovai kereskedő I. Ferencz királytól (Veinzirl, 1824. szept. 17.) a magyar nemességet a »kernyécsai« előnévvel kapta. Temes vármegyének 1828. évi január 21-én tartott közgyűlésén Jagodits Spaszoje, valamint János, Péter és Pál nevű fiai kihirdették nemességüket, Krassó vármegyének 1827. ápr. 23-án kelt bizonyáglevelével.⁵ A család 1819. óta birtokosa a kernyécsai (Krassó-Szőrény m.) nemesi birtoknak.

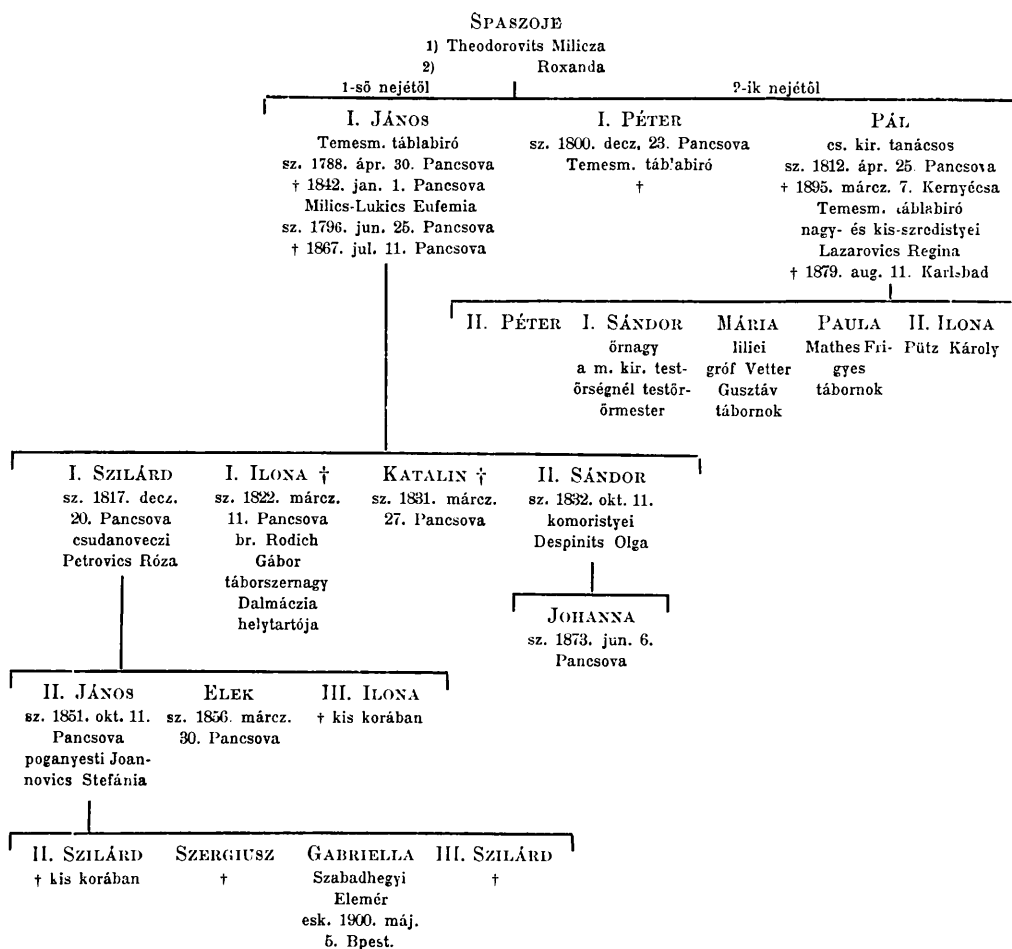
A családdal rokonságban áll Jagodits Bogumil kanaki (Torontál m.) birtokos, ki I. Ferencz József király Bécsben, 1897. évi január hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar nemességet a »kernyécsai« előnévvel kapta; egyszersmind nemesítették az első nejétől szül. koronai Aimássy Arankától született János és Elemér nevű gyermekei.⁶ Kernyécsai Jagodits Bogumil 1897. febr. 7-én Temesvárott nőül vette Rodich Katalin bárónőt, néhai Rodich Gábor br. tábornagy v. b. t. t. Dalmácia volt helytartója és neje pestyerei Theodor Ágota leányát.

Jagodits Spaszoje leszármazói a következők:⁷

¹ Jkv. 1794. évi 280. — ² Jkv. 1830. évi 315. — ³ Jkv. 1832. évi 1463 és 3456, 1848. évi 1614.

⁴ Jkv. 1835. évi 2327.

⁵ Jkv. 1828. évi 177. — ⁶ Bud. Közl. 1897. évi 26. sz. — ⁷ Jkv. 1835. évi 1083. és 1838. évi 3247.

Címere a diploma szerint: Vörös és ezüst pólya által vágott pajzs. A vörös pólyában három arany csillag. A felső arany mezőben kiterjesztett szárnyu, vörös csőrű, jobbra néző fekete sas. Az alsó kék mezőben három zöld domb mögött fölkelő arany nap. Sisakdisz: kék színű, arany zsinóros magyar huszár-ruhába öltözött, vörös csákós magyar vitéz, fölemelt jobbujában kivont kard. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

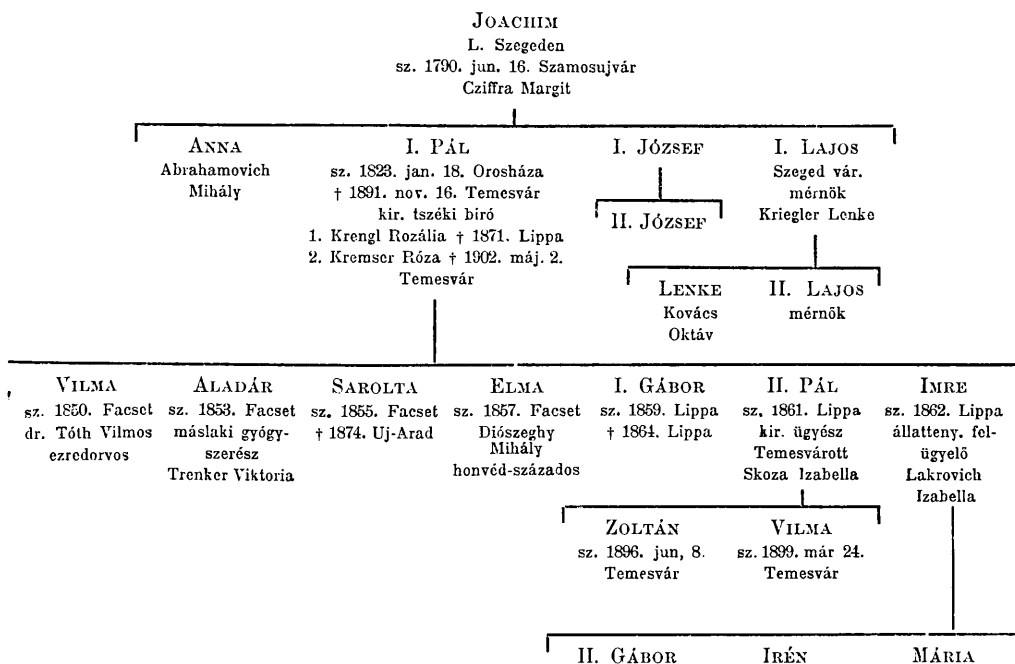
Jakabffy. E kiterjedt családból Jakabffy Bogdán, bánlaki és nagyzsámi urad. tisztartó, Temes vármegyének 1832. június 18-án tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét, Torontál vármegyének 1830. márcz. 29-én és Belső-Szolnok vármegyének 1829. decz. 5-én kelt nemesi bizonyáglevelével.¹ Jakabffy Bogdán a negyvenes években elköltözött Temes vármegyéből.

A Jakabffy-család másik ágából származott Jakabffy Pál, ki a hetvenes és nyolczvanas években kir. törvényszéki bíró volt Temesvárott és vezérszerepet vitt az ottani hazafias mozgalmakban. Egyik megalapítója és alelnöke volt a temesvári magyar színügygyámolító-egyletnek, a magyar nyelvet terjesztő-egyesületnek, továbbá elnöke a honvédszobor-bizottságnak, mely az ő kezdeményezésére alakult meg. A szabadságharcban mint honvéd-főhadnagy vett részt; az alkotmányos idők beálltával élénken

¹ Jkv. 1832. évi 1403.

vett részt a vármegyei közéletben és élte fogytáig hazafias lelkesedéssel működött a közélet terén.

Nemzedékrendje ez:

Jakabos. Jakabos Mihályt és Gergelyt Apafi fejedelem 1662. jul. 13. a keresztesi mezőn nemesítette meg. Ezt a nemességet *J. János* aradmegyei esküdt a háromszéki székely kerület 1771. jul. 30. adott bizonyítványa alapján Arad megyében 1772. okt. 5. hirdette ki; 1784. ápr. 6. világosi szolgabíró lett. Fiai: *a) Imre*, ki a XVIII. század végén a magyar testőrségnél szolgált és tokaji sóhivatali tiszt lett, *b) József*, aradmegyei szolgabíró † 1815.¹ — Imrének neje volt: Raitrixtn Anna; fia, *József* (szül. 1802. aug. 29.) ujaradi uradalmi tiszt, Temes vármegyének 1838. máj. 18. közgyűlésén kihirdettette nemességét, Arad vármegyének 1827. jul. 16. kelt bizonyáglevelével² J. József csak rövid ideig lakhatott a megyében, mert a voksoló nemesekről vezetett 1841. évi lajstromban neve már nem fordul elő.

Jancsó. Jancsó Antal krassómegeyi szolgabíró fia, Jancsó János nyug. cs. kir. helytartó, Temes vármegyének 1820. július 3. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Krassó vármegyének 1820. május 10-én kelt bizonyáglevelével, melyből kitűnik, hogy I. Lipót király 1700. évben nemesítette Jancsó Györgyöt; ennek fia volt István, a kitől származott Antal.³ Jancsó János vármegyénkben táblabírói tisztséget viselt. Egyik fia, *Pál*, tb. esküdt kérelmére a vármegye 1846-ban megkereste a bánsági főhadai kormányt, hogy léptettesse elő Pál testvéreit: *Imrét*, ki a br. Haynau nevét viselő gyalogezredben nyolcz év óta mint ezred-kadét szolgál, tisztnek és *Antalt*, ki a Károly Ferdinánd főherczeg nevét viselő gyalog-ezredben három év óta mint ezred-kadét szolgál, császári kadétnak. A megkeresésben főlemlíti a vármegye, hogy az említett két fiu atyja: Jancsó János a lipcsei csatában kapott sebében halt meg. A

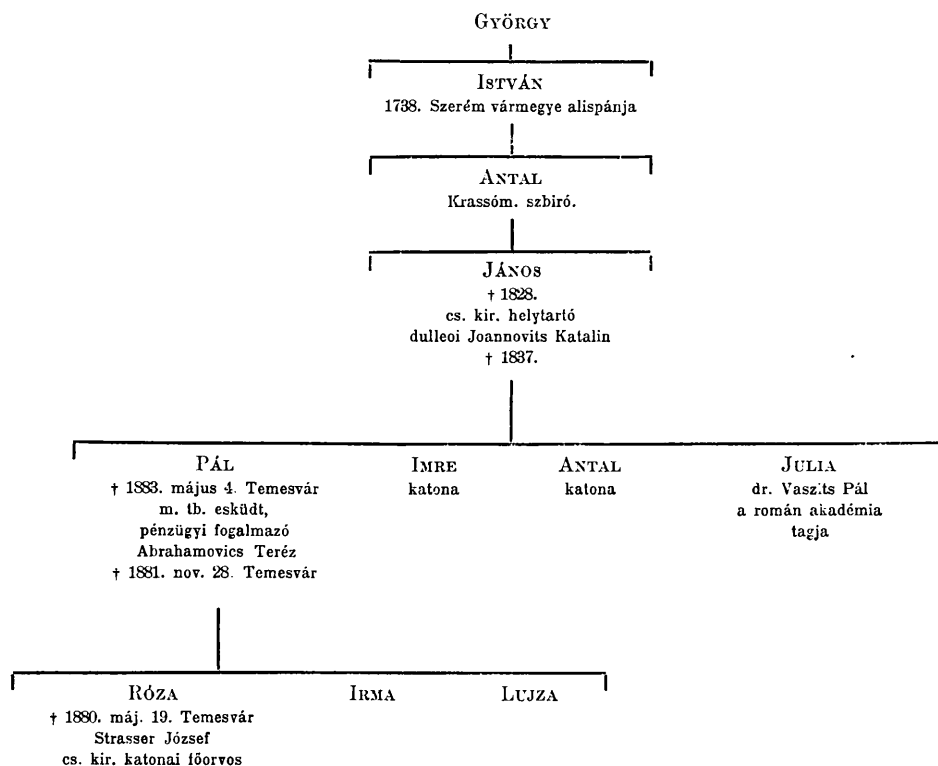
¹ Márki: Arad tört. II, 684. — ² Jkv 1838. évi 1849.

³ Jkv. 1820. évi 1775.

vármegye irt egyszersmind br. Haynau Gyula és br. Berger János ezredtulajdonosoknak is.¹ Hogy volt-e sikere a vármegye közbenjárásának, annak az iratok közt nincs nyoma.

Jancsó Pál 1867-ben újra tb. esküdtnek neveztetett ki; utóbb pénzügyi fogalmazó lett és 1883. évi május hó 4-én halt meg Temesvárott, 67 éves korában.

A család nemzedékrendje ez:²

Janits (klopódiai). Janits István 1826—38. bírta a temesmegyei Klopódiát; utóbb nyitrai megyei birtokos lett. V. Ferdinánd király (Bécs, 1845. január 30) nemesi rangra emelte Janits Istvánt és nejétől, Schönfeld Francziskától született István, Károly és Ödön nevű fiait; egyszersmind neki a Temes vármegyében fekvő Klopódia helységről a „klopódiai” előnevet adományozta. Az erről kiállított czimeres nemes-levél Nyitra vármegyében 1845. június 16-án lett kihirdetve. E család nem lakott és nem szerepelt vármegyénkben. Leszármazói közül *Imre*, nyitrai megyei volt főjegyző, utóbb országgyűlési képviselő.

Czímere a magyar szövegű diploma szerint: »Egy ötlevelű és arany középpontu, három ezüst virágcsás ezüst pólya által széltében osztott álló vitézvért, felső veres osztályában balra fordult fekvő arany nyíllal, alsó kék osztályában pedig két sorban három-három arany golyóval.« — Sisakdisz: tollait kiterjesztő, természetes színű páva. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Nagy Iván és Siebmacher e családról nem emlékeznek meg.

¹ Jkv. 1846. évi 740. — ² Jkv. 1825. évi 2101., 1828. évi 1119., 1830. évi 2513. és 1837. évi 528.

Janitsáry (dragomirestyei). E család a 18-iki század végén Görögországból származott Magyarországra. Birtokos volt Komárom, Fejér, Krassó és Temes vármegyékben. Temesben 1898-ig az agai (bresztováczi) nemesi birtokot birta. Alapítója Janitsáry Miklós, ki a magyarországi hajózásnak és gabona-kereskedésnek a 19-ik század elején egyik legkitűnőbb és legvállalkozóbb uttörője volt. Nagy kiterjedésű és az ország négy folyamát hasító számos hajóival félszázadot meghaladó időn át folytatott gabona-kereskedése; hatalmas vállalatai és ezekben tanusított valódi kereskedelmi szelleme, szilárd becsületessége, fáradhatlan tevékenysége és kereskedelmi széles ismeretei által neve a kereskedő-világban egyaránt ismertté és tiszteltté lőn.¹ Érdemei legfelsőbb helyen is elismertetvén, V. Ferdinánd király (Bécs, 1844. okt. 24.) a magyar nemesség adományozásával tüntette ki; egyszersmind 8493 frt 02 krnyi áron neki adományozta a krassómegyei Dragomirestye egynegyed részét, a »dragomirestyei« előnévvel. A czimeres nemes- és adománylevél Temes vármegyének 1845. évi december hó 1-én tartott közgyűlésében kihirdettetett és a nemességszerző, valamint fiai: János, Döme, Mihály, Ignác, Sándor és Szilárd a temesvármegyei nemesek sorába felvételtek.²

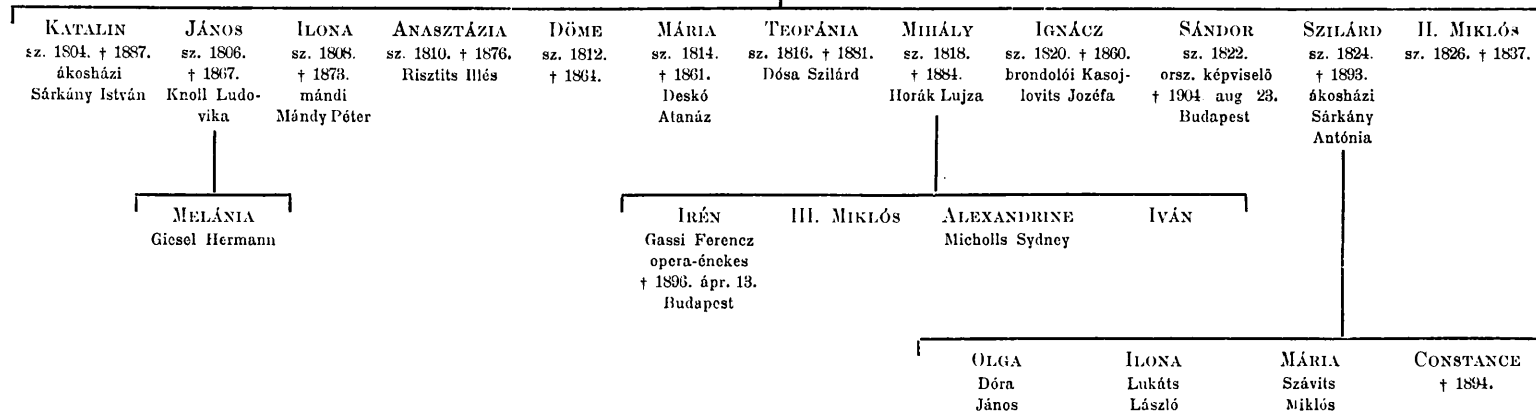
Miklós fiai közül: *Ignác*, atyjának temesvári telepén folytatta a terménynagykereskedést; *Döme*, 1847-ben a pozsonyi országgyűlésen Komárom város követe, *Mihály* cs. kir. lovas-százados volt; *Sándor* 1860-ban 80.000 frton megvette a temesmegyei Bresztováczt, mely 1898-ig volt birtokában;³ 1868—1902. a temes-rékasi kerület országgyűlési képviselője. Egyike volt azoknak, a kik Deák Ferencznek személyes környezetét alkották; a nyolczvanas években két cikluson át nem volt képviselő, de aztán újra mandatumot vállalt és korelnöke volt az 1892—97-re és az 1897—1902-re összehívott országgyűlésnek, a mely minőségében diszkarddal tisztelték meg.⁴ Sok tréfát beszéltek e szerepléséről, mert szeretett önkényesen bánni a formákkal és felfüggesztette az ülést, ha megunt a komédiát és megrótt a minisztereket is. Janitsáry Sándor mint korelnök kapta a becézgető »Aga« nevet és bresztováczi nagybirtokos lévén, Bresztovác község a becézgető név után változtatta meg a helység nevét »Aga«-ra.

A család leszármazási rendje ez:

¹ Nagy Iván, V. 297. — ² 1845. évi 5366. — ³ Szentkláray: A csanádegyházmegyei plébániák története, I. 189. — ⁴ Képes Folyóirat, 1892. évf. 296 l.

I. MIKLÓS
† 1850. szept. 28.
Nikolics Teoninfia
† 1856. szept. 5.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben három zöld halom; a középső kiemelkedő halmon máglya-lángban ülő, nyitott csőrű, vörös nyelvét kiöltő ezüst Phönix madár; a pajzs jobb sarkában arany csillag. Sisakdísz: Két strucz toll között — a jobb oldali toll vörös, a baloldali kék — a pajzsbeli csillag. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.

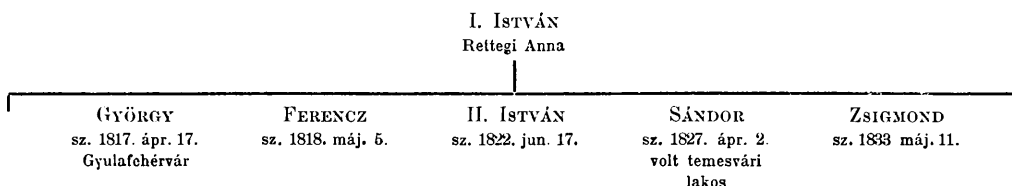
Jankó. Jankó István traunai lakos Temes vármegyének 1833. jan. 14. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Pozsony vármegyének 1831. július 4. kelt bizonyságlevelével.¹ Ebből kitűnik, hogy István atyja, Mihály nagyfődémesi lakos volt, a kinek Nagy-Jólán volt birtoka. Ősök: István már 1697-ben a nemesek lajstromába fel volt véve. — A Temes megyébe letelepedett Jankó István a negyvenes években községi jegyzői tisztséget viselt Németsághon; az ötvenes években azonban már nem lakott vármegyénkben.

Jankó Mihály és Mátyás majláthfalvi lakosok 1828-ban szintén ki akarták hirdettetni nemességüket, de a vármegye nem találta elegendőnek a bemutatott iratokat nemességük igazolására. 1833-ban újra folyamodtak, de ismét elutasították őket, mert a czimeres levélen vakarásokat észleltek és a bizonyságleveleken az aláírások gyanusaknak tűntek fel.²

Jankovics alias Doctorovics. L. Doctorovics alatt.

Janó (pakéi). Pakéi Janó József dentai lakos, pintérmester, Temes vármegyének 1831. okt. 3. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Seps, Kézdi, Orbai és Miklósvár egyesült székelyszékeknek 1831. ápr. 19. kelt bizonyságlevele alapján.³ Janó József 1838-ban már nem élt, mert a voksoló nemesekről vezetett 1838. évi lajstromba az özvegye szül. Menyhárd Rebeka van felvéve. Fiai; Jakab megyei epreskertész, József és Lénárd bodnärmester, dentai lakosok az 1844. jun. 4. tartott közgyűlésen hirdettették ki nemességüket.⁴ A bemutatott keresztlevelek szerint Jakab 1811. okt. 10-én Pake községben, József 1820. okt. 11-én Dentán és Lenárd 1822. okt. 23-án Dentán született.⁵ A család róm. kath. vallásu. Leszármazóit nem sikerült kipuhatolnom. Nagy Iván és Siebmacher nem emlékeznek meg e családról.

Jeney (borosjenői). Borosjenői Jeney Sándor temesvári lakos Temes vármegyének 1847. június 10-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Arad vármegye 1844. jul. 1. kelt bizonyságlevelével.⁵ Ebből kitűnik, hogy Sándor atyja; István, kinek Alsó Váradján (Alsó-Fejér vm.) nemesi birtoka van és Alsó-Fejér vármegyétől 1842 decz. 20-án nemesi bizonyságlevelet kapott Istvántól a család leszármazási rendje ez:

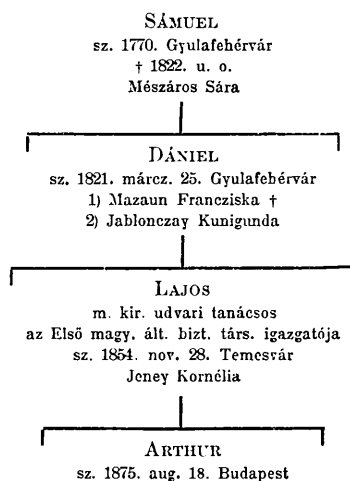

¹ Jkv. 1833. évi 37. — ² Jkv. 1828. évi 3211. és 1833. évi 2123.

³ Jkv. 1831. évi 2036. — ⁴ Jkv. 1844. évi 2055.

⁵ Jkv. 1847. évi 2193.

Ugyancsak a 40-es és 50-es években Temesvárott lakott borosjenői Jeney Dániel, kinek leszármazási rendje ez:

A család ev. reform. vallású. Az általa használt *czímer*: Kék mezőben könyöklő párczélos kar, kardot tartva. Sisakdisz: a pajzsbeli könyöklő kar. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Jeszenszky (nagy- és kisjeszeni) báró és nemes. Ősrégi törzsökös családainak egyike, elterjedve Turóc megyei jeszeni ősi fészükön kívül az ország több vármegyéjében, mai nap is bárói és nemesi ágon virágzik.

Ősi családaink közül csak kevésnek története ismeretes a XIII. század elején vagy a XII-nek utolsó évtizedén felül. A tatárjárás ugyanis okleveleink legnagyobb részét megsemmisítvén, II. Endréig csak csekély számú eredeti oklevél maradt fenn az utókorra.

A családok történetének fonala tehát vagy ott vehető fel, hol legelőször találkozzunk valamely oklevélben »de genere« jelzéssel vagy más alapon kutatunk egy támpontot. Ilyen egyik legbiztosabb támpont a családok eredetére, illetve esetleg más családdal való közös eredetére nézve a családi czimerek azonossága.

Hazai tudósaink közül Bottka Tivadar erre nézve a következőképp nyilatkozik:

A családi czimerek azonossága vagy különbözőzése egyike azon biztos érveknek, a melyek segítségével a középkori magyar családoknak közös véréjét vagy különbözősét néha minden más adatok nem létében biztosan meghatározhatjuk.¹

A Jeszenszky család eredetére vonatkozólag Doby Antal »Magyar benszült és beköltözött főnemes családok története« című munkájában, báró Nyáry Albert »A heraldika vezérfonala« című műve nyomán, kimutatja, hogy e család a Cherényi, beszénkfalvi Besznák, nagybossányi és nagyugróczy Bossányi, divék-ujfalusi Divék, prileszi Prileszky, jókuti és zsomborfalvi Jókuthy, turcsányi Turcsányi, divék-ujfalusi Ujfalussy, nagy-zsombokréti és divék-ujfalusi Zsombokréty, dezséri Rudnyánszky, rudnai és divék-ujfalusi Rudnay és kesselekeői Majthényi családokkal egy törzsből, az ős Divék nemzetségből ered.

Ezen családok közös eredetére mutat közös czimerük is, terebélyes fa alatt menő fekete medve; mely ősi czimere a Rudnay-család levéltárában 1424-ik évről

¹ „Századok“ 1873. évfolyam 570. lap.

és a Jeszenszky-családnak nagyjeszeni levéltárában a XVI. századból — a család tagok leszármazását kitüntető táblán — maradt fenn s ez csupán a czimert ujított család-ágaknál különbözik, rendszerint bővitve. Így a Jeszenszkyek czimerénél az 1563-ik évben I. Ferdinand király által kiadott czimert ujtó adomány-levél szerint a medve szügyébe két férfi-kar egy kopját szur, továbbá az oromdiszben a Rudnayak medvét, a Jeszenszkyek körisfát tartó medvét, a Rudnyánszkyak sas-szárny közt álló medvét, a Prileszkyek kardot tartó medvét vettek fel.

A Jeszenszky-családnak a Divék nemzetségből való eredete megerősítették az által is, hogy e nemzetségnek feje Divék az első megszálláskor Nyitra és Trencsén vármegye azon részén telepedett meg, mely Nyitra várától éjszak felé a bérczek aljág elterül.¹ Divék utódai, mint az elősorolt családok története igazolja, később több ágra szaporodva és a Nyitra, Trencsén megyékkel szomszédos Turócz vármegyébe is átköltözve, külön-külön családokat alapítottak; így 1277-ben élt Barleus mester, a Divéki Baannak fia és ennek testvérei Budimer, Jánoszló és Gergely, a kik közül Barleus alapítója lett a Bossányi családnak.

Ezek közül egyik (1300) Ujfalut építette és utódai tőkés ujfalusi Ujfalussyaknak neveztettek. Ismét a Divék nemzetségből egy István (1250) törzse lett a divék-ujfalusi Ujfalussy — és a Rudnay-családoknak. Divéki Tamás megtartotta az ősi nevet és alapította a máig is élő Divéky-családot.

Ugyanazon nemzetségből Wikov ősatyja a Besznák családnak, Elleus a Csermény, Falkomér a Majthényi és Temérdek, a ki a XII. században élt, a Jeszenszky-családnak lőn alapítója.²

Temérdek utódai a XIV-ik századig Jeszeni név alatt fordulnak elő.³ Ezen időtől fogva a nagyjeszeni Jeszenszky név kezdett előtérbe lépni és terjedni.

Mínthogy a Jeszenszky-család, már 1271-ik év körül »emberi emlékezet óta birt« ősi birtokaira új adományt nyert,⁴ a sajói ütközet utáni tatárdulás kora pedig már ősi nemesi birtokában találta, sőt egyik tagja, Mihály 1280. év táján, I. Ferdinand királynak 1563-ban kelt czimert ujtó adomány-levele szerint is a Jeszen földön mai nap is Vásárhelynek (tótul Hradistye) nevezett hegyen lévő romokban ma is feltalálható várnak ura, várgróf (comes) volt, a család eredete ez alapon is jóhiszeműleg rang- és birtok-állásra nézve a megtelepedés korszakára vihető.

Temérdek fia, Magya Samuel (ki azon korbéli okmányokban Samuel vir. nobilisnek neveztetik) azon számos érdemeiért, a melyeket IV. Béla, V. István király alatt szerzett, az utóbbi királytól 1271-ben a jeszeni, illetve mint a régi okmányokban iratik, Jeszen földre új királyi adományt nyert.⁵

Magya Samuelnek fiai: Mihály, István és Péter, a kik közül Mihály, mint az I. Ferdinand királynak 1563-ban kelt czimer-ujtó adomány-levelében iratik, comes (várgróf) volt és IV. Béla, V. István, IV. Kun László királyok korában ifjuságától kezdve kiváló és hűséges szolgálatokat teljesített több rendű hadjáratban, a Sajó melletti ütközetben is részt vett, több sebet kapott, nevezetesen a IV-ik László király, mint habsburgi Rudolf szövetségese által Ottokár cseh király ellen viselt marchfeldeni csatában Dürnkruznál halálosan megsebesített.⁶

Ezen érdemekért, úgy testvéreinek, Istvánnak és Péternek kiváló és hű szolgálataikért 1287-ben és az ősi Jeszen földjükre IV. László és 1293-ban III-ik András királytól

¹ Mednyánszky L. „Hormayer und Mednyánszky Taschenbuch für Vaterländische Geschichte“, 1825. évfolyam 269., 270. lap. — ² Nagy Iván 336. lap. Bel. notitia nova Hung. II. p. 133. —

³ „Századok“ 1875. évfolyam 236., 245. lap. — ⁴ Magyar Nemzetségi zsebkönyv I. 349. lap. — ⁵ Magyar Nemzetségi Zsebkönyv I. 349. lap. — ⁶ Nagy Iván V. 339. lap.

megerősítő adomány-levelet nyertek,¹ mely okmányokat 1391-ben a Turócz megyei nemesség birtokainak vizsgálatakor Bubek Imre országbíró előtt felmutatták az akkor élő családtagok, u. m. Jánosnak fia Péter és Jeszeni Mihunek (azaz Mihálynak) fia János.²

A család turóczmegyei birtokai a szklabinai vártól a Liptó megyében fekvő Lubochnyáig terjedtek,³ mely birtokok közül a lubochnyai uradalmat a múlt században a kir. kincstár elperelte a családtól.⁴ Ez idő szerint a család a turóczmegyei nagyjeszeni ősi birtoknak és ősi székhelynek, Nagy-Jeszennek van birtokában.

A családnak okmányokban gazdag nagyjeszeni levéltárában meglevő Árpádkori régibb eredeti okmányai a következők: IV. László király 1287. évi január hó 26-án Magya fiai: Mihály, István és Péter részére átírja és megerősíti a turóczy conventnek a jeszeni határjárásról kiadott kiváltságlevelét; III. András király 1293. márcz. 18-án IV. Lászlónak Jeszen határjárásról 1287-ben kiadott levelét szóról-szóra átírja és megerősíti; Bubek Imre országbíró 1391-ről keltezett diplomája a család nemesi birtokainak vizsgálatáról.

A család leszármazását az alább közölt öt nemzedékrendi tábla tünteti ki.

Magyának második fia, I. István, lett a család fentartója. Ennek egyik utóda, Miklós a 16. század elején már Turóczmegye alispánja volt. Két izben nősült, először dolinai Buócz Veronát, másodsor iliasi Iliasky Agnest vette feleségül; első nejétől I. György, IV. János és III. István, 2-ik nejétől András és IV. István születtek. III. István turóczmegyei szolgabírónak 1. nejétől Govarovszky Borától és 2. nejétől nagy-rákói, kelemenfalvi és nagy-selmecezi Rakovszky Borától János, Miklós, Gáspár, Menyhért, Simon, György, Dániel, Péter, László, Boldizsár, Lőrincz nevű fiai születtek.

A Jeszeni, illetve Jeszenszky-családnak — mint abban az időben a legtöbb hazai törzsökös nemes-családnak — ekkor még nem volt a király által adományozott czimere, bár használtak pecsétjükön és okmányokon ősi nemzetségi czimert, mely egy terebélyes fa alatti medvét tüntetett fel. Szükségnek látták, hogy fejedelmi adomány mellett birjanak állandó czimert.

III. István elősorolt fiai közül Dániel, Menyhért, Simon, Lőrincz, Boldizsár, Gáspár, Péter, Miklós és György, mindannyian nagy-jeszeni Jeszenszkyek ezért czimer adományozásért folyamodtak. Ferdinánd királytól Innsbruckban 1563. évi május 7-én kelt czimert juitó kiváltságlevélben nyerik régi nemességüknek megerősítését s czimerüknek olyképeni szaporítását, hogy a régi czimerben levő terebélyes fa alatti medve szügyébe sűrű fellegekből két férfikar egy kopját szur és az orom-diszben a pajzs fölötti sisak koronájából a pajzsbelihez hasonló medve emelkedik ki, kőrifát tartva.

A család ezen újított nemesi czimere a következő: a pajzs arany-sárga udvarában hármaz zöld halom emelkedik, ezeknek középsőjén egy lombos kőrifá van, az elsőn pedig nyitott száju, nyelvét kiöltő, lilhegve hátratekintő fekete medve áll. A pajzs baloldalából sűrű fellegekből két, egymás melletti férfikar nyulik ki, egy hosszú kopját a medve bal szügyébe szurva. A pajzs felett egy koronával diszitett sisak, melyből a pajzsbelihez hasonló medve emelkedik ki, a leirt kőrifát tartva. Foszladék: fekete-kék és arany-sárga.

III. István Turócz vármegye szolgabírája volt negyven éven át. Sokat szenvedett Zápolya János hiveitől, s bárha fogságba került, haláláig hű maradt I. Ferdinánd királyhoz. Egyik fia, László fiatal korában 1526-ban a mohácsi ütközetben lelte halálát. Többi fiai közül Dániel 1563-ban Turócz vármegye alispánja, Simon pedig Trencsén vármegye

¹ „Századok“ 1875. évfolyam 40. lap. — ² Nagy Iván: Magyarország családai V. 339. lap. — ³ A kir. kincstár elleni perben 30 tanu hit alatti vallomásával megerősítette. — ⁴ A septemvirális tábla a kincstárnak ítélte oda a tulajdonjogot.

jegyzője volt. Lőrincz Sziléziába szakadt és ott a boroszlói kerületben a nagy sirdanigi uradalmat birtokolta.¹ Nőt az Uthmann-családból vett és ettől lettek gyermekei: 1. Lőrincz, 2. Miklós, ki ifjúkorában Lissabonban halt meg, 3. István, 4. Tóbiás, 5. Ezsaiás, ki Boroszlóban született 1580. márczius 25-én, Bécsben a császári pénzverőhivatal főnöke volt és Bécsben halt meg 1648. december 17-én, hagyván maga után Károlyt, Miksát, Kunegundot és Ferdinándot, — 6, Anna, 7. Borbála.

E hét gyermek közül István öröklé a sirdanigi jószágot. István Boroszlóban született 1574. november 25-én. Meghalt 1622. január 29-én. Rumberins Hanold Evától gyermekei: Anna, Zsuzsanna és István-Károly, született 1617-ben, meghalt 1673. márczius 1-én. Ezen ág kihalván, a sziléziai birtok leányágon rokon más német családokra szállt.

Boldizsár szintén kiköltözött és Boroszlóban született nejétől Schiller Máriától 1566. decz. 27-én fia János, korának egyik legnagyobb férfja. Tanulmányait a boroszlói szent Erzsébet gymnasiumban, a wittenbergi és paduai egyetemeken végezte. Az orvostudori oklevélnek Paduában történt elnyerése után, 1591-ik évben a wittenbergi egyetemen tanár, később az orvosi facultás dékánja lett; több tudományos akadémiái tisztséget töltött be, az uralkodó szász fejedelem és több szász hercegnek udvari orvosa; 1600. évben barátja, Tychó de Brahe közbenjárására a prágai egyetemre nyilvános tanárnak hivatott meg.

Számtalan orvosi, történeti és politikai művei, melyek Wittenbergában és Prágában nyomtatásban megjelentek, »Pelzels Abbildungen böhmischer und mährischer Gelehrten«, Prag 1773 I. Thl. és Pilat kézirati munkájában »Nobilitas Bohemia in Catalogo ligrorum« etc. vannak felsorolva.

Rudolf császár és király kinevezte udvari orvosának, mely tekintélyes állásban utódja, II. Mátyás is megerősítette; 1618-ban a prágai egyetem Rector magnificusának választatott meg, mely választás emlékére nagy arany és ezüst érmekeket verettek, melyek Kundmann János Keresztélynek 1738-ban Boroszlóban és Lipcsében »Silesii in numis« czim alatt megjelent munkájában vannak leírva.

Politikai téren is kiváló szerepet vitt. A cseh elégtelenségekhez szegődött; több ízben Magyarországon követségben járt, részt vett az ónodi kongresszuson, a hol a császári biztosokat az ablakon kidobták; több ízben gróf Bethlen Gábor fejedelemnél mint követ megfordult, miért is Bécsben elfogták. A cseh rendek utóbb kiszabadították a fogságból. 1618—1621-ben a csehek felkelésénél vezér-szereplőként vett részt és halálra ítéltetvén, 1621. évi június hó 21-én Prágában kivégeztetett. Börtönében a falra írta ezt az öt betűt: I. M. M. M. M. Barátjai azokat így értelmezték: »Imperator Mathias mense Martis morieris« (Mátyás császár márczius hóban meghalsz). Egy jezsuita más értelmezést írt. »Jeszenszky mentiris mala morte morieris« (Hazug Jeszenszky rut halállal mulsz ki). Különös, hogy mind a kettő beteljesedett.

I. Györgynek fia, V. István, ki az 1563-iki czimer-ujító levél egyik szerzője volt, szintén virágzó ágazatot terjeszt korunkig, s a legjelentékenyebb család-ágazatot mutatja fel. Feleségül birta Dávid Zsófiát, kivel négy gyermeket nemzett. Ezek közül II. György 1578—1586-ban Turóc vármegye alispánja volt; nejétől Ruttkay Katalintól öt fia született: Gábor, VII. János, Gáspár, VI. István és Zsigmond, továbbá 4 leánya Jusztina férjezett Plathy Istvánné, Zsafia férj. Kenessey Istvánné, Fruzina férj. Plathy Mihályné, Zsuzsanna férj. Huszár Györgyné.

VII. Jánosnak az ágazata leg tisztábbban áll előttünk. VII. János Trencsén vármegye jegyzője volt. Feleségül birta Adamóczy Bórát, kitől három fia született: Miklós

¹ Zedler Universal-Lexicon, Leipzig und Halle 1735.

Imre és Mihály. Miklós labancz dandárnok¹ később árvamegyei alispán, utóbb főispán. Ennek István fia a pozsonyi kamaránál tanácsos.

Mihály, VII. János fia, Eszterházy nádor titkára; 1687-ben kir. ítélőmester, 1688-ban nográdmegyei Nőténés községre nádori adományt nyert. Utóbb kir. táblai ülnök. Hítvese Beniczky Mária, kitől három fia: Miklós, István, Mihály és egy leánya: Erzsébet, Bossányi Lőrincz neje, született.

István 1686. évi szept. hó 2-án Buda várának a törököktől való visszafoglalása alkalmával a magyar nemesek sorában harczolt; 1707-ben kancelláriai tanácsos, ez év május 30-án Eszterházy Pál nádorral aláírta azon érdekes történeti okmányt, melyben igazolják, hogy örményesi Fiát János volt az első 1686-ban, ki Budavár bevételénél a várba hatolt,² Utód nélkül halt el.

Mihály, ez ág fentartója, Nyitra vármegye főszolgabírája volt, nejétől Györfy Klárától született:

Antal fia, ki 1741-ben családjának báróságot szerzett, de nejétől gróf Nyáry Máriától utódja nem maradt s így vele ága sirba szállt.

Jeszenszky-Nyáry Mária grófnő emlékéért fentartja 1733-ból a Nagyszombati Trinitariusok albuma, melyben kártyára festett czimere van, alatta e felirattal: »Marianna Teresia Nyári Gräffin und Freyin v. Jeszenszky«³

VII. János második fia: Imre, a mostani egyik virágzó ágat terjeszté le; feleségül vette Klobusitzky Juditot, kivel Ferencz, György, Gáspár és András nevű fiait nemzék. Ferencz esztergomi apátkanonok; Gáspár és András, a németbirodalomban, a francziák ellen és Magyarországon a törökök ellen, jelesen Pálffy seregében mint tisztek vitézül harczoltak, több ütközetben részt vettek; András nehéz sebeket kapott, sőt bal karját el is vesztette.

Györgynek fia: Miklós a XVIII. század elején élt, neje Beliczay Éva, kitől két fia született: Sándor és Elek. Az első a tolnai, az utóbbi a barsi ág alapítói lőnek. Sándor 1773-ban Tolnamegye alispánja, 1790-ben követte volt. Kétszer nősült, először Perczel Borbálát, másodsor hidvégi Hienner Bórát vette feleségül. Utána számos gyermek maradt, ezeket a táblázat feltünteti, de közülök csupán egy fiának, Jánosnak (szül. 1793. ápril 17-én, meghalt 1866. július 22-én) a család felemelőjének maradtak utódai. Előbb tolnamegyei alispán, 1841-ben kir. táblai ülnök, utóbb a hétszemélyes tábla bírása lett.

A szabadságharcz előtt, midőn az országban a conservativ és liberalis pártok megalakultak, a conservativ párt lelke s megalapítója gróf Keglevich Gábor főtárnokmester volt. 1846. nov. 12-én az ő termében tartották az első alakuló gyűlést. A megjelentek nevei közt olvassuk Jeszenszky János, Jeszenszky Elek, Jeszenszky Ferencz és Jeszenszky Miklós neveit.⁴ Erdemeiért a Szent István-rend kis keresztjét nyerte, 1865. évi január 3-án birodalmi báróságra emeltetett. Meghalt 1866. július 24-én Pesten. Nejétől báró Laffert Teréziától, báró Laffert Vincze és báró Witorff Ilona leányától következő gyermekei születtek:

1. Anna férje garam-veszeli Kazy István († 1865. nov. 24-én Nemes-Orosziban).

2. Terézia, férje lucskai Bánó József (szül. 1824. Kükemezőn Sáros megye) a magyar képviselőház volt alelnöke. Meghalt 1888. szept. 2-án.

3. Sándor (szül. 1827. ápril 24-én Csibrákon 1848—1849-ben mint honvéd-főhadnagy szolgálta a nemzeti ügyet.⁵ 1888-ban országgyűlési képviselő. Hítvese

¹ Thaly Kálmán: Bottyán János élete, Századok 1886. 579. Budapesti Hirlap 1886. 177. sz. — ² Századok 1886. 579. Budapesti Hirlap 1886. 177. szám. — ³ Turul 1887. III. f. — ⁴ Tört. Lapok 1875. évi 745. l. — ⁵ Honvéd-Schematismus 1869. 98. l.

Somogyi Emma (szül. 1837. Magyarádon) gyöngyösi Somogyi Károly és Prónay Emma bárónő leánya. Lakásuk: Csibrák.

Gyermekeik:

a) *Sarolta* (szül. 1853. július 16-án, meghalt 1886. május 26.) 1875. márczius 25-én férjhez ment gróf Poninszky Lodzia Romualdhoz (szül. 1852. február 14).

b) *Ignác* (szül. 1855. január 11-én);

c) *Emma* (szül. 1859. ápril 24-én);

d) *László* (szül. 1861. okt. 10-én) szolgabíró, országgyűlési képviselő;

e) *György* (szül. 1866. szept. 7-én);

f) *Károly* (szül. 1869. július 20-án);

g) *Paula* (szül. 1875. január 2-án);

h) *Anna* (szül. 1877. február 10-én);

4. *József* báró (szül. 1829. márczius 11-én) 1853. szept. 14-én nőül vette Tereskén Nógrádmegyében nagy-baráti Huszár Matildot, Huszár Károly volt országgyűlési képviselő és Terstyánszky Mária leányát, kivel három gyermeket nemzett, u. m.:

a) *István* (szül. 1854. nov. 17-én) neje gróf Schaffgotsch Eugenia (szül. 1860. okt. 10.) kynasti és greiffensteini gróf Schaffgotsch Ferencz és gróf Schönborn Bucheim Anna Mária leánya. Esküvő: 1884. okt. 9-én Pozsonyban. Birtoka Nógrád-Kövesd. Leányuk: *Matild* (szül. 1885. nov. 30-án Pozsonyban);

b) *Sándor* (szül. 1857. márczius 11-én) Nógrádmegye tiszt. aljegyzője. 1886. június 5-én Pesten nőül vette gróf Zichy Ilmát, (szül. 1862. július 1.) gróf Zichy László és neje szül. Széchényi Ernesztina grófnő leányát;

c) *Mária* (szül. 1862. július 24. Alsó Hidvégen).

5. *Kálmán* báró (szül. 1830. okt. 13-án. Birtokai: Felső-Hidvég, Katalin és Csámpa. 1852. szept. 26-án feleségül vette draskóczi Moravcsik Klotildot, kitől három gyermeke született:

a) *János* (szül. 1853. nov. 6-án) neje Szent Ivány Ilona, Szent Ivány Ferencz és Szent Ivány Johanna leánya, kivel két gyermeket nemzett: *Ilma* (szül. 1876. aug. 4.) és *Ödön* (szül. 1880. aug. 2.);

b) *Katalin* (szül. 1855. nov. 16.) 1873. január 6-án férjhez ment mádi Kovács László gerjéni birtokoshoz;

c) *Béla* (szül. 1867. febr. 19-én) cs. és kir. kamarás.

1875. okt. 5-én 8810/875. sz. a. Schönbrunnban kelt legfelsőbb elhatározással br. Jeszenszky Kálmán, Sándor és József magyar bárói méltósága megerősített. (L. Reg. 68. sz. 451. lap).

A bárói címér az 1865. évi oklevél magyar szövege szerint, melylyel az 1741. évi oklevél teljesen megegyező: »Egy jobbról balra harántékosan ketté osztott vitézi vért, felső veres síkjában egy felfelé ugrató pánczélos lovag, ki pánczélos markában meztelen egyenes kardot villogtat maga fölött, paripája fehér-fekete kantárral, veres nyeregtakarója arannyal szegélyezett. A vért alsó kék síkjában zöld gyeptalajon zöldlombos fa alatt egy visszatekintő barna medve halad előre, melynek hátába két felhőből kinyúló pánczélos jobb kar kopját dőf harántosan jobbról balra. A vért felső fokán bárói párta nyugszik s ezen koronás két sisak, a jobb felén lévő, arannyal bélelt kék takaróval díszített sisakon egy befelé fordult koronás fekete sas áll, a bal felén lévő ezüsttel bélelt veres takaróval ékesített sisakból pedig jobbra forduló medve nyulik ki, első talpfejjével zöld lombos fát tariva maga elé. Vértörökül a vért mindkét oldalán egy-egy befelé fordult arany oroszlán áll, arabékezetű arany lépcsőn.«¹

¹ Magyar Nemzetiségi zsebkönyv, I. 350.

Elek a XVIII. század végén Barsmegye alispánja. Nejétől Simonyi Teréziától a következő hét gyermeke született:

1. *János*, ki a katonai pályán ezredesig emelkedett. Utód nélkül halt el.
2. *József*, szintén a katonaságnál szolgált. Családtalanul élt.
3. *Miklós*, conservatív jellemű férfin, cs. kir. őrnagy, a Lipótrend lovagja; 1855-ben birodalmi báróságot nyert. Meghalt 1865. ápril 24-én Csibrákon, Tolna megyében. Családot nem alapított.

4. *Elek*, cs. kir. kamarás, bars megyei alispán, szintén nőtlenül halt el.

5. *Terézia*, Ghiczy József septemvir hitvese.

6. *Károly*, az ágazat fentartója, cs. kir. kamarás és Barsmegye alispánja. Lakott Beládon, neje Sipeky Nepomuczena, kivel öt gyermeket nemzett:

- a) *Sándor*, ki Gyöngyöstre költözött. Valószínűleg ő volt az a nemzetőri őrnagy, kiről Gelich Richárd megemlékezik. L. I. kötet 76. lap. Feleséget a Gosztonyi családból vett. Gyermekei: Gizella, Appel Gusztávné; Irma, báró Dickmanné; Ida, Majthényi Lászlóné és Andor.

- b) *Károly*, bars megyei volt főszolgabíró, nőtlenül halt el.

- c) *János*, az 1848—49-iki szabadságharc egyik vitéz alezredese volt és a csász. haditörvényszék által kötél általi halálra ítéltetett.¹ Nőtlenül halt el.

4. *Ilma*, Tajnay Jánosné.

5. *Mária*, Vojnicsné.

III. Istvánnak fentebb elősorolt többi gyermekeitől, jelesen Miklós, III. György és Pétertől is sarjadtak le nagyszámu ivadékok, a kiknek ágazata a II. számu táblán látható.

III. György, a temes megyei egyik ágnak őse, a XVI. században élt. Fiai: Tamás, János, Dániel, Boldizsár, András.

Dánielnek fiai: Mátyás, József.

Mátyásnak fiai: Pál, György, Pál, a kitől leszármazottjai Pál-ágbelieknek neveztetnek, fiai: György, Pál, Dániel.

Dánielnek nejétől nagyjeszeni Jeszenszky Zsuzsannától született fiai: Tóbiás és Dániel, szül. 1731. évi május hó 6-án Nagy-Jeszenben.

Dánielnek nejétől draskóczi Draskóczy Czeper Esztertől született 1778. évi május hó 16-án Nagy-Jeszenben János fia.

Jánosnak neje nagyjeszeni Jeszenszky Annától születtek fiai: Ferencz 1810. évi augusztus 26-án Nagy-Jeszenben és János.

Ferencz e század elején költözött Temes vármegyébe, a hol édes anyjának testvére, idősb. Jeszenszky Ferencz, máslaki urad. ügyész, később báró Sina György bánáti uradalmi jurium directora, már a vármegyei karok sorában mint Temes és több más vármegye táblabírája foglalt helyet, s hol a nemességüket igazoló Turócz vármegye által s jelesen idősb nagyjeszeni Jeszenszky Ferencz részére 1816. évi május 6-án és ifjabb nagyjeszeni Jeszenszky Ferencz részére 1830. évi augusztus 18-án kiállított bizonylatok kihirdettetvén, mindketten Temes vármegyében a kétségtelen nemesek sorába felvétettek.²

Ifj. Jeszenszky Ferencz időközben földbirtokot szerzett és a vármegyénel hivatalt viselt. Az 1832. évben tisz. esküdt, 1835. évben tiszteletbeli alügyész lett, 1841. évben alügyésznek, 1848. évben főügyésznek, Temes és több más vármegye táblabírájának választatott meg, 1849. évben polgári biztosnak neveztetett ki.

¹ Haditörvényszéki ítéletét l. „Magyar Hirlap“ 1850. 49. sz. — ² Jkv. 1816. évi 2169. és 1831. évi 1079., továbbá 1828. évi 2188., 1829. évi 2277. és 1848. évi 1021. biz.

A szabadságharcz leveretése után a haditörvényszék által 3 évi börtönre ítéltetett; később megkegyelmeztetvén, az 1850-es években a közpályáról visszavonult. Az alkotmány visszaállítása után 1861., illetve 1867. évben megyei törvényszéki ülnök és árva törvényszéki elnöknek választatván meg, ezen minőségben a közügyek terén működött 1872. évben bekövetkezett haláláig. (Meghalt 1872. ápr. 5. Bécsben). Neje, felsőkubini Meskó Antóniától született gyermekei: *Béla*, *Vilma*, férj. nemes-podhradi Podhrádszky Lajos, *Hedvig*, férj. loiflingi Poyssl József.

Béla, szül. 1844. évi február hó 1-én Temesvárott. 1865. évben mint Temes vármegye aljegyzője lépett a közpályára. Utóbb mint a vármegye törvényhatósági bizottságának tevékeny tagja, különösen közgazdasági téren szerzett kiváló érdemeket. Másfél évtizeden át Temes vármegye közgazdasági előadója, tizenkét éven át a temesvári állandó vegyes felülvizsgáló-bizottság polgári elnöke volt. 1896. évben főrendezője volt Temes vármegye kollektív gazdasági csoportjának az ezredéves orsz. kiállításon; e mezőgazdasági kollektív kiállítás annyira megnyerte a szakkörök elismerését, hogy a legnagyobb kitüntetésben: diszoklevélben, Jeszenszky Béla pedig legfelsőbb elismerésben részesült. 1899-ben másod ízben is kitüntette a király Jeszenszky Bélát, a mennyiben a közügyek terén szerzett kiváló érdemei elismeréseül a III. oszt. vaskorona-rendet adományozta neki. Jeszenszky Béla Temes vármegye területén megszerezte a vlagkoveczi és románszentmihályi uradalmakat, továbbá birtokokat szerzett Birda, Beregszó és Kövesd temesvármegyei, Szentjános, Csebza torontálmegyei községekben. Első nejével, Sulyok Eszterrel († 1874. aug. 5. Ausseé) kötött házassága gyermektelen maradt. Második nejével, ó-moraviczai Heinrich Ilonával kötött házasságából származtak: 1. *Ilona*, szül. 1886. évi szeptember 22-én, férje: gulácsi Gulácsy Dezső, esk. 1905. május 9. Temesvárott; 2. *Béla*, szül. 1892. évi márcz. 11; 3. *Ferencz*, szül. 1893. évi szeptember 10-én és *Georgina*, szül. 1896. évi febr. 22-én Temesvárott.

A két Jeszenszky Ferenczen kívül letelepültek még Temes vármegyében:

1. nagyjeszeni Jeszenszky *János*, németstzpéteri jegyző, ki az 1823. szept. 10-én tartott közgyűlésen hirdettette ki nemességét, Turócz vármegyének 1823. évi ápril hó 3-án kelt nemesi bizonyáglevelével;¹

2. nagyjeszeni Jeszenszky *János*, féregyházi urad. tisztartó, ki az 1834. évi ápril 22-én tartott közgyűlésen hirdettette ki nemességét, Turócz vármegyének 1796. jun. 13-án és Bács-Bodrog vármegyének 1833. jun. 10-én kelt bizonyáglevelével;²

3. Jeszenszky *Nathaniel* ügyvéd özvegye szül. Suhajdy Katalin, ki az 1835. évi márczius hó 23-án tartott közgyűlésen hirdettette ki férje családjának nemességét, Turócz vármegyének 1803. szept. 19-én kelt bizonyáglevelével;³

4. nagyjeszeni Jeszenszky *Károly* zádorlaki jegyző, ki az 1841. évi július hó 1-én tartott közgyűlésen igazoltatott nemesnek, Turócz vármegye 1841. márcz. 29-én kelt bizonyáglevelével.⁴

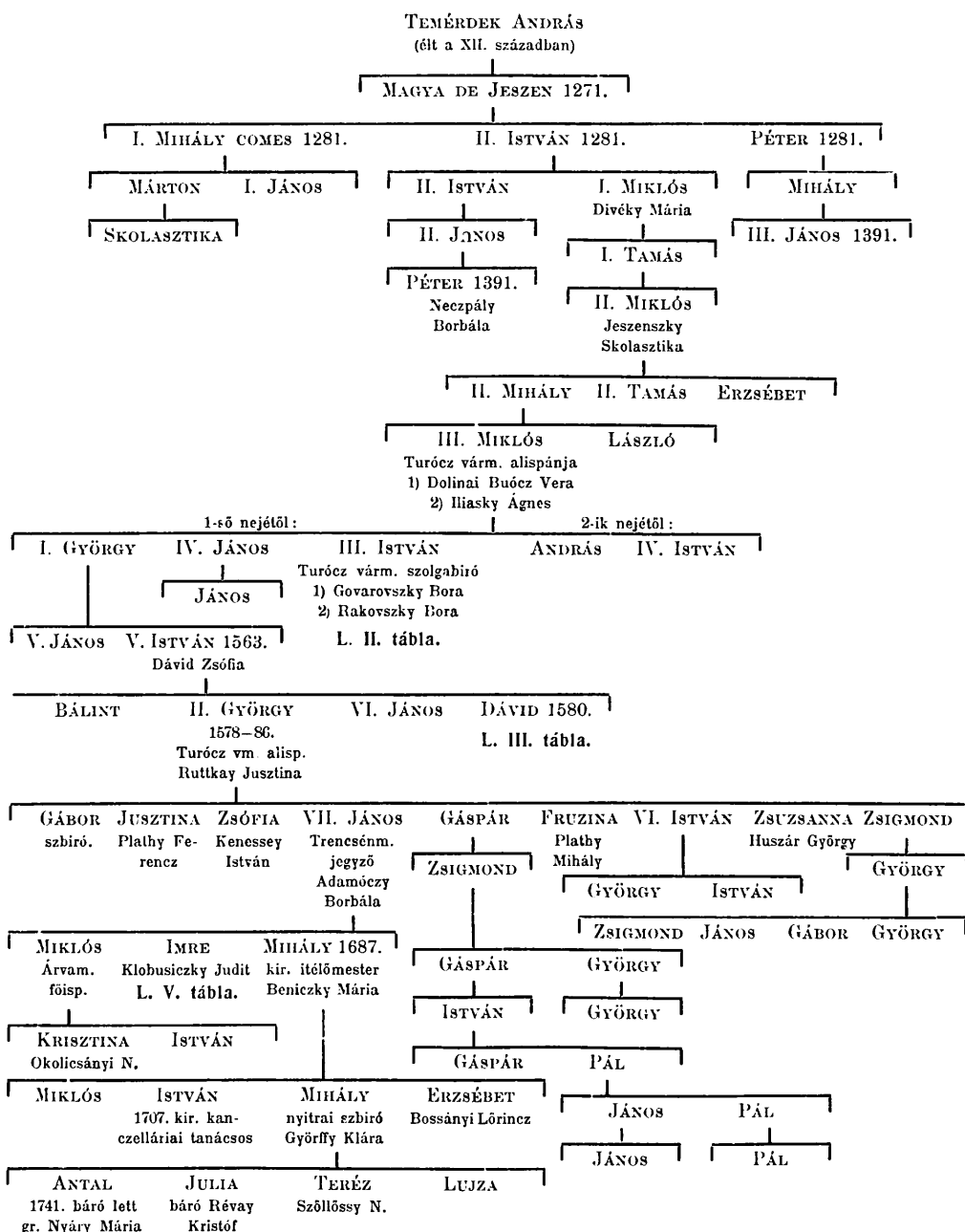
Mind a négynek leszármazását a IV. nemzedékrendi tábla tünteti fel. Az első helyen említett nagyjeszeni Jeszenszky *János*, volt németszentpéteri, utóbb ujaradi jegyző leszármazói részben most is Temes vármegyében laknak.

Egyik unokája, *János* Temes vármegyénél 1884. óta mint szolgabíró, utóbb aljegyző, főszámvevő, jelenleg mint rékasi járási főszolgabíró szolgál. A család ezen ága a temesmegyei Fibis községben birtokos.

¹ Jkv. 1823. évi 2588. — ² Jkv. 1834. évi 1024. — ³ Jkv. 1835. évi 995., 1829. évi 321., 1848. évi 1022. biz. 1848. évi 1213. és 1861. évi 311. biz. — ⁴ Jkv. 1841. évi 1960.

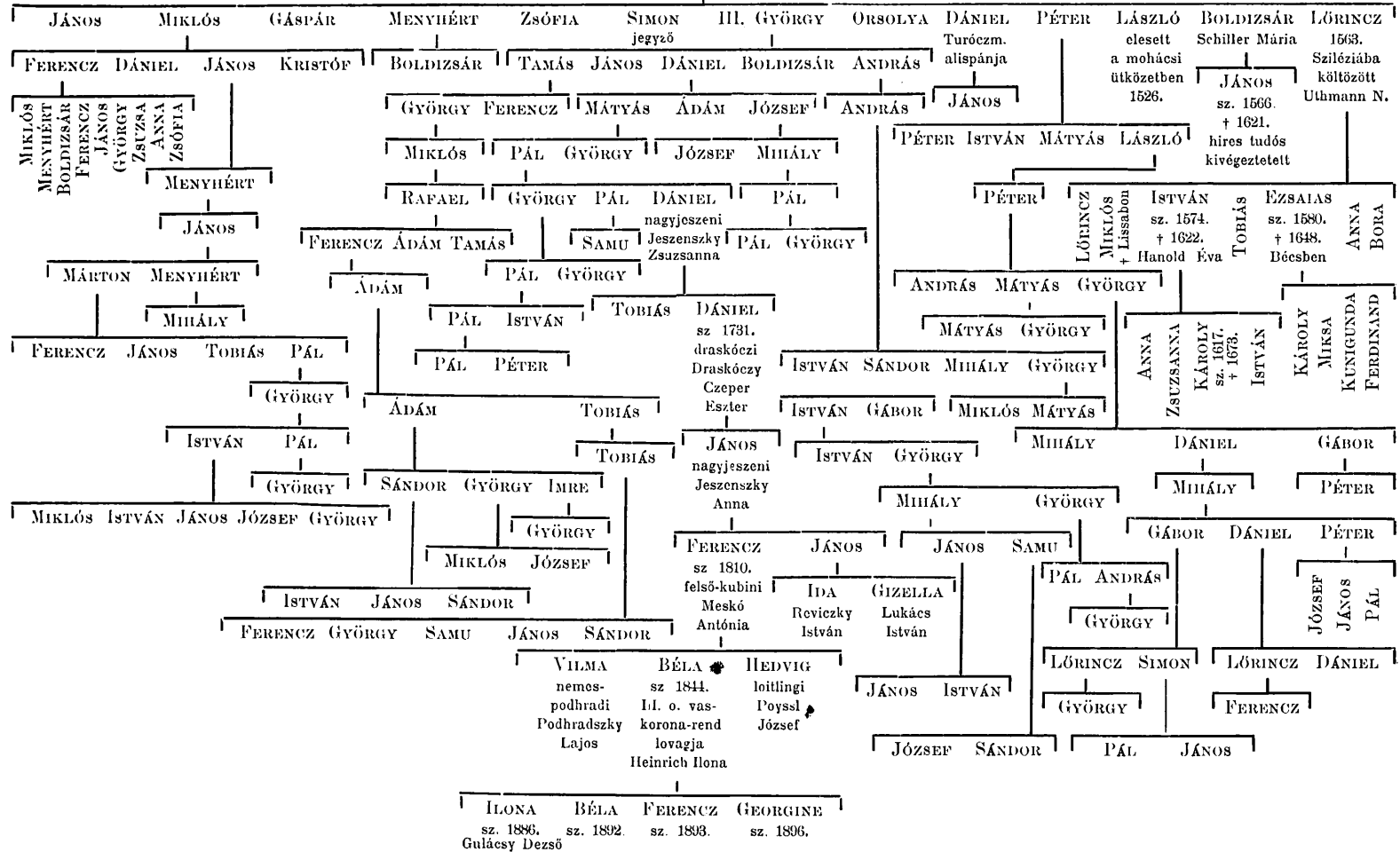
Az öt nemzedékrendi tábla, melyet a családtól kaptam, elég kimerítő ugyan, de mégis hiányos, mert a Jeszenszky-család számos jeles tagja nincs felsorolva rajta. Így nem találjuk a nemzedékrendi táblákon Jeszenszky Sándor m. kir. közigazgatási bírósági bírót, Jeszenszky Danó budapesti kir. közjegyzőt, Jeszenszky István budapesti kir. közjegyzőt, id. Jeszenszky Ferencz baranyamegyei volt alispánt, ifj. Jeszenszky Ferencz volt országgyűl. képviselőt, Jeszenszky Sándor kir. közjegyzőt.

I. TÁBLA.

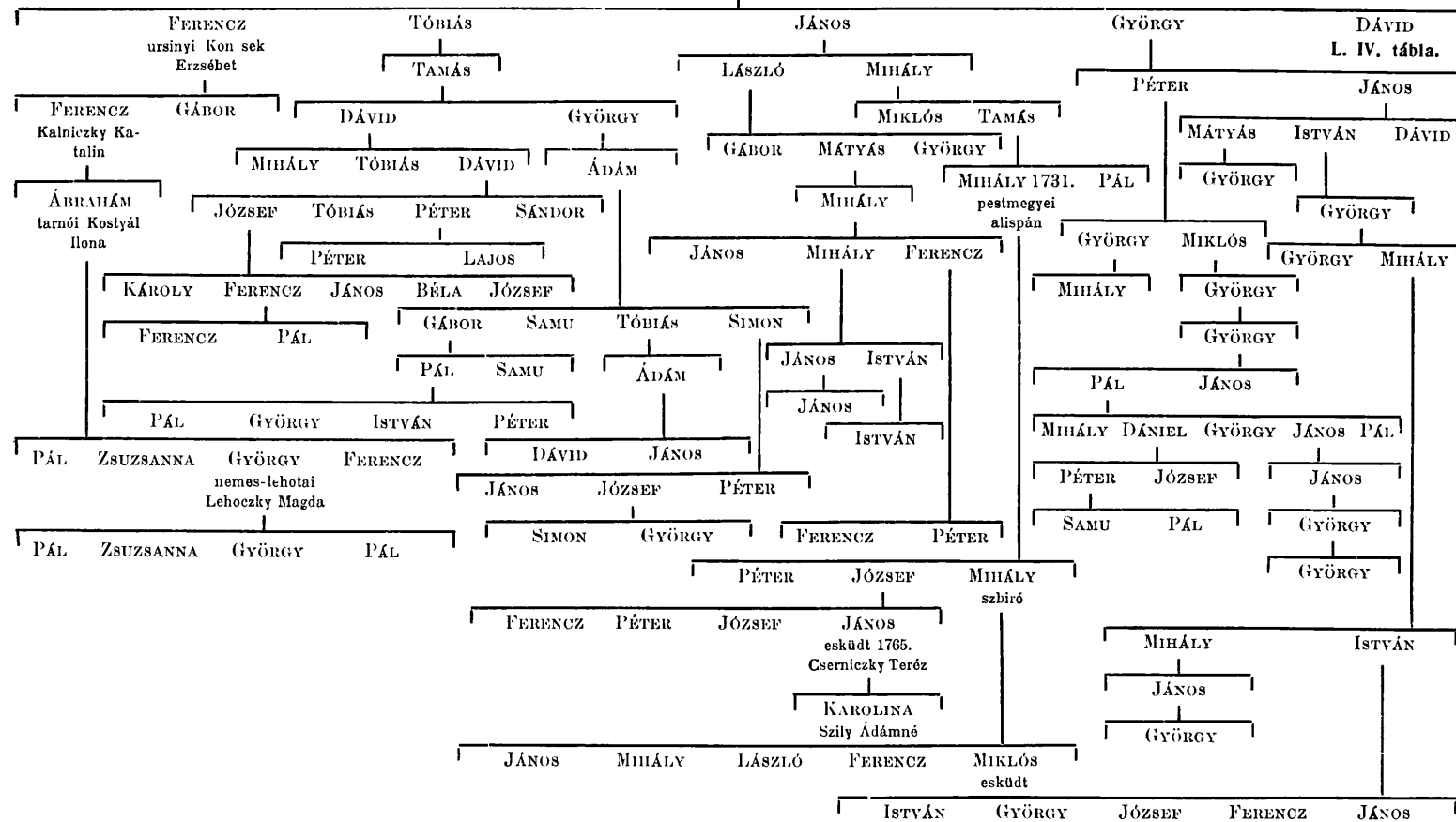

II. TÁBLA.

III. ISTVÁN

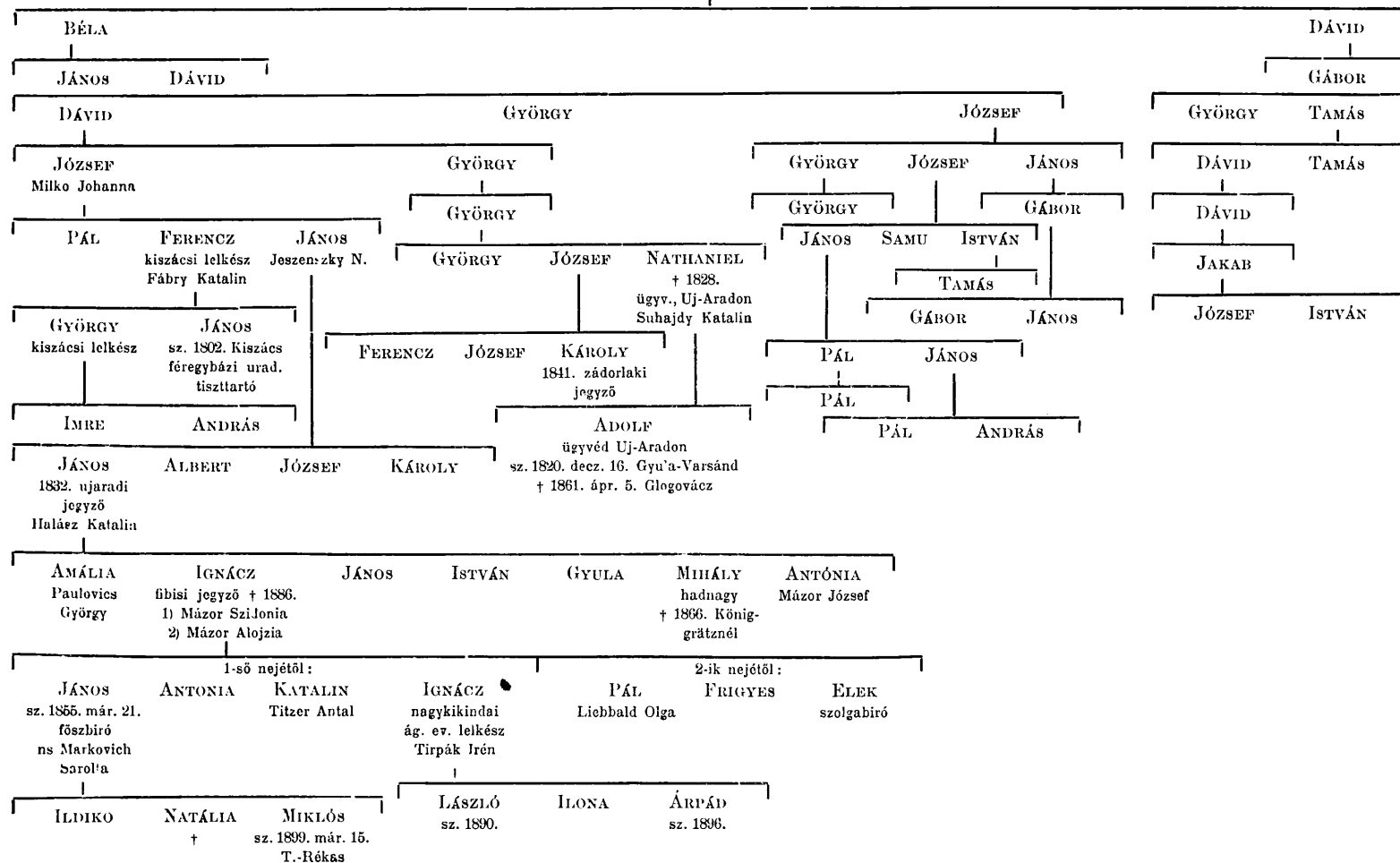

DAVID 1580

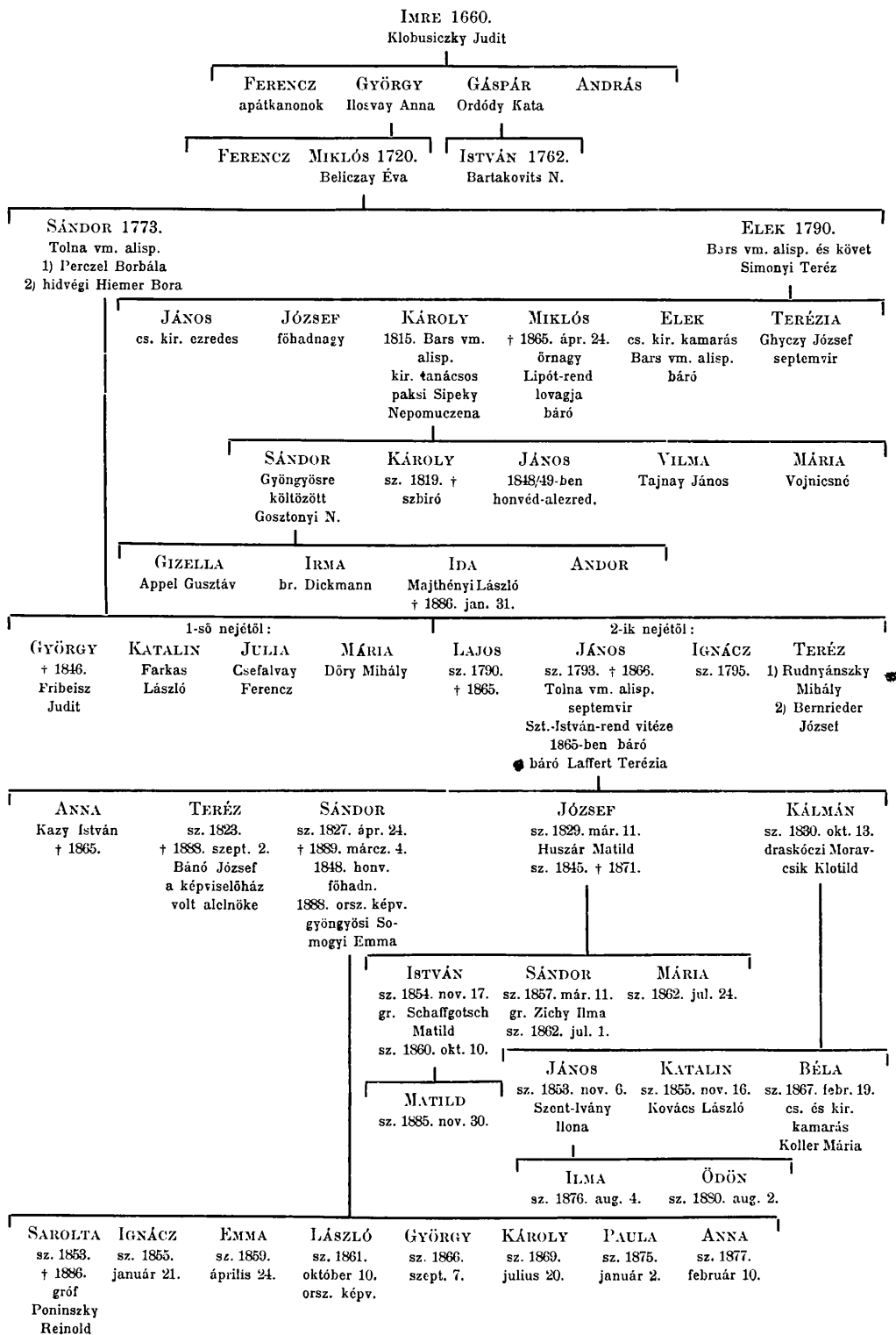
IV. TÁBLA.

DÁVID 1600. KÖRÜL

V. TÁBLA.

Joannovics. II. Lipót király (Trieszt, 1791. július 14.) nemesítette Joannovics Marian főhadnagyot és nejétől Tabakovics Mártától született Máté, Angela és Katalin nevű gyermekeit.¹ E családból származott Joannovics Milos, ki mint megyei hadnagy szolgálta Temes vármegyét és az 1828. július 14-én tartott közgyűlésen kihirdette nemességét.² Joannovics Milos utóbb a negyvenes években természetényi biztos volt Csakován. Neje szül. Abrahamovits Márta 1846-ban meghalt; végrendelete a vármegye levéltárában.³ E család más tagja nem szerepelt megyénkben.

Címere a diploma szerint: Vágott pajzs, felső része hasított. Az 1-ső arany színű mezőben kétfejű fekete sas; a 2-ik vörös mezőben ágaskodó arany oroszlán, jobb előlábában kard, baljában üstökénél tartott török fej. Az alsó kék mezőben zöld alapon jobb felé vágató harcos, jobbjában nemzeti színű lobogó. A harcos ruhája veres színű, arany zsinóros, mentéje arany, csizmája sárga színű. Lova fehér, nyerge fekete, szerszáma vörös, arany diszítéssel, zablyája aranyozott. Sisakdisz: a pajzsbeli oroszlán növekvőben. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Joannovics (dulleoi). Joannovics Pál temesvári kereskedő, nejét Schandrovits Máriát és Katalin, Erzsébet, Francziska nevű gyermekeit I. Ferencz király (Bécs, 1801. szept. 25.) nemesítette.⁴ E család a XIX. század elején megvette Krassó megyében a dulleoi és valemarei nemesi birtokokat és a »dulleoi« előnevet használta; 1835-ben a hannseni Deschan-családtól 96.150 frton megvett Temesvárott, a belvárosban egy kétemeletes házat.⁵ Joannovics Pál krassómegyei táblabíró volt; 1824-ben halt meg Temesvárott. Leszármazói ezek:⁶

PÁL † 1824					
1) Schandrovits Mária					
2) Jankovics Anna † 1835					
1-ső nejétől:			2-ik nejétől:		
KATALIN	ERZSÉBET	FRANCZISKA	PERSZIDA	GYÖRGY	ANNA
Jancsó János	apadiai	gróf Brankovics	(Jozefa)	volt államtitkár	(Róza)
	Georgievics	Pál	sz. 1816.	sz. 1821.	sz. 1824.
	István				

Joannovics Pál végrendelete Temes vármegye levéltárában őriztetik. Egyetlen fia: *György*, író, volt államtitkár a vallás- és közoktatásügyi ministeriumban, szül. Temesvárott 1821. nov. 24-én. A jogi tanulmányokat bevégezvén, ügyvédi oklevelet nyert, a közpályára lépett s már igen fiatal korában oly népszerűsége tett szert, hogy szülővárosa, Temesvár az 1848-iki országgyűlésre követté választotta. A szabadságharc kitörése után részt vett annak veszélyeiben és hiven teljesítette hazafiui kötelességét. A világosi katasztrófa után Törökországba menekült, de csakhamar visszatért, mire elítéltetett és öt évig volt elzárva Bécsújhelyen. Az alkotmányos korszak beálltával a lugosi kerület, a melyben J. nagybirtokos volt, képviselővé választotta. Br. Eötvös József kultuszminister maga mellé államtitkárrá nevezte ki és e hivatalát 1866—1871-ig viselte. Mint tudós és író a magyar nyelvészet terén szerzett érdemeit, melyek neki a m. tud. akadémiában utat nyitottak, hol 1867-ben levelező, 1883-ban pedig tiszteleti taggá választott az első osztályban. Az akadémia nyelvtud. bizottságának tagja és elnöke; a jogi műszótár új és bővebb kidolgozására kiküldött bizottságnak is buzgó tagja volt. Nevezetesebb értekezései: »Adalékok a magyar szóalkotás kérdéséhez«. (Budapest, 1870); »Az ikes igékről« (u. o. 1877.) stb. A népszerű és közhasznú

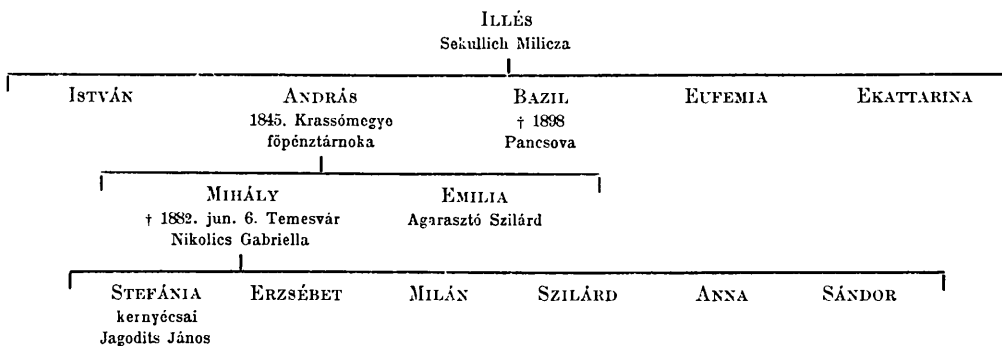
¹ Jkv. 1793. évi 256. — ² Jkv. 1828. évi 1896. — ³ Jkv. 1846. évi 2008.

⁴ Lib. Reg. LX. 608. — ⁵ Jkv. 1835. évi 3338—3342. — ⁶ Jkv. 1824. évi 219, 1760, 2021, 1834. évi 609. 1835. évi 3236., 1842. évi 3733.

felolvasások tartására Budapesten alakult Szabad Lyceum-egyletnek elnöke és egyik oszlopa.¹

Joannovics-Sacabent. Mária Terézia királynő (Bécs. 1746. szept. 11.) nemesítette Joannovics-Sacabent Andrást és gyermekeit Demetert, Józsefet és Máriát, valamint András néhai testvéreinek, Nesconak János, Nesco és Jozefin nevű gyermekeit.² A czimerszerző András testvére volt Joannovics-Sacabent Arzén karlóczai gör. kel. patriárkának (†. 1748. jan. 29.)³ András egyik fia: József pakrácsi, utóbb bácsi, végül verseczi püspök lett és 1790-ben középiskolát alapított Verseczen; 1805-ben meghalt.⁴ Végredelete Temes vármegye levéltárában őriztetik.⁵ András unokája: Arzén mesicsi zárdafőnök volt és 1829-ben kinevezetett temesvármegyei táblabírónak.⁶ A család más tagja nem szerepelt vármegyénkben.

Joannovics (poganyesti). Krassószörénymegyei család, mely I. Ferencz királytól (Bécs, 1834. nov. 6.) kapta nemességét a »poganyesti« előnévvel. A család egyes tagjai hosszabb ideig laktak Temesvárott, de Temes vármegyében nem szerepeltek. Leszármazási rendjük ez:

Joannovits-Vidák. Mária Terézia királynő (Bécs, 1762. decz. 3.) nemesítette Joannovits-Vidák Vincze temesvári gör. kel. püspököt, továbbá Trifon és Athanáz nevű testvéreit, végre Trifonnak Tamás, Éva és Zsuzsanna nevű gyermekeit. A czimeres nemes-levél Csanád vármegye 1763. ápr. 14-én tartott közgyűlésén hirdettetett ki. Utóbb Athanáz fia: Joannovits-Vidák Vazul és unokája István, nagyikindai kereskedők, kiket nagyanyjuk után *Atryimov*-nak is neveztek, kihirdették nemességüket Temes vármegye 1832. ápr. 9-én tartott közgyűlésén.⁷ A család e század elején birta a maczedoniai (Torontál m.) nemesi birtokot, mely most a báró Nikolics-családé.⁸ Trifon leszármazói e birtok után a »maczedoniai« előnevet használták. Volt ezenkívül Temesvárott egy kétemeletes házuk, a mint ez Joannovits-Vidák Tamásnak a vármegye levéltárában őrzött végrendeletéből kitűnik.

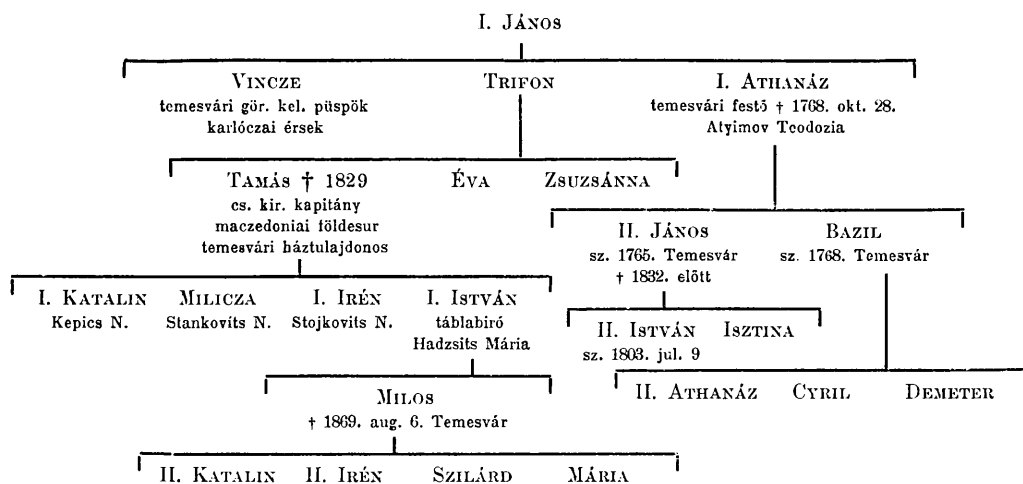
A nemesség-szerző Joannovits-Vidák Vincze temesvári gör. kel. szerb püspök, utóbb aradi püspök, végül karlóczai metropolita-érsek volt 1774-ig.⁹

A család nemzedékrendje ez:¹⁰

¹ Pallas Nagy Lexicon, IX. 926.

² Lib. Reg. XL. 553. — ³ Milleker: Versecz tört. I. 124. — ⁴ U. o. I. 192. és 231. — ⁵ Jkv. 1806. évi 8. — ⁶ Jkv. 1829. évi 2277. és 1834. évi 627.

⁷ Jkv. 1832. évi 821. — ⁸ Jkv. 1832. évi 3690. — ⁹ Bogma III. 63. — ¹⁰ Jkv. 1829. évi 765. Gyászjelentés gyűjtemény muzeumunk levéltárában.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs, a közepén egy függélyes vörös pólya által elválasztva; a pólyában három, balról jobb felé haladó, egy-egy zöld herelevéllel megrakott harántos ezüst gerenda. A pajzs 1. és 4. arany mezejében jobbra, illetve balra fordított, a mező oldalából benyuló kiterjesztett szárnyu fekete sas fél-teste. A 2. és 3. kék mezőben hármás zöld dombon jobbra illetve balra fordított ágaskodó arany oroszlán, első jobb lábával kivont kardot, ballábával levágott török fejet üstökénél tartva. Sisakdisz: két kifeszített szárny között — melyekből a jobb oldali arany feketével vágott, a baloldali vörös színű és a pajzsbeli három gerendával van megrakva — a pajzsbeli oroszlán nő ki. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Nagy Iván e családot nem ismerteti.

Johny. Johny Ferencz lippai kamarai ispán és József nevű fia az 1835. évi január 19-én tartott közgyűlésen kihirdették nemességüket, Arad vármegyének 1827. júl. 16-án kelt bizonyáglevelével,¹ melyből kitűnik, hogy a család szepesmegyei eredetű. Johny Ferencz már a következő évben elköltözött Temes vármegyéből; 1836-ban már mint kapriorai kamarai ispán kér és kap nemesi bizonyáglevelet a vármegyétől.²

Joó másképp Gombkötő. Joó másképp Gombkötő Alajos rékasi községi jegyző az 1824. augusztus 2-án tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét, Szabolcs vármegyének 1821. decz. 17-én kelt bizonyáglevelével.³ Ebből kitűnik, hogy Joó Alajos szépapja, Pál nemessége 1768-ban elismertetett és 1786-ban Pál fiának Ferencznek, ki Alajosnak nagyatyja volt, nemesi bizonyáglevéllel adatott ki. Joó Alajos utóbb tb esküdt lett, de az ötvenes években elszármazott Temes vármegyéből Novoszellora, hol mint községi jegyző szolgált. Neje szül. Gottmann Anna 1823-ban Rékason meghalt.⁴ Végrendelete a vármegye levéltárában őriztetik.

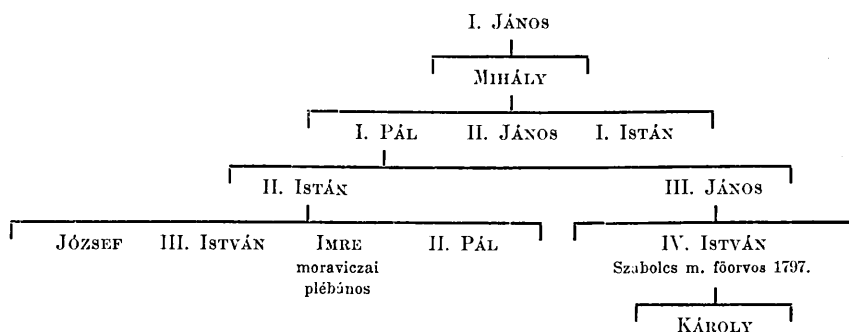
Jósa. Jósa Imre moraviczai r. kath. plébános az 1820. nov. 20-án tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét, Esztergom vármegye 1797. december 20-án kelt bizonyáglevelével.⁵ Ebből kitűnik, hogy a nemességszerző Jósa János nagybányai lakos, ki I. Lipót királytól (Laxenburg, 1688. máj. 30) kapott czimeres nemes-levelet.

Leszármazói a következők:

¹ Jkv. 1835. évi 253. — ² 1836. évi 925.

³ Jkv. 1824. évi 2119. — ⁴ Jkv. 1823. évi 3127.

⁵ Jkv. 1820. évi 2851.

A család nemessége a helytartó-tanács által 1774. május 30-án és 1796. nov. 8-án megerősített.

Jósa Imre moravicziai plébános neve a voksoló nemesek 1832. évi lajstromában még előfordul; az 1838. évben azonban már nem fordul elő.

Kivüle a Jósa-családból még Jósa István, lippai kamarai kasznár lakott a vármegyében, ki 1829—1832 közt elhunyt; özvegye szül. Niameessny Teréz (Erzsébet) fel volt véve a voksoló nemesek 1832., 1838. és 1841. évi lajstromaiba.¹

Jovanovich (szolsiczai). Jovanovich Szilárd szolsiczai földbirtokosnak I. Ferencz József király (Cap-Martinban 1896. évi márczius hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával) a magyar nemességet a »szolsiczai« előnévvel adományozta; egyidejűleg nemesítették a nejétől szül. Raimann Ernesztinától származó Miklós, Sándor és Ilona nevű gyermekei. Az erről szóló (Bécs, 1897. aug. 9-ről keltezett) czimeres nemes-levél Temes vármegyének 1897. évi október hó 4-én tartott közgyűlésén lett kihirdetve.²

Joanovich Szilárd mintegy két évtizeden át tevékenyen vett részt Temes vármegye közéletében és kiválóan hazafias magatartásával követésre méltó szép példát nyújtott gör. kel. román hitsorsainak. Kiváló érdemeket szerzett a Versecz környékén a phylloxera által elpusztított szőlők regenerálása körül, mert a vidéken ő volt az első szőlőbirtokos, ki felujtotta szőlőit és uttörő munkálkodásával példát mutatott a szőlőbirtokosoknak, kik az elemi csapás felett kétségbeesve, nem a szőlőik felujtására, hanem azok teljes kiirtására gondoltak. 1890-ben egy évig szolgabíró volt a verseczi járásban, 1896-ban pedig a moravicziai kerület országgyűl. képviselőjének választotta. 1900. évi február hó 19-én, 45 éves korában Verseczen elhunyt. Fiai: Miklós és Sándor huszártisztek a 13-ik huszárezredben.

Czímere a magyar szövegű diploma szerint: »Hasított katonai pajzs, arany pajzsfővel, benne keresztbe fektetett arany markolatu huszárkarddal. A jobb oldali vörös mezőben alul zöld halomból három zöld levelű, fehér természetes liliom emelkedik ki, a két szélső lehajtott alakban, a középső álló helyzetben; a baloldali kék mezőben alul hármás zöld szőlőhegygyel, a felső jobb szögletben felkelő arany nap, a bal szögletben pedig növekvő ezüst hold lebeg. A pajzs fölött koronázott nyílt lovagsisak nyugszik, jobbról vörös-arany, balról kék-ezüst foszlányokkal. A sisak koronáján arany markolatu görbe kardot villogtató, sötét kék ruházatu kar könyököl.«

Juhász. Juhász Antal makói helv. hitv. lelkes, Juhász József kir. ítélőtáblai jegyző, Juhász Benjamin szentesi tanító és Juhász Dániel békésmegyei törvénygyakorló az 1832. ápril 30-án tartott közgyűlésen kihirdették nemességüket, Fejér vármegyének

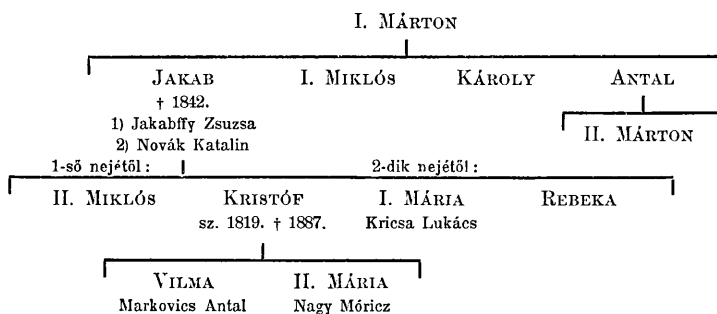
¹ Jkv. 1829. évi 977., 1824. évi 891.

² Jkv. 1897. évi 1319.

1829. jul. 13-án kelt bizonyságlevelével.¹ Az oklevélből kitűnik, hogy a család fejérvármegyei eredetű. I. Lipót király (Bécs, 1687. június 5.) nemesítette Juhász Istvánt, valamint annak István, Pál, Péter, János és József nevű fiait. A folyamodók édes testvérek; atyjuk Juhász István volt, ki Fejér vármegyéből elszármazott Békés-Gyulára. Temes vármegyében a család egyik tagja sem szerepelt.

Jurkovics. L. Koich alatt.

Kabdebo (talpasi). Kabdebo Márton gyergyószentmiklósi kereskedőt, valamint Jakab, Miklós és Károly nevű fiait, s Antal nevű elhunyt fiától származó unokáját, Mártont V. Ferdinánd király (Bécs, 1838. nov. 8.) nemesítette, egyszersmind 40869 frt 29 kr. lefizetése ellenében adományt adott nekik az aradmegyei Talpas-ra és megengedte a »talpasi« előnév használatát. Az erről szóló királyi adomány-levél Arad vármegyében 1838. decz. 13-án, Temes vármegyében 1839. okt. 31-én hirdettetett ki.² 1823-ban Kabdebo Márton megvette a temesmegyei Krivobarát, mely utóbb Jakab nevű fia, ennek 1842-ben bekövetkezett halála után pedig Kristóf nevű unokája birtokába ment át. Kristóf 1887-ben elhunyt, leányai: Vilma, férj. Markovics Antalné és Mária, férj. Nagy Móríczné örökölték a krivobarai birtokot, mely 1893. óta idegen kézen van. A család temesmegyei ágának leszármazása ezek szerint a következő:³

A többi leszármazók az aradmegyei Talpason laknak és nálunk nem szerepeltek és birtokosok sem voltak.

Czímere a diploma szerint: Ezüst mezőben, zöld alapon álló, kék dolmányos, vörös nadrágos, sárga csizmás, kócsag forgóval diszitett lecsüngő vörös süvegű kalpagos, arany kardőves magyar nemes, bal kezét csipőjére támasztva, jobbában pedig egy lefelé fordított arany bőségszarut tartva, melyből arany pénz ömlik ki. A pajzs jobb sarkában felkelő arany nap. Sisakdisz: Kék mezű könyöklő kar, markában zöld leveles négy arany buza-kalász. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Kállay. Kállay Mihály iklodai jegyző Temes vármegyének 1794. decz. 9. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Békés vármegyének 1793. november 28-án kelt bizonyságlevelével.⁴ Valószínűleg fia lehetett Kállay József dentai jegyző, ki 1823-ban meghalt.⁵ A voksoló nemesekről 1832. évben készített névjegyzékben e család már nem fordul elő.

¹ Jkv. 1832. évi 950.

² Jkv. 1839. évi 3408. — ³ Jkv. 1842. évi 2509., 2571., 3212., és 3947., 1843. évi 3483. Kabdebo Jakab végrendelete vármegyénk levéltárában.

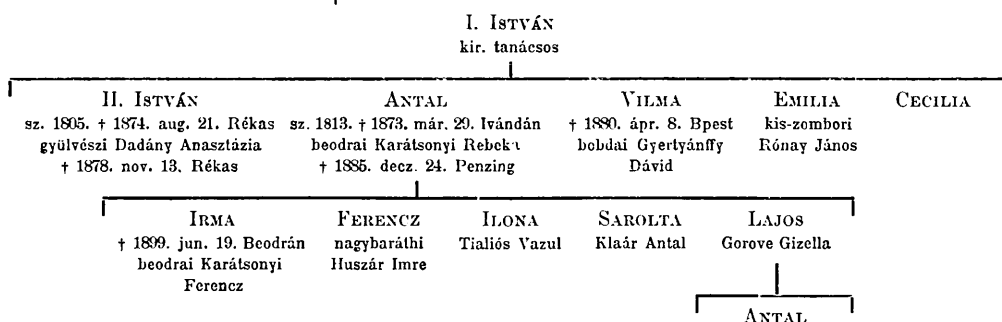
⁴ Jkv. 1794. évi 809. oldal. — ⁵ Jkv. 1823. évi 2507. és 3157. sz.

Káloczy. Káloczy Kálmán, a Ferencz Károly főherczeg nevét viselő gyalogezred zászlótartója, Bács-Bodrogh vármegyének 1837. Szt.-Iván hó 19-én kelt bizony-ságlevelével kihirdette nemességét Temes vármegyének 1838. május hó 18-án tartott közgyűlésén.¹ A bizonyosságleveléből kitűnik, hogy Káloczy Kálmán atyját, Káloczy József bácsmezei táblabíró és nyug. cs. kir. kapitányt, valamint gyermekeit, Jánost, Károlyt, Józsefet, Kálmánt, Teréziát és Katalint I. Ferencz király (Bécs, 1811. febr. 1.) neme-sítette. Káloczy Kálmán utóbb megyei szolgálatba lépett; a hetvenes években főpénz-tárnoka és utóbb selyemtenyészési biztosa volt a vármegyének. Neje volt: Miletz József özvegye szül. Andreovics Borbála.

Kapotsfy. Kapotsfy Imre kincst. ügyész az 1847. szept. 24-én tartott köz-gyűlésen kihirdette nemességét Somogy vármegyének 1847. május 1-én kelt bizony-ságlevelével.² E család nem szerepelt megyénkben.

Kapuváry. Kapuváry Ignác, Krassó vármegye alispánja, az 1794. június 10-én tartott közgyűlésen kihirdette nemességét, Fejér vármegyének 1790. november 10-én kelt bizonyosságlevelével.³ E család nem szerepelt Temesben.

Karácson (ivándai). Ivándai Karácson István 1832-ben közölte Temes vármegye hatóságával, hogy Temesvárott lakást tart; kéri ennél fogva, hogy a vármegye adja meg neki a szavazói jogot. A vármegye helyt adott a kérelmének és felvette őt a szavazó nemesek jegyzékébe, azzal az indokolással, hogy »nemessége általánosan tudva van.«⁴ Négy év múlva, Karácson István és fia, Antal temesmegyei táblabírónak neveztetett ki.⁵ E család torontálmegyei. Nemessége Temesben nem hirdettetett ki. A nálunk szerepelt István és Antal rokonai ezek:

Karátsony. Karátsony Balázs lippai gör. kel. esperes, Maxim, Gergely és Demeter nevű fiaival, Temes vármegyének 1831. május 16-án tartott közgyűlésén nemesnek elismertetett.⁶ Nemességét Aradmegyének 1831. boldogasszony hava 24-én kiállított bizonyosságlevelével igazolta. 1834-ben Arad vármegye alispánja átírt Temes vármegyéhez, hogy a helytartó-tanács 1834. évi 5566. sz. rendelete szerint az erdélyi kormány semmisnek nyilvánította a Karátsony Balázs részére Belső-Szolnok vármegyétől kiadott nemesi bizonyosságlevelet, mely alapul szolgált Arad megye nemesi bizony-ságleveléhez.⁷ 1836-ban a lippai főszolgabíró bejelentet'e, hogy Karátsony Balázs lippai esperes a fenforgott kétséget Arad vármegyénél eloszlatta.⁸ Arad vármegye erről

¹ Jkv. 1838. évi 1848.

² Jkv. 1847. évi 3821. L. Nagy Iván, VI. 532. és 533.

³ Jkv. 1794. évi 278.

⁴ Jkv. 1832. évi 1340. — ⁵ Jkv. 1886. évi 2589.

⁶ Jkv. 1831. évi 1078. — ⁷ Jkv. 1834. évi 1881. — ⁸ Jkv. 1836. évi 1042.

értessítettén, azt válaszolta, hogy az esperes állítása nem felel meg a valóságnak.¹ Csodálatos módon Karátsony Balázs és fiainak nevét nem törölték a kétségtelen nemesek lajstromából.

Karátsonyi (beodrai) nemes és gróf. Ezen előkelő család eredete és származása egészen biztosan nem mutatható ki. A hagyomány szerint, melyet a grófi család birtokában levő több erekle is nagy mérvben támogat, a Karátsonyi-család már e hazába történt betelepődése (1716) előtt is nemes volt és czimerlevelét valószínűleg egyik erdélyi fejedelemtől kapta, kik közül többel, mint azok benső embere és meghitt szállítója, még Moldvában tartózkodása alatt, sűrű érintkezésben állott. A Karátsonyi-családnak e korban ősi czimere, melyből mint csirából előbb az 1749-iki magyar nemesi, utóbb az 1859-ben nyert grófi czimere fejlődött, a családnál őrzött különböző ereklek egybehangzó bizonyossága szerint: kék pajzsban balra fordult syrén (hableány), kezében az apostoli kettős kereszttel.

Az ősi czímer helyébe 1749-ben a Mária Terézia királynőtől nyert nemesi czímer lépett. Mária Terézia királynő ugyanis (Bécs, 1749. évi junius hó 15.) a különben már előbb is nemes Karátsonyi-családot magyar nemességgel ajándékozta meg. Ez alkalommal nemességet kaptak: Karátsonyi (Karácson) Kristóf szamosujvári polgár és városi tanácsos, továbbá fivérei: Miklós és Lukács, valamint Kristóf neje Mária-Magdolna és gyermekei: Deodat, Simon, Jakab, Katalin; Miklós neje Zsuzsánna; Lukács neje Klára (Huvánta) és gyermekei: Kristóf, Márton, Miklós, Mária.

Kristóf legidősebb fia; *Deodat* (Bogdan) 1781-ben 103.000 frtért megvette a kincstártól és utóbb királyi adományba kapta a torontálmegyei Beodrát. Innen írja a család előnevét.

Deodat fia: I. *Lázár*, Torontál vármegye alispánja és orsz. követe volt. 1805-ben megvette Draskovics Ferencz gróftól a torontálmegyei Bánlakot, Doláczt, Offszeniczt, Szókát és Partost; 1810-ben br. Vécsey Zsigmondtól a krassómegeyi Toplát, 1826-ban pedig a kincstártól a nagyzsámi uradalmat, Temes vármegyében. Ettől fogva a család egyes tagjai Temesben is részt vettek a közügyek intézésében. Lajos, Quidó és I. László a voksoló nemesek lajstromába is fel voltak véve. — I. Lázár megörököltte nevét jelentékeny alapítványaival. A többek közt a Ludovika akadémia javára tízezer forintos alapítványt tett. A francziák elleni háboruban saját költségén száz főre menő inséges csapatot állított és még ezen felül hadi czélokra 300.000 frtot áldozott.

Lázár fia, *Lajos* (Lipót-Deodat) szül. 1793. nov. 16-án. Neje: szül. Starhemberg Mária Lujza grófnő. Legidősebbik fiuk: *Quido* 1841-ben Temes vármegye tb. főszolgabírája, 1867-ben a csakovai választó-kerület országgyűlési képviselője volt. A közügyek terén szerzett nagy érdemeiért ő és törvényes utódai 1858. decz. 28. kelt legfelsőbb elhatározással osztrák birodalmi grófságra emeltettek, (a grófi oklevél kelte: 1859. febr. 7. Bécs); az ekkor adományozott grófság 1874. márcz. 14. Bécsben kelt legf. elhatározással Magyarországra kiterjesztett.

Quidótól a család grófi ága a következőkép származik le:

Gróf Karátsonyi *Quido* született 1817. aug. 7. meghalt 1885. szept. 15-én Buziáson; cs. és kir. kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, főrendiházi tag, az I. oszt. vaskorona-rend, számos külföldi rendjel tulajdonosa, Nagy-Becskerek és Ujvár díszpolgára, stb. Neje: puchói és csókai Marczibányi Mária csillagkeresztes hölgy és ő Felsége, a királyné palotahölgye (szül. 1834. megh. 1876. ápr. 3-án Budapesten). Esküvő: 1851. júl. 24.

¹ Jkv. 1836. évi 1815.

Gyermekei:

I. *Adrienne* szül. 1853. VI/24-én, meghalt 1878. III/4-én Seregélyesen; férje gr. Zichy Sándor született 1843. VII/29-én, meghalt 1881. VI/2-án. Esküvő 1872. VII/24-én Budapesten.

II. *Melánia* szül. 1855. szept. 16-án, csillagkeresztes hölgy, meghalt 1894.; férje: gr. Zichy Géza szül. 1849. VII/23. cs. és kir. kamarás, val. belső titkos tanácsos és a kir. színházak volt intendánsa. Esküvő: 1871. IX/10-én Budán.

III. *Guidobaldina* szül. 1858. III/11-én, meghalt 1876. XI/7-én Budapesten.

IV. *Aladár* szül. 1859. II/28-án Budapesten; országgyűlési képviselő, cs. és kir. kamarás, főrendiházi tag; neje: pazonyi Elek Margit szül. 1863. csillagkeresztes hölgy, pazonyi Elek Gusztáv huszárezredes, cs. és kir. kamarás, és mezőpeterdi Gázy Etelka csillagkeresztes hölgy leánya. Esküvő: 1883. III/15-én Nagyváradon. Birtoka: Beodra (Torontálmegye) és Varjas (Aradmegye). Lakása: Beodrán.

Gyermekei:

1. Irma

2. Margit

3.

4.

V. *Jenő* született 1861. VIII/5-én Beodrán; cs. és kir. kamarás, v. b. t. tanácsos, országgyűl. képviselő; neje: csik-szent-királyi és krasznahorkai gróf Andrássy Karolina szül. 1867. IX/18-án csillagkeresztes hölgy, gróf Andrássy Manó és erdődi gróf Pálffy Gabriella leánya. Esküvő: 1886. VII/15-én Betléren. Birtokai: Bánlak (Torontálmegye), Topolya (Temesmegye) és Topla (Krassó-Szörénymegye). Hitbizományi birtoka Bánlakon van. Lakása Budapesten.

VI. *Camillo* szül. 1863. I/31-én Beodrán. Cs. és kir. kamarás, főrendiházi tag. Birtoka: Vörösvár, Solymár, Szt.-Iván (Pestmegye) és Kamenicza (Szerémmegye).

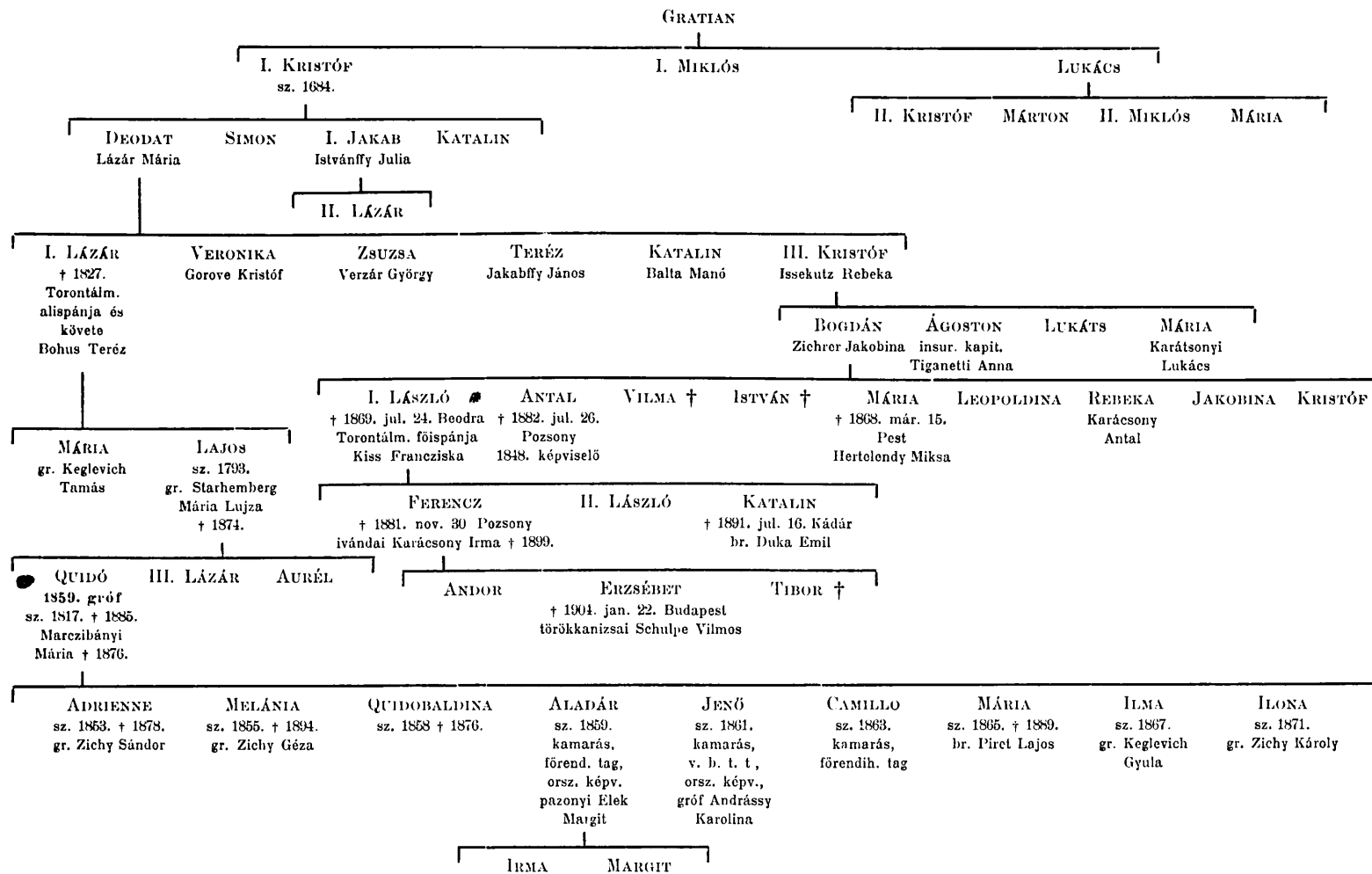
VII. *Mária* szül. 1865. VI/1-én, meghalt 1889., férjhez ment Piret de Bihain Lajos báróhoz.

VIII. *Ilma* szül. 1867. I/21-én Budapesten, férjhez ment Keglevich Gyula grófhhoz 1888-ban.

IX. *Ilona* szül. 1871. VIII/13-án, férjhez ment Zichy Károly grófhhoz 1893-ban.

A másik ágon kiváló tagja volt a családnak: I. *László*, Torontál vármegyének 1827-ben szolgabírója, 1836—1848-ig alispánja, közben 1843-ban országgyűlési követe, 1848-ban főispánja és mint ilyen a nemzetgyűlési felső tábla tagja. Tőle származik le a családnak ma is élő nemesi ága, mely Beodrán birtokos.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:

A Mária Terézia királynő által 1746-ban adományozott czimer a diploma szerint: Négyelt pajzs, szivpajzsos. Az ezüst szivbajzsban mérleg. Az első és negyedik kék mezőben arany kettős keresztet tartó syrén, a második és harmadik vörös mezőben aranszarvu fehér ökör. Sisakdisz: pánczélos jobb kar, kivont karddal. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.

A Karátsonyi grófi czímer: Négyelt pajzs, a 3. és 4. mező közé beékelt mezővel és vágott szivpajzsos; ebben fönt vörös mezőben koronás arany kétféjű sas, lenn ezüst mezőben fekete mérleg. A nagy pajzs 1 és 4. kék mezőben szemközt fordult koronás syrén, melynek halfarka jobbra (balra) hajlik, baljában (jobbában) balra (jobbra) ezüst kettős keresztet tart, jobbát (balját) csipőjére illeszti. A 2-ik, vörös mezőben jobbra fordult, két hátsó lábán álló ezüst bika, arany nyakövvel, arany szarvakkal, patákkal és farkkal. A 3-ik, vörös mezőben egyenest álló, szemközt fordult term. medve, jobb első lábával egy kivont kard arany markolatát, baljában annak hegyét fogva, vízszintesen maga előtt tartja. Az 5-ik, befelé hajlott szélű beékelt ezüst mezőben ágaskodó jobbra fordult kék párducz, torkából és füleiből kitörő tűzzel, jobbában babérkoszorus kivont kardot tart, baljában levágott török főt. Öt sisak. Sisakdiszek: 1. (középső) a sas; takaró: arany-vörös, ezüst-vörös. 2. a medve; takaró: ezüst-vörös. 3. a kinövő syrén; takaró: ezüst-kék. 4. a kinövő bika; takaró: ezüst-vörös. 5. a kinövő párducz, mind miként a pajzsban; takaró ezüst-kék. Pajzstartók: jobbról koronás, kétfarku term. oroszlán, balról koronás arany griff, mindkettő nyakán lelógó arany láncz. Jelmondat vörös szalagon arany betűkkel: Pietate, Honore et Perseverantia.

A grófi czimer alapelemeit ezek szerint az ősi és az 1749-iki nemesi czimer képezik. Bővítést nyert a czimer az uralkodóház czimerképén, a kétféjű sason kívül a czimerszerző neje révén, a Marczibányi család czimeréből, melyből a harmadik vörös mező medvéje vétetett.

Források: Magyar Nemzetiségi zsebkönyv, I. 135—136. — Nagy Iván, VI. 37, 533—5. — Bogma, III. 275, 276. — Dr. Temesváry: A magyar-örmény nemes családok czimerlevelei, 101—108. Siebmacher, 287. — Szilágyi S. Erdély és az északkeleti háboru, I. 530, II. 393, 402. 469. — Temes vármegye levéltára: 1827. évi 2809. sz. iratok és Karátsonyi Lázár végrendelete. — Dr. Szentkláray: Száz év Délmagyarország újabb tört. I. 407. — Lib. Reg. IX. 815.

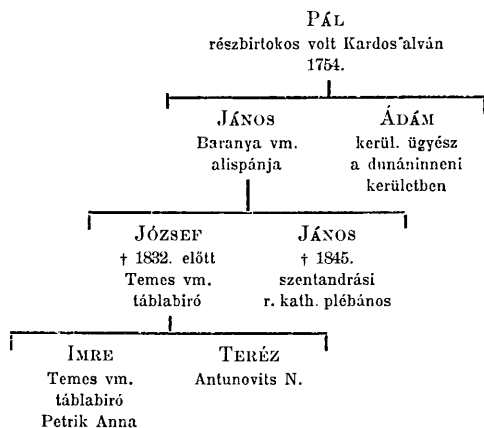
Kardos (kardosfalvi). Kardosfalvi Kardos József Temes vármegyének 1801. márczius 12-én tartott közgyűlésén kihirdette nemességét, Baranya vármegyének 1794. aug. 9-én kelt bizonyáglevelével.¹ Utóbb testvér-öccse, János-József, szent-andrási plébános is az 1820. ápr. 10-én tartott közgyűlésen kihirdette nemességét.² A nemesi bizonyáglevelekből kitűnik, hogy a család Trencsén megyéből származik, hol Kardosfalván és Szádecsnén adományos nemes volt. A Temes vármegyébe származott József és János atyja, János Trencsénből Baranya vármegyébe költözött és ekkor 1763. nov. 29-én nemesi bizonyáglevelet kapott Trencsén vármegyétől.

János fiai közül *József*, 1798-tól 1814-ig szolgabíró volt Temes vármegyében.³ Ekkor lemondott hivataláról és mint fizetéstelen táblabíró szolgálta a közügyeket.⁴ Testvére: *János*, szentandrási r. kath. plébános, bölcsészettudór és jogtudór, Temes, Torontál és Csanád vármegyék táblabírája volt; 1845-ben Pécsen halt meg.⁵ József fia, *Imre* husz éven át (1825—1846.) részint mint esküdt, részint mint szolgabíró szolgálta Temes vármegyét. Midőn 1846-ban lemondott hivataláról, a vármegye jegyzőkönyvileg megörökítette érdemeit és a főispáni helytartó táblabírónak nevezte ki.⁶

¹ Jkv. 1801. évi 181. — ² Jkv. 1820. évi 1161. — ³ Bogma, III. 280. — ⁴ Jkv. 1825. évi 1268. — ⁵ Jkv. 1846. évi 407. — ⁶ Jkv. 1846. évi 1365.

Kardos Imre 1847-ben nemesi bizonyáglevelet kapott Temes vármegyétől,¹ mert elköltözött innen.

A család temesmegyei ágának leszármazási rendje ez:²

Károsy. Károsy András ujaradi urad. tisztartó Temes vármegyének 1821. decz. 10-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Turóc vármegyének 1821. okt. 8-án kelt bizonyáglevelével, melyben igazoltatik, hogy I. Lipót király (Bécs 1699. ápr. 8.) nemesítette Károsy András őst, Károsy Rudolfot és Jeremiás, Károly nevű fiait.³ A Temesben letelepedett Károsy *András* fiai közül *János* a harminczas években kamarai ispán volt Dorgoson, *Imre* szolgabíró és szekereszeti biztos volt Temesben (neje: Kassics Zsuzsánna), *Ferencz* a huszas években Nagyfalun, a harminczas években Német-Szt.-Péteren mint községi jegyző szolgált.⁴ Arad vármegye 1825. évi 1343. sz. a. átírt Temes vármegyéhez, hogy Turóc vármegye levéltárnoka, Dávid György koholt nemes-levelet adott ki a Károsy-családnak; megkeresi a vármegyét, hogy azt a Károsy-családtól vétesse vissza.⁵ Hogy mi eredménye lett e felszólításnak, annak nincs nyoma a vármegyei levéltárban. Annyi azonban kétségtelen, hogy a Károsy-család tagjai Temesben tovább is megmaradtak a nemesi jogok gyakorlásában és nevük még az 1832., 1838. és 1841. évi voksoló nemesek lajstromában is előfordul. Az ötvenes években e család elköltözött Temesből.

Kászonyi (tótvaradgyai). Kászonyi *András* aradmegyei főjegyző 1781-ben 80.100 firton megvette Temes vármegyében a szécsányi kincstári birtokot,⁶ melyet utóbb 1804-ben királyi engedéllyel átengedett leányainak: *Francziska* férj. Végess Ernőnének és *Annának*, alsó-köröskényi Thuróczy János nyitrámegyei alispán nejének. Francziska özvegységre jutva, 1813-ban férjhez ment Frantitsek József ezredeshez. Mindkét házassága gyermektelen maradván, Szécsáynak őt illető fele részét anyai részéről nagybátyjának, Friebeisz Antal pestmegyei főpénztárnoknak akarta juttatni, ami azonban nem sikerült.⁷ Közben huga, Anna elhunyt és szécsányi birtokrészét Tóth Károlyra és Thuróczy Tádéra hagyta.⁸ 1828-ban meghalt Francziska is és vele kihalt a Kászonyi-család. Ekkor Hollóssy kamarai ügyész a kir. fiskus nevében elfoglalta a szécsányi jószágot és mivel értesült, hogy özv. Frantitsekné szül. Kászonyi

¹ Jkv. 1847. évi 5386. — ² Jkv. 1846. évi 3295., 1830. évi 2219., 1834. évi 1990.

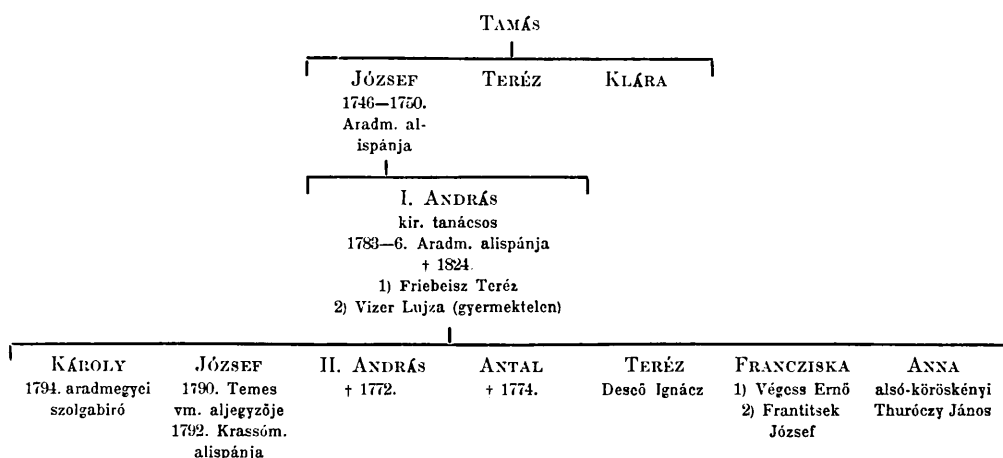
³ Jkv. 1821. évi 2977. — ⁴ Jkv. 1827. évi 2711., 1824. évi 1729. és 2912., 1828. évi 2952., 1838. évi 2416., 1846. évi 1193. — ⁵ Jkv. 1825. évi 3409., 1829. évi 591.

⁶ Szentkláray: Száz év, I. 411. — ⁷ Jkv. 1827. évi 2626. — ⁸ Jkv. 1823. évi 251.

Francziska végrendeleti örökösei a birtokot fegyveres kézzel és erőhatalommal szándékoznak visszafoglalni, a megyétől oltalmat kért. A vármegye ekkor meghagyta Varga főszolgabírónak, hogy »semmi résznek cselekedetét fel nem segítvén, csupán arra felvigyázzon, hogy minden nagyobb erőszakoskodás vagy emberölés és verekedés meggátoltassék.«¹ A harminczas években azután Tóth Károly özvegye szül. Kossovics Anna és Friebeisz Erzsébet elperelték a birtokot a fiskus kezéről.²

A Kászonyi-család tagjai közül egyedül András fia: *József* szerepelt Temes vármegyében; 1790-ben a vármegye első aljegyzője volt, két év múlva azonban már Krassó vármegye alispánja lett.³ A nemességet András nagyatyja, Tamás és gyermekei: József, Teréz és Klára 1713. évi november hó 7-én kapták. András az 1779. jan. 2-án kelt királyi diplomával kapta a »tótváradgyai« előnevet.⁴ A család Aradmegyében birta Tótváradot, Kurticsot, Sofronyát, Iratost, Szent-Pált, Nadabot.⁵

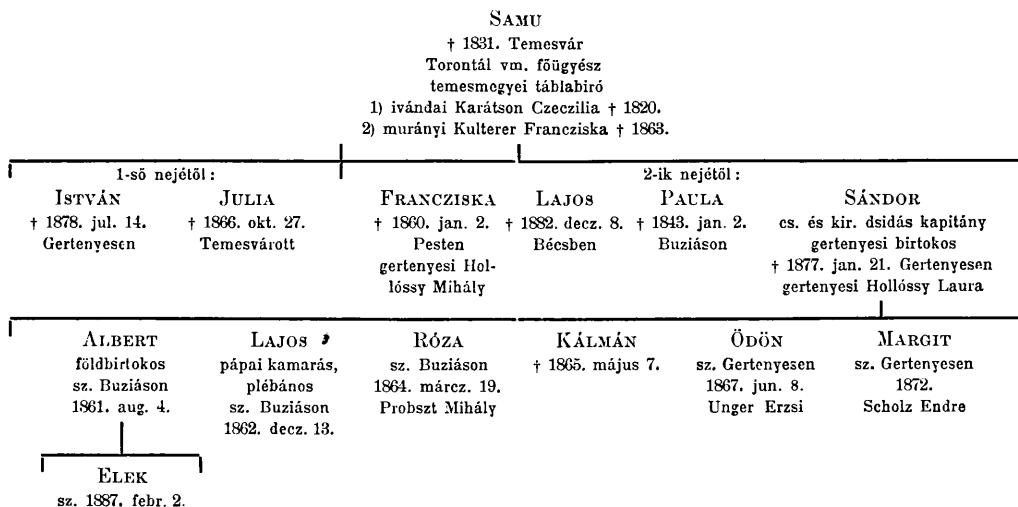
Nemzedékrendje a következő:

Kayser (gaádi). Régi nemes család. A temesmegyei ág őse Kayser Samu, torontálvármegyei főügyész és táblabíró, ki a trón iránt tanusított hűségeért és közhasznú szolgálataiért I. Ferencz József királytól (Bécs, 1811. szeptember 13.) adományt kapott a torontálvármegyei Gaád egy hatodrésszére, melybe a csanádi káptalannak 1812. január 3-án kiadott bizonylata szerint 1811. decz. hó 2., 3., és 4. napjain vezetett be.⁶ Kayser Samu utóbb megvette a temesmegyei Szkulyát, melyet 1827. okt. 12-én vett birtokba.⁷ Halála után özvegye szül. murányi Kulterer Francziska és fia, Lajos 1845-ben eladták Szkulyát 170.000 frtért br. Lo-Presty Josefnek.⁸ Samutól a család következőkép származik le.⁹

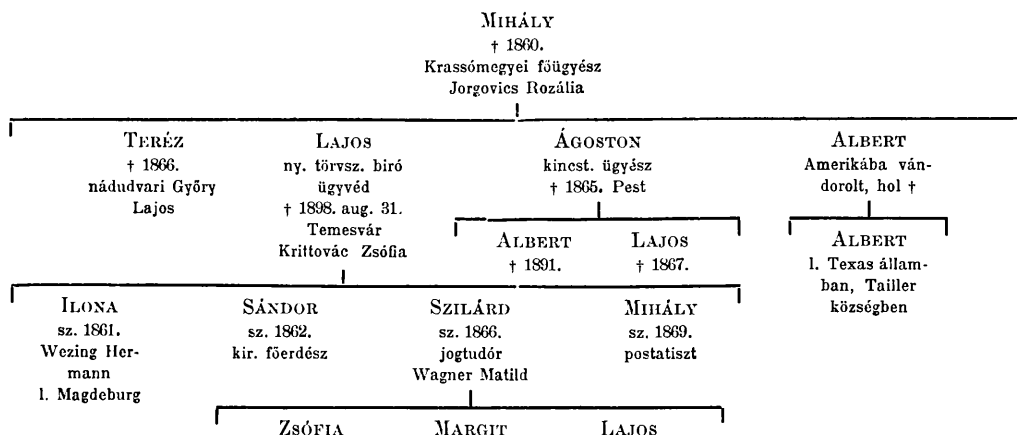
¹ Jkv. 1828. évi 3205. — ² Jkv. 1833. évi 708. — ³ Bogma, III. 299. — ⁴ Lib. Reg. XXX. 151. és LI. 67. — ⁵ Márky: Arad tört. II. 686.

⁶ Eredeti oklevelek Kayser Albert móríczföldi birtokos tulajdonában. — ⁷ Jkv. 1827. évi 2646. — ⁸ Jkv. 1845. évi 2909. — ⁹ Jkv. 1830. évi 1250., 1837. évi 1921., 1839. évi 1456., 1828. évi 1855., 1848. évi 1286.

A család ezen ága róm. kath. vallásu.

Temesvárott lakott továbbá a család egy másik ága, mely Kayser Samu torontálmegyei főügyész testvéröccsétől, Kayser Mihály krassómegyei főügyésztől származott le. A család ezen ága nem használta a »gaádi« nemesi előnevet. Leszármazási rendje ez:

A család ezen ága ágost. evang. vallásu.

Kepich. Kepich Nesztor cs. és kir. őrnagyot I. Ferencz király (Bécs, 1815. ápr. 7.) nemesítette. A czimeres nemes-levelet 1816. május 13-án Arad, 1816. június 10-én Temes vármegye közgyűlésén kihirdették.¹ A diploma kiemeli, hogy Kepich Nesztor 1778-ban mint közbíró lépett a katonai pályára a pétervárad katonai határőrvidéki ezredben. 1788-ban mint őrmester kitüntette magát Sabácznál; 1789-ben Belgrádnál mint zászlótartó elsőnek lépett a vár falára; 1792-ben a francia háboruban, 1794-ben mint hadnagy Belgiumban, 1795-ben Mainz elfoglalásánál és a Rajna melletti Frankenthalnál tüntette ki magát vitézségével. Részt vett az 1809-iki hadjáratban is, melyben súlyosan megsebesült. — 1832-ben már nem volt életben; a voksoló nemesek 1832. évi

¹ Jkv 1816. évi 1068.

lajstromában özvegye szül. Vidák Katalin neve fordul elő, ki 1838-ban és 1841-ben is Temesvár lakhelylyel van felvéve.

E család lemenő ágon kihalt. Unokaöccse, Kepich Manó karánsebesi tekintélyes kereskedő, Krassó-Szörény vármegye törvényhatósági bizottságának tagja.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. arany mezőben zöld alapon négy vörös tornyos várkastély; a 2. kék mezőben három nyolcz sugaru, háromszög alakban rakott ezüst csillag; a 3. kék mezőben két golyó vízszintes vonalban; a 4. arany mezőben jobbra fordított pánczélos kar, markában arany markolatu kard. Sisakdisz: a pánczélos kar. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Siebmacher és Nagy Iván e családról nem hoznak ismertetést.

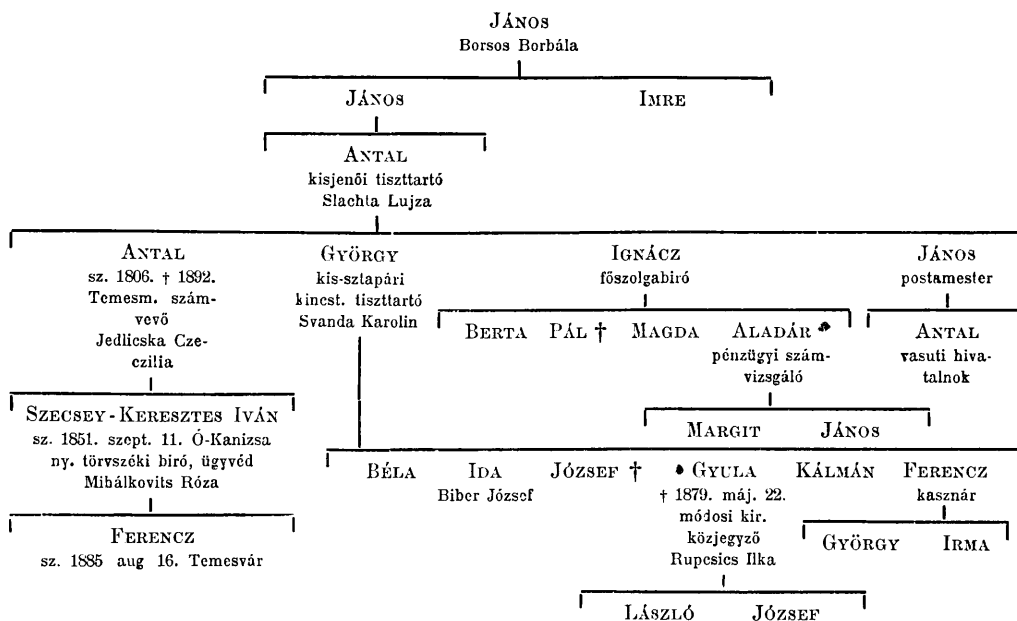
Keresztes (bánkfalvi). Kiterjedt régi család, mely Apafy Mihály erdélyi fejedelemtől 1662. évben kapta nemességét. Mária Terézia királynő (Bécs, 1774. okt. 1.) megerősítette bánkfalvi Keresztes János és nejétől, csikszentkirályi Borsos Borbálától született János és Imre nevű gyermekeinek nemességét és megújította czimerlevelét.¹ Ifj. János fia: *Antal*, kisjenői kir. kamarai tisztartó kedvelt embere volt József nádornak és ő volt az, aki a kisjenői és nadabi uradalmakat, mint volt kincstári birtokokat a nádornak, az adományozás után, nagy ünnepségek közt, átadta. Antal fiai közül *Antal*, saághi urad. tisztartó Temes vármegyének 1844. június 5-én tartott közgyűlésén, másik fia: *János*, kissodai lakos Temes vármegyének 1844. évi decz. 17-én tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét, s pedig az előbbi Arad vármegyének 1843. évi szept. 11-én kelt és az utóbbi Békés vármegyének 1844. évi október hó 1-én kelt nemesi bizonyosságlevelével.² Az iratokból kitűnik, hogy id. Antal, kisjenői tisztartó Szabolcs vármegyétől 1791. május 16. és 1804. ápr. 16-án bizonyosságleveleket kapott, amelyek alapján Arad vármegye 1804. évi 278. sz. a. elismerte nemességét.

A Temes vármegyébe átköltözött Antal (szül. 1806. május 12-én Kis-Jenőn, meghalt 1892. évi márczius hó 30-án Temesvárott) Temes vármegyénél 1868. évi augusztus hó 3-tól 1885. évi június hó 1-ig mint számvevő szolgált.³ Két fia és egy leánya volt, kik felnőtt korukban, leszármazók nélkül haltak el. 1889-ben örökbe fogadta és királyi engedéllyel (Bécs, 1889. decz. 23.) átruházta nemességét és czimerét neje Jedlicska Czeczilia unokájának, Mihálkovics Rózának férjére, Szecsey Iván temesvári kir. törvényszéki bíróra, ki azóta a *Szecsei-Keresztes* vezetéknevet viseli.

A család r. kath. vallásu. A temesmegyei ág leszármazása ez:⁴

¹ Erdélyorsz. Lib. Reg. XI. 485. — ² Jkv. 1844. évi 2071. és 4757. — ³ Ajk. 1889. évi 4635. — ⁴ Jkv. 1847. évi 3734. Keresztes György és neje 1861-iki végrendelete Temes vármegye levéltárában.

Címere: Kék mezőben egy fekvő törvénykönyv, melyen könyöklő kar, keresztet tartva. Sisakdisz: két kiterjesztett sas-szárny között a könyöklő kar, a kereszttel. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.¹

Keresztury (szinerszegi). Keresztury József udvari ágens 1781-ben 33.560 frtért megvette a kincstártól Szinerszeget² és II. József császártól (Bécs, 1786. márcz. 23.) adományt kapott a birtokra és egyszersmind feljogosított a »szinerszegi« előnév használatára.³ 1790-ben azonban már nem volt szinerszegi birtokos, mert ez évben Althann János gróf mint a saját birtokát eladta Szinerszeget remetei Kőszeghy Jánosnak.⁴ Családjá nem szerepelt Temesben.

Keserű (baróthi). Baróthi Keserű Lajos, szépfalui jegyző és fiai: Béla, Lajos és Zsigmond az 1848. évi ápril hó 8-án tartott közgyűlésen kihirdették nemességüket, Arad vármegye 1847. decz. 13-án és Három- és Miklósvár székely szék 1846. évi jul. 1-én kelt bizonyágleveleivel.⁵ Ezekből kitűnik, hogy Keserű Lajos atyja: Ferencz Aradon lakott; azelőtt Antalffy Ferencz név alatt jegyző volt Felménesen. Matutz Erzsébettel kötött házasságából ugyanott született 1815. aug. 22-én Lajos nevű fia. Lajos neje Borsos Julia; gyermekei: Béla szül. 1841., Lajos szül. 1844. és Zsigmond szül. 1846. Szépfalun. — Lajos utóbb Zádorlakon szolgált mint községi jegyző.⁶ Leszármazói nem laktak Temesben.

Keszthelyi. Keszthelyi Albert és Jakab lippai lakosok Temes vármegyének 1832. jan. 30-án tartott közgyűlésén kihirdették nemességüket, I. József királynak (Bécs, 1711. febr. 21.) Keszthelyi György részére adott czimeres nemes-levelével.⁷ Irataikból kitűnik, hogy a czimerszerző György fia volt János, a ki mint katona 1720. előtt Temesvárra származott és itt meghalt; János fia András, a ki Lippán a 18-ik század

¹ Nagy Iván, VI. 220—1., hol a család előnévül „csik-bánfalvi“ iratik. Az okmányok szerint a helyes előnév „bánfalvi“.

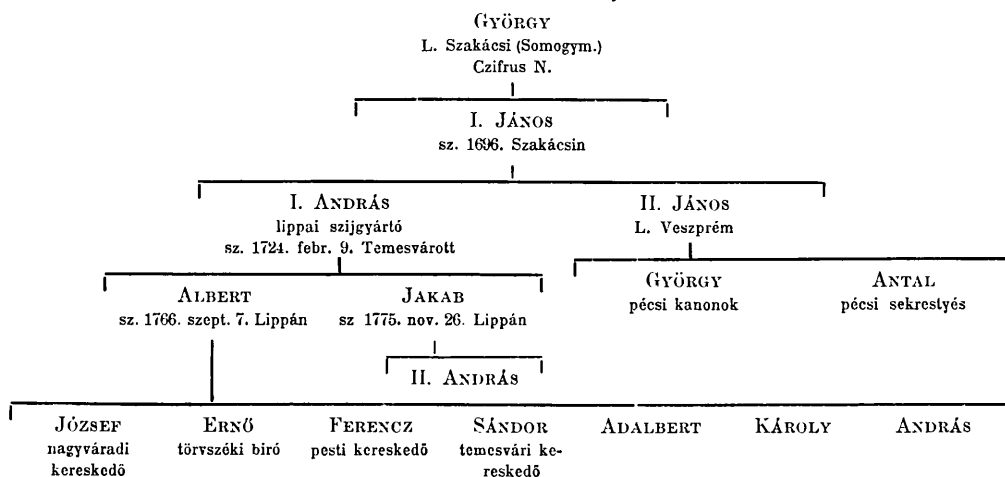
² Szentkláray: Száz év, I. 497. — ³ Lib. Reg. LIII. 379. — ⁴ Eredeti oklevél Deschán Achill birtokában.

⁵ Jkv. 1848. évi 1275. — ⁶ Handbuch der Wojwodschaft Serbien, etc. pro 1855.

⁷ Jkv. 1832. évi. 170.

elején szijgyártó volt. András öccse, *János* Veszprémben lakott; ennek a Jánosnak egyik fia, György pécsi kanonok, másik fia Antal, a pécsi püspöki templomban sekrestyés volt. András lippai szijgyártó fiai: *Albert* és *Jakab*, lippai lakosok. Albert kérelmére Temes vármegyének 1832. okt. 8-án tartott közgyűlésében felvétetni rendeltettek a nemesek lajstromába Albert fiai: József, Ernő, Ferencz, Sándor, Adalbert, Károly és András;² Keszthelyi Jakab kérelmére pedig felvették a nemesek lajstromába Jakab fiát, Andrást is.³ Keszthelyi Albert egyik fia, Sándor temesvári vaskereskedő 1835-ben nemesi bizonyáglevelet kapott Temes vármegyétől.⁴ A család tagjai közül egyedül *Ernő* szerepelt a közpályán, ki a Bach-korszak alatt Facseton járási főnök volt, utóbb Lippán lakott és a hatvanas évek végén mint megyei törvényszéki bíró szolgált.⁵ Kabdebo Krisztinával kötött házassága gyermektelen maradt.

A család róm. kath. vallásu. Nemzedékrendje:

Czímere a diploma szerint: Ezüst mezőben zöldalapon vörös ruhás, arany-őves, vörös kalpagos magyar harcos; jobbájában kivont kard, balkeze csipőjére illesztve. Sisakdisz: nővő pajzsalak. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Király. Király Mihály helytartó-tanácsi számvevő és neje Rausch Jozéfa, valamint gyermekei: Mátyás, Pál, József, Anna és Magdolna II. Lipót király által (Bécs, 1790. december 6) nemesítették. A nemességszerző Király Mihály fia: Pál-Mátyás szentandrászi kincst. ellenőr a czimeres nemes-levelet kihirdettette Temes vármegyének 1828. május 19-én tartott közgyűlésén.¹ Bemutatott keresztleveléből kitűnik, hogy 1782. márcz. 5-én született a pozsonymegyei Szt-Mártonban és hogy r. kath. vallásu. Király Pál még a negyvenes években is kincstári számtartó volt Szt-Andráson.² A család más tagja nem szerepelt megénkben.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs; az 1. és 4. kék mezőben zöld alapon, vörösbe öltözött, arany zsinórokkal és övvel diszitett, sárga csizmás harcos, jobbájában kivont kard, baljában arany korona; a 2. és 3. ezüst mezőben zöld pázsiton jobbra lépkedő sötét (természetes) színű párducz. Sisakdisz: két zászló között — a jobb felüli zászló fehér-kék, a balfelüli fehér-vörös — a pajzsbeli harcos emelkedik ki. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.³

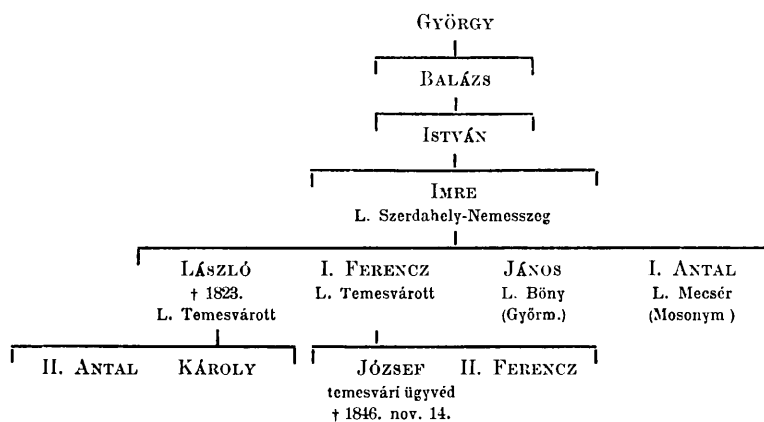
¹ Jkv. 1832. évi 2654. — ² Jkv. 1832. évi 2653. — ³ Jkv. 1835. évi 2249. — ⁴ Jkv. 1867. évi 14.

¹ Jkv. 1828. évi 1602. — ² Voksoló nemesek lajstroma 1841. — ³ Nagy Iván (VI. 247.) és Siebmacher (308.) részben tévesen hozzák a czimert, a mennyiben a pajzsbeli állat nem oroszlán, hanem párducz.

Király. Király *Ferencz*, közalapítványi uradalmi ispán, iklodai lakos, Temes vármegyének 1838. június 27-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Arad vármegyének 1823. decz. 9-én kelt bizonyáglevelével¹ Testvére, *Károly* nagykövesi közalap. urad. irnok az 1844. jun. 4-én tartott közgyűlésen igazolta nemességét.² A bemutatott okiratoktól kitűnik, hogy Király *Ferencz* és *Károly* édes atyja, Király *Pál* sikló (Arad m.) jegyző volt, aki Bihar megye 1797. szept. 4-én kelt bizonyáglevelével igazolta nemességét Aradban. *Pál* neje: *Hergész Katalin*, gyermekei: *Lajos* szül. 1798. aug. 31-én Siklón, *Ferencz* szül. 1801. aug. 16. Siklón, *Károly* szül. 1815. okt. 15. Pankotán. Király *Károly* utóbb giládi közalapítv. gazdatiszt volt; azután apatini kincst. urad. gazdatiszt lett és elköltözött a megyéből. 1867-ben nemesi bizonyáglevelet kért és kapott a vármegyétől, mert *József* nevű fia nemesi alapítv. helyre pályázott.³

Király. Király *György* és fia, *Ignác* Temes vármegyének 1794. évi december hó 1. napján tartott közgyűlésén kihirdették nemességüket Pozsony vármegye 1793. aug. 30. kelt bizonyáglevelével.⁴ E család nem szerepelt megyénkben.

Királyi másképp Vadkerty. Királyi alias Vadkerty *László* temesvári gombkötő Temes vármegyének 1798. május 23-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Pozsony vármegyének 1796. ápr. 30-án kelt bizonyáglevelével.⁵ Királyi alias Vadkerty *Ferencz* temesvári lakatos pedig Temes vármegyének 1814. december 19-én tartott közgyűlésén hirdettette ki a maga és fiai: *József* és *Ferencz* nemességét ugyancsak Pozsony vármegyének 1811. január 30-án kelt bizonyáglevelével.⁶ Ezen okiratokból kitűnik, hogy II. *Ferdinánd* király (Sopron, 1625. nov. 16.) nemesítette *Poliáni* (Polányi) *Józsefet*, ennek nővérét *Annát* és férjét *Nagy másképp Kerecheni* (Kerecsenyi) *Gergelyt*, valamint rokonát *Királyi másképp Vadkerty Györgyöt*. A diploma kihirdettetett Vas vármegyének 1627. évi *Pál* fordulását követő hetfőn tartott közgyűlésén. Királyi *György* leszármazói ezek.⁷

László özvegye: *Katalin* újból férj. *Knittelhofer Antalné* 1843. február 13-ról keltezett végrendelete a vármegye levéltárában őriztetik. Ebből kitűnik, hogy *Temesvárott*, a *Gyárvárosban* volt egy háza. E család nem lakik többé megyénkben.

¹ Jkv. 1838. évi 2449. — ² Jkv. 1844. évi 2060. — ³ 1867. évi 297.

⁴ Jkv. 1794. évi 667.

⁵ Jkv. 1798. évi 516. — ⁶ Jkv. 1814. évi 2315. — ⁷ Jkv. 1823. évi 547., 1844. évi 1396., 1846. évi 148., 2939. és 5447. Voksoló nemesek lajstroma az 1832., 1838. és 1841. évekről. Balogh Gyula: Vas várm. nemes családjai 237. és 238. l.

Czimere a diploma szerint: Három részre osztott pajzs. A középső, kup alakú vörös mezőben királyi koronával diszitett szikla, a koronán természetes színű sólyom, mely lábával a koronára babér-ágat helyez; a másik két kék mezőben egy-egy fehér lilium. Sisakdisz: két, liliummal megrakott fekete sas-szárny között a pajzsbeli sólyom. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Kis (altorjai). Altorjai Kis Antal nagyzsámi urad. ispán Temes vármegyének 1831. május 16-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Torontál vármegyének 1830. január 18-án és Felső-Fejér vmegyének 1829. jun. 30-án kelt bizonyáglevelével.¹ Kis még a negyvenes években is Nagy-Zsámon lakott, a voksoló nemesek lajstroma szerint. Családja nem szerepelt Temesben.

Kiss (balázsfalvi). Kiss Pál és Kiss Mihály kecskeméti szenátorok 1802-ben megvásárolták a temesmegyei Balázsfalvát (Blazsovát.) I. Ferencz király (Bécs 1802. évi okt. 8-án) adományt adott nekik a birtokra és megengedte a »balázsfalvi« előnév használatát. Ugyanaz nap kiadott másik királyi oklevéllel nevezetteknek régi czimere megbővítették. Mindkét diploma Temes vármegyének 1803. június 20-án tartott közgyűlésén lett kihirdetve.² E család csak pár évig birta Balázsfalvát. Temes vármegyében nem szerepelt.

A kibővített *czímer* a diploma szerint: Négyelt pajzs, egy ötödik osztályllyal, mely ék alakban a pajzs alapjáról a két alsó mező közt terjedt; fekete mezejében arany buza-kéve. Az 1-ső kék mezőben zöld alapon balra fordított fehér daru, fölemelt jobb lábában kavicsot tart. A 4-ik kék mezőben zöld alapon fehér galamb, csőrében olajágot tart. A 2. és 3-ik ezüst mezőben zöld alapon pej lovon — az előbbiben jobbra, az utóbbiban balra — vágató kék ruhás, arany zsinoros, fekete kalpagu, vörös takarón ülő magyar harcos, jobbában nemzeti színű (vörös-fehér-zöld) zászló. Sisakdiszül két farku arany oroslán emelkedik ki; jobb előlábában arany markolatu kard. Takarók: ezüst-kék és arany-fekete.³

Kiss (ittebei és elleméri). Ezen előkelő magyar-örmény nemes család nem temes-, hanem torontálmegyei. Temesben nem szerepeltek; csupán egyes tagjai időnként Temesvárott laktak. Ezért — nagy sajnálatomra — mellőznöm kell e család ismertetését és csakis annak megemlítésére szorítkozom, hogy a család tagjai közül Kiss Ernő honvéd-tábornok, az 1848/49-iki, szabadságharcz vértanuja, 1799. évi június hó 13-án Temesvárott született; továbbá, hogy Kiss Miklós és Kiss Antal udvarnok Temes vármegye táblabirái voltak.⁴

Kisfaludy (kisfaludi). Ősrégi család, mely a Csák-menzetségből származik. Nagy Imre szerint⁵ a család eredete a következő:

¹ Jkv. 1831. évi 1070.

² Jkv. 1803. évi 458. és 459. — ³ Siebmacher, 312. és Nagy Iván, VI. 256. l. a czimert részben tévesen ismertetik.

⁴ Jkv. 1835. évi 1083. és 1836. évi 2589.

⁵ Nagy Imre: A Csák-nemzetségből származó Kisfaludy, Mihályi és Csáky-családok nemzedék-rendje. (Budapest, 1896.)

ELŐD, a hét vezérek egyike,
kitől a Csák (Saac) nemzetség származott s kinek Árpád a Vértes erdejét adományozta

SZABOLCS

***

Ennek unokája CsÁK (SAC), ki Csákvárt a Vértes alján építtette

***

UGRIN COMES 1146.

UGRIN

1188—1201. győri püspök
1204-ben esztergomi érsek

MIKLÓS

csanádi főispán, 1223. pozsonyi főispán
Első neje görög nő nemes nemzetségből, a másik francia nemes nő

Izsák 1228—1231.	LÖRINCZ DE KÁZMÉR VEL DE KISFALUD 1278. A Kisfaludyak őse	JÁNOS DE MIHÁLYI 1278. A Mihályiak és Csákyak őse 1. neje Osl fia Herbold leánya Kata 1233.	MÁRK
---------------------	--	---	------

Zsigmond király 1419. jan. 8. Passauban kelt oklevelével Kisfaludy Tamás és fiai András, György, Miklós, János és Benedek, úgy Kisfaludy György fia Miklós, valamint László fia István s ezek osztályos és nemzetségi vérrokonai részére czímet adományozott. »Fratribus suis condivisionalibus et generacionalibus nobilibus de eadem Kisfalud« mondja az oklevél, tehát az adománylevél nincs nemesítéssel összekapcsolva, hanem abban egy már előbb nemes rangú család czimere ujittatik meg; s ez — az oklevél szerint — Kisfaludy Tamás fia András kértére történt, »denuo et de novo dare supplicavit« olvassuk az oklevélben. Kisfaludy András Zsigmond király udvarában tartózkodott és a király egyik pohárnoka volt.²

E családból származott a költő testvérpár: *Károly* és *Sándor*.

Temesvárra a hatvanas években költözött a család egyik ága, melynek leszármazása a következő:

JÁNOS
vasvármegyei főszolgabíró

GUSZTÁV

vasvármegyei esküdt
sz. 1816. † 1861. decz. 20.
Répcze-Lakon
Kozma Paulina † 1881.

PAULIN † 1860.	ZSIGMOND temesvári ügyvéd Röth Jolán † 1902.	KÁLMÁN temesvári ügyvéd sz. 1845. aug. 4. Répcze-Lak Röth Mária	GIZELLA Vozáry János törvsn. elnök Pancsován	MIKLÓS Temes vm. volt aljegyzője veszprémi törvsnki bíró Wohrab Emilia	PÁL postatiszt Bpest	MALVIN Kisfaludi (Thier- jung) Péter	IRÉN Süttő Kál- mán
		ELEMÉR sz. 1880.	ETEL sz. 1882.	ISTVÁN sz. 1884. † 1885.	LEONA sz. 1888.	KÁLMÁN sz. 1892.	
KÁROLY	ERZSÉBET Csongvay Géza	SAROLTA korosi és nagy- helbényi Korossy György	FERENCZ	IMRE	ISTVÁN		

² Turul, 1884. évf. 105—110. l. és 1897. évf.

Kisfaludi Kisfaludy Zsigmond temesvári ügyvéd Vas vármegyének 1903. évi június hó 26-án kelt nemesi bizonyoságlevelével Temes vármegye törvényhatósági bizottságának 1903. évi október hó 5-én tartott közgyűlésén igazolta a maga és fia, Imre hadapród-iskolai növendék nemességét.¹

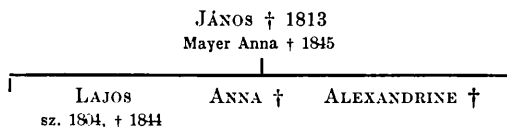
A család Temesvárott és Obád temesmegyei községben bir ingatlanokkal.

Czímere Zsigmond király 1419. január 8-iki diplomája szerint: Balra dülő csucsives pajzs fehér mezejében három fekete halom. A középső halmon balra tekintő, sárga csőrű és csőrének alakjáról ítélve, inkább hollónak, mint sasnak látszó madár áll, kiterjesztett szárnyakkal; jobb karmában a madár fején felül nyuló egyágu arany kereszt. Sisakdisz: a pajzsbeli madár. Takarók: arany-fekete.

Klaniczay. Klaniczay János pozsonyi tankerületi főigazgatót I. Ferencz király (Bécs, 1792. jul. 26.) nemesítette. A diploma kihirdettetett Csanád vármegye 1793. július 15-én tartott közgyűlésén. *Lajos* nevű fia, aki mint tb. esküdt szolgálta Temes vármegyét, 1830. febr. 15-én Temes vármegyénél is kihirdettette a czimeres nemes-levelet.²

Klaniczay János utóbb 1795—97. Temes vármegye főjegyzője, 1798—1803. Temes vármegye másod-alispánja volt. Kilépve a vármegye szolgálatából, 1807—1812-ig kamarai kincstári tisztartó volt Verseczen. 1802. november 28-án *András* nevű testvérevel együtt zálogba vette a folyai nemesi birtok egy részét a Bieliczky-családtól. *András*, megyei esküdt 1812-ben magtalanul elhunyván, a folyai zálogbirtok János egyedüli kezelésébe ment át. Minthogy a két testvér édes atyja, *Pál* még életben volt, Pál 1818-ban pert folytatott az időközben szintén elhunyt János özvegye szül. Mayer Anna és ennek fia, Lajos ellen. Lajos utóbb 1844-ben magtalanul meghalt, mire édes anyja 1845-ben a folyai zálogbirtokot nővére Mayer Johanna férj. Koritaryné leányára, Korb Károlyné szül. Koritary Saroltára hagyta.³

A család kihalt. Nemzedékrendje ez:

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben jobbról bal felé egymással párhuzamosan haladó két rézsutos arany gerenda és azok közt arany betűkkel e szó: »educatio«. A pajzs jobb alsó szögletében, a szarvával felfelé fordított ezüst félhold, két arany csillaggal kísérve; a bal felső szögletében arany nap. Sisakdisz: a koronán álló kifeszített szárnyu, körmét kinyújtó fekete sas, csőrében író toll. Takaró: mindkét oldalon arany-kék.⁴

Klapka. A Klapka család a XVIII. század végén és a XIX. század első felében igen kiváló szerepet játszott Temesvárnak úgy politikai, mint társadalmi, ipari és üzleti életében. Klapka *Károly* (szül. 1756-ban Saazon, Csehország) II. József alatt, kevéssel a török háboru előtt, vándorolt Magyarországra, hogy a kormány megbízásából bizonyos számú tábori gyógyszerért állítson fel a délvidéken. E gyógyszerházakból a háboru befejezése után jutalmul néhányat neki engedtek át, s így ő hazánkban uj otthonot talált. A háboru után Temesvárott telepedett le, 1794-ben megvette a belvárosban

¹ Jkv. 1903. évi 656. kgy.

² Jkv. 1830. évi 388. — ³ Jkv. 1813. évi 1268., 1823. évi 1055., 2719., 3169., 1828. évi 2498., 1830. évi 2158., 2173., 1838. évi 1844., 1841. évi 4152., 1842. évi 3287., 1845. évi 1439., 5549., 1846. évi 4932. — ⁴ Nagy Iván (VI. 269.) hibásan ismerteti a czimert.

a Fekete Sashoz czimzett gyógyszerért, a Gyárvárosban egy ujat állított fel, a városi nagy gyógyszerért pedig 15 évre bérbe vette; ugyancsak 1794-ben letette a polgároktól megkivánt hűségesküt. Ezóta a városi közeletben igen tevékeny szerepet vitt, 1811-ben városi tanácsos lett s mint ilyen 1813-ban a városi színház hatósági biztosává tették. Mint nagyrabecsült, vagyonos férfiú 1817. április hó 23-án halt meg, özvegyet és öt gyermeket hagyván maga után. Gyermekai között legidősebb volt Károly, utána jött József, majd Francziska, ekkor már férj. Misselbacherné, a 18 éves Frigyes Ágost és a 15 éves Borbála. A vagyonáról halála után felvett hatósági leltár 202.402 frt tiszta vagyont tüntet fel.

Károly másodszülött fia, *József* Aradon született. Mint 18 éves ifju 1805-ben a Temesvár város által szervezett fölkelő nemesi csapat főhadnagya lett; a banderiummal 1806. elején tért vissza a hadjáratból, bátorságával és józan életével egyaránt kiérdemelve úgy felebbvalóinak, mint tisztársainak becsülését. Alig volt még husz éves, mikor 1807. január 3-án Temesvárott házasságra lépett Jonas Lajos könyvnyomdász özvegyével szül. Dávid Teréziával. Frigyüket Török Antal kanonok, a későbbi csanádi püspök áldotta meg. E lépéssel a Jonas-féle temesvári könyvnyomda és könyvkötő műhely Klapka József tulajdonába ment át. Klapka 1807. évi május hó 20-án tette le a polgár-esküt és még az nap megkapta a polgárságról szóló oklevelet.

Klapka József temesvári könyvnyomdája a XIX. század elején egyike volt Magyarországnak legtekintélyesebb könyvnyomdáinak s 1810. körül mintegy 10.000 frt évi jövedelmet biztosított tulajdonosának. De Klapka a nyomdát elődjének összes terheivel vette át és hitelezői annyira szorongatták, hogy kénytelen volt újabb megújabb kölcsönöket felvenni s azokért uzsorás kamatot fizetni. Az 1817. év volt Klapka József életében a legvégzetesebb. Ekkor halt meg neje és reá hat napra atyja. Nyomdai üzlete azonban a legvirágzóbbak közé tartozott. Tartott egy faktort, két szedőt, négy nyomatót és évenként feldolgozott hatvan bál papirost. Kiadott egy kalendáriumot és 1809-ben egy hirlapot, a Tagesbericht-et; a kalendárium bőven jövedelmezett, de a hirlapot rövid idő alatt kénytelen volt beszüntetni.

Vagyoni helyzete, műveltsége és üzleti összeköttetései folytán Klapka József Temesvárnak idővel egyik legbefolyásosabb polgára lett. Önzetlenségéből sokat tett a városért. 1809-ben, midőn a rendes katonaság a háboru miatt kénytelen volt elhagyni a várost, Klapka József mint a városi polgárőrség századosa, csapatával örködött a temesvári várban elhelyezett levéltárak, a kincstár vagyona és egyéb értékes holmik felett. 1812-ben városi árva-atyává választották és mint ilyen lemondott fizetéséről a többi árvaszéki hivatalnok javára. 1814-ben negyedmagával bérbe vette a városi színházat és azt két éven át vezette. 1815-ben megengedték neki, hogy Temesvárott kölcsönkönyvtárt és olvasó-termet nyisson, mely első volt a délvidéken, s azt 16 éven át vitte; könyvtára 4000 kötetből állott. József nádor felhívására 1816-ban, a magyarországi városi polgárőrségek ujjaszervezése végett Budára összehívott tanácskozáson a temesvári polgárőrséget mint alezredesök képviselte a saját költségén. Jóságáról tanuskodnak adományai. A gróf Gyulay Ignácra nevezett ezrednek Temesváron levő fiu-nevelőintézetét 1813-tól fogva számos éven át látta el ingyen könyvekkel és pappal. 1819-ben Temesvár polgármestere lett s e tisztelet 14 éven át önzetlennül, buzgósággal és erélyes kézzel töltötte be. Mint polgármester sokat tett a város gazdasági ügyeinek javítására, az utak és utcák szabályozására és tisztántartására. Az adók pontos behajtásáért több ízben legmagasabb elismerésben is részesült. Mint polgármester a városi polgárőrségnek ezredese volt és e tekintetben is gondosan megfelelt kötelességének. Polgármester korában két ízben választották meg a város országgyűlési követéül 1825. és 1832-ben, s ez alkalommal éveken át volt távol Temesvártól. Kivált

az országgyűlésen szerzett hazafias érdemeiért táblabírájokká választották őt Temes, Torontál, Krassó és Heves vármegyék; Eperjes városa pedig diszpolgárul.

Klapka hosszas távolléte Temesvártól, üzletének erős hanyatlását vonta maga után. Távolléte alatt legidősebb fia, József (szül. 1807. szeptember 21-én, meghalt 1840. október 24.) helyettesítette őt az üzleti dolgokban, de anyagi helyzete napról-napra rosszabbra fordult és ez végre is arra kényszeríté őt, hogy úgy házaít, mint nyomdait (Aradon is volt nyomdája) egymás után rövid idő alatt eladja. Utóbb vagyoniilag majdnem teljesen tönkre ment és öreg napjaira, a világtól visszavonulva Aradra költözött, hol 1863. évi május hó 12-én, 77 éves korában elhunyt.

Klapka József mint nyomdatulajdonos is modern gondolkozású volt. Temesvár nyomdászati viszonyait hazafias szellemben vezette, azt sokkal magasabb fokra emelte, mint előtte volt. A temesvári modern hirlapirodalom megalapítójának is őt kell tekintenünk. Ő szerkesztette 1809-ben a *Tagesbericht*-et, 1828-ban a *Banater Zeitschrift*-et és a 40-es években (1840. július 4-től 1842. febr. 12-ig) a *Temesvarer Wochenblatt*-ot.

Klapka Józsefet Temes vármegye 1830-ban nemesi rangra leendő emelésre ajánlta a királynak. A helytartótanács 1831. évi 15.920 sz. a. leirt a vármegyehez, hogy Klapka József »nagyobb érdemek szerzésére igaztassék.« Utóbb V. Ferdinánd király (Bécs, 1841. július 15.) nemesítette Klapka Józsefet és első nejétől, Dávid Teréztől született gyermekeit: Ferdinándot és Terézt, valamint második nejétől, Kehrer Juliától született gyermekeit: Györgyöt és Juliát. A czimeres nemes levelet Temes vármegyének 1841. október 18-án tartott közgyűlésén hirdették ki.

Fiai közül *György* (Mór) 1848/49-iki honvédtábornok örökölte meg nevét a magyar történelemben. 1842-ben Temes vármegye ajánlatára vették fel őt a magyar testőrséghez hadnagynak; 1847-ben főhadnagy lett a 12. határvidéki ezredben. Klapka Györgynek a katonasághoz annyiban volt kedve, mert szerette a stratégiát, erődítést. De bécsi testőr korában, miközben Görgey Arthur benső barátja lett, nyugot Európa szelleme hatotta át és álmodozott ő is, mint a régi testőr-írók, hazája nagyobb jövőjéről. Ott is hagyta a katonaságot és akkor folytatta csak, midőn vörös zsinóros attilában küzdhetett az 1848-iki törvényekért. Szervező képességének, hadtani ismereteinek mindjárt eleintén sok hasznát vették. Szervezte a székely felkelést, erődíté Pozsonyt és még inkább Komáromot, a déli seregnél tábornoki főnök lett, a hadügyminis-teriumban tevékenyen működött, 1849. elején a Bodrognál visszaszorította Schlick tábornokot, harczolt Kápolnánál, majd nagyobb hadtest élén Tábió-Bicskénél, Isaszegnél, Vácznál, Nagy-Sarlónál és Komárom alatt, s a diadalmas tavaszi hadjárat meglepő sikereiben nevezetes része volt. Lett aztán egy darabig hadügyminister Debreczenben, utoljára pedig Komárom hős védője, melynek falaihoz sok sikeres fegyvertenye fűződik. Fentartotta magát a várban seregével a világosi fegyverletétel után is. A szabadságharcz végével ő volt az egyetlen honvéd-tábornok, ki a Nobili császári tábornokkal, mint felhatalmazottal, kötött szerződés szerint megtartotta rangját s még az akkori osztrák hatóságtól kapott külföldi utlevélbe is, melylyel kivándorolt, azt irták be róla: tábornok.

Midőn idebenn már nem szolgálhatta kardjával Magyarország ügyét, tollat fogott és német kötetekben irta meg 1850-ben »A nemzeti háboru Magyarországon és Erdélyben«, 1851-ben pedig »Emlékiratok 1849. ápril havától októberig« című munkáit, melyeket akkor Európaszerte érdeklődve olvastak. A magyar emigrácziónak Genfben, Párisban és Turinban egyik legmozgékonyabb kitünősége volt. Rokonszenves lénye miatt külföldi államférfiak rokonszenvét is megnyerte. Kossuth és gróf Teleki László mellett ő lett a »Magyar Nemzeti Igazgatóság« katonai tagja s az olaszországi magyar légió egyik létrehozója. Az ő vezéri kardjára számítottak a hazánkba való betörés tervezésekor. De csak később, a porosz-osztrák háboru folyama alatt valósult

a tervből annyi, hogy az ő hadi foglyokból gyorsan szervezett magyar légioja is átlépte a határt, de csakhamar vissza is kellett azon vonulnia, mert a győztes orosz fegyverszünetet kötött. Klapka az idő tájban már belátta, hogy külföldi segélyben nincs mit bízunk. Mennél többet foglalkozott a Deák Ferencz kiegyezési törekvéssel, annál inkább belátta ennek igazát. A koronázás után hazatért s elfogadva szülő-városától a képviselői megbízást, állandó hive maradt a Deák-pártnak. De a politikában nem szerepelt s inkább csak nemzetgazdasági vállalkozásokban vett részt. Külföldi összeköttetéseinél fogva idegen tőkéket szerzett vasutépítésre, pénzintézet alapítására, támogatott emberbaráti célokat s alapított magyar hirlapot is: a »Századunk«-at. Csakhamar egészen visszavonult a közpályáról. Ezentul leginkább Konstantinápolyban és Genovában élván, gyümölcsöző vállalatokat létesített és azoknak felvirágoztatására szánta tehetségét. Politikai működését csak az 1876/77-iki orosz-török háboru alkalmával vette fel, a mikor Konstantinápolyban hadi tanácsokkal szolgált a portának, 1877-ben pedig Magyarországon agítált egy Törökország javára viselendő magyar-orosz háboru mellett. Az ősz bajnokot lelkesedéssel fogadták a népgyűléseken, de ebbeli szereplése meddő maradt és ő azontul ismét csak közgazdasági téren működött. Komárom város közönsége szobrot állított emlékére. Irodalmi művei: Memoiren (Lipce, 1850. angolra Wenckstern Ottó fordította London, 1850.); Der Nationalkrieg in Ungarn und Siebenbürgen (u. o. 1851.); Der Krieg im Orient (Genf, 1855. francia fordításban is megjelent u. o. 1855.); Életem és élményeim (Budapest, 1881.); Emlékeimből (Budapest, 1886.).

Érdekes a megemlítésre, hogy Klapka György mint nyug. főhadnagy 1847. év végén, tehát közvetlenül az 1848-as események előtt, ki akart vándorolni Törökországba és külföldi utlevélért folyamodott. Temes vármegye ajánlotta a kérelem teljesítését; a helytartótanács azonban 1847. évi decz. 7. 49.636. sz. a. kelt leiratával nem teljesítette a kérelmet, mert Klapka nem nyilatkozott, minő minőségben és minő célból akar kimenni Törökországba.

Klapka György bátyja, Nándor szintén a katonai pályán szolgált. 1828-ban mint hadapród lépett az 57. gyalogezredbe. A szabadságharcz idején mint százados szolgált a közös hadseregben. 1851-ben őrnagygyá, 1854-ben alezredessé, 1859-ben ezredessé és a 37. gyalogezred parancsnokává lépett elő. Ugyanazon évben részt vett az olasz hadjáratban. 1866-ban dandárnokká és Veneczia várparancsnokává lépett elő. Az 1866-iki háboru után mint vezérőrnagyot nyugdíjazták. Ettől fogva haláláig Brünnben lakott.

A Klapka-család nemzedékrendje a következő:

I. JÓZSEF

Temesvár város polgármestere

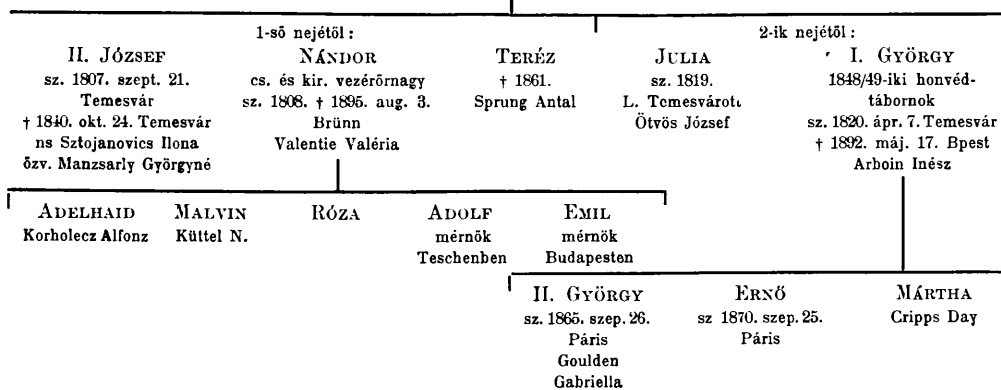
Temes vm. táblabíró

sz. 1786. Arad, † 1863. május 12. Arad

1) Dávid Teréz, özv. Jonas Lajosné

2) Kehrer Julia

3) eggensdorfi Pachmann Anna

A család r. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Kék pajzsfő alatt, mely arany színű felkelő nappal van megrakva, hasított pajzs. A jobb ezüst mezőben zöldalapon egy, a nemesi fölkelők tiszti ruhájába öltözött, kardját hüvelyéből kihuzó magyar harczos. A jobb vörös mezőben egy liktori vessző-nyaláb bárdal. Sisakdisz: jobbra néző, természetes színű bagoly. Takarók: mindkét oldalon ezüst-vörös.¹

Források: Dr. Berkeszi István: A temesvári könyvnyomdászat és hirlapirodalom története. (Temesvár, 1900, 10—16. oldal). — A Klapka-család levéltára Ötvös Józsefné szül. Klapka Julia birtokában. — Klapka György: Emlékeim. Előszó. — Gábel—Mangold: A temesvári nyomdász segélyző-egyesület története. (Temesvár, 1890. 6. és 8. oldal). — Krivácsy József: Görgei és Klapka (Budapest, 1881.) — Vajda E.: Komárom hőse (Budapest, 1892.) — Vadnay Károly: Klapka tábornokról (Fővárosi Lapok 1896. évi 315. sz.) — Pallas Nagy Lexicon (X. 618. lap.) — Képes Folyóirat (1892. évi 603—607. l.) — Neue Temesvarer Zeitung nekrológja Klapka Nándor vezérőrnagyról (1895., évi 179. sz.) — Temes vármegye levéltára: Jkv. 1830. évi 2170., 1831. évi 1551., 1841. évi 3341. és 4132. 1842. évi 1575. sz. — Klapka Józsefné szül. Sztojanovics Ilona végrendelete Temes vármegye levéltárában. — Gróf Károlyi Gábor följegyzései. Irta: Ötvös Károly („Egyetértés“ 1901. évi február hó 24-én, 55. szám.)

Kliunovich (kampfbergi). Kliunovich János nyug. alezredes, valamint fiai: Demeter és György I. Ferencz királytól (Bécs, 1827. július 13.) a magyar nemességet a »kampfbergi« előnévvel kapták. A czimeres nemes-levelet Temes vármegyének 1828. január 21-én tartott közgyűlésén hirdették ki.² A diplomából kitűnik, hogy Kliunovich János 1800. évben kapitány lett a temes-bánsági 12. számú határőrezredben és ugyanekkor a »kampfbergi« előnévvel az osztrák nemességet kapta. Fiai közül *Demeter* hadnagy volt a temes-bánsági határőrezredben és súlyos sebei miatt nyugdíjaztatván, 1818—20-ban temesvármegyei jegyzői gyakornok volt, 1825-ben Tót-Sztamora és Kis-Gáj községek hites jegyzője lett, de sebei megújulván, meghalt; másik fia, *György* mint százados szolgált a temes-bánsági határőrezredben. E család leszármazói nem szerepeltek megénkben.

¹ Siebmacher (Függelék, 78. l.) tévesen ismerteti a czimert Klapka György halotti czimere után.

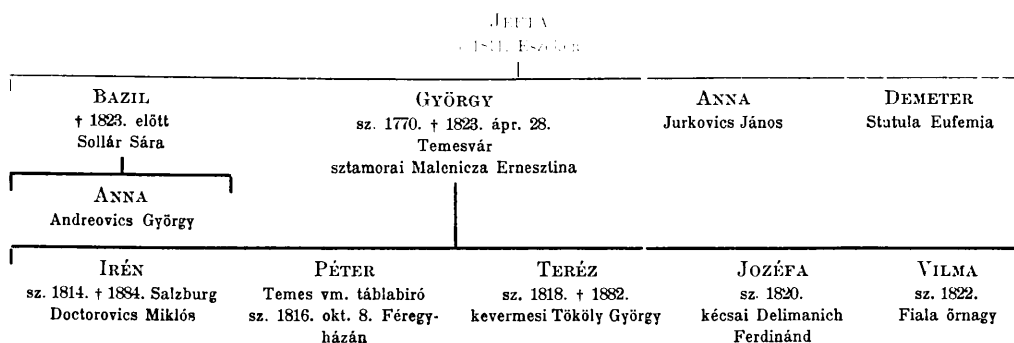
² Jkv. 1828. évi 350.

Czímere a diploma szerint: A kék pajzs aljából emelkedő sziklás hegy csucsán könyöklő, jobbra fordított pánczélos kar, markában arany markolatu kard. Sisakdiszül pánczélos, nyílt sisaku vitéz emelkedik ki, jobbájában kard, balja csipőjére illesztve. Takarók: mindkét oldalon ezüst-kék.

Knédly alias Nyéky. L. Nyéky alatt.

Kniezik másképp Knezsik. Kniezik Ignác Temes vármegye 1791. május 16-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Nyitra vármegye bizonyáglevelével.¹ Nevét többnyire *Knezsik*-nek írták, ő maga *Kniezik*-nek írta nevét.² Kniezik Ignác 1807—1822. Temes vármegye főjegyzője, 1828—1836. a tiszántuli kerül. tábla assessora volt. Meghalt 1836. április 12-én, 70 éves korában. Özvegye szül. alsebesi Tormássy Francziska és két gyermek: Sándor és Albert, maradt utána.³ A család más tagja nem szerepelt a megyében.

Koich. II. József császár (Bécs, 1783. január 24.) a Temes vármegyében fekvő Féregyháza kincst. birtokra nézve — 64.870 frt lefizetése ellenében — adományt adott Koich (másképp Koics) Jefta eszéki kereskedőnek, valamint Sándor nevű testvérének és Jurkovics János nevű vejének, egyszersmind őket nemesítve, feljogosította a »féregyházi« előnév használatára. I. Ferencz király, Bécsben 1802. szept. 16-án kelt elhatározásával, ezen adománylevelet megerősítette. Az új adománylevél Temes vármegyének 1804. október 29-én tartott közgyűlésén hirdettetett ki.⁴ Jurkovics János a maga birtokrészét 1784. aug. 20-án eladta Koics Jeftának.⁵ Jefta unokája, Koich Péter a féregyházi birtokot 1844. évi decz. hó 12-én eladta 335.000 ezüst forintért br. Sina Györgynek.⁶ A család gör. kel. szerb vallásu. Leszármazási rendje ez:⁷

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben zöld alapon felugró ezüst egyszarvu felette arany nap. Sisakdisz: az egyszarvu, emelkedve. Takarók ezüst-kék és arany-kék.

Konya. Konya András marienfeldi urad. számtartó és fia, Károly birdai urad. tiszttartó az 1838. évi május 19-én tartott közgyűlésen kihirdettették nemességüket Torontál megye 1829. szept. 28-án kelt bizonyáglevelével, melyből kitűnik, hogy a család komárommegyei eredetű.⁸ E család nem szerepelt megyénkben.

¹ Jkv. 1791. évi 364. — ² Jkv. 1798. évi 548. — ³ Jkv. 1828. évi 2744. és 1837. évi 1854.

⁴ Jkv. 1804. évi 427. és 806. — ⁵ Jkv. 1844. évi 4778. — ⁶ Jkv. 1844. évi 4691. — ⁷ Koics Jefta eredeti végrendelete Temes vármegye levéltárában. Jkv. 1824. évi 758., 1828. évi 2067., 1836. évi 1314., 1843. évi 4480. Alispáni irattár: 1896. évi 20568.

⁸ Jkv. 1838. évi 1876.

Koppauer. Koppauer Ignác, Temesvár szab. kir. város bírása és országgyűlési követe, a közügyek terén szerzett kiváló érdemei elismerésül, II. Lipót királytól (Bécs, 1790. decz. 16.) a magyar nemességet kapta. A czimeres nemes-levél Temes vármegyének 1791. évi decz. hó 12-én tartott közgyűlésén hirdettetett ki.¹ Koppauer Ignác a XVIII. század végén egyike volt Temesvár legtekintélyesebb és legvagyonosabb polgárainak. Sok érdeme van abban, hogy e város a szab. kir. városok sorába emeltetett. Nagy népszerűsége kitűnik abból, hogy 1789-től 1808-ig, vagyis majdnem két évtizeden át viselte a városbírói tisztséget, továbbá 1790-től 1802-ig, azután újra 1808-ban egyszersmind Temesvár város követe volt az országgyűlésen. Temes vármegye a táblabírói címmel tisztelte meg az érdemes férfiut.

Koppauer Ignácnak három gyermeke volt: Zsuzsanna, Ignác és Amália. *Zsuzsanna* férje: cserneki és tarkeői Desseffy Antal, Temes vármegye első alispánja és követe, Desseffy Sándor csanád-egyházmegyei püspök édes atyja; *Ignác* 1830-ban megyei hadnagy, 1836-ban selyemtenyészési biztos volt; *Amália* férje: Rossi Alajos lovassági alezredes, a francia becsületrend és az olasz vaskorona rend vitéze.² A család kihalt.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4. vörös mezőben hármas zöld halmon fekvő arany koronából fehér egyszarvu befelé emelkedik ki. A 2. és 3. kék mezőben rézsutosan jobbról balra haladó, kivont karddal megrakott arany pólya, a pajzs két szögletében hatsugaru arany csillag. Sisakdisz: két sas-szárny között — melyek közül a jobb oldali ezüst és vörös, a baloldali kék és arany — fehér egyszarvu emelkedik ki. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék.

Korbuly. L. Hollóssy alatt.

Kormos (balatonyi). A Kormos-család sorsa nagyjában ugyanaz, mint a középkorból származó más magyar birtokos családoké.

A tulhatalmas, erőszakos és eszközeiben éppen nem válogatós olygarchia, a folytonos pártviszályok felhasználásával, a gyenge királyok elnézése vagy tehetetlensége mellett kifosztotta vagyonából, a török dúlások befejezték romlásukat s szétszórták tagjait, a mohácsi vész utáni kormány-rendszer pedig új embereket, új családokat hozott felszínre s a birtok-viszonyokat ezek s a fiskális érdekek tekintetbe vételével alapította meg.

A nevaquistica-commissio szentesítette e politikát s ezzel sok, előbb nagy birtoku s tekintélyes családot szétzüllésre juttatott.

A Kormos-család szerencsétlenségéhez tartozott, hogy olyan vidéken élt, hol hatalmas olygarcha-családok uralkodtak s ezek kapzsisága, az általuk szított belviszályok s folytonos harczok, az ezek nyomorából származó 1514-iki paraszt lázadás a birtok-viszonyokat gyökeresen felforgatták s hozzá a majd két százados török uradalom, a soha sem szűnő szabadságharczok a közép-nemességet egészen kipusztították s az amugy is igen gyér okleveleket megsemmisítették.

Hozzájárult szerencsétlenségéhez az is, hogy midőn az egri káptalan a levéltárral Egerből menekült, az ezeket vivő társzekerek a kuruczok kezeibe kerültek, kik azokat feldúlták s megsemmisítették. Ezek közt az Eger vidékén élt Kormos-család iratai is elvesztek. Végre betetőzte a család perlekedése, melynek nyomása alatt a sokat szorongatott s börtönbe hurczolt Kormos Péter kétségbeesésében s bosszúból a véletlenül kezébe jutott összes családi iratokat elégette.

¹ Jkv. 1791. évi 193. — ² Jkv. 1827. évi 1381., 1828. évi 258. és 677., 1830. évi 150. és 844. 1836. évi 5., 1843. évi 606.

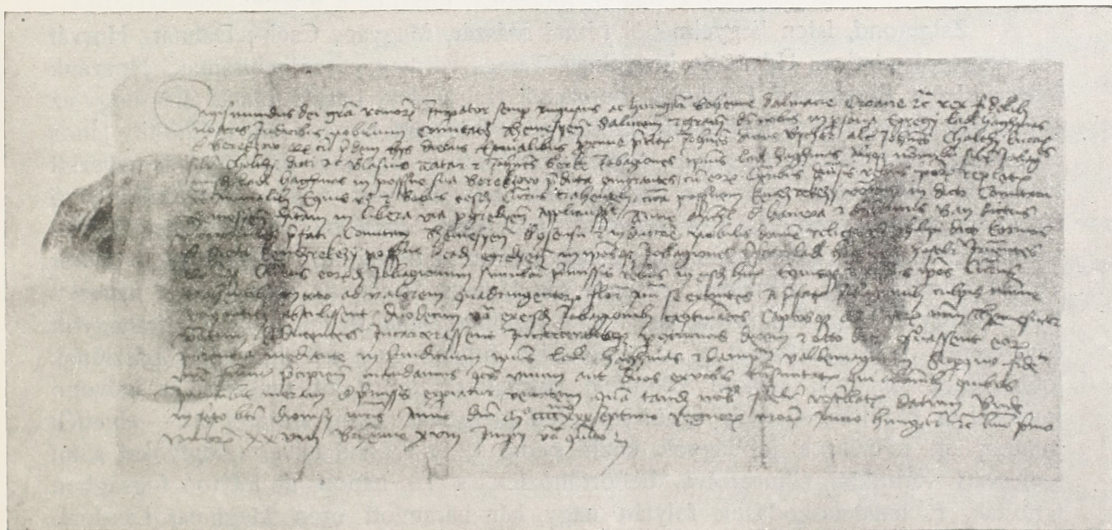
A véletlenül más családok irattárában fennmaradt gyér oklevelekben a Kormos-családdal még a középkorban találkozunk s ezek tanúsága szerint a vagyonos közép-nemességhez tartozott s azon korban Temes, Heves és az akkor még Magyarországhoz tartozó Pozsega megye főbb birtokosai között szerepel.¹

A családi hagyományok szerint ennek is, mint annyi sok más kisebb-nagyobb családnak, nevezetesen a Kompolthyek, Debrőyek, Pászthoyak, Taryak, Rhédeyek s több másnak az Abák földjein, a Mátra és Bükk hegység tövében ringott bölcsője s sorsa is ezen sokkal hatalmasabb családok sorsához volt kötve.

Talán ez magyarázza meg azt is, hogy első ízben is Temesmegyében a Tary család szomszédságában, — melylyel Hevesmegyében is tőszomszéd volt s melylyel még későbbi időben összeházasodott — találkozunk vele. Lehet, hogy a Debrőy lázadás, melyből a szomszédság miatt sem vonhatta ki magát, a 14-ik század végén sodorta oda; lehet, hogy a Taryak atyafisága vitte le.

Eddigi okleveleinkben a Kormos név 1437-ben fordul először elő s mindjárt az azon időben mindennapos erőszakoskodás, vagyis nagyobb hatalmaskodás formájában, a mennyiben kenéz-rekeszi Kormos Fülöp özvegyét perbe idézik, mert a hatalmas szomszéd, beregszói Hagymássy László jobbágynak szekereit és ökreit szétzúzatta.²

Ezen, Temes vármegye történetére is kiváló érdekléssel bíró régi okirat a Herczeg-Batthyány-Strattmann-féle hitbizományhoz tartozó körmendi levéltárban No 442 ad Heimiana szám és név alatt van letéve; fénykép-másolata pedig meg van a Magyar Nemzeti muzeum és Temes vármegye levéltárában. Hülmásolata³ ez:

Az oklevél tartalma Fejérpataky László egyetemi ny. r. tanár, a Magyar Nemzet Muzeum könyvtárának igazgatója által a paleographiai rövidítések megoldásával eszközölt hiteles olvasása szerint a következő:

Sigismundus dei gratia Romanorum imperator semper augustus ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. rex, fidelibus nostris iudicibus nobilium comitatus Themesyensis salutem et gratiam. — Dicitur nobis in persona egregii Ladislai Haghmas

¹ Csánky Dezső: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában.

² Országos levéltár Dl. 17.315.

de Berekzow, quod cum pridem his diebus estivalibus proxime praeteritis Johannes dictus Bychor, alter Johannes Cholthy, Lucas similiter Cholthy dicti, ac Blasius Tatar et Johannes Serke jobagiones ipsius Ladislai Haghmas aliique nonnulli similiter jobagiones eiusdem Ladislai Haghmas in possessione sua Berekzow praedicta commorantes cum eorum curribus diversis rebus ipsorum repletis ac animalibus equis videlicet et bobus eosdem currus trahentibus circa possessionem Kenezrekezy vocatam in dicto comitatu Temesyensi habitam in libera via progredientes applicuissent, tunc Michael de Hamva et Martinus Ban dictus vicecomites praefati comitatus Themesyensis de consensu et inductione nobilis dominae relictae condam Philipi dicti Kormos de dicta Kenezrekezy possessione de eadem egredientes in ipsosque jobagiones praefati Ladislai Haghmas hostiliter irruentes quinque currus eorundem jobagionum simulcum premissis rebus in eisdem habitis equisque et bobus ipsos currus trahentibus in toto ad valorem quadringentorum florenorum auri se exten(den)tes a praefatis jobagionibus culpis minime exigentibus abstulissent; duodecim vero ex eisdem jobagionibus captivantes, captosque ad castrum nostrum Themesvar vocatam deducentes incarcerassent, incarceratosque per continuos decem et octo dies conservassent eorum potentia mediante in preiudicium ipsius Ladislai Haghmas et dampnum valde magnum. Super quo fidelitate vestra precipiendo mandamus, quatenus unum aut duos ex vobis transmittatis, qui ab omnibus, quibus incumbis, meram de premissis experiatur veritatem; quam tandem nobis fideliter rescribatis. Datum Budae, in festo beati Dionisii martiris, anno domini millesimo CCCC-mo XXX septimo, regnorum nostrorum anno Hungariae etc L-primo, Romanorum XXVIII., Bohemiae XVIII., imperii vero quinto.

Zsigmond, Isten kegyelméből római császár, Magyar-, Cseh-, Dalmát-, Horvát stb. országok királya. Üdvöt és kegyelmet Temes vármegye szolgabíráinak. Hozzánk felterjesztetett Berekzowi Haghmas (berekszói Hagymásy) László nemes által, hogy az ő birtokán Beregzowon tartózkodó jobbágysai, névszerint Bychor János, Cholthy János és Lukács, Tatar Balázs és Serke János, nemkülönben még más jobbágysai is nevezett Haghmas Lászlónak, midőn a legközelebb lefolyt nyári napok alatt különböző tárgyakkal terhelt szekerekkel s igavonó állatokkal, lovakkal és ökrökkel Temes vármegyében fekvő Kenezrekezy nevű falu mellett az országúton haladnának — akkor Temes vármegyének alispánjai, nevezetesen Hamva Mihály és Ban Márton nevezett Kenezrekezy községből kijövéen, egy nemes urnőnek, néhai Kormos Fülöp hátrahagyott özvegyének beleegyezésével és az ő utasítása folytán nevezett Haghmas Lászlónak jobbágysaira támadva, azoktól különféle tárgyakkal terhelt öt szekeret az igavonó lovakkal és ökrökkel — mely együttvéve 400 (négy száz) arany forintot ért — elvették minden ok nélkül; a jobbágysok közül pedig 12-öt foglyul ejtve, a foglyokat a mi temesvári várunkba elhurczolva, bebörtönözték, s 18 napon át folyton fogságban tartották. E hatalmaskodásuk folytán nagy kár háramlott ezen Haghmas Lászlóra. Ezen oknál fogva hűségtekre parancsolva, meghagyjuk, hogy közületek — kiknek ez kötelessége — egy vagy két embert küldjete ki, kik az előadottakról tiszta igazságot beszerzendők, azt hozzánk hűségesen terjeszszétek fel. Kelt Budán Szt.-Dénes napján (október 9-én) 1437. évben, magyar királyságunk stb. esztendejében.

Kormos Balázs 1472-ben már Nemethyről írja magát s mint királyi ember (homo regius) szerepel Báthory István országbírónak a budai káptalanhoz intézett s Dóczy Imrének Popu-Tofő s más, most torontálmegyei, akkor temesi községek birtokába való bevezetésénél.

Lehet, hogy a hatalmas Hagymássyakkal folyt perlekedés vagy a mi még valószínűbb, Dóczy Imrének határt nem ismerő erőszakos kapzsisága, mely csupán

Arad, Csanád, Temes és Krassó megyében több száz közép nemes családot pusztított ki s tett földönfutóvá, a Dóczy birtokok között fekvő Kormos-javakat is felemésztette, mert bizonyos, hogy e birtokok már azon század végén mint Dóczy birtokok említettnek s az így dipossedált család visszatért Heves megyébe, hol már 1489-ben fordul elő, midőn is Kormos II. Fülöp mint füzesi birtokos tanuskodik a hatalmas Pászthory Miklós ellen, ki pásztói Follinta Mátét elfogta.¹

Ugyanezen Kormos Fülöp vagy fia füzesi birtokát 1506-ban II. Ulászló király jóváhagyásával az augusztinus barátok egri zárdájának adományozta az egri káptalan előtt.²

Kormos Tamás, ki a királyné diósgyőri (Borsód megye) várának volt alvárnagya, (vice castellanus) 1521-ben II. Lajos királytól czimerlevelet kap s ezzel a család Borsod megyébe is átszarmazik s ott is marad.

Ugyanis 1575-ben az egri káptalan előtt megveszik, illetve zálogba veszik Székely Mátétól és Nagy Moysestől ezeknek a Borsod és Heves megyék szélén Balatony mellett s Füzesről pár órányi távolságban fekvő Szent-Márton községbeli jószágukat 82 aranyért, melyet mint osztatlan családi birtokot részben ma is birnak. Az eredeti oklevél elveszett, de nyomai, valamint egy 1607-ki rá vonatkozó okiratnak is meg van Onody Gáspárnak megújító levelében.

Füzesi Kormos Máté egyike azon szamos-ujvári vitézeknek, kiknek részére Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem 1590-ben Gyulafehérvárt több ízben tanusított vitézségükért szabadalom-levelet ad.²

Mint már e kevés adatokból is látható, a család sorsa ama idők szellemének megfelelően változatos. Ősi birtokait elvesztvén, az országban elszéledt s részint katonáskodott, részint a töröktől biztosabb helyen gazdálkodott.

Azon időben számtalan nemes család menekült a töröktől egészen elfoglalt részekből a még meg nem hódított felföldre s Erdélybe, hol azután mindenéből kifosztva tengette életét.

Nevezetes e tekintetben épen a Kormos-család története, mert abból kitűnik, hogy számtalan oly családot, melyekkel előbb Temesmegyében együtt élt, birtokolt s rokonságban volt, — telepített meg maga körül azon a vidéken, hol akkor még Eger vára védelmet adott, hol aztán ismét együtt éltek és összeházasodtak.

Igy a szent-mártoni birtokot is a Székely- és Nagy-családoktól vették. (A Székelyek birták Temesmegyében Némethy mellett Zöldest és Péterdet, Kenéz-Rekesze mellett Kokotát (Orczyfalva), a Nagyok pedig Kenézen birtak). Együtt kapnak czimer-levelet a Kiss, Kaszás (Kosze), Dienes (Dienessy) és Katona-családokkal, kikkel vérségi atyafiságban voltak; együtt laknak Balatonyban a Fodor, Botha és Bolyky (Bolyka) családokkal s még a 17-ik században is — mint az anyakönyvek tanusítják — a Kormosok a Vas, Vincze, Szabó, Bartha, Balogh, Uj, Pethő, Désy, Tary stb. egytől-egyig mind régi vagyonos s Temesmegyében Kenéz, Kokota és Némethy szomszédságában birtokos családokba házasodnak.

Természetes, hogy e menekült családok legnagyobb része vajmi keveset mentett meg előbbeni vagyonából s mások segítségére volt szorulva s így többen közülök, hogy megélhessenek, mások szolgálatába léptek. Némelyeket az idők folyamán egyes hatalmasabbak kényszerítettek, hogy rabságra hurczolt, elmenekült vagy máskép elveszett jobbágyaik üres telkét átvegyék. Sokan a nemesi felkelés költségeit, lovak, fegyverek beszerzését nem birták s ezek alól nemességük megtagadásával is kibujni törekedtek; ismét sokan — birtokaik e vidéken nem lévén, s okleveleik elveszvén — a megyei

¹ Országos levéltár Dl. 19441. — ² Budai Polgári Lexicon.

² Országos levéltár: Onody-féle per iratai.

hatóság által kényszerítették jobbágyi állapotba, mivel nemességüket sem igazolhatták.

A Kormos-család tagjai közül is némelyek ily sorsra juthattak, mert míg egy részük tekintélyes birtokon (Balatony, Szent-Márton és Magyaród) gazdálkodtak, addig egyes tagjaik a bánfalvi Bárius és Gelleify családok földjét birták s ezektől tekintélyes összegben, 220 és 300 frton váltották ki magukat.

Hogy talán nem épen jó szántokból jutottak oda, elárulja bánfalvi Bárius Péter manumissionális levele, a hol előre kijelenti, illetve kiköti, hogy rajta aztán többé ne kereskedjenek.¹

Hogy nemességek igazolhassák és a jobbágyságra kényszerítéstől meneküljenek, az ily családok többször más rokon családokkal együtt kénytelenek voltak vagy új czimerlevelet kérni, vagy — a mi sokkal könnyebben ment, mint az akkori viszonyok között idegen helyen a régi nemesség igazolása — egészen új nemességet szereztek s megesett többször, hogy egy-egy család, sőt ugyanazon tagok is rövid idő alatt több czimerlevelet is szereztek, a szerint, a mint a régi elveszett vagy egyik családtag a másinak igazolására nem akarta előmutatni, stb.

A Kormos-családban minderre van példa. Így 1613-ban II. Mátyás a Kys Mihály részére adott czimerlevélben Kormos András és Pál anyai testvéreit is befoglalja.²

II. Ferdinánd király 1625-ben nemes Dienes István részére adott czimerlevélben annak vejét, Kormos Pétert is felemlíti s beteszi.³

Ugyancsak II. Ferdinánd 1626-ban »nemes« Kormos Jánosnak, fiainak Mihály, András és Jánosnak s unokaöccsének Mihálynak ad új czimerlevelet.⁴

III. Ferdinánd 1640-ben Kormos István részére ad czimerlevelet.⁵

I. Lipót 1667-ben Kormos Mátyás fiai: István, Mátyás, Balázs és Albert, nemkülönben unokaöccsei Demeter, Mihály és Márton részére ad czimerlevelet.⁶

Végre ugyancsak I. Lipót király (Bécs 1698. nov. 10.) 1698-ban Kormos Imre és fiai: Márton, István, Pál és Demeter, továbbá testvére Cserny másképp Kormos Miklós és fiai: György, Jakab, András és Péter részére ad czimerlevelet.⁷

Kormos Imrének és Miklósnak atyja: János és Mátyás testvérek voltak, s úgy látszik, hogy Márton és Demeter, kik mindkét szímerlevélben szerepelnek, ugyanegy személyek.

A Cserny név vagy még a délvidéki, a rácز telepések szomszédságában való lakás maradványa, vagy — a mi még hihetőbb — a szomszédos Csernej községben is bírván s talán lakván, itt a Cserney nevet is viselte s a bizonyosan szláv származásu cancelláriai hivatalnok ezt egyszerűen Csernynek írta.

Hogy ezek, kik ezt a sok czimerlevelet kapták, mind a balatonyi Kormos-család tagjai voltak, kitűnik abból, hogy a czimerlevél mind Borsod megye közgyűlésén lett kihirdetve, hol pedig más Kormos-család, mint a balatonyi, nincs s nem is volt, ennek a nemesi összeírásokban semmi nyoma, s az az egy-két tag, mely más községben előfordul, mint a nemesi inquisíciókból kitűnik, mind Balatonyból származott oda.

A hevesmegyei ősi Kormos-családnak egy másik ága a szintén hevesmegyei Gyandárról írja magát s 1620-ban kapott czímerlevelet, de Heves és Borsod megyékből elköltözött.

¹ Egri káptalan levéltára. — ² Kihird. Borsod megyének 1617. tavaszéleében tartott közgyűlésén. — ³ Borsod megyének Boldván 1626-ban tartott közgyűlésének jegyzőkönyve. — ⁴ Kihird. Borsod vármegyében 1617-ben a S.-Szt.-Péteren tartott gyűlésén. — ⁵ Kihirdetve Borsod vármegyében az 1641-ben Szendrőn tartott közgyűlésén. — ⁶ Kihird. Borsod vármegyében az 1669-ben Ónodon tartott közgyűlésén. — ⁷ Kihird. Borsod vármegyében az 1699-ben S.-Szt.-Péteren tartott közgyűlésén.

Ellenben azon Kormos-család, mely Kecskemétinek írja magát, az 1640-ben czimerlevelet kapott István ivadéka, ki 1659-ben Kecskeméthy alias Kormos István név alatt Wesselényi Ferencz nádortól adomány-levelet kap.

A most Temesmegyében is birtokos Kormos-család azon ágból származik, mely 1698-ban kapott czimerlevelet.

E czímer pajzsa az azon időben még ritkán használt osztott paizs s a családi hagyomány szerint azért van osztva, mert összetett, illetve bővített s ujjított czímer, melynek alsó része a régi, s azt ábrázolja, hogy szerzője három országon keresztül követte a hadban királyát, a felső részben a hulló véres török fej jelképezi azt, hogy Kormos János a szarvaskői vár parancsnokát, egy hires, vitéz török béget, midőn az rablásairól várába visszatért, a monosbéli szorosban fiai, unokái és rokonaival megtámadván, azt párbajban legyőzte s fejét úgy levágta, hogy az lábaihoz hullott. E fejet aztán János, hogy meg ne rothadjon, besózta s személyesen felvitte Bécsbe a királyhoz, honnan hazatérve, a szarvaskői törökök meglesték s ugyanott, hol ő a béget megölte, felkoncizolták, s később egyik fiát karóba húzták. Ezért csak fiai kapták a czímet.

A hagyománynak történeti alapja is van, mert a Borsod megyei levéltárban levő vizsgálati iratok szerint Kormos Mihály panaszkodott, hogy a törökök elvették vagyonát, mert egy törököt megöltek s egy másik tanu említi, hogy az egyik Kormos fiut egy török megöletéseért karóba vontak.¹

A kezeink között lévő iratokból kitűnik, hogy a balatonyi Kormos-család tagjai közül többen már a törökök ideje alatt is laktak Egerben, hol Kormos Gáspár házát a »nagykőház«-nak hívták és tekintélyes nagy gazdaságuk volt, mert három ökrös és egy lovas igával szántottak, a mi akkor nagy dolog volt; a balatonyi jószáguk termését oda hordta be Kormos Jakab és Péter.

Kormos Imre és fia, István 1613-ban telepedtek le véglegesen Egerben, hol gazdálkodtak, egyik-másik a városnál vagy megyénél hivataloskodott, egyrésze pedig katona volt.

A család tagjai közül megemlítendő Kormos István, ki Babocsay Izsák tarczali főjegyző feljegyzése szerint 1697-ben, midőn Thökölyi kurucz seregének maradványai Szaláncz táján ismét gyülekezni kezdettek, az ellenük felültetett nemességet megtámadták s ezen alkalommal azokból a »bizonyos számú s közrendből való hasznos tagjai, ugymint néhai Tekintetes Nemzetes Kormos István és Semsey László² nevű főemberek több sok vitézlő nemességgel együtt általuk megölettek, azoknak árvaiknak holtig való megsejrethatlan nagy gyászukkal.«³

Az egri gymnasium alapkövének Fenessy püspök alatt 1700-ik évben történt letétele alkalmával Kormos Albert mint tanuló, egyike volt azon nemes ifjaknak, kiknek nevét az építő jezsuiták az alapkőbe letették.⁴

Kormos András gróf Erdődy Gábor egri püspöknek volt belső bizalmas embere s 1741. január 25-én maga a püspök saját házi kápolnájában eskette össze Trill Zsófiával, s 1742-ben szeptember 5-ikén született gyermeküknek József Lászlónak maga a püspök és gróf Buttler Erzsébet voltak keresztszülői s midőn 1753-ban ifján elhalt, az egri szent Ferencz-rendiek sírboltjába temettette.⁵

Kormos János 1744-ben Egerben városi tanácsos volt s midőn a Mária-Terézia-féle örökösödési háboruban a város egy lovas banderiumot állított fel, őt nevezte ki annak kapitányává. 1747-ben Eger város főjegyzője lett.⁶

¹ Borsod megyei levéltár 1745—1749-iki vizsgálat. — ² Egerben volt lovas-ezredes. —

³ Runny. Monum. Hung. — ⁴ Borsod vármegye levéltára. Vizsg. iratok. — ⁵ Egri anyakönyv. —

⁶ Eger város levéltára.

Kormos József 1773-ban a gróf Batthányi Adám ezredében kapitány volt.

Kormos András 1777. és 1781-ben városi tanácsos.¹⁾ Fia, Kormos János, mint altiszt részt vett a Napoleon elleni nemesi felkelésben s ezért, valószínűleg atyja, András és nagyatyja, Mátyás egri tanácsosok érdemeinek tekintetbe vételével, báró Fischer István akkori egri érsek, mint Hevesmegye főispánja Hevesmegye várnagyává nevezte ki.² Ezen állásáról 1827-ben öregsége miatt lemondott, mikor is helyére Eötvös Ignác esküdt nevezetett ki.³

A gróf Keglevich-féle 1833-iki lázadás alkalmával II. Kormos Ferencz két golyót kapott testébe s sógora, Tamásy János, Kormos Róza férje ez alkalommal halva maradt.⁴

Kormos János volt várnagy 1842-ben elhalálozván, neje Gyurkovich Teréz a családi iratokat visszatartotta s midőn e miatt perrel megtámadták, bosszúból az iratok egy részét elszórta, a czimerlevelet és a többi iratokat pedig a megyei levéltárba tette le, honnan II. Kormos Ferencznek, mint a család legidősebb tagjának azon kérésére, hogy Kormos János (a várnagy) halála után a törvény értelmében azok őt illetik, — a vármegye Vécsey Károly levéltárnok által neki azokat kiadatta. Az iratok ma is meg vannak a család birtokában, bár időközben egy eredeti régi donacionalis levél elveszett.⁵

Nevezetes esemény volt a család beléletében azon vizsgálat, melyet Kormos András kérelmére Mária Terézia királynő által elrendelve, Borsod vármegye folytatott balatonyi Kormos Péter ellen, az ősi fának és az iratok kiadása végett.

Az 1697-iki »nagy futás« alkalmával ugyanis Kormos Máté, Gáspár és Péter szinte menekültek, de a futásban s az ezzel járó nagy nyomorúságban egyenként elvesztek, úgy, hogy csak egy Jakab nevű emberök Péter fiával tértek vissza.

Ezek azután beleültek az ősi jószágba s elhalt uruk gyermekeit elüldözték.

Ezek egyikének, Mátyásnak neje, Várkonyi Kata — egyike azon kor »urasszonyainak« — nem nyugodott bele a sors ilyenmű változatosságába, hanem fiát Andrást felnevelvén s kitaníttatván, megkezdték a pert az uzurpáló Péter ellen.

Péter tagadott mindent s bár Borsod vármegye börtönbe vitette, addig, míg fia István élt, nem akart tudni semmit az iratok elő- és jószág kiadásáról. Csak 1749-ben, halálos ágyán, az őt faggató Józsa István akkori balatonyi plébánosnak, ki saját vallomása szerint tagadásán felháborodván, végre ezen szavakat intézte hozzá: »Ihol megesküszöm az élő Istenre, hogy ma vagy holnap meghal kigyelmed s a lelke poklokra száll«, — bevallotta, hogy a »nagy futás« után atyjával haza jöven, miután oly nagy inség volt, hogy az emberek kutyát, macskát ettek s éhen haltak, elkezdtek a régi vermeteket kutatni s ezek között találtak egyet, melyben a buza a régiség miatt már egészen megromlott s csakis pár kenyérféle volt jó s ebben egy akós hordóban megtaláltak a Kormos család régi iratait s 450 frt arany és ezüst pénzt. Ezt ő magának megtartotta, de később, midőn Miskolcra a börtönből eleresztették, részint eddigi tagadása folytán, részint bosszúból az összes iratokat s ezek között egy eredeti czimerlevelet is a tűzbe vetette.

Kormos András nem sokáig gondolkodott, hanem bécsi összeköttetései alapján új adományt kért a balatonyi jószágoknak ezen részére, mire gróf Pálffy János akkori nádor neki, az ősei által is emberi emlékezetet meghaladó időn tul békésen birt balatonyi s más egyéb ingatlanokra új adományt adott, s ennek alapján Kormos András, mint-hogy a család tagjai közül senki sem mondott ellene, abba az egri káptalan által magát

¹ Eger város levéltára és Heves vármegye levéltára, németi összeírás. — ² Hevesmegye levéltára, 1818. — ³ Heves vármegye levéltára. — ⁴ Heves vármegye levéltára, vizsg. iratok. —

⁵ Heves vármegye levéltára, 1842.

be is vezettette s bár a bevezetésnek akkor mindjárt Bolky Pál, Csepány Péter s a »dies fatales« alatt Vay Ábrahám, László és Mihály, továbbá Plathy Ábrahám, Imre és László, valamint özvegy Plathy Sándorné született Dőry Katalin s végre báró Kemény Lászlóné született gróf Teleky Zsuzsanna ellent mondtak, azt mindaddig békén birta, míg fia magvaszakadtával, miután az adomány elnézésből csak András fiágára szőlt, a kincstár leány-utódaitól vissza nem perelte 1838-ban.

* * *

Ami a Kormos-család birtokviszonyait illeti, azt láttuk, hogy a középkorban Kenéz-Rekezét, mely várnak nyomai a mai Knéz délnyugati részén elterülő mocsarak közül kiemelkedő magaslaton ma is kivehetők, továbbá az akkor Temesmegyében, ma Torontálmegyében fekvő Némethit birták. Hogy ezek később hogyan kerültek a Dóczyak kezére, azt felkutatni nem sikerült, de ismerve az akkori viszonyokat, tudva azt, hogy Dóczy mint hatalmas főispán és temesi gróf mily erőszakkal foglalta el Délmagyarország jelentékeny részének birtokosaitól azok birtokát, melyek egyrészének, nevezetesen a Dienesek zádorlaki uradalmának visszaadására fej- és jószágvesztés terhe alatt köteleztetett fia Dóczy Ferencz, de a ki azért még sem adta vissza s ismerve Mátyás királynak azon hozzá intézett fenyegetését, hogyha a birtokosok elleni erőszakoskodásával fel nem hagy, megfosztja minden birtokától s előbbeni »nemtelen« állapotába visszahelyezi, — könnyen elképzelhetjük, hogy a Dóczy-féle birtokok között fekvő Kormos birtokok nagyon szurhatták szemét s ő azt így vagy úgy el is foglalta. — Később a török hódoltság bekövetkeztén, az elvándorolt s elszegényedett család úgy sem tehetett volna semmit, a visszafoglalás után pedig a nevaquistika comissio nyelte el.

Heves megyében fekvő füzesi birtokát maga Kormos Fülöp adta az egri Augustinus barátoknak 1506-ban.

Midőn a török Hatvant és Füleket elfoglalta, az e vidéki lakosság is beljebb menekült s 1575-ben a Kormos-család a Füzeztől pár órányi távolságban, de a Mátra hegyén túl fekvő Szent-Mártonban vette zálogba Székely Máté és Nagy Moyses birtokát 82 aranyért, akkoriban igen tekintélyes összegért, az egri káptalan előtt. Az eredeti levél a káptalanban nincs meg, bizonyosan ama iratok között volt, melyeket a kuruczok felprédáltak; valamint nincs meg az 1608-ban kelt megújítása sem, de ezeknek nyoma van az egri káptalannál, valamint Borsod megye levéltárában másolatban meglevő s 1670-ben kelt záloghosszabbító levelében Onody Gáspárnak és neje Pécsy Máriának, melyet érdekessége miatt itt közlünk:

»Én, Nagyságos Borsod vármegyében Sajó-Szent-Péteren lakozó Onody Gáspár és feleségem Pétsi (Petri) Mária adom emlékeztetere a kiknek illik ez levelemnek rendében, hogy jöve előmbe az megemlített Nemes vármegyében Balatonban lakozó Kormos Mátyás »fogadott atyám« és kéré nagy bizodalommal, hogy az mai megemlített vármegyében Szent-Márton nevű falúnak határán lévő rétéről elrongyosodott igen régi leveleit megolvassám és erősiteném meg azon rétnak birodalmában. Megtekintvén azért hozzám való barátságát és jó akaratját, melyet most is egi (sic) jó gyermeklőval (csikó) való ajándékozással, megmutatott, — én azért mind Feleségemmel együtt látván méltó és helyes igazságát és leveleit, azon rétnak birodalmában helyben hagiom, meg nem háborítom, hanem azon summa pénzben ugimint nyolczvankét aranyokban birhassa mind maga, mind az cőcse, Kormos Demeter és fia István, Mátyás, Balás, Albert, Máthé, és Gazsi és mindkét ágon levő maradékok, mindaddig szabadosan birhassák, míg a megemlített summát nekik le nem tesszük s akár magam akár maradékim.

»Azon rétnek elzálogosítója volt Székely Máthé, az maga földes urai ugi mint Nagy Moyses vett fel azon rétére 32 aranyakat az maga ura ugi mint Székely Máthé 50 aranyokat. Adtam azért ezen bizonyság levelemet nekiek az megemlített Balatoni Nemes személyeknek ez okon, hogi igen elválván az régiség miatt levelek ugi annyira, hogy nem is arra való egike, tudhassák meg, hogi igazán, törvényesen zálogosan birják és hogi valami háboruságot ezen rét birodalmában ne legyen. Költ egik levelek az 1575. esztendőben az N. egri káptalanban, az másik hol költ, miben az régiség miatt nem tudathatik bizonyosan, én a mint megolvashattam Balatonyban költ 1607. esztendőben. Dat. Szentpéter 1670. 10. decembris. Idem qui supra (L. S.) X Petsi Mária kezem vonása (L. S.) Coram Stephanus Kádas (L. S.)

A^o 1673. Die Maji. Ezen levélben megírt személyeknek vagion egy atyokfia Kormos Mihály, kinek vagion ezen zálogos rétben része, kívánná, hogi ez ő nevét is beírnám, amint hogy őtet is ezen rétnek annyi részében az mennyit bir meghadtam, meg nem háborítottam, mivel nyolcz kila buza jóakarattyát én is vettem. Páriáltatott előttem Bozó Mihály sk.¹

Az 1659. évben Kormos István alias Kecskeméthy² feleségével Cryndon Dorottyaival 50 tallérért megveszik Miskolczy Györgynek Miskolczon a Szent-György hegyen levő jobbaházi Dőry Ferencz szomszédságában lévő szőlőjét, melyre, valamint a Miskolcz mellett fekvő Csaba pusztán lévő ugynevezett Kazay kőházra, Wesselényi Ferencz nádortól adománylevelet kap s ennek birtokába az egri káptalan kiküldötte, Angyal Imre kanonok Bogdál Miklós királyi emberrel be is vezette 1660-ban. Ellenmondás nem történt.

Kormos Balázs 1697-ben szentmártoni zálogos birtokát Mikó András apátfalvi lakosnak s gyermekeinek 150 frtéért zálogba adja az egri káptalan előtt.³

Görög Andrásnak a Petsi és Szentpétery családtól vette birtokait 1725-ben megveszi Kormos Menyhért.

Balatonyi Kormos Péter a családi iratok elsikkasztása miatt Kormos Andrással perbe keveredvén, a Kormos-család által birt Mogyorósi pusztára vonatkozó iratokat elveszti, vagy mint felesége vallomásából kivehető, a pusztá egyik rész-birtokosának Plathy Lászlónak adta át, ki azt később eltagadta s a birtokot elfoglalta. Kormos Péter, hogy magát el ne árulja, nem meri rajta követelni s később Plathy maga dicsekszik Lictor József tanu előtt, hogy a Kormos családnak nincs már semmi keresni valója a Mogyorósi pusztában, sőt abba magát be is vezetteti, de a bevezetésnek 1748-ban Kormos György a Fodorok nevében is ellent mond.⁴

Balatonyi Kormos András a családi birtokok kinyomozása iránt 1744-ben vizsgálatra indítván, kitünt, hogy ott a Szentpétery család 1, Plathy László 3, Fáy István 1¹/₂, Törös Zsigmond 2, Fodor István 13 s a Kormos-család 6¹/₂ sessiót birtak Balatonyból.⁵

Balatonyi Kormos András és fia József fiutódok nélkül halván el, miután az uj adomány-levélnek a család jogosított többi tagjai annak idején ellent nem mondtak, a hevesmegyei fiscus a leányági Csepányokat, nem különben Makayt, kinek egy részét eladták, perrel támadja meg s a birtokot 1837-ben elveszi, majd Frenreisz József censor azt felkérvén, ő Felsége azokat neki adományozza, kinek maradékai azt ma is birják.

¹ Borsod vármegye levéltára. Fasc. VI. 423. — ² Ennek leszármazói Jász-Kun-Külső-Szolnok megyében ma is élnek s Kecskeméti-Kormosoknak írják magukat; alkalmasint azon István az, ki 1640-ben III. Ferdinándtól kapta czímerleveleit. — ³ Egri kápt. levéltára. — ⁴ Ugyanaz. — Borsod vármegyei levéltár H. H. jk. 5929. — ⁵ Borsod vármegye levélt. Sp. VII. Fasc. I. No 16.

Ugyancsak Kormos András Onody Andrásról s nejétől Kandó Judittól 1750-ben zálogba veszi 600 frtéért ezeknek saját s a Miholek-családtól vett szentmártoni birtokát az egri káptalan előtt.¹

Szent-Márton másik részét a balatonyi Kormos-családnak Balatonyban lakó tagjai ma is ép úgy birják, mint 1575-ben. Megvannak ugyan rajta osztva, de mert a tulajdonjogot tisztázni egymás között ma sem birják, a telekkönyvben mint a Kormos-család osztatlan birtoka van felvéve.

* * *

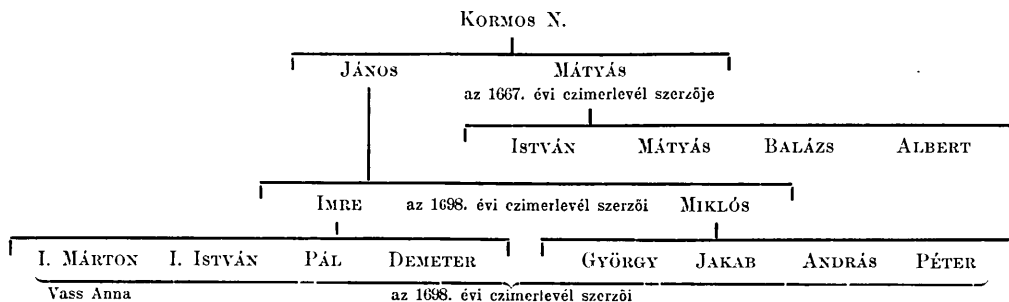
A Kormos-család leszármazását, az elveszett okmányok hiányában s mert Egerben az anyakönyvek csak 1688. óta, a balatonyi anyakönyvek csak 1711., a csernyelié csak 1701. és az apátfalviak csak 1705. óta vezetettek, ma már nem lehet tovább felvinni 1668-nál, de ezek az anyakönyvek is nagyon hiányosak s sok helyt olvashatatlanok.

A plébánia-hivataloktól nyert adatok nyomán a leszármazást egész hitelességgel megállapíthatjuk.

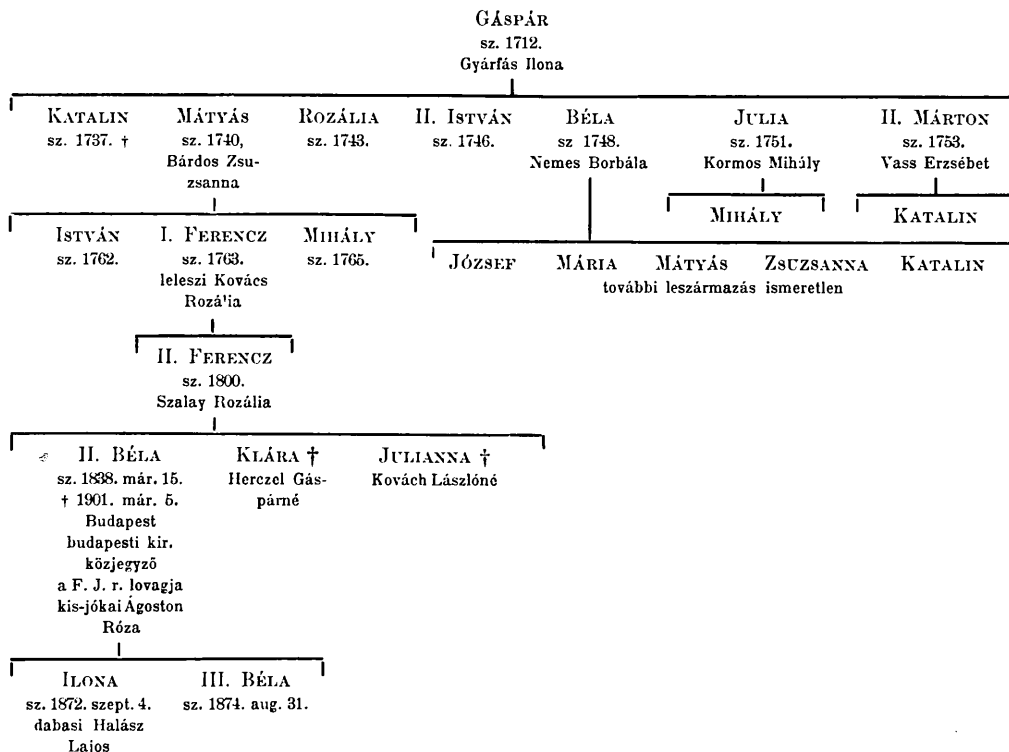
A család leszármazási táblája a következő:

¹ Egri káptalan levéltára J. J. jk. 121.

I. TÁBLA.

II. TÁBLA.

Czimere a néhai Kormos Béla dr. budapesti kir. közjegyző, nagybirtokos (birtokai Moraviczán, Podporányon, Temesmegyében és Dánoson, Pestmegyében) fia Béla tulajdonában levő 1698-iki diploma szerint: Arany pólya által vágott vörös pajzs. Az alsó mezőben három, balról jobbra harántosan és párhuzamosan haladó ezüst pólya. A felső mezőben jobbra fordított, levágott török fej. Sisakdisz: Kékbe öltözött könyöklő jobb kar, kardot markolva. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Kornhoffer (königskroni). Königskroni Kornhoffer Lajos temesvári lakos, a »Hét választó fejedelemhez« cz. szálló bérlője, 1844-ben kérte nemessége elismerését, bemutatva I. Lipót király által 1704. szept. 24-én kiadott és Pest vármegyében 1705. aug. 20-án kihirdetett címeres nemeslevél másolatát, továbbá az Esztergom vármegye alispánja által személyazonosságáról kiállított bizonyítványt. A vármegye elutasította őt kérelmével, mert nem igazolta kellőleg nemesi leszármazását.¹

Koronghy (koronghi). *Spechner Nep. János* temesvári polgármestert, valamint nejétől Sprung Ernesztinától született *Ernő-Mór*, *Mór-Károly*, *Henrik-Károly*, *Amália*-Antónia-Erzsébet, *Hermína*-Friderika-Erzsébet, *Ágnes* és *Valéria*-Johanna-Katalin nevű gyermekeit V. Ferdinánd király (Bécs, 1837. febr. 9.) nemesítette; egyben vezetéknévüknek *Koronghy*-ra való átváltoztatása mellett, megengedte a »koronghi« előnév használatát, a vasmegyei korongi nemesi birtok után, mely 9311 frt 27 kr. lefizetése ellenében adományoztatik a családnak. A vonatkozó címeres adomány-levelet Temes vármegyének 1838. évi január hó 16-án tartott közgyűlésén hirdették ki.² A diplomában említetik, hogy Spechner Nep. János mint temesvári gyógyszerész hasznos szolgáltatokat tett és sok szegény embert látott el ingyen gyógyszerekkel. A városi tanács tagjává választatván, hivatali buzgóságával és felebaráti szeretetével tünt ki. 1833-ban érdemeiért polgármesternek választották. — Koronghy János utóbb Temes vármegyében is táblabírói tisztséget viselt.³ Fiai közül Ernő 1846-ban temesvármegyei táblabírónak, Mór pedig 1869-ben tbeli törvényszéki bírónak neveztetett ki.⁴ Henrik a katonai pályán szolgált és mint cs. és kir. huszárcapitány szolgálton kívüli viszonyba lépett.

A család róm. kath. vallásu. Birtokai: Korongon (Vas vm.), Baraczházán (Temes vármegye), Tót-Aradácson, Szerb-Aradácson, Bánteleken, Szt.-Mihályon (Torontál vm.), Nagy-Muttnikon és Szákulon (Krassó-Szörény vm.)

Czímere a diploma szerint; Kék mezőben zöld alapon jobbra fordult ágaskodó arany oroszlán, jobb előlábát ragadozásra nyújtva, bal előlábát egy liktori vessző-nyalábra támasztva, melyből bárd nyulik ki. Sisakdísz: két kiterjesztett kék színű sasszárny között arany csillag. Takarók: mindkét oldalon arany-kék.⁵

Nemzedékrendje ez:

¹ Jkv. 1844. évi 1470.

² Jkv. 1838. évi 250. — ³ Jkv. 1838. évi 3247. — ⁴ Jkv. 1846. évi 4896., 1868. évi 541. és 1869. évi 23. — ⁵ Siebmacher (327. old.) a címert részben tévesen ismerteti, mert a sas-szárnyak nem fekete, hanem kék színűek és a zöld alapról nem tesz említést.

NEP. JÁNOS
 † 1849. Temesvárott
 Temesvár város polgármestere
 Temes vm. táblabírája
 Sprung Erneszlina
 † 1848. Budán

ERNŐ-MÓR
 Temes vármegye
 táblabírája

MÓR-KÁROLY
 † nőtlen

HENRIK-KÁROLY
 sz. 1833. nov. 6. Temesvár
 † 1897. okt. 16. Budapesten
 cs. és kir. huszárkapitány
 baraczházi Capdebo Auróra
 esk. 1861. decz. 25. Bpest

AMÁLIA †
 (Antonia-Erzsébet)

HERMINA
 (Friderika-Erzsébet)
 vizmai Lukács Ignác
 curiai tanácselnök

ÁGNES
 Albrecht Frigyes
 huszárkapit.

VALERIA
 (Johanna-Katalin)
 Schernhoffer Károly

AURÉLIA (ARANKA, LILLI)
 sz. 1864. okt. 26. Baraczházán
 1) rétháti Kövér Viktor
 2) szamosujvár-németü Daniel László
 Nógrád vm. volt főispánja

GYULA
 sz. 1868. szept. 26. Baraczházán
 csávosi és bobdai Csávossy
 Alice
 esk. 1901. ápr. 20. Budapest

ERNA
 sz. 1874. szept. 26.
 sipeki Balás Iván

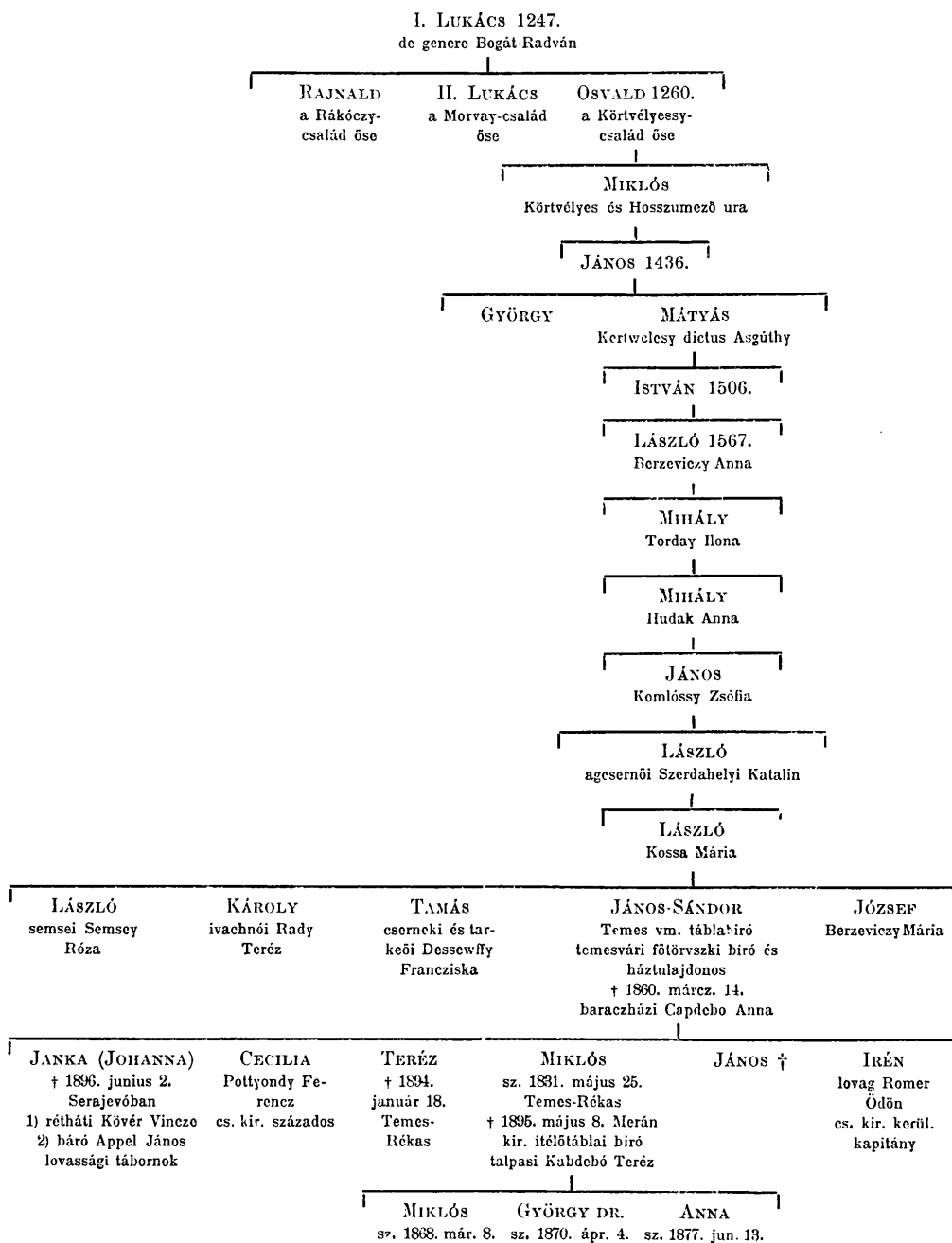

Kőrössy másképp Szabó. L. Szabó alatt.

Körtvélyessy (asgúthi). Ősrégi család, mely a Rákóczyakkal és más előkelő családokkal a Bogát-Radván nemzetiségből ered.¹ Okiratilag ismert első őse Lukács, ki Posa nevű testvérével 1247. május 7-én osztozkodott az ősi birtokokon.² Fiai közül Rajnal (Reinoldus) a Rákóczy-, Lukács a Morvay- és Osvald a Körtvélyessy-család őse.³ Osvald fia: Miklós a zemplénmegyei Körtvélyesen és Hosszumezőn birtokolt. Miklós fia: János Zsigmond királytól 1436-ban megerősített Körtvélyes (Kertweles) birtokában.⁴ János fia: Mátyás már Asgúthán is birt és Mátyás fia István az asgúthi előnévvel élt 1506-ban, a midőn II. Ulászló király rendeletére be akarták őt vezetni körtvélyesi birtokába.⁵ István fia: László Felső-Asguthra megerősítő adománylevelet kapott Miksa királytól Bécs, 1567. okt. 15-iki kelettel. E családból származott asgúthi Körtvélyessy János Sándor, ki 1810-ben, mint móríczföldi jegyző, Sáros vármegyéből Temes vármegyébe jött és az 1813. november 29-én tartott megyei közgyűlésen kihirdettette nemességét, Sáros vármegyének 1811. szept. 10-én kelt bizonyáglevelével.⁶ Körtvélyessy János 1815-ben tiszteletbeli esküdtté, 1816-ban valóságos esküdtté, 1825-ben aladószedővé, 1828-ban szolgabíróvá, 1830-ban táblabíróvá, majd főszolgabíróvá és utóbb fizetési táblabíróvá lépett elő.⁷ Az ötvenes években mint cs. és kir. országos főtörvényszéki bíró szolgált Temesvárott, hol 1860. évi márczius 14-én, 73 éves korában elhunyt. Leszármazói az alábbi kivonatos nemzedékrenden láthatók. Legidősebb leánya: Johanna (első férje rétháti Kövér Vincze temesmegyei szolgabíró, második férje Appel János báró lovassági tábornok, v. b. t. t., Bosznia és Hercegovina kormányzója) mintaképe volt a fenkölt lelkű, nemes érzésű magyar hölgyeknek és bár Szerajevóban hunyt el, utolsó kívánságához képest, hazai földben, Kisfaludon temették el.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:

¹ Wagner Collectanea geneal. dec. IV. p. 94. Nagy Iván, VI. 451., ki tévesen írja Szirmay után, hogy e család kihalt. — ² Kéza Simon, in appendice de nobilibus advent, pag. 90. — ³ Fejér: Cod. Dipl. IX. 4, 215—216. — ⁴ Leleszi convent levéltára, Fasc. Statator. Lit. T. 4—172. — ⁵ Az erről szóló jelentés a leleszi convent levéltárában a L. E. Protocollum 672—675. lapjain 26. sz. 1506. jegy alatt található. — ⁶ Jkv. 1813. évi 2044. — ⁷ Jkv. 1825. évi 1770., 1830. évi 1668. Bogma III. 492.

A család által használt *czímer*: Kék mezőben fészkében ülő természetes színű pelikán, fiókjait saját vérével táplálva. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, kardot markolva, melyen egy átszurt török fej. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Kostyál (tarnói). A tarnói (thárnói) Kostyál-család nemességéről Kostyál András és Pál fitestvérek, valamint ez utóbbinak fiai, István, Pál, János és József részére Turóc vármegye 1839. évi június hó 18-án, 1415. sz. a nemesi bizonyáglevelet állított ki, mely Trencsén vármegyénel 1839. július hó 15-én kihirdettetett. A család turóc vármegyei eredetű, hol Thárnón (Tarnó) ősi birtoka volt. E családból *Antal* a hatvanas években Temesvárott telepedett le és itt ügyvédi gyakorlatot folytat. Ezen ág nemzedékrendje a következő:

<p style="text-align: center;">JÁNOS sz. 1813. aug. 13. Trencsén † 1870. decz. 10. Budapest Hoffmann Mária</p>						
ANTAL sz. 1838. nov. 16. Szenicz Temes vm. volt tb. főügyésze a temesvári ügyvédi kamara volt elnöke Steinhübl Vilma † 1904. szept. 8. (sk. 1863. nov. 16. Csakova)	JÁNOS vasuti hivatl. sz. 1850. Strobl Etel	JÓZSEF sz. 1852. Ridler Erzsébet	LAJOSKA † 1892. Lamina N.	MÁRIA Derlich Fülöp	ANNA	
ÁRPÁD sz. 1865. jan. 15. Temesvár közalapít. jog- ügyi igazg. iroda-igazgató	BÉLA sz. 1866. jan. 30. Csakova volt cs. és kir. tüzérfőhadnagy urad. számvivő Schiller Sarolta	IMRE sz. 1867. máj. 8. Csakova cs. és kir. ezred-orvos Góra Emilia	DEZSŐ sz. 1872. szept. 10. Temesvár nyug. cs. és kir. tüzérfőhadnagy urad. számvivő Lendvai Margit	VILMA	ÉTELKA † 1881. febr. 27. Temesvár	MARGIT † 1904. ápr. 28. Budapest

Kostyál alias Milecz cs. L. Milecz alatt.

Kőszeghy (remetei). Régi, előkelő család, melynek két tagja: László, csanádi püspök és János, alispán soha nem muló érdemeket szereztek Temes vármegyében. Kőszeghy *János*, mint aradmegyei aljegyző — Egyed Jánossal és Mesterházy Jánossal együtt — 1781-ben 94.000 frton megvette a kincstártól a remetei uradalmat,¹ mely Remete és Bukovecz községekből állott. Utóbb (Bécs, 1783. aug. 29.) mindhárman adományt kaptak II. József császártól a remetei uradalomra. Kőszeghy később egyedüli birtokosa lett mindkét falunak és megvásárolta Szinerszeget is. Mindezekre I. Ferencz királytól (Bécs, 1804. évi február hó 10.) megerősítő adománylevelet kapott; egyszersmind a »remetei« előnevet is kapta.² Ezt az adománylevelet Temes vármegyének 1804. évi október hó 29-én tartott közgyűlésén hirdették ki. Kőszeghy János 1790—1795. Temes vármegye másod-alispánja, 1790—92. Temes vármegye követe, 1807—1809. újra alispánja volt; 1819-ben kir. tanácsos lett; 1816-ban fiúsította leányát, Judithot, ki hanseni Deschán Zsigmond neje lett.³

János testvérbátyja, *László*, 1765-ben Trencsénben »Jézus társaságába« lépett. Jézus társaságának eltörlése után a pécsi egyházmegyébe vététt fel. Innen Christovich püspökkel a csanádi egyházmegyébe jött, ahol eleinte a püspöki iroda vezetésében buzgó tevékenységet fejtett ki. Fokozatosan haladva, mint csanádi nagyprépost 17 éven át püspöki helynök is volt. 1800-ban csanádi püspök, 1808-ban belső titkos tanácsos lett. Meghalt 1828. január 4-én; eltemettetett a székesegyházi sírboltban.⁴

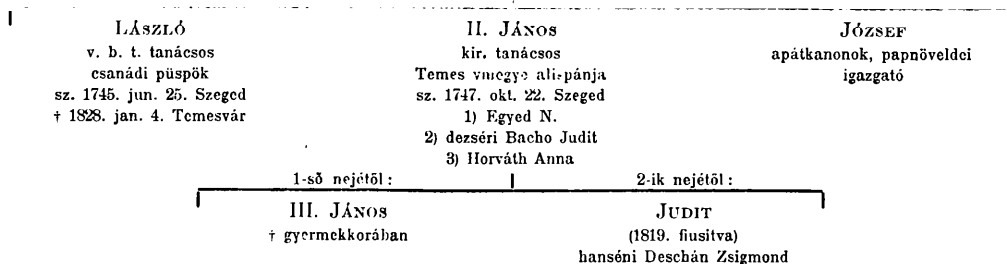
¹ Szentkláray: Száz év, I. 411. — ² Jkv. 1804. évi 808. — ³ Bogma: III. 496. — ⁴ Schematismus Cleri Dioecesis Csanádiensis, 1900. évről 50. és 51. Jkv. 1828. évi 582.

Remetei Kőszeghy László püspök a csanádi káptalant restaurálta eszes, tanult és munkás magyar kanonokokkal; Temesvárott szemináriumot állított s annak fentartását a vallásalapból biztosítá; kieszközlé a káptalannak a kanonoki diszjelvényt, s résztvett nemcsak ő maga az országos és a délmagyarországi alkotmányos közélet tevékenységében, de megkívánta, hogy káptalanát is mind a pozsonyi országgyűlésen, mind a délvidéki vármegyék tanácskozásaiban arra való kanonokok képviseljék.

Kőszeghy püspöksége alatt az egyházmegye arculata jelentékeny változáson ment keresztül. E jeles magyar főpap erős nemzeti érzése, okossága és hajthatatlan hazafisága örködött negyedszázadon túl Magyarország e végállomásán, hogy a csanádi püspökségből ne legyen osztrák missziótelep, amivé a bécsi kormány tenni akarta. Ő jelölte meg a hazafias irány ösvényét, melyen haladva papok és tanítók Délmagyarországon, az adott mostoha viszonyok mellett és az idegen nemzetiségek közt is, nemcsak a kathol. egyházat erősítették meg szilárd bástyákkal, de az egyház keretében egy magyarul érezni és gondolkodni tudó köznépet, magyar intelligenciát és magyar társadalmat is teremtettek. A Temesi Bánság korszakából maradt német papság helyébe lassanként magyar papok léptek. A püspök maga kereste föl az egyházi pályára alkalmas ifjakat az ország főiskolaiban és a tehetségeseket fölvette megyéjébe. Szemináriumot állit Temesvárott, hol az idegen ajku benszülöttek is derék magyar papokká neveltetnek. A szeminárium vezetését válogatott tanférfiakra bízta. Innen folydogál ki a községekbe, templomba, iskolába és a vidéki családokba a magyar gondolkodás, a hazafias felfogás. Ezen egyházi főiskola révén, a papi nevelés csatornáin árad szét az a szellem, melynek hatalma, kísértő nyomások és szorongatások idején is, a haza hűségében tartotta meg a világ legkülönbözőbb tájairól összeverődött délvidéki népet.¹

László püspök harmadik testvére volt: József, ki eleinte szülővárosában Szegeden, mint plébános szolgált a róm. kath. egyházat; utóbb apát, 1805—1812. csanádegyházmegyei kanonok és a csanádegyházmegyei papnövelde igazgatója volt.

A család nemzedékrendje ez:²

A család czímere, Kőszeghy János alispán pecsétje szerint: Arany mezőben ágaskodó oroszlán. Sisakdísz: vörös ruhájú, arany zsinóros, kék öves, prémes és tollas kalpagu magyar harcos; jobbában kard, melynek hegyén török fő; balkezét a csipőjén tartja. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

¹ Szentkláray: A csanádegyházmegyei plébániák története. I., 87., 141., 142. l. — ² Szeged-belvárosi r. kath. plébánia anyakönyvei.

Kovách (horti). Horti Kovách Pál, csanádegyházmegyei szentszéki jegyző, Temes vármegyének 1813. nov. 29-én tartott közgyűlésén igazolta nemességét Nógrád vármegyének 1796. febr. 15-én és 1813. május 11-én kiállított nemesi bizonyáglevelével.¹ E bizonyáglevelék szerint folyamodó atyja Pál, testvérei József nógrádmegyei biztos és János. 1829-ben a vármegye igazolja, hogy horti Kovách Pál ujbessenyői esperes-plébános »tizenolcz esztendő óta megyei táblabíró lévén, egyházi foglalatossága mellett e megye közdolgainak elintézésében buzgósággal és hazafiui szeretettel vett részt.«² 1832-ben mint ujbessenyői plébános szerepel a voksoló nemesek lajstromában, 1838-ban neve már nem fordul elő a voksoló nemesek közt.

Kovács. Mária Terézia királynő (Bécs, 1754. január 2.) nemesítette Kovács Melét³ cz. teganiai püspök, nagyváradi gör. kath. püspöki helynök testvérét, Kovács Györgyöt és fél-testvérét, Kondorus Miklóst. Kovács György († 1766. jul. 24. Nagyváradon) fia volt *Mihály*, ki 1751-ben született a biharmegyei Belényesen. Tanulmányait Budán, Nagyváradon és Bécsben végezve, 1773-ban mint esküdt Bihar vármegye szolgálatába lépett. 1778-ban nőül vette Szebeni Juliát, ki 1781-ben gyermektelenül elhunyt. 1783-ban újra megnősült; második neje: heldenfeldi de la Fontaine Anna Mária bárónő, de la Fontaine Emanuel báró ezredes, nagyváradi állomásparancsnok leánya, ki 1791-ben szintén gyermektelenül meghalt. 1791. decz. 8-án harmadszor nősült, nőül véve Cseh Magdolnát, Cseh Miklós és neje szül. Bohus Francziska leányát. Közben Aradra költözött, Bihar vmegyének 1793. jun. 24-én kelt bizonyáglevelével kihirdette nemességét és táblabírói tisztséggel tisztelték meg. Harmadik házasságából születtek a következő gyermekei: a) *Imre*, szül. 1792. decz. 13-án Aradon; b) *Károly*, szül. 1794. márcz. 10-én, meghalt ugyanazon évi augusztus hó 18-án; c) *Lajos*, szül. 1795. május 14-én Aradon, meghalt 1841. január 23-án Aradon, gyermektelenül.

A családot e szerint *Imre* származtatta le, aki jogi tanulmányainak befejezése után 1814-ben Bihar vármegye szolgálatába lépett, mint a szalontai járás esküdtje; 1825-ben aladószedő lett a várad járásban, 1832-ben alszolgabíró Szalontán, 1838-ban központi szolgabíró, 1841-ben borosjenői Tisza Lajos főispáni helytartó táblabíróvá nevezte ki, 1845-ben kijelöltetett a másod-alispáni és főjegyzői hivatalokra, s megválasztatott fizetési táblabírónak. A biharmegyei Fugyi-Vásárhelyen és Szakadáron birtokos volt. Imre irodalmilag igen tevékenyen és jelesen működött. 1821-ben a »Tudományos Gyűjtemény«-ben⁴ »Stenographia vagy sebes-, másképp gyorsírás mestersége« czimmel értekezés jelent meg tőle, mely uttörő munkálat volt és érdekes azért is, mert Kovács használta itt először a gyorsírás szót a tachygraphia kifejezésére.⁵ Három színművet írt. Az első »Eleonora del Monti« vagy »Egy vigyázatlanság rettenes következtése« (Lafontaine után); előadatott Nagyváradon 1824. márcz. 20-án. A második: »Zoltán házassága«, eredeti vitézi játék, 1835-ben nyomtatásban megjelent.⁶ A harmadik: »Hetven év vér-éje«, történeti rajz négy részben, 1837. jnnius 15-én színre került Nagyváradon. A huszas években élénk levelezést folytatott Perecsényi Nagy Lászlóval a nyelvújítás kérdésében. 1841. és 1842-ben munkatársa volt a gróf Dessewffy Aurel által szerkesztett »Világ« cz. hirlapnak. Írt számos költeményt, melyek elszórva a folyóiratokban jelentek meg. Meghalt 1862. évi jnnius hó 25-én.⁷

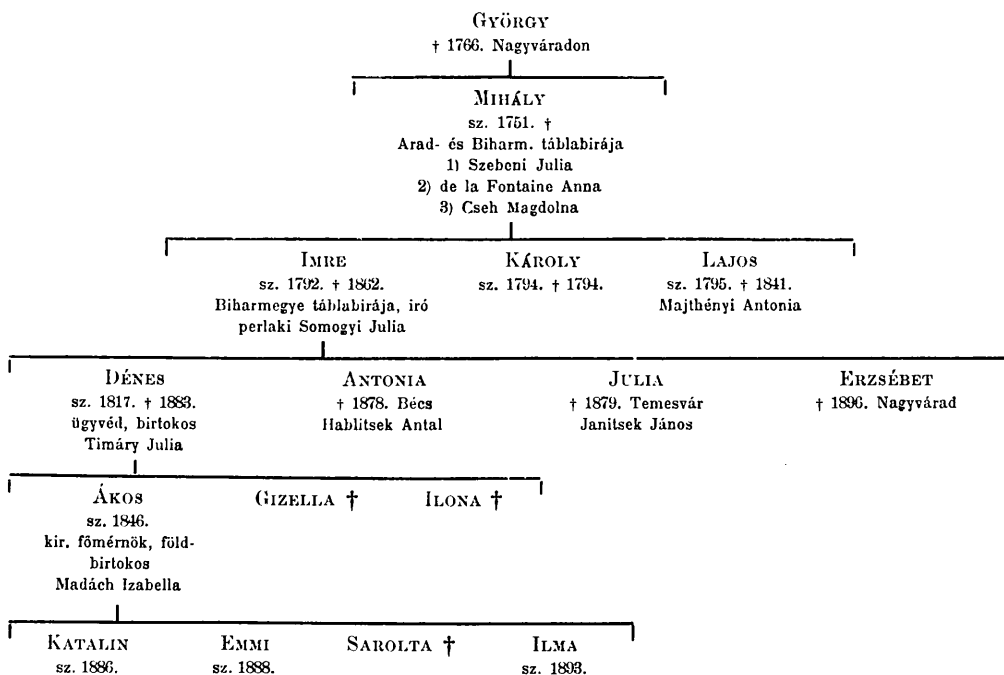
¹ Jkv. 1813. évi 1917. — ² Jkv. 1829. évi 1313.

³ Kovács Melét eredetileg aradi gör. kel. pap volt; 1736-ban áttért az unióra, s diószegi, majd nagyváradi gör. kath. főesperes lett. 1748. decz. 15-én várad püspök-helyettesé szentelte őt fel gr. Forgách Pál nagyváradi püspök. Meghalt 1775-ben (Bunyitay: Bihar megye oláhjai, 55—59. Márki: Arad tört. II. 418. Bogma, III. 503.) — ⁴ XI. kötet 44—63 lap. — ⁵ Boros: Gyorsírás története, 1895. 48—50 l. Cserei József: Millenniumi Gyorsírási emlékkönyv, 1896. 11. lap. — ⁶ Petrik, II. 469. l. — ⁷ Családi levéltár.

Imre neje volt: perlaki Somogyi Julia, esküvő 1816. május 6-án az aradmegyei Simándon. Gyermekei: a) Dénes, b) Antonia, Hablitssek Antal őrnagy neje, c) Julia, Janitsek János neje, d) Erzsébet. Dénes Beelen 1817. október 10-én született. Az ügyvédi vizsgát Pesten 1841. jun. 19-én kitűnő sikerrel letétén,⁵ előbb mint kiskövet, utóbb 1842-ben mint aljegyző szolgált Arad vármegyénél, melytől 1842. márcz. 30-án nemesi bizonyáglevelet kapott. Mint aradmegyei esküdt nőül vette Timáry Juliát. 1862-ben Temes vármegyében telepedett le és 1883. aug. 1-én meghalt Dettán. Gyermekei: a) Ákos, b) Gizella, c) Ilona. A leányok már gyermekkorukban meghaltak.

Ákos szül. Pankotán 1846. nov. 14-én. A zürichi műegyetem képesített mérnöke, kir. főmérnök a temesmegyei magy. kir. államépítészeti hivatalnál, az Utvin községhez tartozó Dénesháza-pusztá volt birtokosa. Neje: sztrégovai és kelecseyi Madách Izabella, Madách Károly és kőkeszi Csernyus Emma leánya. Esküvő 1882-ben Csesztvén, Nógrád megyében. Gyermekei: a) Katalin, szül. 1886. Beszterczen, b) Emmi, szül. 1888. Temesvárott, c) Sarolta, meghalt gyermekkorában, d) Ilma, sz. 1893. Temesvárott.

A család már Imrétől kezdve róm. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:

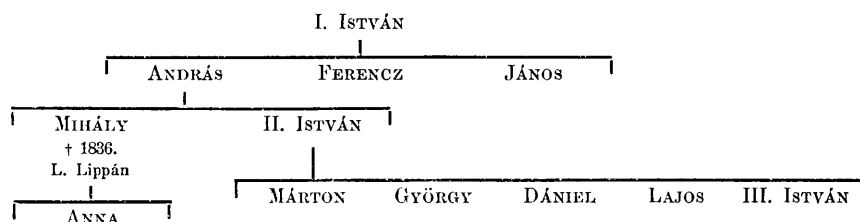

Czímere a Kovács Ákos birtokában levő eredeti diploma szerint: Alulról jövő ékkel három részre osztott pajzs. A jobb és bal felőli kék mezőben egy-egy arany patkó, fölfelé fordított sarokkal és azok között egy-egy arany rózsza. Az ék vörös mezejében zölt alapon egy jobbra vágató fehér (ezüst) ló. Sisakdiszül két, arany-kékkel és ezüst-vörössel vágott elefánt-agyar között a pajzsbeli ló emelkedik ki. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

⁵ Ügyvédi oklevele Arad megyében kihird. 1841. szept. 13-án, Temes vármegyében 1862. évi 612. sz. a.

Kovács. Kovács Ferencz őrnök Temes vármegyének 1835. decz. 14. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Győr vármegye 1828. nov. 19-én kelt bizonyáglevelével.¹ Ebből kitűnik, hogy a család r. kath. vallásu és pozsonymegyei eredetű. Kovács András és fia, Ferencz a pozsonymegyei Mádi községből átköltöztek a győrmegyei Nyárádra; Ferencz fia ismét Ferencz, a folyamodó atyja, kinek fiai: Ferencz, Sándor, József és István. Kovács Ferencz őrnök 1808. ápr. 12-én született Mecser községben; atyja szintén Ferencz, anyja Magyar Erzsébet. Neve az 1841. évben már nem fordul elő a voksoló nemesek lajstromában.

Kovács. Kovács Mihály lippai lakos Temes vármegyének 1831. okt. 3-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Bihar vármegyének 1821. szept. 24-én kelt bizonyáglevelével.² Ebből kitűnik, hogy Mihály testvére, István 1820. ápr. 5-én Biharmegyétől nemesi bizonyáglevelet kapott, Fejér vármegyének 1819. június 30-án kelt tanúságlevele alapján. A család leszármazási rendje:

Kovács Mihály 1836-ban meghalt Lippán. A vármegyei levéltárban őrzött végrendeletében a »nagy-alistáli« előnevet használja. Egy leány maradt utána: Anna.³

Egy másik Kovács Mihály Verseczen lakott, mint nyug. főhadnagy és ott 1841-ben elhunyt.⁴ A vármegyei levéltárban őrzött végrendeletében említi, hogy fiai: István és Mihály, testvérei: Kovács Anna férj. Zelenák Jánosné Enyitzkén (Abaujm.) és Kovács András Dobitsán (Gömörm.) Czímeres pecsétjében kivont kardot tartó oroszlán látható.

Kovács (uzoni). Uzoni Kovács Antal fikatári jegyző a maga, valamint Elek és Karolin nevű gyermekeinek nemességét kihirdettette Temes vármegyének 1834. évi ápr. 22. tartott közgyűlésén, Krassó vármegye 1827. ápr. 23. kelt bizonyáglevelével.⁵ Ebből kitűnik, hogy a sepsi, kézdi, orbai és miklósvári székelyszék 1827. febr. 20-án szintén állított ki nemesi bizonyáglevelet Kovács Antal részére, ki akkor Krassó vármegye várnagya volt.⁶ Kovács Antal neje Sózillóssy Zsuzsanna volt.⁷ Kovács Antal utóbb a negyvenes és ötvenes években Magyar-Szákoson volt községi jegyző.⁸

Kovács másképp Boga. L. Boga alatt.

Kovács másképp Faur. L. Faur alatt.

Kovács másképp Posta. L. Posta alatt.

Kováts (kézdi-vásárhelyi). Kézdi-vásárhelyi Kováts János alliosi jegyző a maga és hason nevű fia nemességét kihirdettette Temes vármegyének 1830. jul. 26-án tartott

¹ Jkv. 1835. évi 3364.

² Jkv. 1831. évi 2071. — ³ Jkv. 1836. évi 1665. — ⁴ Jkv. 1841. évi 4341.

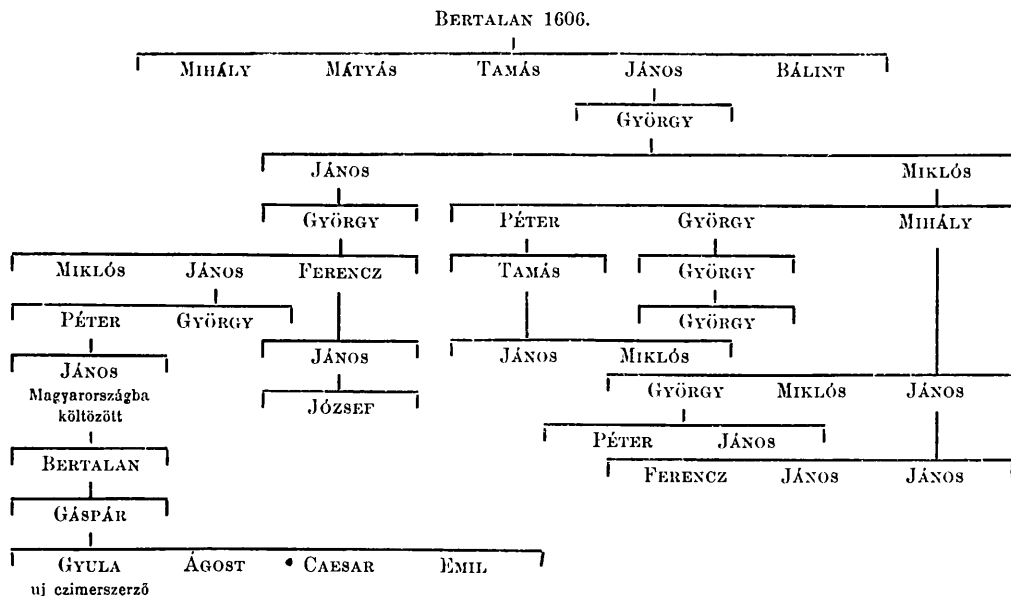
⁵ Jkv. 1834. évi 1023. — ⁶ Nagy Iván VI. 413. l. tévesen sorolja őt a sepsi-szt.-györgyi Kovácsok közé, mert ő az „uzoni“ előnevet használta. — ⁷ Jkv. 1833. évi 2901. — ⁸ Voksoló nemesek lajstroma 1841. Handbuch der Wojwodschaft Serbien u. des Temeser Banates pro 1855. 162. l.

közgyűlésén, a sepsi, kézdi, orbai és miklósvári székely szék 1829. febr. 18-án kelt nemesi bizonyáglevelé alapján.¹ Id. Kováts János azelőtt szákuli jegyző volt és ugyanott született 1814. május 11-én János nevű fia. Id. János 1838-ban Szépfaluban volt jegyző; 1841-ben már nem fordul elő a neve a voksoló nemesek közt.² A család róm. kath. vallású.

Kováts másképp Kovatsik. Kováts másképp Kovatsik Károly Lipót, temesvári kerül. administ. főbiztos, Temes vármegyének 1820. évi november hó 20-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét I. Lipót királynak Bécsben 1696. ápr. 12-én kiadott címeres nemes levelével, mely szerint Kováts másképp Kovatsik János, Hont vármegye másod-alispánja, valamint testvérei Keresztély és Samu, továbbá fia Samu és leányai Julianna és Teréz, végre testvéreinek fia, András nemesítettnek. A diploma ki volt hirdetve 1696. jun. 28-án Hont és 1697. június 10-én Pozsony vármegyében.³ Kováts Károly Lipót 1790-től 1821-ig szolgált a temesvári kamarai administrationál; 1821-ben meghalt.⁴

Kovachich. Kovachich János varjasi urad. kasznár az 1835. márcz. 23-án tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Torontál vármegyének 1831. ápr. 11-én kelt bizonyáglevelével,⁵ melyből kitűnik, hogy családja Zágráb vármegyéből származik. Kovachich utóbb Temesvárra költözött és itt 1843. szeptember 13-án meghalt. Négy gyermeke maradt: János, Kálmán, Ilona és Irma.⁶ Özvegye 1846-ban újból férjhez ment.⁷ E család nem szerepelt megénkben.

Kovácsics (rétháti). Családi hagyomány szerint a Kovácsicsok (eredetileg Kovachich volt a nevük), Horvátországból származnak és leszármazói azon Kovachich Bertalannak, kit Rudolf király (Prága, 1606. július 8.) nemesített. Ettől a Bertalantól a család így származott le:⁸

¹ Jkv. 1830. évi 1747. — ² Voksoló nemesek lajstroma 1838. és 1841. évekről.

³ Jkv. 1820. évi 2852. — ⁴ Bogma, III. 502.

⁵ Jkv. 1835. évi 977. — ⁶ Jkv. 1846. évi 2939. — ⁷ Jkv. 1846. évi 1589. és 4726.

⁸ Bojnicic-Kninski: Series Nob. Croatiae, Slavoniae et Dalmatiae, 28. tábla, kiegészítve a család birtokában levő feljegyzésekkel.

Kovácsics Gáspár kulai kincstári ügyész, Bács várm. táblabírája (meghalt 1829. febr. 18. Kulán) és neje, szül. Delimanich Johanna (meghalt 1849. január 18. Kulán) legidősebbik fia: *Gyula*, aki Bács és Baranya vármegyékben táblabíró, utóbb Temes vármegyében földbirtokos és járási főszolgabíró volt, összegyűjtött ugyan némely, a család lezámazását igazoló okiratot, de mivel megunta a beszerzéssel járó fáradságot, meg aztán — miként az erre vonatkozó felség-folyamodványban írja — mivel »horvát származása és horvát hangzásu neve mellett testestül-lelkestül magyar«, — magyar nemesség adományozása iránt folyamodott és utóbb a rétháti birtoka után a »rétháti« előnév adományozását kérte, hogy e magyar hangzásu előnévvel »horvát nevét is magyar zománczczal elláthassa«. Mindkét kérelme teljesült. Ferencz József Ő Felsége (Bécs, 1866. július 8.) nemesítette Kovácsics Gyulát és nejeitől, néhai Wurm Matildtől és Wurm Leopoldinától született Gyula, József, Caesar, László, Ferencz, Mária, Róza és Gizella nevű gyermekeit. A koronázás után Ferencz József király 1868. évi december hó 1-én kelt legfelsőbb elhatározásával megújította a korábbi nemesség-adományozást és egyszersmind megengedte, hogy Kovácsics Gyula és törvényes utódai a »rétháti« előnevet használhassák.

A megújított címerlevelet Temes vármegyének 1869. évi május hó 10-én tartott közgyűlésén hirdették ki.¹

A nemesi diploma kiemeli, hogy Kovácsics Gyula főszolgabíró 1838. év óta mint királyi kincstári, utóbb vármegyei tisztviselő kiváló érdemeket szerzett; 1859. évben rendkívüli hadi felszerelésekre testvéreivel együtt 2000 frtot sajátjából áldozott és több ezer frtot gyűjtött; 1863. évben a Lippán uralkodott nagy inség enyhítésére a községben tápintézetet hozott létre és azt úgy saját, mint mások adakozásaival annyira növelte, hogy számos szűkölködő család a véginségtől megmentetett.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékrendje Gyulától kezdve ez:

Gyula, ügyvéd, járási főszolgabíró, szül. 1816. márcz. 30-án Kulán, meghalt 1882. ápr. 27. Uj-Aradon. Első neje: Paál Amália, esk. 1841. szept. 2. Zombor, meghalt 1843. szept. 2. Zombor. Második neje: Wurm Matild, esk. 1846. febr. 24. Pest, Lipótváros; meghalt 1852. márcz. 26. Palánkán. Harmadik neje: Wurm Leopoldina, esk. 1854. okt. 30-án Palánkán; meghalt 1901. okt. 3. Uj-Arad.

Gyermekei:

az első házasságból:

1. *Géza*, szül. 1842. szept. 20. Zomborban, meghalt 1846. márcz. 30-án Kulán.

A második házasságból:

2. *Janka*, sz. 1847. aug. 28. Zomborban, meghalt 1859. febr. 7. Uj-Aradon.
3. *Mária*, sz. 1848. szept. 24. Pesten, megh. 1870. jul. 10. Pesten.
4. *Gyula*, sz. 1849. nov. 25. Zomborban, Temes vármegye árvaszéki elnöke, Temesvár szab. kir. város és Temes vármegye társadalmi, kulturális és gazdasági életének egyik köztisztviselőben álló férfia, a temesvári jogász-egylet alelnöke, a vörös kereszt-egylet temesmegyei és temesvár-városi választmányának ügyvezető alelnöke, számos egylet igazgatósági, illetve választmányi tagja. Neje: Kovácsics Ella. Esküvő: 1870. aug. 8. Mária-Radnán. Gyermekei:

a) *Ella*, szül. 1877. jun. 16. T.-Rékason. Férje: Laczay Endre, bank-vezérigazgató Aradon. Esküvő: 1895. május 11-én Temesvárott.

b) *Gyula*, szül. 1879. ápr. 3. Kulán, megh. 1882. máj. 12. Vingán.

c) *Róza*, szül. 1880. május 16. Vingán, megh. 1881. aug. 24. Kulán.

d) *Lajos*, szül. 1881. decz. 29. Vingán. Jogtudor.

¹ Jkv. 1869. évi 160. sz.

- e) *Erzsébet*, szül. 1883. nov. 15. Vingán, meghalt 1885. febr. 16. Uj-Aradon.
- f) *Dezső*, szül. 1885. szept. 19. Uj-Aradon.
- g) *Mária*, szül. 1889. jul. 21. Uj-Aradon, megh. 1891. ápr. 3. Temesvárott.
- h) *Magda*, sz. 1894. ápr. 6. Temesvárott.
- i) *Gyula*, sz. 1895. okt. 8. Temesvárott.
- 5. *Antonia*, sz. 1851. jan. 2. Pesten, megh. 1853. jan. 20. Palánkán.
- 6. *József*, szül. 1852. márcz. 5. Palánkán, (Bács-Bodrog megye). Kir. járásbíró Ujvidéken, az ottani kaszinó elnöke, városi törvényhat. biz. tag. Meghalt 1905. jul. 30. Budapesten. Neje: Cserny Ilona. Gyermektelen.

A harmadik házasságból:

- 7. *Riza*, sz. 1855. ápr. 28. Palánkán.
  - 8. *Gižella*, sz. 1856. aug. 22. Palánkán.
  - 9. *Caesar*, sz. 1858. márcz. 22. Uj-Aradon. Zombori kir. törvényszéki bíró. Neje: Horváth Irma. Gyermekei: a) *Caesar*, szül. 1892. nov. 28. Zomborban b) *Ernesztin*, szül. 1896. jan. 12-én Zombolyán.
  - 10. *László*, sz. 1859. jun. 2. Uj-Aradon. Temes vármegyei árvaszéki ülnök. Neje: csertési és somosi Somossy Anna. Fia: *Zoltán*, szül. 1893. július 1-én T-Rékason,
  - 11. *Ágost*, szül. 1861. aug. 24. Uj-Aradon. Kir. járásbíró Uj-Aradon.
  - 12. *Ferencz*, sz. 1865. máj. 30. Lippán. Kir. járásbíró Nagy-Szt.-Miklóson.
  - 13. *Aranka*, sz. 1867. ápr. 26. Uj-Aradon, meghalt 1867. aug. 2. Uj-Aradon.
- Czímer* az 1868-iki diploma szerint: Négyelt pajzs. 1-ső vörös mezőben természetes színű, kiöltött nyelvű, kinyújtott hátulsó lábain álló, előlábaival pedig kétágu ezüst horgonyt tartó párducz lépdél előre. 2-ik kék mező alján hosszában folyó vízből egy jobbra fordult, arany koronával diszitett szőke haju szirén emelkedik fel, ezüst nyállal fészített arany ívét lövésre készen tartva. 3-ik kék mezőben zöld hármás halom, mindegyik csúcson egy-egy zöld liliom-szál, három fehér virággal. 4-ik vörös mezőben egymás felett vízirányosan fektetett, hegyeivel jobbra fordított három ezüst nyíl. Sisakdisz: a szirén. Takarók: ezüst-vörös és ezüst-kék.¹

Kövér (rétháti). Kövér Tódor 1781-ben megvette a kincstártól 30.000 frtért Réthátot.² II. József császár már 1784. márcz. 19-én elhatározta a Kövér-családnak nemesi rangra emelését. A család azonban csak 1804-ben kapott czimeres nemes-levelet Ferencz királytól, Bécs 1804. augusztus 17-iki kelettel. Utóbb ugyanezen királytól (Bécs, 1805. jan 18.) kapták a »rétháti« előnevet. — I. Ferencz király idézett oklevelével nemesítették: Kövér Tódor, Kajetán, János, Simon és Antal testvérek, valamint Tódornak nejétől nemes Csiky Annától született Emánuel, Antal, István, Gergely, Márton, Mária, Katalin, Sára, Teréz és Johanna nevű gyermekei; Kajetánnak nejétől, nemes Daniel Teréztől született Kajetán, Márton, Jenő, Mária, Margit és Teréz nevű gyermekei; végül Jánosnak nejével nemes Csiky Rebekával nemzett János, Erzsébet, Mária és Anna nevű gyermekei. A czimeres nemeslevelet Temes vármegyének 1804. október 4-én tartott közgyűlésén hirdették ki.³ Kövér Emanuel, Antal, Gergely és Márton testvérek utóbb 1824. okt. 8-án megvették a temesmegyei Kísfaludot is, Kövér Márton főorvos pedig 1844-ben megvette a Lukács-családtól Vizmát.

E család számos tagja kiváló szerepet vitt Temes vármegye közéletében. II. *János* a huszas és harminczas években főszolgabíró volt. Br. Gerliczy Mihály főispáni helytartó 1834-ben arra az időre, míg Császár Sándor másod-alispán mint követ fenn

¹ E czímer majdnem azonos azzal, melyet Rudolf király 1606-ban adományozott Kovachich Bertalannak.

² Szentlárny: Száz év Délmagyarorsz. tört. I. 411. — ³ Jkv. 1804. évi 445. sz.

van az országgyűlésen, Kövér János főszolgabíró alispánnak helyettesítette. A megyei karok és rendek azonban elhatározták, hogy Császárt visszahívják a követségről és helyébe Kövér Jánost küldték tel követnek.¹ 1839-ben Kövér Jánost újra alispánnak helyettesítették.² 1841-ben Kövér János lemondott főszolgabírói hivataláról és elhagyta a vármegyét, mert a magyar udvari kancelláriához tiszteletb. titoknokká nevezték ki.³ 1845-ben 20.000 pengő frtéért eladta rétháti birtokrészét özv. Kövér Gergelyné szül. Kossovich Annának.⁴ Kövér János az ötvenes években a temesvári cs. kir. országos törvényszék elnöke lett és mint kir. hétszemélynök 1866. május hó 1-én hunyt el Pesten, 70 éves korában. Gyermekei nem voltak.

II. Márton a mult század első felében híres és keresett orvos volt Lippán. Egy időben a megyei főorvosi tisztséget is betöltötte. 1861-ben járási orvossá választották meg Lippára, de agg korára való tekintettel lemondott a tisztségről.⁵

Emanuel szolgabíró volt és érdemeiért 1830-ban táblabíróvá nevezték ki.⁶ Gergely szintén szolgabírói tisztséget töltött be. II. Antal táblabíró fia, Vincze szolgabíró 1848. október 22-én a fölkelő parasztság által a kiskaludi határban megöletett. Özvegye, asguthi Körtvélyessy Johanna utóbb báró Appel János, Bosznia kormányzója és lovassági tábornok neje lett. I. Márton táblabíró fia, Ignác mint törvényszéki jegyző, szolgabíró és utóbb törvényszéki bíró, végre mint lippai kir. járásbíró szolgált.

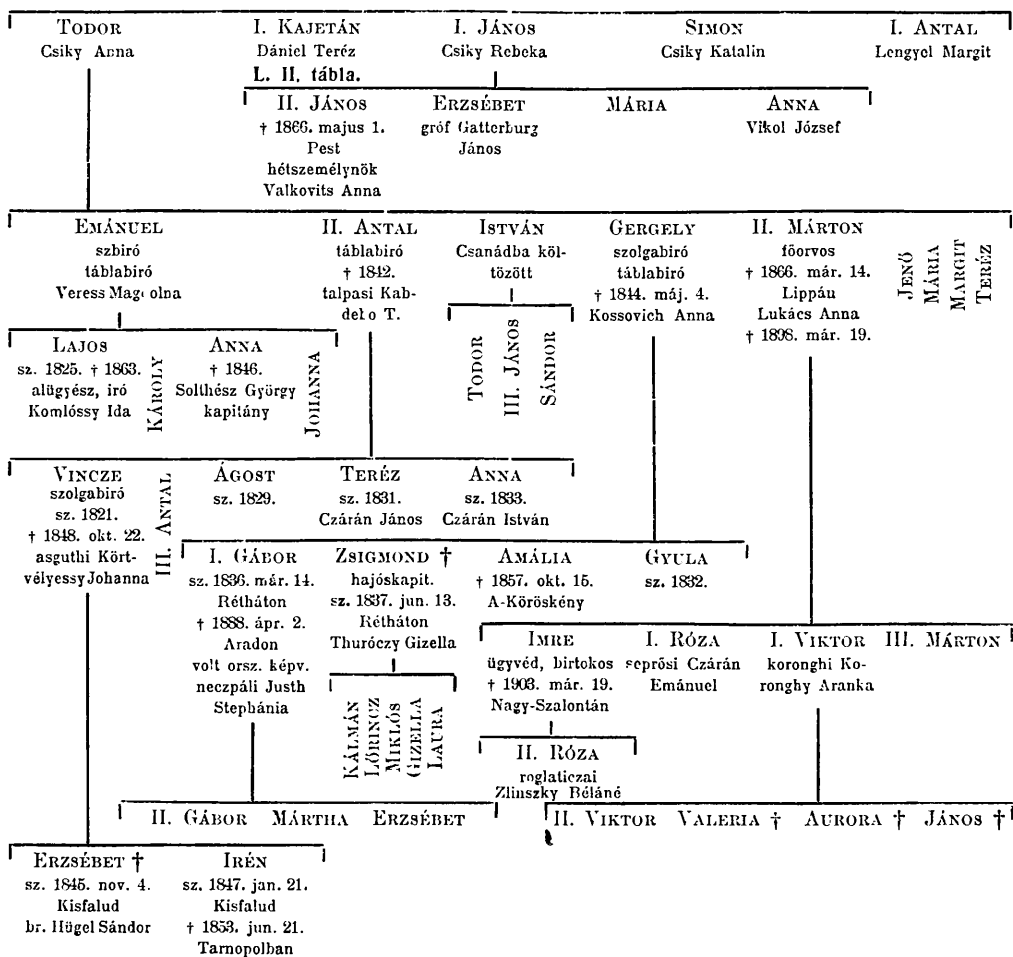
Egyik legkiválóbb tagja a családnak: Lajos, szül. 1825. Rétháton, megh. 1863. április 11. Pesten. A jogot Pesten elvégezvén, Temes megye szolgálatába lépett, 1845—48-ig mint tb. alügyész működött, s élénk részt vett az ellenzék küzdelmeiben.⁷ 1848-ban honvéddé lett és e miatt a szabadságharcz befejezte után büntetésül az osztrák hadseregbe sorozták. Két évig Olaszországban katonáskodott. 1851-ben tért haza, az írói pályára lépett s kezdetben több jeles novellával keltett figyelmet. 1853-ban lépett fel mint drámaíró *Este és reggel* című vigjátékával s attól fogva majdnem minden évben egy pár új színművel adta jelét fejlődő tehetségének. A francia Scribe-t választotta mintájául, s inkább színszerűség által tűnt ki, mint költői ereje vagy jellemrajzoló tehetsége által. Nem mindennapi leleménye és technikai készsége még azután lelte volna meg a mélyebb tartalmát, de a színpadtól később elriasztá a zsurnalisztika. Szerkesztette a *Trombita* és a *Jövő* cz. hírlapokat, s e két lap fölemésztette életkedvét és vagyona jó részét. Nevezetesebb vigjátékai: Csak kitartás (3 felv.), Nőm meghalt (3 felv.), Az első követelés, Egyik a kettő közül, Meg akarok halni (egy-egy felv.), Hüség hűtlenségből (4 felv.) Drámái: A szép marquisné (4 felv.), Gazdagság és szegénység (színmű 4 felv.) Összes darabjai megjelentek összegyűjtve Kövér Lajos színművei cím alatt (4 köt. Pest 1860.) Neje Komlóssy Ida, a pesti nemzeti színház tagja volt (+ 1893. Budapesten.)⁸

Kövér Gábor egy ízben orsz. képviselő, sok éven át az aradi lövész-egyesület elnöke, Arad város törvényhatósági bizottságának tagja, Arad szépítésének egyik tényezője és jeles mechanikus volt. Az ötvenes években elvégezte a bécsi képzőművészeti akadémiát és Prágában a zene-konservatoriumot. Öccse, Zsigmond tengerészkapitány volt.

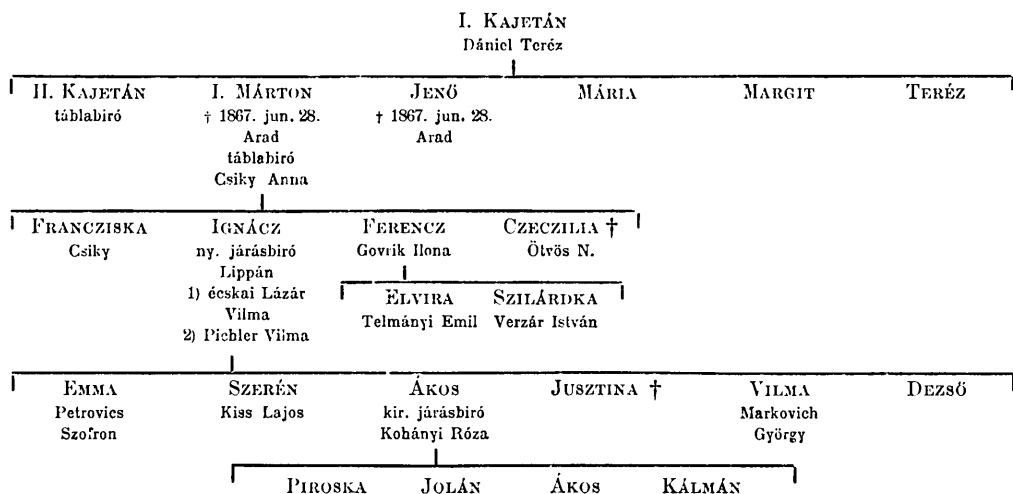
A család r. kath. vallásu. Nemzedéke a következő:⁹

¹ Jkv. 1834. évi 852. Berkeszi: Adatok a reformkorszak történetéhez Temesmegyében, 40 l. — ² Jkv. 1839. évi 2777. — ³ Jkv. 1841. évi 675. — ⁴ Jkv. 1845. évi 5415. — ⁵ Jkv. 1861. évi 4. — ⁶ Jkv. 1830. évi 1668. — ⁷ Jkv. 1845. évi 5245. és 5257., 1848. évi 1213. ⁸ Beöthy Zsolt: Irod. tört. II. Ugyanaz: Színműírók és színészek Koszoru, 1863. I. Arckép-Album 1855. I. 37. Pallas nagy Lexicon. X. 952. — ⁹ Kövér Antal végrendelete vármegyénk levéltárában. Temes vármegye árvaszéknél a Réthát 19. és 22. számú hagyatéki iratok. Jkv. 1825. évi 1636., 1826. évi 186., 1831. évi 2045., 1835. évi 154. és 155., 1837. évi 1806., 1841. évi 3741., 1842. évi 4701., 1844. évi 2135., 2136. és 2137., 1846. évi 5091., 1846. évi 5095., 1847. évi 912., 1899. évi 3523. Kbjk. Márki: Arad tört. II. 690, a hol azonban számos téves adat van. Gyászjelentés-gyűjtemény muzeumunk levéltárában.

I. TÁBLA.

II. TÁBLA.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4. vörös mezőben jobbról balra haladó, hullámos négy ezüst pólya; az előtérben hátára feszített szárnyu (az 1. mezőben balra, a 4. mezőben jobbra fordított) arany griff, jobbájában kivont kard. A 2. és 3. kék mezőben zöld alapon, fészkeben ülő fehér pelikán, a 2. mezőben jobbra, a 3-ikban balra fordítva, melle vérével kicsinyeit táplálva. Sisakdiszül két sas-szárny között — melyek közül a jobb arany-vörös, a bal ezüst-kék színű — a pajzsbeli arany griff emelkedik ki. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Koys. Koys János susanoveczi jegyző Temes vármegye 1794. június 10. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Pest, Pilis és Solt vármegyék 1776. szept. 16-án kelt bizonságlevelével.¹ Fiai: József és László Bács vármegyébe, Bajára költöztvén, 1815. január 10-én nemesi bizonságlevelet kaptak Temes vármegyétől.² A család más tagjai nem szerepeltek vármegyénkben.

Kozma. Kozma Ferencz temesvári hadi élelmezési tiszti segéd Temes vármegyének 1845. évi december hó 2-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, a mennyiben igazolta, hogy törvényes leszármazottja Kozma Pál József, udvari kancelláriai hites jegyzőnek, kit Mária Terézia királynő (Bécs, 1746. aug. 18.) nemesített.³ Az általa bemutatott címeres nemes-levél Hont vármegyében 1747. márcz. 17-én, Zólyom vármegyében 1747. májusban lett kihirdetve. E család nem szerepelt Temesben.

Czímere a diploma szerint: Jobb felé harántosan vörössel és kékkel vágott pajzs alján hármás zöld dombon fészkeben ülő, kiterjesztett szárnyu ezüst pelikán, melle vérével fiait táplálva. Sisakdisz: két kiterjesztett fekete sasszárny között vörös talpas kereszt. Takarók: ezüst-kék és ezüst-vörös.

Krastenics. Krastenics János, a temesi kamarai administratio ülnöke, Temes vármegyének 1796. okt. 17-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Pozsony vármegyének 1796. ápril 29-én kelt bizonságlevelével.⁴ E család nevét Krascsenics-nek és Krastsenics-nek is írták. A voksoló nemesekről vezetett 1838. évi lajstromban Krastenits János »söbör-etei« előnévvel és »kir. tanácsos« jelzéssel fordul elő. Özv. Krastenics Katalin 1837-iki végrendelete a vármegyei levéltárban őriztetik. E végrendelet szerint gyermekei nem voltak.

Kriváchy (alsó-szalóki). I. Lipót király (Bécs, 1669. július 19.) nemesítette Kriváchy Mátyás szepesi kanonokot, továbbá Péter nevű testvérét és ennek fiait, Pált és Istvánt; Gergely nevű testvérét és ennek Ágnes és Erzsébet nevű leányát, valamint Ágnes férjét, *Farkas* Györgyöt; Zsófia nevű nővérét és ennek férjét, *Szalóky* Tamást, valamint gyermekeit, *Szalóky* Andrást és Mátyást; Ágnes nevű nővérét és férjét *Jadóst*, valamint ennek fiát, Jadós Pétert; *Jadó*s Péter gyermekeit Balázst, Györgyöt és Annát; Kriváchy Ágnes férj. Jadósné leányát, Jadós Zsofiát, ennek férjét *Gliviczy* (Gleviczky) Andrást és gyermekeit: Jakabot és Annát. A címeres nemes-levelet Szepes vármegyében (1670. január 13.) hirdették ki. Szepes vármegye 1799. szept. 12-én 526. sz. a. nemesi bizonságlevelet állított ki Kriváchy András részére,⁵ kinek *Elek* nevű unokája Temes vármegyében részint mint kir. főerdész, részint mint m. kir. erdőfelügyelő szolgált és jelenleg mint nyugdíjas Temesvárott lakik.

¹ Jkv. 1794. évi 281. — ² Jkv. 1828. évi 1600.

³ Jkv. 1845. évi 5413.

⁴ Jkv. 1796. évi 1026.

⁵ Az eredeti bizonságlevelél Kriváchy Elek birtokában.

Elek atyjától, Andrástól a család így származik le:

András, szül. 1780. febr. 15. Losonczon, meghalt 1838. márcz. 21-én Losonczon.
Neje: vöröskői Gosznovitzer Johanna, szül. 1815. május 15. Selmeczbányán, megh. 1873. júl. 10. Losonczon. Gyermekük:

1. *Lajos*, szül. 1832. júl. 20. Losonczon. Neje: Böröndy Ida. Leánya: Irén, megh. 1893. nov. 20.

2. *Elek*, temesvári nyug. kir. erdőfelügyelő. Szül. 1834. szept. 11. Losonczon.
Neje: Mokry Ida, Mokry Sámuel és Paulovits Apollonia leánya. Esküvő 1862. ápr. 8-án. Uj-Verbászon, Bács-Bodrog vm. Gyermekük:

a) *Elek*, szül. 1862. decz. 26. Uj-Verbászon.

b) *Janika*, szül. 1864. ápr. 10. Sistaroveczen, férje: dr. Darabanth János vármegyei főügyész.

c) *Géza*, szül. 1865. jun. 21. Sistaroveczen.

d) *Emma*, szül. 1867. febr. 10. Sistaroveczen, férje: Kubányi Endre.

e) *Andor*, szül. 1868. nov. 13. Sistaroveczen, megh. 1870. szept. 6.

f) *Andor*, szül. 1870. szept. 30. Doroszlón (Bács-Bod. vm.), megh. 1878. febr. 7.

g) *Vilma*, szül. 1872. júl. 4. Doroszlón, megh. 1877. decz. 23.

h) *Margit*, szül. 1874. febr. 22. Doroszlón, férje: Oláh Dezső, volt mászlaki urad. tisztartó, jelenleg m. kir. állattenyésztési felügyelő.

i) *Dezső*, szül. 1876. május 13. Doroszlón.

j) *Gyula*, szül. 1878. ápr. 13. Doroszlón, megh. 1878. aug. 7.

k) *Ödön*, szül. 1879. okt. 7. Doroszlón.

l) *Andor*, szül. 1881. ápr. 20. Temesvárott.

3. *Antal*, szül. 1836. nov. 10. Losonczon. Neje: Balassovich Vilma.

A család ág. evang. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Kékkel, vörössel és zölddel vágott pajzs. A felső osztály (kék) üres; a középsőben (vörös) egy megcsonkított, látszólag lépkedő leopárd; az alsóban (zöld) három vörös rózsza, száakkal és zöld levelekkel. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, markában kivont kard. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.¹

Kubinyi (felső-kubini és bobrovniki). Felső-kubini és bobrovniki Kubinyi Vendel temesvári kamarai gyakornok az 1835. aug. 24-én tartott megyei gyűlésen kihirdettette nemességét Liptó vármegyének 1835. ápril 10-én kelt biznyságlevelével, melyből kitűnik, hogy atyja Ferdinánd, nagyatyja Ezechiel volt.² Kubinyi Vendel 1841-ben mint temesvári kereskedő van felvéve a voksoló nemesek lajstromába. E család nem szerepelt megyénkben.

Kudriczy (kudriczi). *Beger* Bálint pancsovai kereskedő 1829-ben 59.306 frt 50 krért megvásárolta a kincstártól Kudriczot, a mai Temes-Kutast és azt 1833. évi márczius hó 25-én birtokba vette. V. Ferdinánd király (Ischl, 1837. aug. 17.) nemesítette Beger Bálintot és nejétől, Heiser Annától született Mihály nevű fiát, valamint mostoha fiát, *Heiser* Ignácot; egyszersmind királyi adományba adva nekik a kudriczi birtokot, megengedte vezetéknevüknek *Kudriczy*-ra leendő átváltoztatását és a »kudriczi« előnév használását. A Kudriczy-családot ekkor 1837. évi deczember hó 11-én és a következő napokon újra ünnepélyesen bevezették a kudriczi birtokba.³ A királyi adománylevelet

¹ Siebmacher (Anhang, 55.) a Gleviczky-család czímeréül hozza e czímert, nem említve a főszersző Kriváchyékát; az általa közölt ismertetés annyiban téves, a mennyiben a három rózsza nem fehér, hanem vörös színű.

² Jkv. 1835. évi 2337.

³ Milleker: Kudricz nagyközség története, Tört. és Rég. Értesítő, 1889. évf. 88. és 89. l.

Temes vármegyének 1838. évi április 2-án tartott közgyűlésén hirdették ki.¹ E család kihalt. Utolsó tagja, Kudriczy Katalin férj. Rieger Mihályné, 1881. évi február 3-án, 78 éves korában hunyt el Szegeden.²

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs; 1. és 4. arany mezőben felhőkből kinyuló arany zsinóros kék mezű kar, az 1-ső mezőben markában egy két leveles, kék színű szőlőfürtöt, a 4-ik mezőben pedig hat kalászt tartva; a 2. zöld mezőben zöld réten jobbra fordult fehér bárány, a mező jobb sarkában arany sugarak; a 3. kék mezőben zöld alapon balra ugránczó ezüst ökör. Sisakdisz: Ezüst-zölddel és kék-ezüsttel vágott két elefánt-ormány közt egy Merkur-bot. Takarók: ezüst-kék és ezüst-zöld.

Kulterer. L. Murányi alatt.

Kumanovich. Kumanovich Timot, Versecz város polgármestere, I. Ferenc király által (Bécs, 1797. május 26.) nemesített. A czimeres nemes-levél kihirdetett Temes vármegye 1798. augusztus 6-án tartott közgyűlésén.³ Egyetlen fia, Kumanovich Sándor szolgabíró 1844. évben nemesi bizonyáglevelet kapott Temes vármegyétől.⁴ Sándor neje volt: dezsánfalvi Gyika Anasztázia; ⁵ házassága gyermektelen maradván, a család kihalt és a czimeres nemes-levél Temes vármegye levéltárába került.

Kumanovich Timot 1789–90. Szerb-Versecz knéze volt; 1795-ben újra megválasztották e tisztségre. Ő vitte keresztül Német- és Szerb-Versecz egyesítését és 1795. aug. 11-én az egyesült mezőváros első polgármesterévé választották; e hivatalban 1800-ig volt. Fia, Sándor szolgabíró 1848-ban Verseczen a szerb nemzetiségi párt vezére volt. 1848. május 17-én a népet a verseczi püspöki lak elé vezette, követelve a püspöktől a magyar nyelven szerkesztett keresztelési anyakönyvek kiadását, a melyeket azután összetéptek és szétszórtak. Az 1848. július 12–13-ika közti éjjel a német ajku lakosság ostrom alá vette és lerombolta Kumanovich házáat. Kumanovich menekülni akart, de az őt kereső nép utólérte és lelőtte.⁶

A család *czímere* a vármegye levéltárában levő eredeti diploma szerint: Négyelt pajzs; 1. és 4. arany mezőben zöld lombozatu, makkal terhelt tölgyfa, melyen vörös mérleg csüng; 2. és 3. kék mezőben ágaskodó, befelé fordult, ezüst oroszlán, jobb elő-karmai közt kardot tartva, balját ragadozásra kinyújtva. Sisakdisz: a pajzsbeli oroszlán, növekvően. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Küttel. A Küttel-család őseredetére nézve angol származásu, s elődeik a northamptoni grófságban laktak. E család elődei abban az időben, mikor III. Eduard angol király 1339-ben a francziák elleni háborút megindította, a megszálló angol csapatokkal Franciaországba jöttek, s miután a háboru szerencséje a fekete herczeg vezérlete alatt álló szigetlakóknak annyira kedvezett, hogy Franciaország nagy része előttük meghódolt és ezzel angol birtok lett, ők itt letelepedve új hazát találtak. A XVI. században Franciaországot feldúlt belháboru azonban a családra végzetes volt, mert ebben minden birtokaitól megfosztatott és mint hugonot család utóbb Németországban kényszerült menedéket keresni. A Küttel-család azonban munka által itt is felküzdötte magát és a XVII-ik század elején már Pforzheim városának patriczius családjai közé tartozik. Ez időben a család tagjai közül kiválik *Küttel Hamst*, a ki bádeni Frigyes György őrgrof testőrségében szolgált s ennek kedvencz embere volt; ezért

¹ Jkv. 1838. évi 1200. — ² Gyászjelentés-gyűjtemény muzeumunk levéltárában.

³ Jkv. 1798. évi 959. — ⁴ Jkv. 1844. évi 2068. — ⁵ Jkv. 1843. évi 1810. — ⁶ Milleker: Versecz története. I. 237., 239., 242., II. 5 és 19.

akkor, midőn fejedelme 1600-ban császárlának a törökök elleni háborujában annak segítségére sietett, vele ment és a törökök elleni háboruban nagyon kitűnt.¹

Küttel *Hanns*, a Küttel-család magyar ágának az őse, a csatateren utoljára a harmincz éves háboru idejében 1622. évi máj. hó 6-án Wimpfen mellett vívott ütközetben szerepelt, mely véres csatában fejedelme, bádeni Frigyes György őrgróf, Tilly bajor- és Cordova spanyol tábornokok tulereje által bekerítettén, legyőzetett s csakis hű testőrségének önfeláldozása révén menekült meg a szégyenletes fogságtól. Lipót bádeni nagyherceg, 1834-ben, az említett Frigyes György őrgróf őse testőrségének eme hősie önfeláldozásáról kegyelettel megemlékezvén, a Wimpfen mellett elesett testőrök részére, a pforzheimi udvari templomban igen diszes síremléket állíttatott fel, s abba az elesett testőrök neveit bevésztette, mely fejedelmi tény által Küttel Hannsz emléke is megörökítettett.²

Eme, a bádeni őrgrófra nézve is szerencsétlen csata után, a béke korántsem állott helyre, mert 1624-ben a Tilly vezérlete alatt álló bajor csapatok ismét támadólag léptek fel s akkor magát Pforzheim városát szállották meg és az kerületével együtt Bajorországhoz csatoltatott.

A bádeniek által annyira gyűlölt bajor uralom Küttel Hannsz négy fiát arra vitte, hogy az ősi fészket végleg elhagyták és egy jobb haza keresésére indulva, Magyarország felé vették utjokat.

Hogy György, Beátus és Joachim a bolyongás alatt hová jutottak és hogy mi lett belőlük, arra nézve irott kutfők nem állanak rendelkezésemre, de hogy János Gallusz sok viszontagság után végre 1642-ben Kőszegen, mint tímármester szerencsésen megtelepedett és Pomers ottani polgárnak Anna Borbála nevű leányát nőül vette, erre nézve több egykoru irat van a család birtokában.

Már a bevándorló Gallus és ennek Ádám nevű fia, Kőszeg szab. kir. város közügyeinek vezetésében tevékeny részt vesznek, Gallusnak *Sámuel* nevű unokája pedig, mint Tribunus partim (népszószóló) és utóbb mint Senator exterioris ordinis (rendőr-tanácsnok), polgártársai közül annyira kivált, hogy utóbb magyar nemességgel tüntetteett ki.

Mária Terézia királynő a Bécs 1759. évi december hó 28-iki kelettel adományozott nemes-levélben, a következő szavakkal emlékszik meg a családról:

»Méltányolva az állandó hűséget és törhetetlen odaadást, melyet a Küttel-család tagjai egy teljes évszázad tartamán tul mindenkor tanusítottak és különösen méltányolva a mi hívünk Küttel Sámuelnek ama hű és hasznos szolgálatait, melyeket a körülményekhez és az alkalmakhoz képest, különösen pedig mint Kőszeg városunknak tribunusa és senatora, Magyarországunk szent koronája, az uralkodóház és felségünk iránt hűségesen és állandóan tanusított, teljesített és a mint magunknak róla kegyelmesen felteszszük, a jövőre is hasonló hűséggel és kitartással teljesíteni és tanusítani fog; mindezekért, mind pedig cs. és kir. kegyelmünkből, melylyel mindenkit, a ki irántunk, továbbá Magyarországunk szent koronája és a keresztény társadalom iránt nagyobb érdemekre tesz szert és az erények gyakorlásában kiválik, elődeink Magyarország néhai királyai példáit követve, hogy nekik erényeik bizonyos emléket nyujtsuk, melyek őket még nagyobbak követésére buzdítják, elhatározzuk: hogy nevezett Küttel Sámuel és ezentul Isten kegyelméből törvényesen születendő mindkét nemű valamennyi

¹ Családi hagyomány. — „Die Pforzheimer“, Brombachernek Pforzheimban 1886-ban megjelent munkája.

² Koste: Die 400 Pforzheimer. Brombacher: Der Tod der 400 Pforzheimer, 107 lap. Gmelin: Beiträge zur Geschichte der Schlacht bei Wimpfen, Karlsruhe 1880. Leubert: Die Schlacht bei Wimpfen und die 400 Pforzheimer. Manheim 1885. J. Siebmacher's Wappenbuch. Nürnberg IV. kötet, 15 füzet, 15 lap. Brüner: Genealogische Taschenbücher.

örökösei és utódai, kir. hatalmunk teljéből és különös kegyelméből, igazi és kétségtelen nemeseink sorába felveendők.«

A nemesi levél, a kiállítás napjától számítva, egy éven belül Vas-, Sopron- és Mosonmegyében szabályszerűen kihirdettetett.

A magyar nemesség szerzőjének a szépunokája: Küttel Károly, 1840-ben Temesvárott megtelepedvén, Vas megyének Szombathelyen 1838. évi Szent-András hava ötödikén kiállított és a Küttel-család nemességét igazoló bizonyítványa alapján, Temes vármegyének 1841-ik évi július hó 1-én tartott közgyűlésén, minden ellenmondás nélkül valóságos és kétségentuli nemesnek elismertetett és István s Ferdinánd testvéreivel együtt, a megyebeli nemes urak lajstromába beiktatni rendeltetett.¹

Küttel Károly Temesvárott történt letelepedése után itt ügyvédi gyakorlatot folytatott, megyei tb. ügyész és táblabíró volt,² nemesi iktatásoknál több ízben szerepelt, mint homo regius.

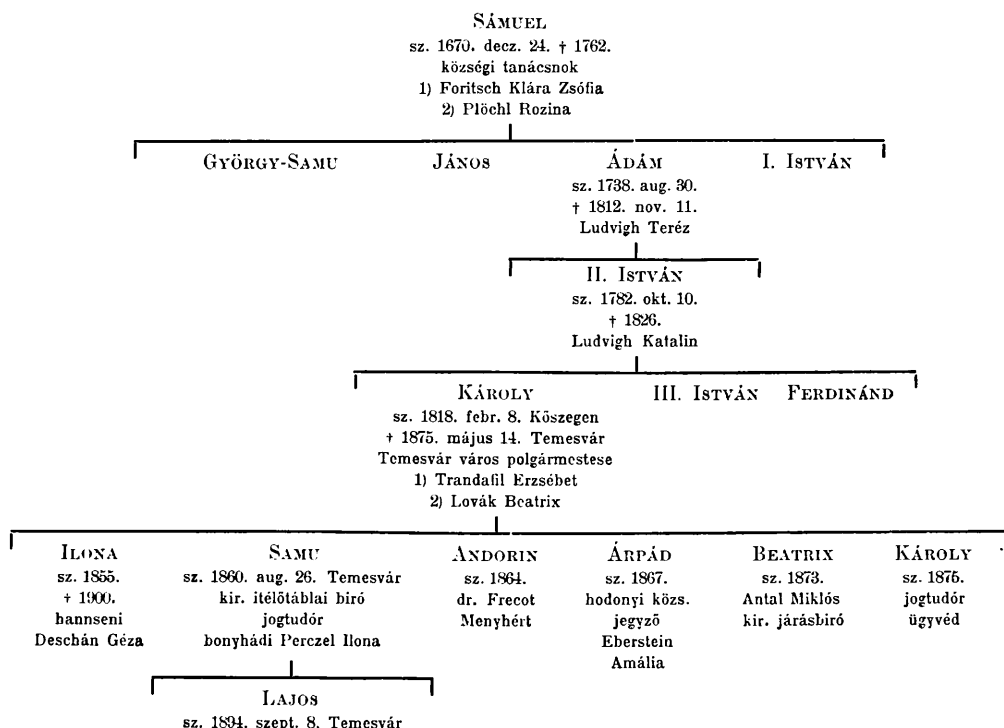
Küttel Károlyt nagy tudománnyal és fáradhatlan szorgalommal párosult ritka szerénysége, továbbá puritán jelleme és becsületessége folytán polgártársai mindenkor nagy tiszteletben tartották.

Polgártársainak bizalma két ízben (1859—61. és 1867—1872.) emelte a polgármesteri székbe, melyben kiváló sikerrel működött közre Temesvár szab. kir. város felvirágoztatásáért és gyarapodásáért. Nagy érdemeket szerzett annak idején a temesvári első takarékpénztár, az állami főreáliskola, a közuti vasút, a városi park, az új városi színház és vigadó létesítése körül. Alkotásaival megörökítette nevét Temesvár város történetében.³

Mikor 1872-ben Ferencz József király ő Felsége Temesvárt látogatásával megtisztelte, ő részesült abban a kegyben, hogy az akkoron épülő színházban ő Felségét kalauzolhatta és ez alkalommal nyerte meg ő Felségétől az engedélyt arra, hogy a színház »Ferencz József«, a szálloda pedig »Rudolf«, az akkori trónörökös nevét viselhesse. Temesvár szab. kir. város közönsége, réhai Küttel Károly volt polgármester érdemeinek elismeréseül, a Józsefkülváros egyik terét a neve után nevezte el, arczképét pedig a városház díszterme részére lefestette. Néhai Küttel Károly arczképei még a temesvári m. kir. főreáliskola és a temesvári közuti vasút-társaság dísztermében vannak elhelyezve.

A család nemzedékrendje ez:

¹ Jkv. 1841. évi 1961. sz. — ² Jkv. 1847. évi 4301. sz. — ³ Barát Ármin és Stolz Ágoston: A temesvári első takarékpénztár ötven éves története. (Temesvár, 1896.) — Berkeszi István: A temesvári állami főreáliskola 25 éves története. (Temesvár, 1896.) — Temesvárer Zeitung: 1867. ápril 20-ról, 1867. ápril 25-ről, 1875. évi május hó 16-ról és május hó 19-ről.

A család ág. evang. vallásu.

Címere a diploma szerint: Hasított pajzs, pázsitos zöld alappal. A jobb oldali mező vörös, a bal oldali kék színű. Az osztás-vonal közepén két kigyó (jobb felül arany, bal felül ezüst) egymásba fonódva, egymással küzdve emelkedik. Sisakdisz: Két, minden oldalról borostyán-ággal diszitett vörös korall-bokor között egy jobbra forduló ezüst egyszarvu, nyakán vörös szallagos kantár. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Kvassay másképp Burian. Kvassay másképp Burian (Burjanech-Adamovich) János, kvassai curialis birtokos fia: János, bánlaki urad. ispán, Temes vármegyének 1834. szept. 22-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Trencsén vármegye 1831. decz. 12-én kelt bizonyáglevelével.¹ Kvassay János 1838. és 1841-ben Uj-Arad lakhelylyel van felvéve a voksoló nemesek lajstromába. Az ötvenes években már nem lakott Temesben.

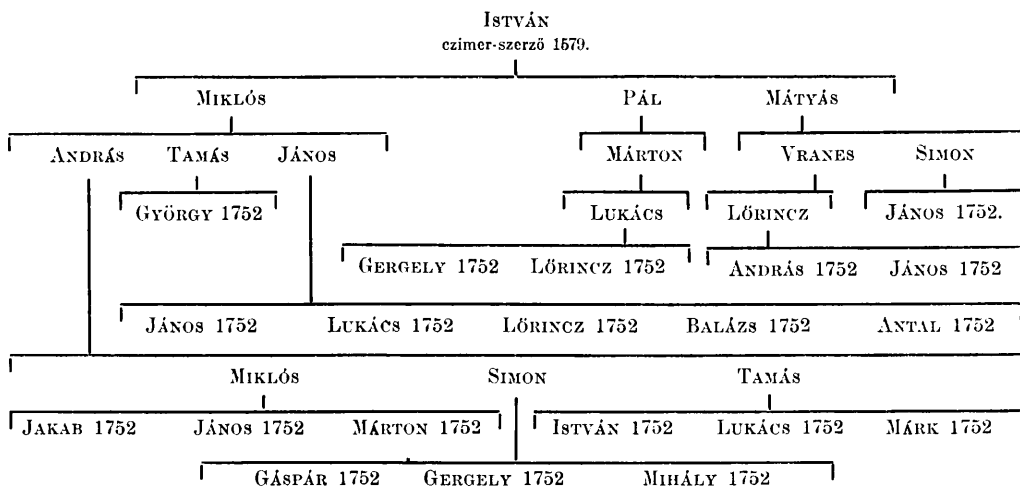
Lábady. Lábady Mihály megyei esküdt, verseczi lakos, az 1804. okt. 29-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Csongrád vármegyének 1804. május 3-án kelt bizonyáglevelével.² Ebből kitűnik, hogy Mihály atyja István volt, ezé pedig Ádám, akinak nemességét a helytartótanács 1732. aug. 1-ről keltezett leiratában megerősítette. E családból Mihályon kívül senki sem szerepelt Temes vármegyében.

Laczkovich (lőrinczkátai). Családi hagyomány szerint a Laczkovichok az ősrégi Laczk-nemzetségből erednek, a mely nemzetség egyes tagjai mint horvát bánok Laczkovich néven is szerepeltek. Majláth Béla, gr. Lázár Árpád és dr. Karácsonyi

¹ Jkv. 1834. évi 2170.

² Jkv. 1804. évi 800.

János tudósokkal szemben,¹ kik azt állítják, hogy mind a két Laczk-, illetve Laczkfy-család a 14., illetve 15-ik században kihalt, okiratilag nem mutatható ki a családi hagyomány alapja. Tény azonban, hogy Laczkfy István († 1397.) nádor, székely ispán, erdélyi vajda és horvát bán volt, s hogy a Laczkovich-nevet is viselte; továbbá Laczkovich László 1386—88. horvát-szlavon-dalmát bán volt.² Bojnicic-Kninski János szerint³ a Laczkovich-család 1579-ben kapott címeres nemes-levelet és leszármazása ez:

A nemzedékrenden feltüntetett Lőrincz fia: Andrástól származott László, aki 1739—1749. Biharmegye főjegyzője, 1746—1752. Bihar vármegye alispánja volt.

Tamás fia: *István* 1692-ben Pest vármegye II-od alispánja volt és Bogma⁴ azt írja róla, hogy családja 1752-ben Zágráb vármegyében élt. Ennek az Istvánnak egyik unokája volt: *István*, aki 1779-ben mint verseczi járási főszolgabíró lépett Temes vármegye szolgálatába, 1782-ben megvette a kincstártól 34.800 frtért a szentgyörgyi birtokot,⁵ melyért utóbb cserébe kapta Német-Remetét és Altringent. 1784-ig szolgált mint főszolgabíró, 1784. május 1-én fizetési táblabíróvá lépett elő, az 1790. április 12-én megtartott tisztujtáson pedig — mely az első volt Temes vármegye visszaállítása óta — megválasztották a vármegye első alispánjává és ugyan ez évben országgy. követté. Meghalt 1823-ban.

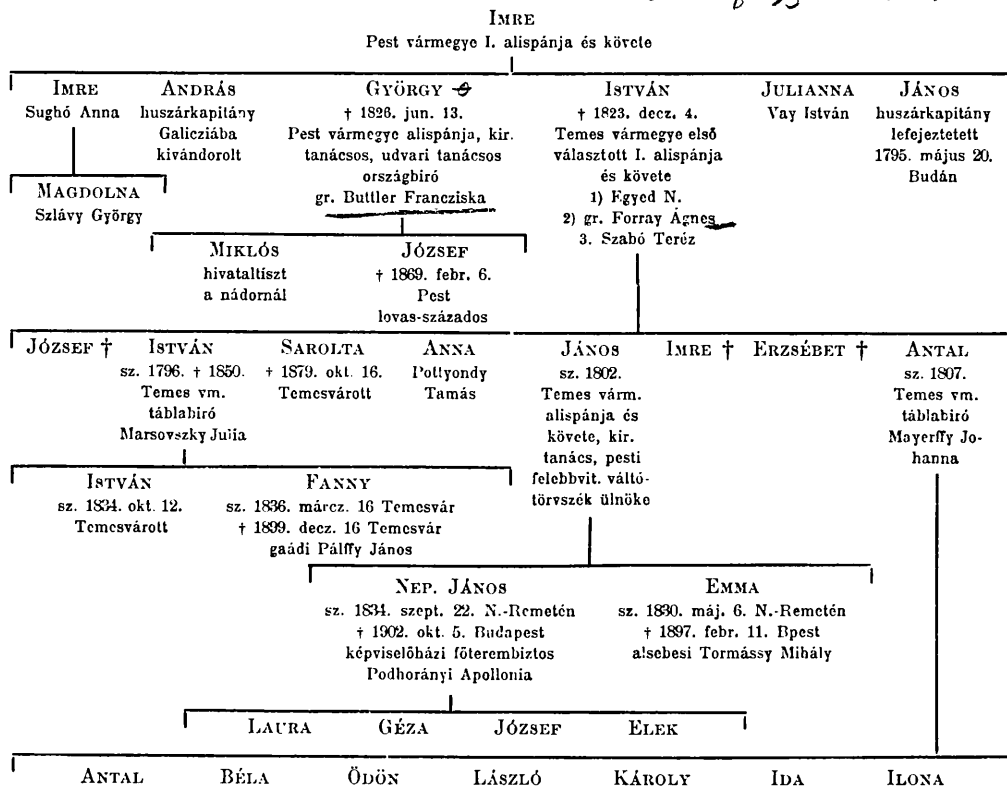
Fiai közül *István* 1817—20. mint esküdt, 1823—25. mint aladószedő, majd főadószedő, 1835—45. mint fizetési táblabíró szolgált Temes vármegyét; *János* 1825—30. aljegyző, 1830. fizetési táblabíró, 1832. főszolgabíró, 1838. másod-alispán volt Temes vármegyénél, 1839-ben a vármegye küldöttje volt az országgyűlésen, 1840-ben a pesti felebbvit. váltó-törvényszék ülnöke, 1846-ban kir. tanácsos lett.

Kiváló tagja volt még a családnak a Temesben letelepedett István bátyja: *György*, ki 1787—1798. Pest vármegye másod-, utóbb első alispánja, 1809. kir. tanácsos, utóbb országbíró lett. Mikor 1825-ben nyugdíjba ment, udvari tanácsosnak nevezetett

¹ Turul, 1884. évfoly.: Laczk-nemzetség; írta Majláth Béla. Turul, 1884. évf.: A két Laczk-család eredete; írta gr. Lázár Miklós. Turul, 1886. évf.: A kerekegyházi Laczkfyak családfája; írta dr. Karácsonyi János. — ² Bogma, III., 580. — ³ Bojnicic-Kninski: Series Nobilium Croatiae, Slavoniae et Dalmatiae. Zágráb, 1896.; 19. lap. — ⁴ Bogma, III. 581. — ⁵ Szentkláray: Száz év, I. 414.

ki.¹ *György* öccse volt: *János*, huszárkapitány, kinek neve a hazai történelemben van megörökítve; a Martinovics-féle összeesküvésben való részvétele miatt 1795. május hó 20-án Budán kivégezték.²

A család a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében fekvő Szent-Lőrinczkátán birtokkal bírt és innen a lőrinczkátai előnevet használja. Nemzedékrendje Imrétől kezdve ez:³

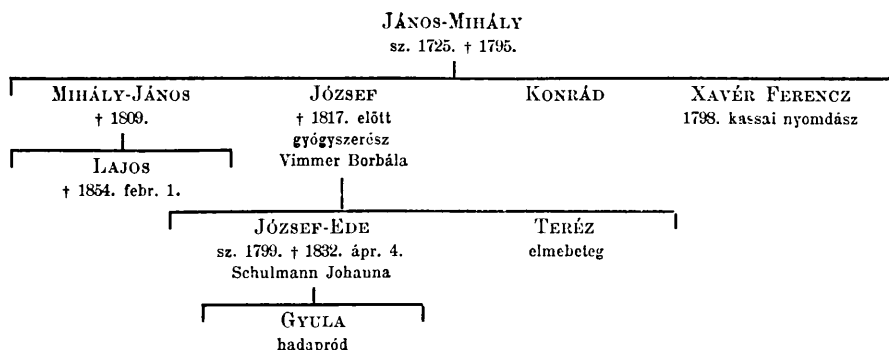
Landerer (fűskuti.) Landerer János-Mihály pozsonyi könyvnyomtató 1781-ben megvette a kincstártól a temesmegyei Fűskut-ot.⁴ II. József császár 41.867 frt lefizetése ellenében (Bécs, 1784. márcz. 26.) adománylevelet adott neki a birtokra és nemesi rangra emelte őt, feljogosítva a »fűskuti« előnév használatára. E diploma Temes vármegyének 1784. aug. 2-án tartott közgyűlésén kihirdettetett.⁵ I. Ferencz király (Bécs, 1797. június 20.) megerősítette ez adománylevelet és a nemességet kiterjesztette a czimerszerzőnek János-Mihály, József, Konrád és Xavér nevű fiaira. Ezen oklevelet Temes vármegyének 1798. aug. 6-án tartott közgyűlésén hirdették ki.⁶ János-Mihály másod-szülött fiának, Józsefnek unokája, Gyula, ki a Ferencz-Károly főherczeg nevét viselő gyalog-ezredben mind hadapród szolgált, 1847. évi december hó 23-án nemesi bizonyáglevelet kapott Temes vármegyétől.⁷

A család nemzedékrendje ez:⁸

¹ Jkv. 1825. évi 1871. — ² Fraknói V.: Martinovics és társainak összeesküvése; Ballagi A.: A magyar királyi testőrség tört.; Deák Farkastól Laczkovich életrajza és arcképe a Vasárnapi Ujság 1873. évf. 50-ik számában. — ³ Jkv. 1823. évi 3124., 1825. évi 269. és 2330., 1841. évi 2599., 1843. évi 825.

⁴ Szentkláray: Száz év, I. 407. — ⁵ Jkv. 1784. évi 118. — ⁶ Jkv. 1798. évi 960. —

⁷ Jkv. 1847. évi 5381. — ⁸ Jkv. 1826. évi 1117., 1823. évi 355., 724. és 2378., 1832. évi 497., 1841. évi 1719., 1842. évi 222., 1835. évi 31. Özv. Landerer Józsefné végrendelete a vármegye levéltárában.

A Landerer-család régi budai polgár-család volt, melynek tagjai kiváltak a hazai nyomdászat emelése körül. A török világ után Landerer János 1724-ben állította fel az első nyomdát Budán. Rokona volt Landerer János-Mihály, ki 1750-ben megvette a pozsonyi Royer-féle nyomdát és 1764-ben megindította a »Pressburger Zeitung«-ot. 1775-ben átvette a felosztatott jezsuita-rend nyomda-szereit, s Pesten és Kassán fióknyomdát állított. Pozsonyban 44, Kassán 21, Pesten 11 évig működött, egész 1795-ig, midőn Pozsonyban elhunyt. Ő szerezte Füskutot és bokros érdemei jutalmául, fűskuti előnévvel, magyar nemessé emeltetett. Fia, Mihály-János folytatta az üzletet. A kassai nyomdát 1798-ban Xavér Ferencz vette át. Mihály-János 1809-ben elhunyt. Lajos nevű fia 1824-ben elérvén a nagykorúságát, atyjától örökölt pesti és pozsonyi nyomdáit saját kezelése alá vette. Az üzlete rendkívüli lendületet nyert, sőt az egész hazai nyomdászat ügye is tetemesen előhaladt Landerer Lajosnak Heckenast Gusztávval 1840-ben történt társaságba lépése által. A Landerer és Heckenast cégénél jelentek meg a Pesti Hirlap, Pester Tageblatt, Ofner Zeitung, 1848. márczius 15-én a »Talpra magyar« és a »Tizenkét pont«; e cég rendezte be 1848-ban a magyar bankjegynyomdát, hol a Kossuth-bankók készültek. Landerer Lajos 1854. febr. 1-én meghalt.¹

A családnak Uj-Aradon volt egy háza, mely 1826-ban 4401 frton eladatott.² A fűskuti birtokot József-Ede és Lajos 1825-ben eladták Róth Józsefnek.³ A családnak ezenkívül birtoka volt még a komárommegyei Alsó-Lakon és a fejérmegyei Duna-Pentelén.⁴

Czímere a diploma szerint: Három részre osztott pajzs. A középső, domboru, kup alaku kék mezőben zöld alapon, ezüst hullámzó pólya felett három, hatsugaru arany csillag, háromszög alakban rakva. A jobb oldali arany mezőben balra fordított kiterjesztett szárnyu fekete sas. A baloldali ezüst mezőben ágaskodó vörös oroszlán, jobb előlábában nyitott könyv. Sisakdisz: Két kifeszített fekete sas-szárny között a pajzsbeli oroszlán emelkedik ki. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Lang (kronenburgi). Lang János cs. kir. kapitány Temes vármegyének 1823. évi máj. hó 12-én tartott közgyűlésén kihirdettette czimeres nemeslevelét, melyet I. Ferencz királytól (Bécs, 1821. okt. 18.) kapott, a »kronenburgi« előnév használatának engedélyezése mellett.⁵ Családja nem szerepelt Temesben.

Czímere a diploma szerint: Hasított pajzs. Jobb oldali arany mezőben balra fordult ágaskodó vörös oroszlán, jobb előlábában kard, melynek hegyén levágott török fő. A bal oldali vágott osztály felső kék mezejében elhomályosodott hold, fölötté hatsugaru

¹ Dr. Ballagi: A magyar nyomdászat tört. fejlődése, 123., 160., 161., 167. és 175. lap. Vasárnapi Ujság, 1867. évf. 31 és 32. sz. — ² Jkv. 1826. évi 2096. — ³ Jkv. 1825. évi 458. és 459. — ⁴ Jkv. 1825. évi 359. és 1823. évi 1860.

⁵ Jkv. 1823. évi 1157.

arany csillag; az alsó vörös mezőben három tornyu várkastély, felette és alatta a pajzson keresztülhaladó folyó. Sisakdisz: a pajzsbeli várkastély. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.

Láni máskép Jacobi. Láni máskép Jacobi Frigyes krassómegyei aljegyző, temesmegyei táblabíró, Temes vármegyének 1834. szept. 22-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Szepes vármegyének 1822. febr. 15-én kelt bizonyáglevelével,¹ melyből kitűnik, hogy atyja: Sámuel, helytartótanácsi titkár volt. A család 1666-ban nemesített, a mennyiben I. Lipót király (Bécs, 1666. decz. 17.) nemesítette Jacobi máskép Láni Mártont és nejétől, Ulmüczerin Erzsébettől származó Kristóf, Orbán, Márton és Antal nevű gyermekeit. Az itt említett Mártonnak hason nevű fiától származik Sámuel, akinek fia: Frigyes. E család újabb időben Lányi-nak írja magát. E családból származott Lányi Gusztáv, aki a nyolczvanas években Temesvár szab. kir. város főjegyzője volt. Nejétől, Kirják Erzsébettől született gyermekei: a) Andor, megh. 1900. október hó 5-én Liptó-Hibbén, 19 éves korában, b) Ida.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben, zöld alapon jobbra fordult, repülésre készülő fehér galamb, az előtte szétszórt buzaszemeket fölszedgetve. Sisakdisz: a galamb. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

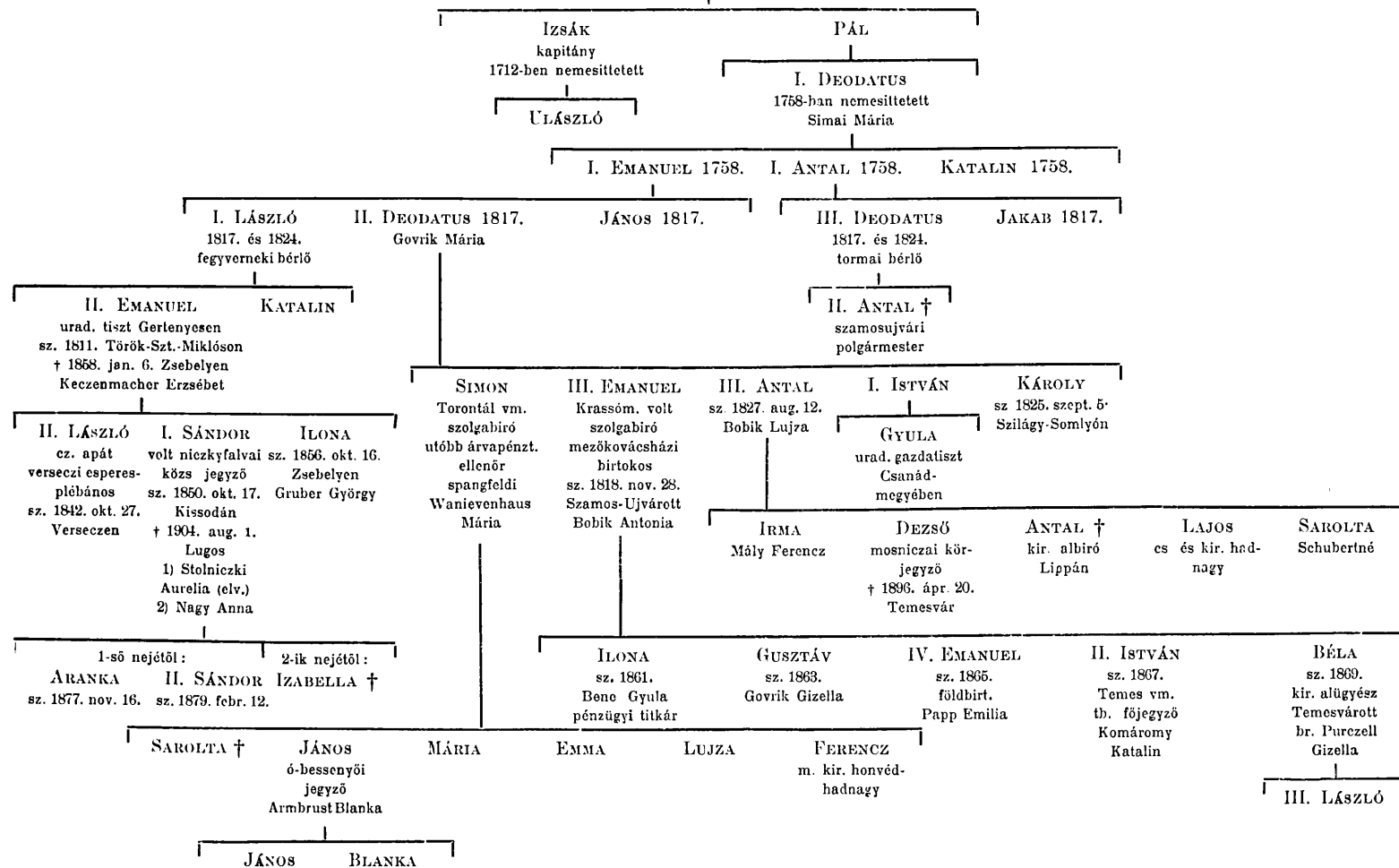
Lászlóffy. Lászlóffy Izsák örmény származásu kapitány vitézül harczolt a törökök ellen és különösen kitüntette magát mint a Vaskapunál elhelyezett nemzeti sereg egyik századparancsnoka. Ezért III. Károly király (Bécs, 1712. november 20.) őt és Ulászló nevű fiát nemesítette. Utóbb Mária Terézia királynő (Bécs, 1758. decz. 12.) nemesítette a fennebb említett Izsák kapitány Pál nevű öcscsének fiát, Lászlóffy Deodatus erzsébetvárosi örmény kereskedőt, valamint nejét, Simai Máriát és Emanuel, Antal és Katalin nevű gyermekeit. Lászlóffy Deodatus ez alkalommal ugyanazt a címeit kapta, melyet nagybátyjának III. Károly adományozott.² Az 1758-ban kiadott címerlevelet Belső-Szolnok vármegyének 1759. július 16-án Deésen és Csanád vármegyének 1759. május 2-án Makón tartott közgyűlésén hirdették ki. Lászlóffy Emanuel fiai: László, Deodatus és János, valamint Antal fiai: Deodatus és Jakab Csanád vármegyétől 1791. márcz. 20-án nemesi bizonyáglevelet kaptak, melynek alapján Bihar vármegyének 1817. január 7-én tartott közgyűlésén kihirdették nemességüket. Később Lászlóffy László fegyverneki bérlő — a fennebb említett Emanuel fia — és Antal fia, Deodatus torma bérlő Heves és Külső-Szolnok egyesült vármegyéktől 1824. decz. 7-én kaptak nemesi bizonyáglevelet, melynek alapján Lászlóffy László fegyverneki bérlő fia: *Emanuel*, gertyesi uradalmi tiszt Temes vármegyének 1841. évi július hó 1-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét.³

Amint az alábbi nemzedékrendből látható, a család számos tagja szerepelt Temes vármegyében.

¹ Jkv. 1834. évi 2195.

² Erdélyországi Liber Regins X. 546. A család neve a címeres levélben *i* betűvel, de a megyei bizonyítványokban és keresztlevelekben mindenütt *y*-nal *Lászlóffy*-nak íratik. („Nagy Iván“, folyóirat, 1899. évfoly. 32. I.) ³ Jkv. 1841. évi 1949.

LÁSZLÓ

Czímere a diploma szerint: Sárga pajzsban hegyével fölfelé álló egyenes kard, hegyén leveles arany korona; a kardtól jobbra és balra fegyver (pisztoly?) egy, a kardot keresztező zöld babérággal összekötözve. A pajzson nagyobb leveles korona, Takarók helyett mindkét oldalon borostyán.

Latour gróf. Baillet de Latour Tivadar gróf, kamarás, táborszernagy, valóságos belső titkos tanácsos, V. Ferdinánd királytól 1845-ben adományba kapta a temesmegyei Hosszuszó, Kelmák és Belotincz községek határában levő kincstári birtokokat, még pedig 152.665 frtnyi becsáron. A család most is birja e három birtokot.

E régi főuri család Burgundiából származik. Latour egy falu neve, mely Luxemburg hercegségben fekszik és nevét attól a magas toronytól kapta, mely hajdan az ottani feudális várat díszítette.

VI. Károly császár a Latour nevű majorátust 1719. márcz. 10-én grófsággá emelte. Várkastélya 1794-ig fennállott, a midőn azt a francziák felgyújtották.

A család kiválóbb tagjai:

Baillet de Latour *Miksa* gróf, szül. 1737. decz. 14-én Latourban, meghalt 1806. júl. 22-én Bécsben. 1755-ben osztrák hadi szolgálatba lépett, utóbb táborszernagy, az udvari hadi tanács elnöke, v. b. t. t., a Mária Terézia-rend nagykeresztese volt.

Öccse: *Lajos*, szül. 1753. febr. 12-én Latourban, meghalt 1836. szept. 1-én Brüsszelben. A franczia hadseregben szolgált, hol altábornagyságig vitte. *György* nevű fiában (szül. 1800. megh. 1882.) kihalt a Latour-család ifjabb, vagyis belga ága.

Az előbb említett *Miksa* táborszernagnak két fia volt: József és Tivadar.

József cs. kir. kamarás, ezredes, meghalt Bécsben 1830-ban. Ennek fia: *József* őrnagy szolg. kiv. viszonyban, ezé pedig *Henrik*, kamarás, osztálytanácsos az osztrák Landwehr-ministeriumban. Henrik gyermeke: *René*, szül. 1878-ban

Tivadar szül. 1780. jun. 17-én Linzben, meggyilkoltatott 1848. okt. 6-án Bécsben; v. b. t. tanácsos, táborszernagy, hadügyminiszter. Neje: Bourcier Zsófia grófnő (szül. 1796. júl. 15., megh. 1889. márcz. 12. Grác), csillagkeresztes hölgy. Esküvő: 1816 júl. 11.

Fia: *Károly-Tivadar*, szül. 1822. okt. 9. Olmütz; hosszuszói, kelmáki és belotinczi birtokok; őrnagy sz. kiv. viszonyban, kamarás. Neje: Szapáry Krisztina grófnő, csillagkeresztes hölgy (szül. 1824. febr. 23., megh. 1887. Grácban).

Gyermekei:

1. *Tivadar*, szül. 1847. Grác, megh. 1893. kamarás.

2. *Vincze* (Károly-Miksa), szül. 1848. okt. 5. Grácban, kamarás, v. b. t. t., osztályfőnök az osztrák kultusz-ministeriumban.

3. *Mária-Zsófia*, szül. 1853. május 15., a savoyai hölgyalapítvány tiszteletbeli tagja Bécsben.

A család *czímere*: Kék pajzsban arany rudra feszített arany-szinű vitorla. A pajzsot grófi korona fődí, mely fölött arany szalagon e jelmondát: »Vous Perdez Temps.« Pajzstartók: mindkét oldalon fekete sas, kiöltött vörös nyelvvel.

Források: Publication de l'Institut archéologique du Luxembourg. 1890. T. XXIII. des Annales. — A család közlései. — Budap. Közl. 1898. évi 77. sz.

Lazarovics (nagy- és kis-szredistyei). E család 1803-ban Szerbiából beköltözött Magyarországra és Temes-Kubinban telepedett le, hol 1823-ig lakott. Lazarovics Golub 1823-ban megvette a kincstártól a temesmegyei Nagy-Szredistyét, 1839-ben pedig Kis-Szredistyét. V. Ferdinánd király (Bécs, 1841. július 29.) adományt adott neki e két birtokra, egyszersmind nemesi rangra emelte, a »nagy- és kis-szredistyei« előnév adományozásával. A czimeres nemes-levelet Temes vármegyének 1841. decz. 10-én

tartott közgyűlésén hirdették ki.¹ Golub fia: Bazil (Vazul) folytatta a birtokszerzést, megvásárolva Krassó-Szörény vármegyében a bottinyesti, szárázányi és szécsényi nemesi birtokokat.

A Lazarovics-család nemzedékrendje ez:

Golub, szül. 1780. Szerbiában, meghalt 1849. május 2. Pozsarevácson. Neje: Milkovits Anna, Milkovits Emil és Milkovits Georgine leánya (szül. 1788. Szerbiában, meghalt 1868. július 5. Nagy-Szredistyén.) Esküvő: 1802. Delibláton. — Gyermekeik:

I. *Bazil* (Vazul), szül. 1814. febr. 11. Kubinban, meghalt 1887. július 11-én Nagy-Szredistyén. 1866—1869. Temes vármegye másod-alispánja, majd kir. tanácsos, utóbb 1876-ig Temesvár szab. kir. város főispánja volt. Neje: kulpini Stratimirovits Mária, kulpini Stratimirovits Tivadar és neje szül. Stuttula Ilona leánya (szül. 1822. ápr. 22. Dálján). Esküvő: 1839. jun. 2. Kulpinban. — Ennek gyermekei:

1. *Olga*, szül. 1840. jun. 30. Nagy-Szredistyén, megh. 1893. szept. 9. Verseczen. Férje: sztamorai Malenitza Sándor. Esküvő: 1858. aug. 28. Nagy-Szredistyén.

2. *Feodora-Mária*, szül. 1842. aug. 26. Ujvidéken, meghalt 1875. július 6. Szkulyán. Férje: ohaba-mutniki, ruzsi és ruzsinozsi Petrovics Milos. Esküvő: 1862. május 5. Nagy-Szredistyén.

3. *György*, szül. 1844. febr. 9. Nagy-Szredistyén, meghalt 1879. nov. 25. Nagy-Szredistyén. Neje: dézsánfalvi Gyika Lujza, ki özvegységre jutva, gróf Rummerskirch Zdenko neje lett. Esküvő: 1868. január 20. Temesvárott. — György fia: *Bazil-Feodor*, szül. 1869. aug. 30-án Nagy-Szredistyén. Első neje: ohaba-mutniki, ruzsi és ruzsinozsi Petrovics Valeria-Erzsébet-Angelika (elválva). Esküvő: 1892. febr. 25. Verseczen. E házasságából leánya: *Feodora-Mária-Valeria*, szül. 1893. július 4. Nagy-Szredistyén. Második neje: Riedel Ilona, lovag Riedel Ede leánya. Esküvő: 1897. máj. 7. Temesvárott.

4. *Melánia*, szül. 1850. decz. 13-án Nagy-Szredistyén. Férje báró Leonhardi Károly. Esküvő: 1871. nov. 30. Nagy-Szredistyén.

II. *Mária*, szül. 1817. márcz. 30. Kubinban. Férje: komoristyei Despinits Bazil.

III. *Regina*, szül. 1823. Kubinban, meghalt 1879. aug. 11. Karlsbadban. Férje: kernyécsai Jagodics Pál.

IV. *Sándor*, szül. 1825. Kubinban, meghalt 1892. márcz. 7. Nagy-Szredistyén. Neje: Jankovits Alexandrine. Esküvő: 1866. nov. 20. Verseczen. — Gyermekei:

1. *Anka*, szül. 1868. febr. 26. Nagy-Szredistyén. Férje: báró Bienert Richard. Esküvő: 1893. jan. 6. Bécsben.

2. *Mihály*, szül. 1870. aug. 20. Nagy-Szredistyén.

3. *Olga*, szül. 1872. jun. 30. Nagy-Szredistyén. Férje: Szekeres Zoltán, Versecz város főkapitánya. Esküvő: 1903. május 27. Verseczen.

V. *Julia*, szül. 1827. Kubinban. Férje: germáni Constantinovics Jenő.

A család gör. kel. szerb vallásu.

Czímere a diploma szerint: Alulról jövő ékkel három részre osztott pajzs. A jobb oldali ezüst mezőben jobbra néző, kiterjesztett szárnyu fekete sas; a baloldali vörös mezőben ezüst pánczélos, jobbra fordított könyöklő kar, markában arany markolatu kard. Az ék fekete mezejében két vörös sasszárny között arany koronából kiemelkedő ezüst ló. Sisakdisz: fehér galamb, csőrében zöld olajág. Takarók: ezüst-fekete és ezüst-vörös.²

Lázár (écskai). Torontálmegyei nemes család. Tagjai közül József a harminczas és negyvenes években többnyire Temesvárott lakott és neve a voksoló

¹ Jkv. 1841. évi 4060. — ² Nagy Iván (VII., 73.) és utána Siebmacher (362 l.) úgy a család nevét, mint a czímerleírást tévesen hozza.

nemesek 1832., 1838. és 1841. évi névjegyzékeiben előfordul. József 1848. július 3-án meghalt. Neje gyoroki Edelspacher Julia volt; gyermekei: *a)* Hermina, férj. Bogma Gyuláné, *b)* Vilma, férj. rétháti Kövér Ignáczné, *c)* Josefina és *d)* Antonia.¹ A család vagyonos ágának feje Lázár János, torontálmegyei alispán volt, aki 1808-ban 5000 frtos alapítványt tett a magyar Ludovica-akadémiára.² Fia Agoston, kinek neje gyoroki Edelspacher Erzsébet. Ágoston fia Zsigmond, ki cs. és kir. vezérőrnagy és kamarás, a Lipót-rend lovagja volt és 1870. május 17-én Écskán meghalt. Özvegye szül. gyoroki Edelspacher Viktorin utóbb Thurn-Taxis Egon herczeg neje lett. Gyermekei: Mária, férj. gróf Harnoncourt Felix, továbbá Zsigmondka és Viktorin. — A család a torontálmegyei Écskára I. Ferencz királytól (Bécs, 1804. november 9.) kapott adománylevelet.

Légrády. Légrády Imre csakovai közalapítványi uradalmi prefektus Temes vármegyének 1808. május 16-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Nyitra vármegyének 1803. nov. 13-án és Tolna vármegyének 1803. november 29-én kiállított bizonságlevelével.³ Légrády Imre fiai voltak: *a)* János, aki a huszas években kasznár volt Dragsinán és 1836. évben mint pécsvári kincst. tisztartó nemesi bizonyítványt kapott Temes vármegyétől,⁴ *b)* József, ki 1823-ban vörösberényi (Veszprémmegye) urad. kasznár volt; *c)* Imre, ki Krassó megyében mint esküdt szolgált.⁵ E család a harminczas évek óta nem lakik Temesben.

Lehóczky (király-lehotai). Király-lehotai Lehóczky Márton fiai: Nándor, Antal, Ferencz és Jenő Temes vármegyének 1824. aug. 26-án tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Liptó vármegyének 1823. decz. 30-án kelt bizonságlevelével.⁶ Ferencz Máslakon lakott; neje: köves-ligeti Román Mária. Valószínűleg rokona volt Lehóczky Mór, aki 1872-ben megyei csendbiztos volt és 1873-ban meghalt.⁷

Lengyel (baróthi). Baróthi Lengyel László verseczi timár Temes vármegyének 1845. jun. 4. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Három és Miklósvár egyesült székely székek 1844. decz. 20-án kelt bizonságlevelével.⁸ E család nem szerepelt Temesben.

Lengyel (ebesfalvi). Ebesfalvi Lengyel János Temes vármegyének 1808. május 16-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Arad vármegyének 1806. évi május 16-án kelt bizonságlevelével.⁹ E család nem szerepelt Temesben.

Lestyán (csik-szentkirályi). Lestyán Mihály megyei esküdt az 1803. márcz. 3-án tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét, Bihar vármegyének 1802. aug. 5-én kelt bizonságlevelével.¹⁰ Ebből kitűnik, hogy a család erdélyi eredetű. Mária Terézia királynő (Bécs, 1742. aug. 4.) czimeres nemes-levelet adott csik-szentkirályi Lestyán Mátyásnak. Ennek leszármazója Bertalan, ki a biharmegyei Berek-Böszörményben a gróf Csáky-féle uradalom inspektora volt; fiai: János (szül. 1777.), Mihály, aki Temesbe származott, (szül. 1778.), József (szül. 1782.) és György (szül. 1784.); valamennyien az élesdi róm. kath. egyházban lettek megkeresztelve. Mihály utóbb 1810-ben szolgabíró volt Temesben. Egyéb nyomát nem találtam e családnak a vármegyei levéltárban.

¹ Jkv. 1848. évi 1391. — ² 1808. évi VII. t.-cz.

³ Jkv. 1808. évi 325. — ⁴ Jkv. 1823. évi 353. és 1836. évi 3045. — ⁵ Jkv. 1823. évi 360. és 2127.

⁶ Jkv. 1824. évi 2261. — ⁷ Jkv. 1872. évi 68. és 1873. évi 129. kgv.

⁸ Jkv. 1845. évi 2905.

⁹ Jkv. 1808. évi 465.

¹⁰ Jkv. 1803. évi 157.

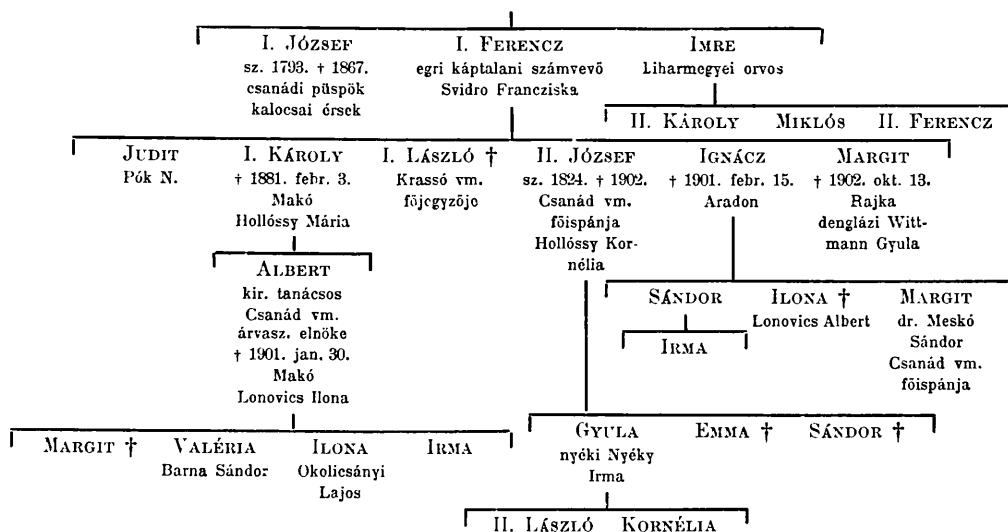
Lonovics (krivinai). V. Ferdinánd király (Bécs, 1843. július hó 6.) nemesítette Lonovics József, v. b. t. t., csanádegyházmegyei püspököt, valamint testvérét: Ferencz egri káptalani számvevőt és másik testvérének, az elhunyt Imre biharmegyei orvosnak Károly, Miklós és ifj. Ferencz nevű gyermekeit; egyszersmind 26.648 frt 15 kr. fizetése ellenében adományozta nekik a krassómegyei Krivinát, feljogosítva őket a »krivinai« előnév használatára. Ferencz egri káptalani számvevő fia: József 1845-ben Temes vármegyéhez tisztb. aljegyzőnek neveztetvén ki, az 1848. febr. 11-én tartott közgyűlésen kihirdetette nemességét Krassó vármegyének 1847. ápr. 28-án kelt bizonyáglevelével, mely tartalmazza a címeres nemeslevél másolatát is.¹

A nemességszerző Lonovics József 1793. jan. 31-én született Miskolcson, meghalt 1867. márcz. 13-án Pesten. A teológiát Egerben hallgatta; pappá szentelték 1817-ben. Nyolcz esztendeig szentszéki jegyző, majd titkár volt Fischer István egri érsek oldala mellett. Ennek halála után 1825. sajóvárkonyi (Borsod vm.) plébános lett. Fényes tehetségei és nagy tudományossága akkor lettek ismertekké, midőn 1826-ban Klobusitzky József borsodvármegyei főispán fölött a megye által rendezett gyászistentiszteleten beszédet mondott. Szónoki szépségekben és eszmékben gazdag, ragyogó beszéde megindította a jelenvoltakat, egyszersmind nevet szerzett a szerény falusi lelkésznek. Nem csekélyebb hatása volt azon beszéde, melyet Reviczky Ádám főispáni beiktatásakor mondott. 1829-ben egri kanonok lett. Az 1830. és 1832—36. országgyűléseken mint káptalani követ vett részt. 1833. febr. 20-án a vallási sérelmek ügyében mondott fényes beszédével általános figyelmet keltett; az egész ország beszélt róla. Ezen országgyűlés tartama alatt 1834-ben csanádi püspökké neveztetett ki. Főpásztori kötelességeinek tudatában Temesvárott jogi és bölcsészeti tanfolyamu liceumot alapított, a tanyákon iskolákat, a városokban kisdodóvokat emelt, templomokat épített, az elaggott papok nyugdíjintézetének alapját vetette meg. E közben v. b. t. tanácsos lett és a Szt.-István rend közép-keresztjét kapta a királytól, a magyar tud. akadémia pedig tiszteletbeli taggá választotta. 1841-ben a magyar püspöki kar Rómába küldte, hogy a vegyes házassági ügyek elintézését nyerjenek, mely megbízatásának sikeres eredménye volt. 1848-ban V. Ferdinánd egri érsekké nevezte ki, de székét a közbejött szabadságharcz miatt nem foglalhatta el. Lonovics, mint a békés megoldás híve, aggódva nézte a sötét fellegeket, melyek hazánk fölött tornyosultak. Ragyogó ékesszólása meghallgatásra talált még a fegyverek zaja között is; főleg, midőn kijelentette, hogy a magyar püspöki kar örökre lemond a tizedjogról a nemzet javára. A szabadságharcz leveretése után Lonovicsra is szomorú napok következtek. Jóllehet a szabadságharczi eseményekben legkisebb része sem volt, elfogták és több hónapon át letartóztatva volt, a nélkül, hogy hadi törvényszék elé állították volna. Végre arra kényszerítették, hogy úgy a csanádi püspökségről, mint az egri érsekségről lemondjon és hazáján kívül válaszszon magának tartózkodási helyet. Egy ideig a mőlki benczések kolostorában, utóbb Bécsben tartózkodott, hol egészen a tudományoknak élt. Csak 1860-ban térhetett vissza hazájába, a mikor amasiai cz. érsek és a hétszemélyes tábla ülnöke lett. 1866-ban kalocsai érsekké neveztetett ki, de veszélyes torokbaja miatt székét nem foglalhatta el. Megerősítése után néhány hónapra elhunyt. Ipolyi Arnold tartott fölötte emlékbeszédet az akadémiában 1868. május hó 18-án. Irodalmi munkássága: »Halotti oratio« (Klobusitzky fölött, Miskolcz 1825.); »A protestans reformatio története Angliában és Írlandban« (ford. Nagyvárad, 1832.); »A josephinismus« (Bécs, 1851.); »Az angol türelem« (u. o. 1851.). Legnevezetesebb műve: »Népszerű egyházi archaeologia« (Pest, 1857. 4-ik kiadás 1870.).²

¹ Jkv. 1848. évi 783. — ² Pallas nagy Lexicon, XI. köt. 649. l.

Lonovics érsek unokaöccse: Lonovics *József* 1824. július 4-én született Egerben. Iskoláit Egerben végezte, honnan később Temesvárra került, hol püspök nagybátyja szárnyai alatt a tudomány minden ágába bevezettetett. A jogot Pesten elvégezve, az ügyvédi vizsgát »cum applausu« kiállotta, mi abban az időben ritka eset volt. 1845-ben mint tiszteletb. aljegyző szolgált Temes vármegyénél; 1847-ben azonban nagybátyja magával vitte az országgyűlésre, hogy ott politikai ismereteket szerezhessen. A Bach-korszak alatt Lonovics a marczibányai — dombegyházi birtokán gazdálkodott. 1852-ben nőül vette a nemzet kedvelt csalogányát, a fenkölt szellemű és ünnepelt művésznőt, gertyesi Hollóssy Kornéliát. Gazdaságának mintaszerű kezelése mellett sokat fáradozott a vármegyei közügyekben is, különösen mint a csanádmegyei gazdasági egyesület elnöke. 1879-ben Csanád vármegye főispánjává neveztetett ki, mely állásában hervadhatatlan érdemeket szerzett Csanád vármegye kulturális, ipari, kereskedelmi és közlekedési érdekeinek istápolása körül. Érdemeiért a király 1889-ben a Lipót-rend lovag-keresztjével¹ és 1901-ben, midőn saját kérelmére nyugdíjaztatott, a Szt.-István-rend kis-keresztjével tüntette ki.² Meghalt 1902. évi június hó 7-én Budapesten.

A család r. kath. Nemzedékrendje ez :

Címere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4-ik kék mezőben ezüst csillag. A 2. és 3-ik vörös mezőben befelé fordult ágaskodó arany szarvas. Sisakdisz: két fekete sas-szárny között a pajzsbeli szarvas. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.¹

Loos. I. Ferencz király (Bécs, 1811. jul. 17.) nemesítette Loos János századost és nejétől, Werhász Veronikától született Károly-Ferencz-György, Ferdinánd, Apollinaris-Lőrincz és Amália-Karolina nevű gyermekeit. A címeres nemes-levelet Temes vármegyének 1813. június 1-én tartott közgyűlésén kihirdették.¹ E család nem szerepelt Temesben.

¹ Somogyi: Magyarország főispánjainak albuma. (Szombathely, 1889. év 144. lap). — ² Bud. Közl. 1901. évi november hó 26-ról.

² Nagy Iván (VII. köt. 156 l.) és utána Siebmacher (376. l.) a címert tévesen ismerteti.

³ Jkv. 1813. évi 697.

Címere a diploma szerint: Négyelt pajzs. 1. és 4. kék mezőben egy-egy hatsugaru arany csillag. 3-ik vörös mezőben arany markolatu kivont kard, mellette András-kereszt. 2. ezüst mezőben zöld dombon álló határőrvidéki katona, jobbában kivont handzsár, balja a csípőjére támasztva. Sisakdisz: három strucc toll, melyek közül a középső arany, a két szélső kék színű. Takarók: arany-kék, ezüst-vörös.

Lo Presti báró. (Di Fontana d'Angioli). E család spanyolországi (kasztíliai) eredetű, honnét utóbb Sziciliába költözött. A leszármazás az 1391. táján élt *Péter*-től mutatható ki. A család a XVII. században jutott a »Fontana d'Angioli« báróság tulajdonába. Az 1701-ben kiütött spanyol örökösödési háború folytán a Lo Presti-család, mely az osztrák uralkodó-házzal ragaszkodott, Sziciliában elvesztette minden hivatalát és 1736-ban kénytelen volt onnan kivándorolni.

Már ezt megelőzőleg Lo Presti *Rókus* 1731-ben, 27 éves korában, osztrák katonai szolgálatba lépett és 1748-ban ezredessé lépett elő.

Közben Rókus és testvére: *Mihály*, Milano város minisztere kieszközölték, hogy a Lo Presti-családnak Ausztria főnemesei közt az illő hely megadassék. Rókus báró szigorú vizsgálat után, mely külön e végre kinevezett bizottság előtt folyt le, 1739. április 21-én az alsó-ausztriai urakházába be lett vezetve. Az 1764/65. évi 47. t.-cz. által, a Pozsonyban tartott országgyűlésen, elnyerte a magyar honfiusítást, de bekövetkezett halála miatt esküt nem tehetett.

Rókus első hitvese nemes Eimbach Anna, második neje Róth Éva volt. Gyermekai: Ferencz, József, Terézia férj. Lielienthal Józsefné, Lajos és Miklós.

Ezek közül *Ferencz* csupán annyiban érdekel bennünket, hogy magyar hölgyet vett nőül. 1760-ban lépett házasságra Eszterházy Julia grófnővel, Eszterházy István gróf v. b. t. tanácsos leányával. Gyermekai közül Antal és Miklós korán elhunytak; harmadik fia: *József* cs. kir. kapitány Draskovics Henriette grófnőt vette nőül és gyermektelenül halt meg 1832-ben.

Rókus második fia: *József* 1788. június 28-án mint a 33. (a mostani aradi) gyalogezred-hadnagya 20 éves korában hősi halált lelt Rámánál. 23 katonából álló kisdied csapatját mintegy 4—5000 főre menő török sereg támadta meg a rámai várban. A maroknyi sereg többször visszaverte a roppant túlerő támadását és a török talán nem is érte volna el célját, ha fél napi ostrom után a vár egyik fala össze nem dől és a kapu ki nem gyulad. A vitéz Lo Presti báró és katonái lépésről-lépésre hátráltak a benyomuló török elől és oly hősi elszántsággal harcoltak, hogy még az ellenséget is csodálatra ragadták. Mindenik golyójuk halálhozó volt, minden kardvágás az ellenség vérével áztatta a földet. Az óriási tulnyomó erő végre győzött. Mind a huszonhárom katona, élükön Lo Presti báróval, holtan maradt a csatatéren; egyetlen egy sem került élve a török kezébe. A törökök közül négyszáz halott maradt a csatatéren és több száz megsebesült. A török sereg elvonulása után az ujjalánkai katonai parancsnokság a vitézül elesett legénységet török területen, Rámán temettette el, Lo Presti hadnagyt holttestét pedig áthozta Uj-Palánkára, hol katonai pompával temettette el. Sirja fölé 1878-ban emlékoszlopot emelt a »Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat«, a cs. és kir. 33. gyalog-ezred pedig tíz év múlva kegyeletesen ülte meg e hőstett századik évfordulóját.

Rókus harmadik fia: *Lajos*, a ki 1767-ben született, telepedett le Magyarországon, még pedig Temes vármegyében, hol 1799-ben egy bécsi ház cserébe adása és 100.000 frt ráfizetése mellett megszerezte gróf Saurau Ferencz tábornagyától Merczfalva és Zsadány birtokait, melyekbe I. Ferencz királynak 1804. május 28-áról

keltezett adománylevele és 1810. június 1-én kelt rendelete következtében, a hazai törvények szerint ünnepélyesen beiktatták. Mindenekelőtt letette a honfiúi esküt és lefizette a köteles díjat. Szorgalmasan eljárta a megyei gyűlésekre és Temes vármegyében azon időben alig fordult elő nevezetesebb ügy, melyhez közreműködését igénybe ne vették volna. 1826-ban királyi adománnyal szerezte az Arad vármegyebeli Tok, Iltyo és Szelistye nevű uradalmat. 1827-ben a temesmegyei karok és rendek az ő indítványára igazolásra szőlítették fel az országgyűlési követeket, mert nem szólaltak fel az országgyűlésen annak érdekében, hogy a nemesek a vámszedéstől mentesek legyenek. Népszerűsége kitűnik abból, hogy a következő évben a vármegye felírt a helytartótanácsához, hogy Lo Presti Lajos táblabíró a francia háboruban és a megyei közügyekben szerzett érdemei elismerésül legfelsőbb kitüntetésben részesíttessék és valamely vármegye adminisztrációjával megbizassék. Rövid idő múlva (1832.) meghalt és Merczyfalván temettetett el. 1829-ről kelt és Temes vármegye levéltárában őrzött végrendeletében meghagyta, hogy *fiai főleg a magyar nyelvben és a hazai törvényekben oktattassanak.*

E végrendelet más tekintetben is egyik legérdekesebb okirata a temesmegyei levéltárnak. A nélkül, hogy királyi jóváhagyása lett volna, hitbizományszerű rendelkezéseket tett, meghagyva, hogy az öt birtok kizárólag első szülött fiáé, *Lajosé* legyen, a ki köteles öcscsének: Árpádnak évenként 5000 frt életjáradékot, nővéreinek: Henriettenek és Josefa-Ludovikának pedig férjhez menetelük alkalmával egyenként 25.000 frt hozományt adni. Mindaddig, míg a férfi-ág ki nem hal, az öt birtok mindig az első szülött fiura száll, a ki köteles a többi családtagoknak bizonyos ellátást adni. A család kihalása esetén a vagyont a Ludovika-akadémiára száll. Az érdekes végrendelet így végződik: »Áldásom mindazokra, a kik e rendelkezéseimet hiven követni fogják; imádkozni fogok lelki üdvösségükért és jólétükért, boldogságot és szerencsét kívánva nekik. Ellenben azokat, a kik rendelkezéseim ellen cselekesznek, intézkedéseimet perrel megtámadják, azok végrehajtását megakadályozzák, vagy igazságtalanul ítélkeznek, — azokat elá kozom; söpörje el őket a pokol tüze, nyelje el őket a föld, végezze ki őket a hóhér keze; veszettség, rüh és pestis üldözze őket az életen végig, kétségbeesés gyötörje őket az utolsó perczeikben és legyenek átkozottak! Amen!«

A végrendeletet az akkori gyakorlathoz képest 1832-ben hirdették ki a vármegye gyűlésén. Ugy látszik, a tekintetes karok és rendek megismerkedtek a végsoraitól, mert a kir. fiskus képviselőjének ellentmondását — ki arra utalt, hogy a hitbizomány alapítására a királyi jóváhagyás nem kéretett ki — egyszerűen csak tudomásul vették. Az említett öt birtok tényleg az első szülött fiura, Lajosra szállott, ki azokat — öcsce, Árpád perlekedései daczára — háborítatlanul birta a hetvenes évekig, a mikor aztán adósságai miatt elárverezték.

A végrendelező Lajos báró (+ 1832.) özvegye: szül. Le Roy de Lozembrune Jozéfa folytatta a birtokszerzést. 1845-ben 170.000 frtéért megvette Szkulyát a Kayser-családtól, 1841-ben 125.000 frtéért Birdát a Termasics-családtól és 1843—46-ban Sósdit 181.760 frtéért és 2000 frt évjáradék biztosítása mellett, az Asztry-családtól.

Gyermekeik:

I. *Jozéfa Ludovika*, szül. 1817. Merczyfalván, meghalt 1898. márcz. 26-án Bécsben; férje monyorókeréki és monoszlói gróf Erdődy Antal (szül. 1797. jan. 18., meghalt 1864. nov. 12.) cs. kir. kamarás. Esküvő 1836.

II. *Henrietta* szül. 1820. szept. 1. Merczyfalván, meghalt 1885. márcz. 17-én Bécsben; első férje báró Uckermann-Bendeleben Ágost (szül. 1806. jul. 28., meghalt 1859.

febr. 25.) lovassági százados szolg. kiv. Esküvő 1840. — 2-dik férje kellemesi Melczer István (sz. 1810. jul. 3. Pesten, meghalt. 1896. febr. 19. Budapesten), v. b. t. tanácsos, főrendiházi tag, volt kir. személynök és a m. kir. curia elnöke. Esküvő 1870. május 22-én Dettán.

III. *Lajos-Álmos* szül. 1823. okt. 25. Merczyfalván, meghalt 1878. ápril 10-én Hosszu-Pályiban; neje gr. Eszterházy Szerafina (szül. 1820. aug. 8-án, meghalt 1878. szept. 22. Pozsonyban). Esküvő 1843. decz. 12.

Gyermekeik:

1. *Eugenia* szül. 1845. decz. 1. meghalt 1866. jun. 23. Szolcsányban; férje Odescalchi Artur herceg (szül. 1836. jul. 21). Esküvő: 1862. aug. 27.

2. *Ilona* szül. 1847. junius 7; férje gróf Zichy Ernő. (Elválva). Esküvő: 1867. szept. 15. Pozsonyban.

3. *Ágnes* (Ines) szül. 1850. ápr. 7; férje Stralendorf Károly, hadnagy a szász kir. honvédségnél. Esküvő: 1873. okt. 15-én Pozsonyban.

4. *Lajos* szül. 1852. nov. 4., meghalt 1873. május 6.

5. *Szerafina* szül. 1855. nov. 27; férje keresszeghi és adorfáni gróf Csáky Lajos (szül. 1845. febr. 5.) Esküvő: 1877. október 4.

IV. *Árpád* szül. 1828. Merczyfalván, meghalt 1879. július 13-án Budapesten; neje bethleni gr. Bethlen Józefa (szül. 1854). Esküvő: 1874. szeptember 2. Móriczföldön. (Özvegye ismét férjhez ment Mühlfeld Sergius, budapesti volt orosz cs. főkonzulhoz).

Lajos idősebbik fia: *Lajos* 1861-ben Temes vm. tbeli főjegyzője volt. Ez időben az aradmegyei Tokon iparvasutat, hajlitott fabutor-, majd founnir- és lemezgyárat alapított. Különczkodéseiről a nép sokat tudott mesélni. Például, hogy ilyói kastélya pinczéiben vadállatokat tartott, melyeknek szelidítésére a hálósobájából nyíló sülyesztőn éjjelenként fáklyafény mellett járt le. A magyar tudom. akadémia javára 4000 frtos alapítványt tett.

Öccse: *Árpád* egyike volt a leghazafiasabb érzelmű főuraknak; idegen eredetű létére a magyar haza szorongatott napjaiban vagyont, életét készséggel tette koczkára annak érdekében. A nehéz időkben mint hős és hazafi állotta meg helyét s minden viszontagság és hányattatás közt hű és tántorithatlan maradt mindvégig azon elvekhez, melyekért ifju korában lelkesült és harczolt. A szabadságharcban mint 20—21 éves ifju vett részt s századossá, később őrnagygyá lett. Görgy oldalánál mint futártiszt működött és a vakmerőségig menő bátorságot fejtett ki. A világosi fegyverletétel után Hamburgba, majd Franciaországba menekült. Anyja unszolására, ki részére kegyelmet eszközölt ki az udvarnál, hazajött és visszavonulva élt sósdi jóságán. Ekkor nevezetessé vált arról, hogy sósdi jósága után soha se fizetett adót. Mikor a Bach-korszakban kivetették az adót uradalmára, erélyesen reklamált ellene és az akkori törvények alapján kimutatta, hogy nem tartozik adót fizetni oly birtok után, mely semmit sem jövedelmez. A sósdi birtok pedig azért nem jövedelmezett, mert Lo Presti nem vettette be egy talpalatnyi földjét, se fűvét le nem kaszáltatta és mindezt azért, hogy ne kelljen adót fizetnie.

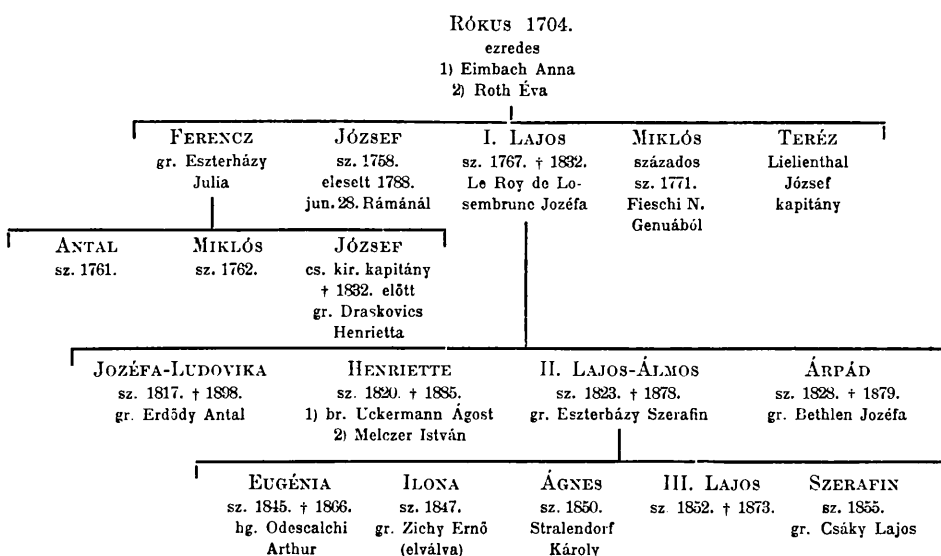
Lo Presti báró egyébként nagy különcz volt. Sósdi kastélyának diszét az a nagy kutyasereg képezte, mely a hat katasztrális holdnyi területű udvart benépesítette és egymás mellé illesztett apró faházakban lakott. A sósdi román még ma is, ha sokaságot akar kifejezni, a »domnu Lobrejczky« kutyáit emlegeti.

Mikor Lo Presty Árpád báró 1879-ben meghalt, holttestét — kívánságához képest — sósdi birtoka nagy erdejében, a Berzava patak partján, egy általa ápol és nevelt almafa alá temették el, még pedig nem sírboltba, hanem sírgödörbe.

Halála után rájöttek arra, hogy kastélya körül volt rakva egymással sodrony által összekötött dynamit-patronnal, úgy hogy kastélyát bármikor légbe röpíthette volna. A patronokat ahhoz értő műszaki katonákkal kellett kiszedetni.

Ő és Lajos testvére, ki már szintén elhunyt, voltak a magyarországi Lo Presti család utolsó férfi-sarjai. Nem jól éltek egymással édes atyjuk végrendelete miatt, melyet bátyja szó szerinti értelmében kívánt végrehajtani és pereskedett vele a sósdiai jószág miatt is, melyet Árpád az anyjától örökölt. A hol csak lehetett, a két testvér boszantotta egymást. Mikor a magyar tudományos akadémia palotájára a gyűjtéseket megkezdték, Lo Presti Lajos báró 4000 frtot adott e célra. Árpád, kinek jóval kisebb vagyona volt, úgy fogott ki rajta, hogy 40.000 frtot irt alá, — persze, csak a Lajos bátyjától perelt követeléseire terhére.

A család róm. kath. vallású. Nemzedékrendje Rókus bárótól kezdve ez:

Címere: vörös mezőben koronás, szárnyas arany sárkány, előlábaiban zöld olajágot tart.

Források: Schlauch Lőrincz (névtelenül): A Fontana d'Angioli báró Lo Presti-család nemzedékrendje, 1863. Új amateur-kiadása kellemesi Melczér Istvántól 1885., 8. r. 65 lap, a család színezett címerével és Lo Presti József, a rámai hős arcképével. — Magyar Nemzetségi Zsebkönyv, I. 467., 468. — Márky: Arad története I., 692. — Nagy Iván, VII., 169. — Temes vármegye levéltára: Jkv. 1810. évi 1031. sz. a. a merczyfalvai és zsadányi birtokokba történt beiktatásról szóló diplomák; továbbá jkv. 1826. évi 1424., 1828. évi 2876., 1832. évi 2057., 1847. évi 5218., 1845. évi 2909., 1861. évi 8. és ajkv. 1881. évi 13101. Lo Presti Lajos br. és neje, szül. Le Roy de Losembrune Jozéfa végrendeletei, Lo Presti Lajos-Álmos végrendelete a vármegye levéltárában.

Lovász (eötvösesi). Ósrégi előkelő család, melynek származását homály fedi. Az ujaradi urad. levéltárban levő adatok szerint Lovász Benedek 1598-ban nemességére hivatkozik egy protestatio alkalmából, melyet Dobozy Márton emelt ellene; Benedek fia, István 1638-ban Borsod vármegye nemeseinek lajstromába fel van véve; István fia, Mihály nemességét bizonyítja egy 1666-ban kelt okmányban; Mihály fia, István 1689-ben szolgabírónak választott Borsod vármegyében; István fia, Mihály 1725-ben pert indít a Borsod vármegyében fekvő martonyi birtok miatt; Mihály fia, István 1733. okt. 1-én pestmegyei kókai birtokrészét eladja gróf Károlyi Sándornak. Ez utóbbi Mihálytól a család így származik le:

kis-buzsáki pusztát, 1783. ápr. 18-án az ujaradi uradalmat, 1798. aug. 10-én a temesmegyei Kis-Szent-Miklóst, 1801. aug. 1-én a temesmegyei Keszinczet, 1802. decz. 1-én a temesmegyei Zádorlakot; 1798. ápr. 27-én zálogba vette Deseő Ádámtól a temesmegyei Ujfalut. A francia háborúk alatt két ízben nemesi fölkelő vezér volt. 1796-ban 3000 mérő buzát és zabot adott a hadi költségekhez; ugyanazon alkalomból egy kórházat alapított Kis-Szt.-Miklóson, melyet ingyen engedett át használatra a katonai kincstárnak. 1808-ban tizezer frtos alapítványt tett a magyar katonai akadémiára. Hogy minő rajongó szeretettel csüggött e kiváló férfiú a hazáján, kitünik a végrendeletéből, melyet 1812. február 1-én hirdettek ki Temes vármegye közgyűlésén. Végrendeletében azt rendeli, hogy új magyar diszruhában, karddal az oldalán temessék el és a végrendelet latin szövegét így folytatja magyarul: »Mint magyar nemes ember születtem, éltem s úgy is akarok meghalni és eltemettetni. Így haljatok meg ti is következő vitéz és magyar hazámfiak és rokonságim. Szeressétek, imádjátok szabadságtokat s gyűlöljétek annak ostromlóit«. Zsigmond neje volt: nyéki Zeke József. Leszármazói nem maradtak.

2. *Julia*, szül. Uj-Szent-Annán 1753. szeptember 20-án, meghalt Simándon 1824. decz. 9-én.

3. *Anna-Francziska*, szül. Pécskán 1755. febr. 25-én. Ezt a leányt Pécskán 1775. júl. 19-én orgyilkosok ölték meg.

4. *Imre*, szül. Pécskán 1756. nov. 7-én. 1790—1808. decz. 7-ig Arad vármegye másodalispánja, utóbb arany-sarkantyus vitéz, 1811-ben kir. tanácsos. Meghalt 1827-ben. Neje: esztelneki Biró Amália utóbb Varga Ignácához ment férjhez. Fia, Imre 1808-ban 17 éves korában elhunyt. Leánya, Amália gróf Zselénski Lászlóhoz menvén férjhez, a Lovászbirtokok a Zselénsiek birtokába kerültek.

5. *Klára*, szül. Pécskán 1760. ápr. 24-én. Férje: br. Geney.

6. *Gábor*, szül. Pécskán 1766. jan. 30. Meghalt mint csecsemő.

7. *István*, a Barkó-ezred kapitánya volt.

8. *Antónia*, Deseő Ádám neje.

A fennebb említett István kókai birtokos harmadik fia: György 1756., 1774. és 1778. években kihirdettette nemességét Csongrád vármegyében. Gyermekai: István és András. András 1768. nov. 29-én született Aradon. A helytartótanácsnál fogalmazó, majd titkár és 1824-ben tanácsos lett. 1841-ben a Szt.-István rend kis-keresztjét kapta, 1844-ben nyugdíjba ment. Neje: Strasser Karolina. Fiai: András-Lázár (szül. 1802. okt. 18. Budán) és József (szül. 1809. márcz. 22-én Budán) Temes vármegyének 1847. márcz. 4-én tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Csongrád, Borsod és Pest-Pilis-Solt vármegyék bizonyáglevelével. A következő évben 1848. örökösödési pert folytattak gróf Zselénski Lászlóné szül. ötvenes Lovász Amália ellen, a mely pert azonban elvesztették.

A család *címere*: Kék pajzsban kettősfarkú arany oroszlán, első jobb lábában kivont kard, bal lábában arany korona. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Források: Gróf Zselénski Róbert közlései az ujaradi uradalmi levéltár adatai alapján. — Nagy Iván, VII. 180. és 211. — Siebmacher, 379. — Bogma, III. 689—691. — Márky: Arad története, II. 692—693. — Lib. Regius, XLVII. 197. — Hazai Tud. 1809. I. 82. és 1812. évi I. 65—66. — Szentkláray: Száz év, I. 411. — Temes vármegye levéltára: Jkv. 1812. évi 13., 1828. évi 2318. és 3232., 1829. évi 114. és 1776., 1832. évi 1393., 1835. évi 28. és 2259., 1847. évi 651. és 1848. évi 402. sz.

Lovrenchich másképp Mikulchich. Lovrenchich másképp Mikulchich Lőrincz zombori kincst. tanácsos fia, Ignác Temes vármegyének 1798. évi november hó 19-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Bács-Bodrogh vármegyének 1798. január

15-én kelt bizonyáglevelével.¹ Ebből kiténik, hogy Lovrenchich másképp Mikulchich András és György III. Ferdinánd királytól 1656-ban adományt kaptak a Varasd vármegyében fekvő gertóczi (gertoveczi) uradalomra. Utóbb II. József császár (Bécs, 1783. jun. 13.) megerősítette Lőrincz nemességét. E család nem szerepelt Temes vármegyében. Ignác Krassó vármegye alispánja és kir. tanácsos volt.²

Lukács. Mária Terézia királynő (Bécs, 1760. október 7.) nemesítette Lukács Lukács, Lázár és Gergely³ erzsébetvárosi örmény kereskedőket, valamint édes anyjukat, Lukács Miklós özvegyét szül. Pertik Rózát. A czimeres nemes-levelet 1762. jun. 3-án Csanád, 1762. febr. 15. Felső-Szolnok, 1768. jun. 3-án Bihar, 1775. okt. 27-én Békés, 1782. nov. 12-én Fehér vármegye közgyűlésén kihirdették. A czimerszerző Lázár fiai a tizennyolczadik század utolsó éveiben letelepedtek Temes vármegyébe: Miklós megvásárolta a kékesi, Gergely a bresztováczi (agai), János a vizmai és József a krivobarai kincstári birtokot. A négy testvér és leszármazóik ettől fogva földbirtokaik után irták előneveiket.

Miklós nagyon rövid ideig birta Kékest, mely a kékesi Nikolics család birtokába ment át már a XIX. század elején.

Gergely 1797-ben vásárolta meg Bresztováczt (a mai Agát) Jósics Mártától, ki nem tudta a kincstárnak megfizetni a birtok vételárát. Lukács Gergely magyar és tót ajku kath. népet telepített az eloláhosodott községbe. Midőn Lukács Gergelyt a villám agyonsújtotta, örökösei elejtették a telepítés ügyét. Özvegye szül. Hülf Róza és fia: Móríc 1826-ban eladták Bresztováczt Gaál Józsefnek 60.000 frtért és 100 aranyért.⁴

János ága 1844-ig birta Vizmát, mely azután a Kövér-család birtokába ment át. József 1823-ben eladta Krivobarát a Kabdebo-családnak.⁵

Volt még egy ötödik testvér: István-Ignác, ki 1810. aug. 17-én született Lippán és 1834-ben kérte nemessége elismerését. A vármegye kiadta a kérvényt véleményes jelentéssel végett a tisztí ügyésznek.⁶ Az ügyész azonban nem tett jelentést. Valószínűleg időközben meghalt a folyamodó, vagy elköltözött a megyéből.

Miklós, Gergely, János és József táblabírói tisztséget töltöttek be Temes vármegyénél.

Gergely fia: *Móríc*, az ismert nevű politikai és társadalmi író (szül. 1812 szept. 5. Pesten, meghalt 1881. nov. 5. Budapesten) Temes vármegyében mint tbeli aljegyző lépett a közpályára; utóbb a vármegye táblabírája volt. Már ifjan lépett az irodalom munkásai közé műfordításokkal, angol lírai költőket, különösen Byront, ültetve át nyelvünkre. Ez alapon választotta meg a magyar tudományos akadémia már 1839-ben levelező, a Kisfaludy-társaság 1842-ben rendes tagjává. Utóbb dolgozó társa volt az Eötvös, Trefort és Szalay által alapított Budapesti Szemlének, melyet jeles essaykkal gazdagított. A Szalay L., majd Csengery Hirlapjába is írt. 1848-ban elnöki titkár lett Klauzál ipar- és kereskedelmi minisztériumában tanácsosi ranggal, s Trefort távozása után ő képviselte a honvédelmi bizottságban a kereskedelmi tárczát. 1851-ben külföldre utazott. Az ötvenes évek végén azonban hazatért és ismét dolgozott az új Budapesti Szemlébe. E komolyabb irodalmi munkásságának jutalmául 1858-ban az

¹ Jkv. 1798. évi 1161. — ² Nagy Iván, VII. 183.

³ Dr. Illéssy János és Pettkő Béla szerint („A Királyi könyvek“, 270 l.) a királyi könyvekbe harmadik czimerszerzőül Izsák neve van bejegyezve. A Lukács Antal főrendiházi tag kezei közt levő és Horváth Sándor udvari registrator által 1761. augusztus 25-én hitelesített czimerlevél-másolatban harmadik czimerszerzőül Gergely van kitüntetve, ami megegyezik a családi levéltár adataival. —

⁴ Szentkláray: A csanádegyházmegyei plébániák tört. I. 185. és Jkv. 1838. évi 1201. — ⁵ Jkv. 1823. évi 2828. — ⁶ Jkv. 1834. évi 2916.

akadémia tiszteleti tagjává választották. 1876-ban a Kisfaludy-társaság az elhunyt Toldy Ferencz helyébe őt választotta meg elnökévé. 1879-ben azonban visszavonult e tisztségtől, bár társai szeretete, tisztelete kísérte az elnöki széken s azontul sirjái. Az akadémia még egyszer kitüntette: 1876-ban igazgató-tanácsa tagjává választotta. Végredeletében fényes bizonyítékát adta a magyar tudományosság és szépirodalom iránti meleg érdeklődésének, mert az akadémiának 20.000, a Kisfaludy-társaságnak pedig elhalt neje, Lukács-Birly Krisztina nevét viselő s ennek emlékéért megörökítő 10.000 frtnyi alapítványt hagyott. Irói művei közül különösen említésre méltók nagy tanulmányai: Róma régi történeteinek hitelességéről és eredetéről (1858) és A román nyelvek alakulásáról (1859); továbbá az Eötvössel együtt a börtönrendszerről kidolgozott, tiszta emberszeretettel teljes röpirata; akadémiai szép emlékbeszédei gróf Teleki László és De Gerando Agoston felett; elnöki beszédei a Kisfaludy-társaságban, melyek utolsója (1879. febr. 9-én) hatyudalát képezi. Emlékbeszédet az akadémiában Trefort Agoston elnök, a Kisfaludy-társaságban pedig Szász Károly mondott felette. Arczképét a hálás Kisfaludy-társaság lefestette terme számára.¹

János fiai közül *Antal* (meghalt 1836-ban) mint esküdt szolgált Temes vármegyénél;¹ *Ignác* (szül. 1811. június 11-én Vizmán, meghalt 1890. január 17-én Budapesten) Temes vármegye aljegyzője, utóbb 1841—49. főjegyzője és országgyűlési követ, később szeptemvir, a m. kir. semmitőszék bírása, s utóbb kir. kuriai tanácselnök, a II. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa volt, s 1886-ban történt nyugalomba lépése alkalmával valóságos belső titkos tanácsossá kinevezetett; *János* udvari tanácsos volt.

Ignác neje koronghi Koronghy Hermina (szül. 1826. szept. 1. Temesvárott, meghalt 1885. decz. 24-én Budapesten. Gyermekai:

1. *Antal*, szül. 1842. okt. 21-én Temesvárott. A magyar földhitelintézet pénzügyi igazgatója, főrendiházi tag, a II. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa. Tanulmányait Budapesten, majd Pozsonyban, Bécsben, Lipcsében és Drezdában végezte, s úgy az egyetemi, mint a felsőbb kereskedelmi ismeretekben kiképezte magát. Atyja intézkedése szerint a kereskedelmi pályára lépve, először is az I. H. Stametz és társa bécsi előkelő bankháznál talált alkalmazást, majd a bécsi ipar- és kereskedelmi hitelintézet pesti fiókjánál lett hivatalnok, honnét a megalakult magyar földhitelintézethez lépett át és fokozatosan előhaladva, jelenleg a nagy hazai pénzintézet pénzügyi igazgatója. A Budapesti Szemle közlött tőle pénzügyi tanulmányokat. Az új főrendiháznak mindjárt annak reformja után tagja lett, hol azután a pénzügyi bizottságba és a delegációkba is megválasztották. Birtokai Szent-Jánoson és Uj-Palotán Bihar vármegyében, s Csömörön, Pest vármegyében. Neje: seprősi Czárán Gizella, seprősi Czárán Emánuel és rétháti Kövér Róza leánya. Esküvő: 1870. november 26-án Aradon. Gyermekai:

- a) Róza, szül. 1871. aug. 27.
- b) Irma, szül. 1872. szept. 7.
- c) Gizella, szül. 1874. febr. 17.
- d) Margit, szül. 1875. július 4.
- e) Márta, szül. 1876. nov. 13.
- f) Ilona, szül. 1878. márcz. 7.
- g) Géza, szül. 1879. szept. 2.
- h) Pálma, szül. 1883. nov. 1.

2. *László*, szül. 1845. decz. 21. Temesvárott. Neje: pankotai Markovits Izabella. Gyermekai: a) Sarolta, b) Alice.

3. *Imre*, szül. 1850. szept. 1. Temesvárott. Neje: kovásznai Kovács Izabella.

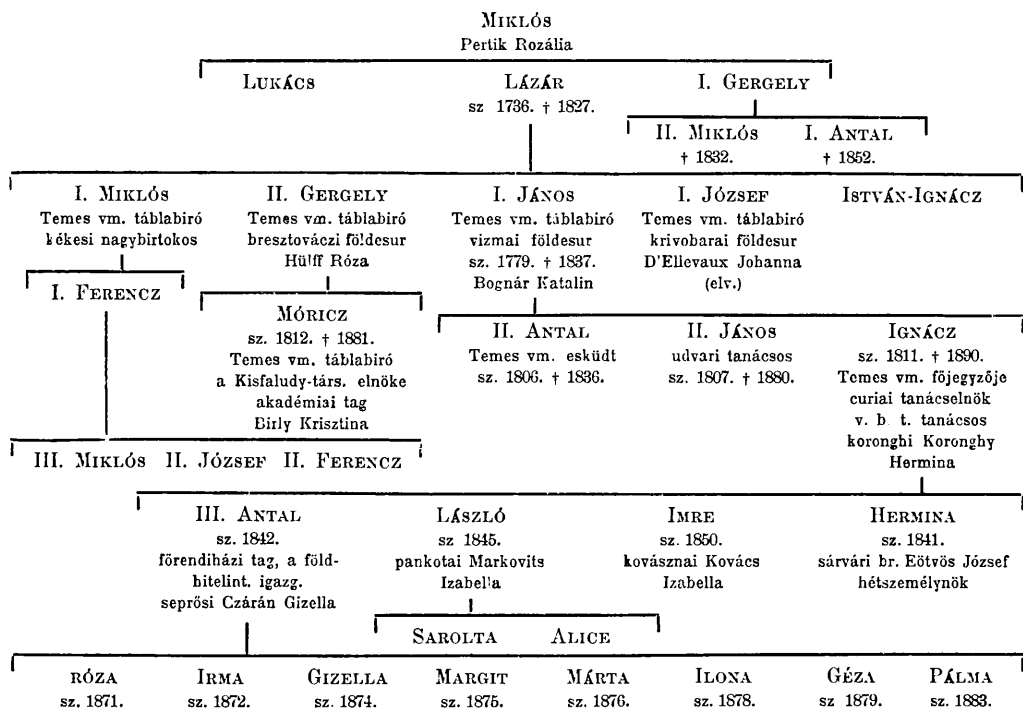
¹ Pallas Nagy Lexikona, XI. 720—21. — ² Jkv. 1837. évi 157.

4. *Hermína*, szül. 1841. márcz. 12. Temesvárott. Férje sárvári br. Eötvös József, septemvir.

A család r. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Kékben ezüst szarufa, az alatt fészkében ülő ezüst pelikán, melle vérével táplálva három kisedét. A szarufa fölött, melynek csucsán hatágu arany-csillag, két, egymással szemközt fordult ágaskodó arany oroszlán, melyek közül a jobb oldali zöld pálmaágot, a bal oldali görbe kardot tart. Sisakdiszül arany oroszlán emelkedik ki, első jobblábával pálma-ágot és görbe kardot tartva. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.

A család *temesmegyei* ágának nemzedékrendje ez:¹

Lukács (hilibi). I. Lipót király (Bécs, 1702. július 7.) nemesítette hilibi Lukács Jánost, valamint Mihály, Elek, János, András, Péter, Ferencz, Sámuel és Kelemen nevű fiait. A címeres nemes-levelet Háromszék vármegyében 1709. ápr. 6-án hirdették ki. A családnak nemesi birtoka volt a háromszékmegyei Hilib községben. A címeres levélben utolsó helyen említett Kelemen utóbb házasság folytán Ozdolán lett birtokos. Kelemen fiai voltak: József, Antal, Gábor, Elek, Ferencz és Mihály; ezek közül Gábornak fia: *Simon* Temes vármegyébe telepedett le és az 1820. ápr. 10-én tartott közgyűlésen kihirdette nemességét, Bihar vármegyének 1804. jun. 18-án kelt bizonyáglevelével.¹ Lukács Simon előbb Birdán, utóbb a harminczas években Kudriczon (Temes-Kutason) községi jegyző volt. A negyvenes években már nem fordul elő a neve a voksoló nemesek lajstromában.

¹ E családból származnak még: Lukács Béla volt kereskedelemügyi miniszter (sz. 1857. † 1901.) Lukács László, volt m. kir. pénzügyminiszter; György belügyminiszteri volt államtitkár; György, volt vallás- és közoktatásügyi miniszter. (Magyarország vármegyéi és városai, VI. kötet: Bihar vármegye és Nagyvárad, 638. lap.)

¹ Jkv. 1820. évi 1079.

Lukatsik. A helytartótanács 1823. június 3. 13731. sz. a. közölte Temes vármegyével, hogy a Bács vármegye által Lukatsik Constantin és annak Gergely és György nevű testvérei részére 1801. szept. 21-én tartott közgyűlésből kiadott nemesi bizonyságlevél hamis. Temes vármegye közönsége erre tekintettel arra, hogy nevezettek a megyebeli nemesek lajstromába irattak, felhívta a levéltárnokot, hogy nevezetteket a lajstromból törölje; egyszersmind erről értesítette az illetékes járási főszolgabíró is, »nehogy a Csákován lakozó Lukatsik emberek ezentul nemeseknek tartassanak vagy nekik a nemesi jusokkal és szabadsággal való élés továbbra megengedtessek«.¹

Lukenich. Lukenich Lajos nagyzsámi urad. ispán Temes vármegyének 1841. december 15-én tartott közgyűlésén kihirdette nemességét, Torontál vármegyének 1840. július 7-én kelt bizonyáglevelével, melyből kitűnik, hogy nagyatyja, Imre bókai praedialis közbirtokos volt, a ki Zágráb vármegyétől 1822. aug. 31-én bizonyáglevelet hozott.² Valószínűleg rokona volt Lukenich Mihály csakovai lakos, ki az 1845. decz. 2-án tartott közgyűlésen igazolta nemességét Torontál vármegyének 1845. szeptember 13-án kelt bizonyáglevelével.³ Mihály atya: János volt, ki Zágráb vármegyétől 1821. febr. 24-én kapott nemesi bizonyáglevelet. E család nem szerepelt Temesben.

Lukich. Lukich György cs. kir. őrnagyot I. Ferencz király (Bécs, 1814. decz. 9.) nemesítette. A czimeres nemes-levelet Temes vármegyének 1821. decz. 10-én tartott közgyűlésén kihirdették.⁴ E család nem szerepelt Temesben.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4. kék mezőben egy-egy nyolcsugaru arany csillag. A 2. vörös mezőben jobbra fordult pánczélos kar, markában nyíl. A 3. vörös mezőben jobbra fordult pánczélos kar, markában kivont kard. Sisakdisz: a pajzsbeli csillag. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Lükő. Lükő Lajos irnok Temes vármegyének 1832. okt. 8-án tartott közgyűlésén kihirdette nemességét, Torna vármegyének 1832. márczius 14-én kelt bizonyáglevelével.⁵ Ebből kitűnik, hogy I. Lipót király (Bécs, 1669. ápr. 15.) nemesítette Lükő Jánost és nejét Koncz Katalint, *Ujházy* Györgyöt, Márton és György nevű fiait, továbbá *Kneysb* másképp *Liptay* Mátyást. Az armálist Torna vármegyének 1669. jul. 3-án tartott közgyűlésén hirdették ki. Lükő Lajos atya, József nemesi birtokkal birt a tornamegyei Körtvélyesen. Lajos a harminczas években községi jegyző volt Gyírokon és Szt-Mihályon.⁶ Utóbb kamarai ispán lett és elköltözött Temes vármegye területéről.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben zöld alapon fehér lovon jobbra vágató, fehér ruhába öltözött harczos; jobbjaiban kivont kard, baljában a kantárszarak. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, markában kard. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Makay. Mária Terézia királyasszony (Bécs, 1754. május 27.) nemesítette Makay Ferencz nagyváradi kanonokot, továbbá János nevű testvérét és ennek András, Mátyás, Béla, Ferencz, Anna-Mária és Terézia nevű gyermekeit. A czimerlevélben említett Béla 1787-ben temesvári kincstári ügyész, utóbb Temes és Krassóvármegyék táblabírája volt, s Temes vármegyének 1798. augusztus 6-án tartott közgyűlésén kihirdette úgy a maga, mint Béla nevű fia nemességét, Pest vármegyének 1798. május 9-én kelt bizonyáglevelével.⁷ Ifj. Makay Béla Temes vármegyénél mint első aljegyző, utóbb 1797. május 26-tól 1802. ápril 18-ig mint levéltárnok szolgált. Testvérei: a) *Sándor*,

¹ Jkv. 1823. évi 2773.

² Jkv. 1841. évi 4173. — ³ Jkv. 1845. évi 5412.

⁴ Jkv. 1821. évi 3103.

⁵ Jkv. 1832. évi 2648. — ⁶ Voksoló nemesek lajstroma 1838. évről és Bogma, III. 701.

⁷ Jkv. 1798. évi 694.

Krassó vármegye főjegyzője, 1848-ban másod-alispánja, a szabadságharcz után Lugoson ügyvéd; b) *Agoston*, kinek neje Bissingen-Nippenburg Zsófia grófnő volt.¹ A család leszármazói Krassó-Szörény vármegyében laknak.

Makó. Makó István, József és Márton majláthfalvai lakosok Temes vármegyének 1828. júl. 14-én tartott közgyűlésén kihirdették nemességüket Szatmár vármegyének 1826. szept. 11-én kelt bizonyáglevelével.² Ebből kitűnik, hogy Rudolf király (Prága, 1592. ápr. 3) nemesítette Makó Antalt és János, Ilona, Anna nevű gyermekeit. A család Szatmár megyéből, Vitkáról származik. Makó Mihály, Ferencz és István átköltöztek a biharmegyei Szt.-Péterszegre; István fia, Péter Mező-Keresztesre tette át lakását és mivel öcscse, András Bihar vármegyét mint hajdu szolgálta, a Hajdu-név rátapadt és a család tagjait Makó-Hajduknak, később M.-Hajduknak, utóbb egyszerűen Hajduknak nevezték. Péter fia volt: István, ki Dorozsmára költözött; ennek fiai: István, József és Márton, majláthfalvai lakosok. — Makó József 1828-ban panaszt emelt Temes vármegyénél, hogy mikor keresztülutazott Monostor községben, ott egy csizmadia őt felpofozta; kérte, hogy nemesi jussainak fentartása végett neki elégtétel szolgáltatassék. A vármegye erre azt határozta, hogy »az esedező nemesi jussainak fentartását a törvény útján keresse.«³ Hogy megfogadta-e Makó József ezt a tanácsot, annak nincs nyoma a vármegye jegyzőkönyveiben. Az azonban bizonyos, hogy a család 1832. évben már nem lakott Temesben, mert neve a voksoló nemesek ez évi lajstromában nem fordul elő.

Czímere a diploma szerint: Kék pajzsban zöld alapon jobbra fordult, hátulsó lábain ülő, kétfarku arany oroszlán, előlábaival buzakévért tartva. Sisakdisz: kékmezű kar, markában kivont kard. Takarók: mindkét oldalon arany-kék.

Malenicza (sztamorai). Mária Terézia császárné és királyné (Bécs, 1773. jan. 18.) az osztrák nemességet, a »sztamorai« előnévvel, adományozta Malenicza József, temesvárvárosi volt bírónak és unokaöcscsének, Péternek. Az erre vonatkozó diploma kiemeli, hogy Malenicza József a török és porosz háborúk alatt, mint temesvár-városi bíró, az egészségügyi szolgálatok terén érdemeket szerzett. II. József császár (Bécs, 1782. nov. 9) adománylevelet adott sztamorai Malenicza József és unokaöcscse, Péter részére — 109.000 frt vételár ellenében — a nagygáji uradalomra, melyhez Torontál vármegyéből Nagy-Gáj és Ternián, Temes vármegyéből Kis-Gáj és Ballad (?) tartozott. I. Ferencz király (Bécs, 1804. aug. 7) megújította ezt az adományt Malenicza József részére, azzal, hogy a birtok-vételár tíz százalékkal magasabb, vagyis 119.900 frt. A csanádi káptalan ennek alapján 1804. október 2., 3. és 4-ik napjain Malenicza Pétert bevezette a nagygáji uradalmi birtokba.⁴

Malenicza József, aki Temes vármegyében táblabírói tisztséget viselt, Kis-Gájon kívül Sztamorán is birtokos volt.⁵ Csupán egy gyermeke maradt: Katalin, férj. Kosztovics Jánosné, ki 1788-ban nemesi bizonyáglevelet kapott Temes vármegyétől.⁶ A nagygáji uradalom 1804-ben már egyedül Malenicza Péteré volt, ki utóbb megszerezte a krassómegyei Szécsányt és Szurdukot.⁷ Leszármazói közül unokája, János 1848. ápr. 5-én Temes vármegyében főszolgabíróvá választatott, de még ugyanazon évben lemondott hivataláról.⁸

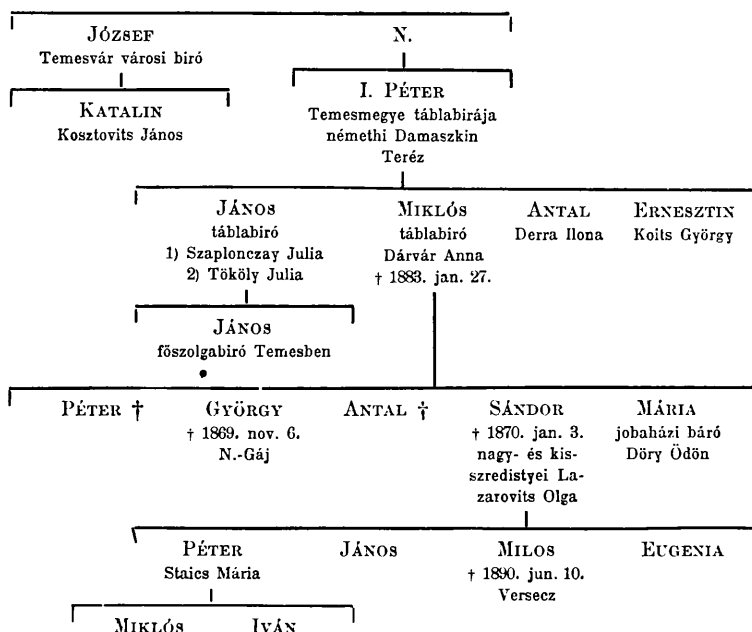
¹ Nagy Iván, VI. 267.

² Jkv. 1828. évi 1900. — ³ Jkv. 1828. évi 2796.

⁴ Mind a négy eredeti diploma a család birtokában van. II. József császár adománylevelében említetik, hogy Mária Terézia 1773-ban a szent római birodalom lovagjai (Reichs-Ritter) közé vette fel Malenicza Józsefet és Pétert. A család tényleg használja is a »birodalmi lovag« címet. —

⁵ Jkv. 1788. évi 690. — ⁶ Jkv. 1788. évi 3018. — ⁷ Jkv. 1823. évi 346. — ⁸ Jkv. 1848. évi 464.

A család nemzedékrendje ez:

Címere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső és 4-ik arany mezőben zöld pázsiton fehér lovon jobbra vágató huszár, (ruházata: kék egyenruha, vörös magyar csizma, vörös dolmány barna prémmel) arany szegélyű lótarakon ülve; jobb kezében kivont kard, melyre török-fő van feltűzve. A 2. és 3-ik kék mezőben zöld alapon jobbra fordított ágaskodó arany oroszlán; jobb előlábában kivont kard, bal lábában török-fő. Sisakdisz: két kiterjesztett fekete sas-szárny. Takarók: arany-vörös és arany-kék.

Manaszy (hodonyi). E család a 18-ik század végén vándorolt be Görögországból Erdélybe. Manaszy Iliades dr, aki előbb a román udvarnál Ypsilanti herceg házi orvosa volt, Nagy-Szebenben telepedett meg, hol harmincz éven át mint orvos működött és hasznos szolgálatokat tett úgy a szenvedő emberiségnek, mint új hazájának. Erdemeiért I. Ferencz király (Bécs, 1813. január 8.) nemesítette fiát, Manaszy György torontálmegyei táblabíró és ennek nejétől, törökbecsei Hadzsi-Mihály-Sissani Ágnesztől született Szilárd, János és József nevű gyermekeit; egyszersmind adományt adott a pozsonymegyei récsei nemesi birtokra.¹ A címeres nemes-levelet Pozsony vármegyében 1813. május hó 8-án kihirdették. Manaszy György megvásárolván Temes vármegyében a hodonyi nemesi birtokot, Temes vármegyének 1829. évi május hó 4-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Pozsony vármegyének 1814. január 31-én kelt bizonyáglevelével.² Utóbb V. Ferdinánd király (Bécs, 1836. decz. 1.) adományba adta a családnak 82.503 frt. 35 kr. fizetése ellenében a temesmegyei Hodonyt, egyszersmind adományozta a »hodonyi« előnevet.³

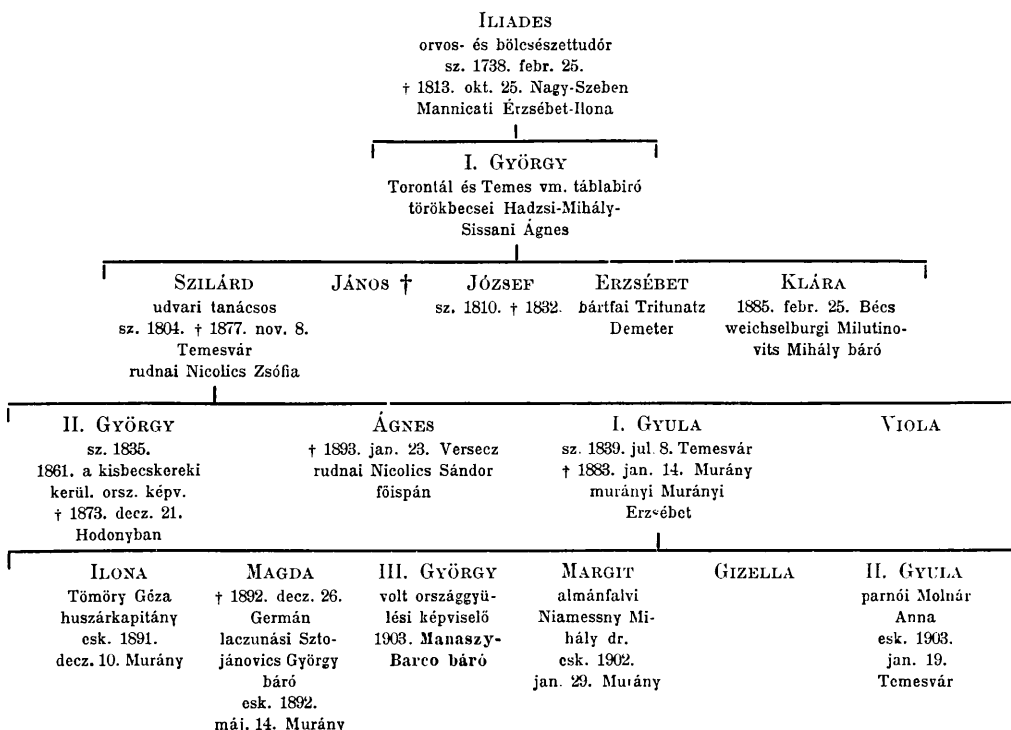
I. György fia: *Szilárd*, az ötvenes években pénzügyi főtanácsos volt a temesvári országos pénzügyigazgatásnál, utóbb mint udvari tanácsos ment nyugdíjba. *Szilárd* fia: I. *Gyula* a hetvenes években Temes vármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának tagja és a vármegyei közélet egyik köztisztelőben állott vezérférfia volt.

¹ Liber Regius, LXIII. 467. — ² Jkv. 1829. évi 867. — ³ Liber Regius, LXVI. 442.

Meghalt 1883. január 14-én Murányban. Özvegye szül. murányi Murányi Erzsébet, az anyai önfeláldozó szeretet e példányképe, a visszamaradt hat kiskorú gyermeket mintaszerű gondos nevelésben részesítette és a murányi birtokot — a hodonyi birtok 1874. óta nem volt már a családé — oly szerencsésen kezelte, hogy vagyonát még gyarapította. Reá is alkalmazható, amit Ormós Zsigmond mondott a nagyanyjáról, Murányi Ignácné szül. Recht Máriáról, — Murányi főispán felett tartott emlékbeszédében: »... a Grachusok világhírű anyjának dicsőségében ha nem is osztozik, de gyermekei iránti önfeláldozó nemes szeretete Kornélia emlékezetét fölidézi.«¹

A család nemzedékrendje ez:²

Ferencz József király (Bécs, 1903. június 25.) báró Barco Ede szolgálaton kívüli honvédszázadosnak, az örökös főrendiházi tagsági jog nélkül, a magyar bárói méltóságot díjmentesen adományozta és ezen méltóságot örökbe fogadott fiára, Manasz-Barco Györgyre átruházta.

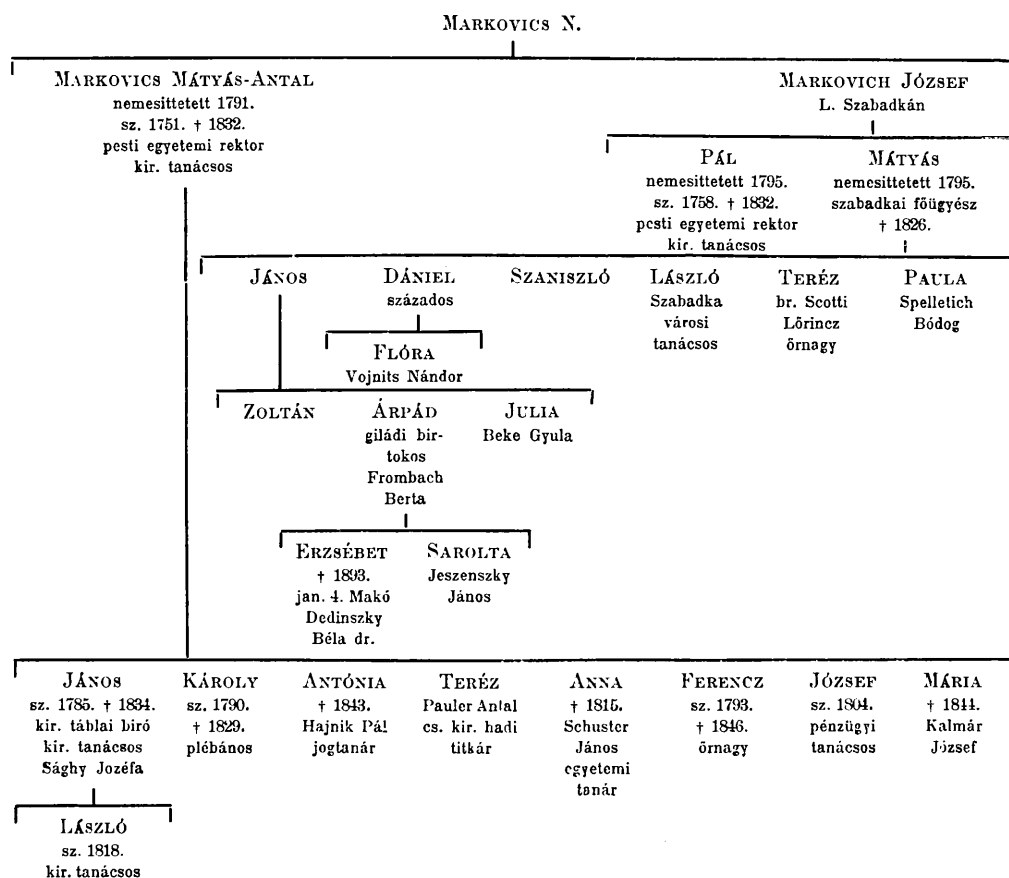
A Manasz-család *címere* a diploma szerint: Ezüst mezőben hármás, fehérlő sziklacsucs; a középső csúcson aesculapbot, melyen egy kiterjesztett szárnyu, balra fordított és visszafelé néző természetes színű holló, csőrében fekete kereszt. Két sisak. Sisakdiszek: a jobb felőli sisakon a pajzsbeli holló, takaró: ezüst-fekete; a bal felőli sisakon kékbe öltözött könyöklő kar, markában a pajzsbeli aesculapbot, takaró: ezüst-kék.

Markovics és Markovich. II. Lipót király (Bécs, 1791. febr. 24.) nemesítette Markovics Mátyás-Antal pesti egyetemi rektort és nejétől, Majgraber Anna-Máriától

¹ Ormós Zsigmond: Murányi Ignác főispán emlékezete. — ² Manasz György és Mannicati Szofron végrendeletei Temes vármegye levéltárában. Jkv. 1834. évi 868.

szül. Nep. János, Bor. Károly, Antónia, Terézia és Anna nevű gyermekeit.¹ Utóbb I. Ferencz király (Bécs, 1795. máj. 28.) nemesítette Markovics Mátyás-Antal testvérének: József-nek Markovich (ch-val) Pál és Mátyás nevű fiait, s azoknak a Mátyás-Antal ágával közös czimert adományozott.² A most említett Mátyás, szabadkai városi főügyész unokája: Árpád, jelenleg Temes vármegyében Giládon földbirtokos, akinek leánya: Sarolta nagyjesezni Jeszenszky János rékási járási főszolgabíró neje.

A közös eredetű két család nemzedékrendje ez:³

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső és 4-ik zöld mezőben arany leveles koronán befelé fordult daru áll, egyik fölemelt lábával kerek kövecset tartva. A 2. és 3-ik kék mezőben jobbról balra rézsutosan vonuló három ezüst pólya. Sisakdisz: Két kiterjesztett sas-szárny között — melyek közül a jobb oldali ezüsttel és zölddel, a baloldali kékkel és ezüsttel vágott — a daru. Takarók: ezüst-zöld és ezüst-kék.⁴

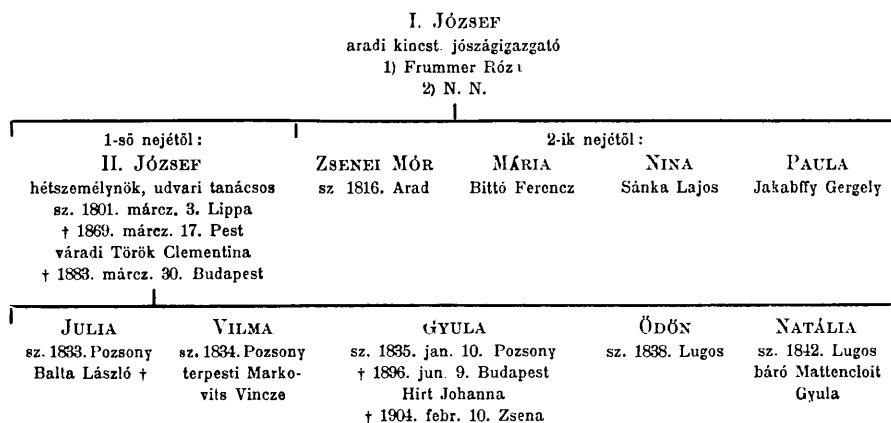
Markovics (asi). Asi Markovics Demeter és Péter az 1792. ápr. 18-án tartott közgyűlésen kihirdették nemességüket Bács vármegyének 1792. febr. 6-án kelt bizonyáglevelével.¹ Asi Markovics Demeter több vármegyének — köztük Temesnek

¹ Lib. Reg. LV. 693. — ² Lib. Reg. LVIII. 518. — ³ Nagy Iván, VII. 325—327. — ⁴ Nagy Iván és utána Siebmacher (401. l.) részben tévesen hozzák a czimert.

¹ Jkv. 1792. évi 303.

is — táblalabirája volt és Verseczen házzal birt. Meghalt 1840-ben. Neje: Bogoevits Julia, özv. Protitsné; leánya: Judit, Nestorovits Uros kir. tanácsos, a szerb nemzeti iskolák tanfelügyelőjének neje.¹

Markovits (zsenai). I. Ferencz király (Bécs, 1803. ápr. 1.) nemesítette Markovits József temes-kerületi kincstári ügyészt. A címeres nemes-levelet Temes vármegyének 1803. június hó 20-án tartott közgyűlésén hirdették ki.² Markovits József utóbb aradi kincst. jószágigazgató lett és kir. adományba kapta a krassómegyei Zsenát; innen írja a család előnevét. Fiai közül *József* előbb Krassó vármegye alispánja, utóbb kir. ítélőtáblai bíró, azután hét-személynök és udvari tanácsos lett; *Mór*, aki 1845-ben vezetéknevét *Zsenei*-re magyarosította, 1848 előtt főszolgabíró volt Krassó megyében, utóbb az ötvenes években cs. kir. törvényszéki ülnök N.-Becske-reken. A család r. kath. vallásu. Zsenán kívül birja még a krassómegyei priszákai és kricsovai birtokot. Nemzedékrendje ez:

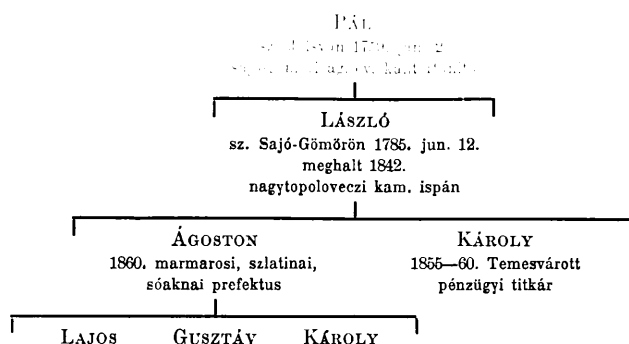
Címere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső és 4-ik vörös mezőben kopár sziklán egy ágaskodó, kitárt szárnyu, vörös nyelvét kihányó ezüst griffmadár, felemelt jobb előlábában arany markolatu kard. A 2. és 3-ik kék mezőben öt hatsugaru arany csillag, négy a négy szögletben, az ötödik a középen. Sisakdisz: a pajzsbeli griff, emelkedve. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék.

Márkus. Márkus László nagytopoloveczi kamarai ispán, Agoston és Károly nevű fiaival együtt, az 1835. január 19-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Gömör és Kishont vármegyének 1834. június 17. kelt bizonyáglevelével.³ A család nemzedékrendje ez:⁴

¹ Jkv. 1826. évi 1134., 1835. évi 135., 1840. évi 2430., 1841. évi 1757. Markovics Demeterné végrendelete Temes vármegye levéltárában.

² Jkv. 1803. évi 457.

³ Jkv. 1835. évi 258. — ⁴ Nagy Iván, VII. 330., 331.

Marsovszky (marsovai és jablonovei). Trencsénvármegyei eredetű, ősrégi család, mely 1430. évben már nemes volt és ez évben új czímet kapott Zsigmond királytól.¹ Marsovai és joblonovei Marsovszky Ferencz Temes vármegyének 1810. évi május hó 7-én tartott közgyűlésében kihirdette nemességét Trencsén vármegyének 1755. január 21-én és Csongrád vármegyének 1809. január 19-én kelt bizonyáglevelével.² Ezekből kitűnik, hogy Marsovszky László fia: István még fiatal korában elköltözött Trencsén vármegyéből Szabolcs vármegyébe; István fia: György Csongrád vármegye főjegyzője, utóbb Csanád vármegye alispánja volt; György fia: Ferencz, aki Temes vármegyében telepedett le.

A fennebb említett *György* 1741-ben Csongrád vármegye küldöttje volt az országgyűlésen, több éven át Csongrád vármegye főjegyzője, 1756–1780. Csanád vármegye első alispánja volt.³ Egy ízben a vármegyei közgyűlésen heves vita volt a felett, hogy József császár rendeletére a vármegye szolgáltasson-e a katonaságnak élelmet. Marsovszky György alispán a vitának azzal a kijelentésével vetett véget, hogy »nincs, nem adunk; még ha volna sem adnánk,« Csanád vármegye megfestette arczképét, mely ma is látható a vármegyeház nagytermében; ezen arczképen Marsovszky György előtt papiros-tekercs fekszik, melyen azok az emlékeztető szavak vannak megörökítve.

Györgynek négy fia volt: József, István, György és Ferencz, továbbá egy leánya Ilona, aki előbb Fontányi Ferencz temesmegyei szolgabíró, utóbb Fisser Antal neje volt.

Fiai közül *Ferencz* Temes vármegyében telepedett le. 1796-ban esküdt, 1805-ben alszolgabíró, 1828-ban tb. főszolgabíró, 1832-ben fizetési táblabíró lett; 1834-ben alispánnak helyettesítették, de agg kora miatt lemondott. Nemsokára mégis újra alispánnak helyettesítették; még ugyanazon évi (1834.) október hó 10-én meghalt. A vármegyei karok és rendek jegyzőkönyvileg megörökítették emlékét.⁴ Csakován házzal bírt, mely később honvéd-laktanya lett. Három gyermeke volt: László, Károly és Julia, férj. Iőrinczkátai Laszkovich Jánosné.

László szül. 1792. évben Nagyváradon, meghalt 1867. november 15-én Királykegyén. 1848–49-ben Krassó megyében központi járási főszolgabíró volt. Mikor Bem elvonult Lugosról és a császári hadsereg megszállta a várost, Kostély-Szilhán a román parasztok megtámadták Marsovszky László főszolgabírót, vasvillákkal és baltákkal leütötték, s mivel azt hitték, hogy halott, lábainál fogva Lugosra hurczolták és ott átadták a dzsidás előőrseknek e szavakkal: »Hoztunk egy magyar kutyát«. Az előőr parancsnoka azonban emberséges lévén, a vármegyeházára vitette, hol négy havi vajadás után teljesen kigyógyult borzasztó sebeiből. László neje: nemes Göncz Emília,

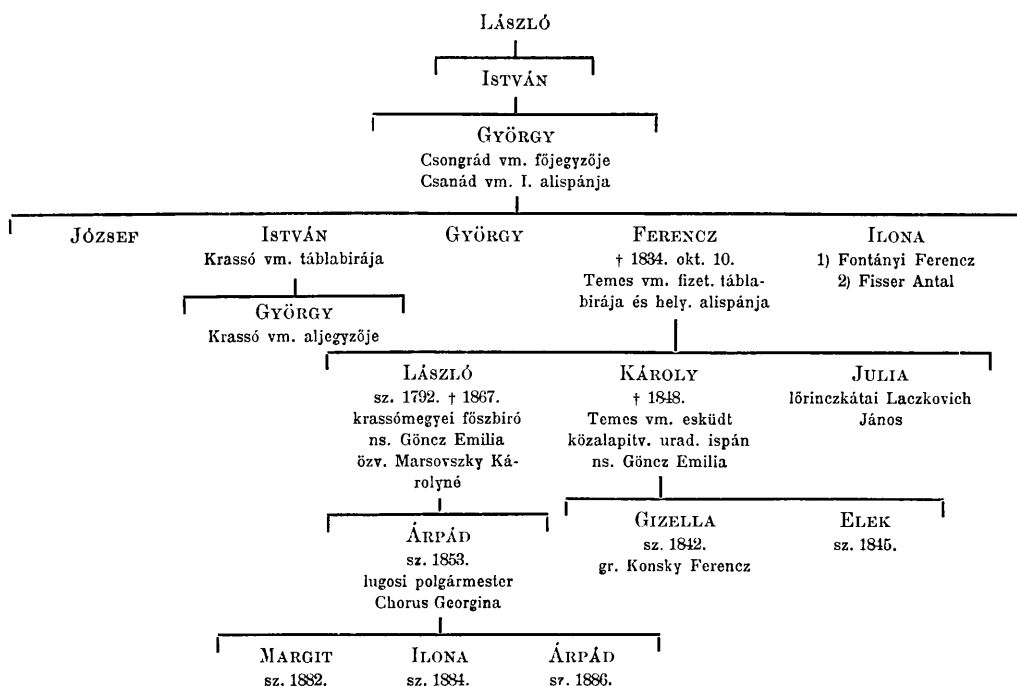
¹ Nagy Iván, VII. 3:0–346. — ² Jkv. 1810. évi 103. és 1812. évi 1294. — ³ Bogma, III. 858.

⁴ Jkv. 1834. évi 851., 1018. és 2207.

Károly nevű öccsének özvegye; fia: *Árpád*, Krassó-Szörénymegye volt főszolgabírája jelenleg Lugos r. t. város polgármestere, mely állásában kiváló érdemeket szerzett a város kulturális felvirágoztatása körül. Árpád született 1853. évi augusztus 4-én Királykegyén, Krassó-Szörény megyében. Neje: Chorus Georgina, esküvő 1881. évi szeptember hó 3-án Lugoson. Birtoka: Füzesen, Krassó-Szörény megyében. Gyermekai: a) *Margit*, szül. 1882. júl. 10-én Lugoson, b) *Ilona*, szül. 1884. évi ápril 14-én Lugoson, c) *Árpád*, szül. 1886. évi ápr. 16-án Lugoson.

Ferencz másik fia: *Károly* 1824-ben Temes vármegye selyemtenyészti biztosa, 1832-ben tisztségi esküdt, 1835-ben nagykövesi közalapítványi urad. ispán lett. Meghalt: 1848-ban. Neje: nemes Göncz Emilia, aki utóbb Marsovszky László neje lett. Gyermekai: Gizella, férj. gróf Konsky Ferenczné és Elek.

A család temesmegyei ágának nemzedékrendje ez:

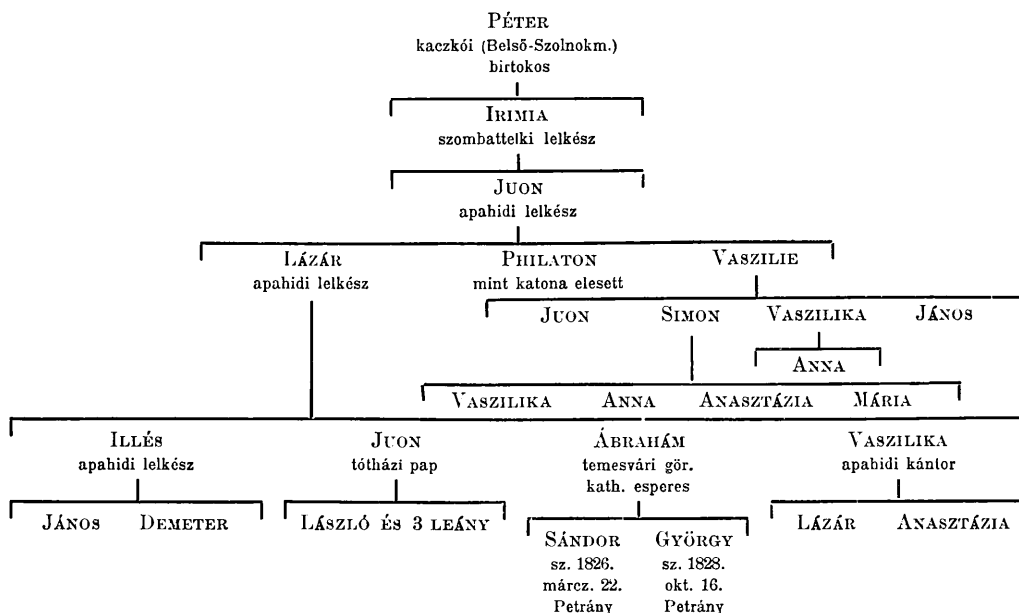
Márton (zsarolyáni és mándi). Márton József remetei urad. kasznár az 1830. évi szept. 20-án tartott közgyűlésen kihirdette nemességét Pest vármegyének 1807. ápr. 22-én kelt bizonyáglevelével.¹ Ebből kitűnik, hogy e család 1590-ben kapott címeres nemes-levelet és I. Ferencz király (Bécs, 1806. aug. 22.) megerősítette a nemességüket. A család ősi fészke a szatmármegyei Zsarolyán; onnan elszármazott Tisza-Földvára, Czeglédre, Monorra és Szoboszlóra. Márton József 1837-ben már gyomai urad. tiszttartó volt és nemesi bizonyáglevelet kapott Temes vármegyétől.² Öccse: *Mihály*, medvesi urad. ispán az 1845. decz. 2-án tartott közgyűlésen hirdette ki nemességét.³ A család leszármazása ez:⁴

¹ Jkv. 1830. évi 2238. — ² Jkv. 1837. évi 1799. — ³ Jkv. 1845. évi 5385. — ⁴ Nagy Iván, VII. 349. és Szatmár vármegyének 1807. márcz. 9-én kelt bizonyáglevele.

Mauchs (farkasfalvi). Farkasfalvi Mauchs Zsigmond nagykövesi közalapítv. urad. ispán az 1847. márcz 5-én tartott közgyűlésen kihirdette nemességét Sáros vármegyének 1846. jul. 30-án kelt bizonyáglevelével. Ebből kitűnik, hogy atyja Gábor, nagybátyja pedig Mihály volt.¹ Mauchs Zsigmond az ötvenes években Szőregen hivataloskodott. Neje szül. Lichtenstein Lujza. Családja nem szerepelt Temesben.

Maxin (kaczkói). Kaczkói Maxin Ábrahám temesvár-gyárvárosi gör. kath. esperes-plébános, György és Sándor nevű fiaival együtt, az 1844. október 9-én tartott közgyűlésen igazolta nemességét Kolos vármegyének 1839. jun. 5-ről keltezett bizonyáglevelével.² Ebből kitűnik, hogy a család így származott le:

Maxin Ábrahám a huszas években Petrányon, utóbb Belényesen és azután Temesvárott lelkészkedett. Mint temesvári gör. kath. esperes az ötvenes években a koronás arany érdemkeresztet kapta. Családja a hatvanas évek óta nem lakik Temesvárott.

Mayerffy. Mayerffy Károly Temes vármegyének 1829. május 4-én tartott közgyűlésén kihirdette nemességét, Heves- és Külső-Szolnok vármegyének 1826. decz. 4-én kelt bizonyáglevelével.³ Ebből kitűnik, hogy atyja: Ferencz volt, kit I. Ferencz király (Bécs, 1796. július 1.) nemesített. Mayerffy Károly 1826-ban telepedett le Temes vármegyében, mint a Landerer-féle fűskuti birtok kezelője.⁴ 1827-ben német nyelven könyvet írt az általa feltalált márványhordók előnyeiről.⁵ A harminczas években a temesvári kincstári sörház bérlője volt.⁶ Gyermekai: a) *Károly*, aki a negyvenes években Temes vármegye aladószedője volt és 1847. évben lemondott hivataláról (ennek neje Varga Mária, Varga Zsigmond és verbói Szluha Juszina leánya); b) *Johanna*, férj. Iórinckátai Laczkovich Antal; c) *József*.⁷

¹ Jkv. 1847. évi 738.

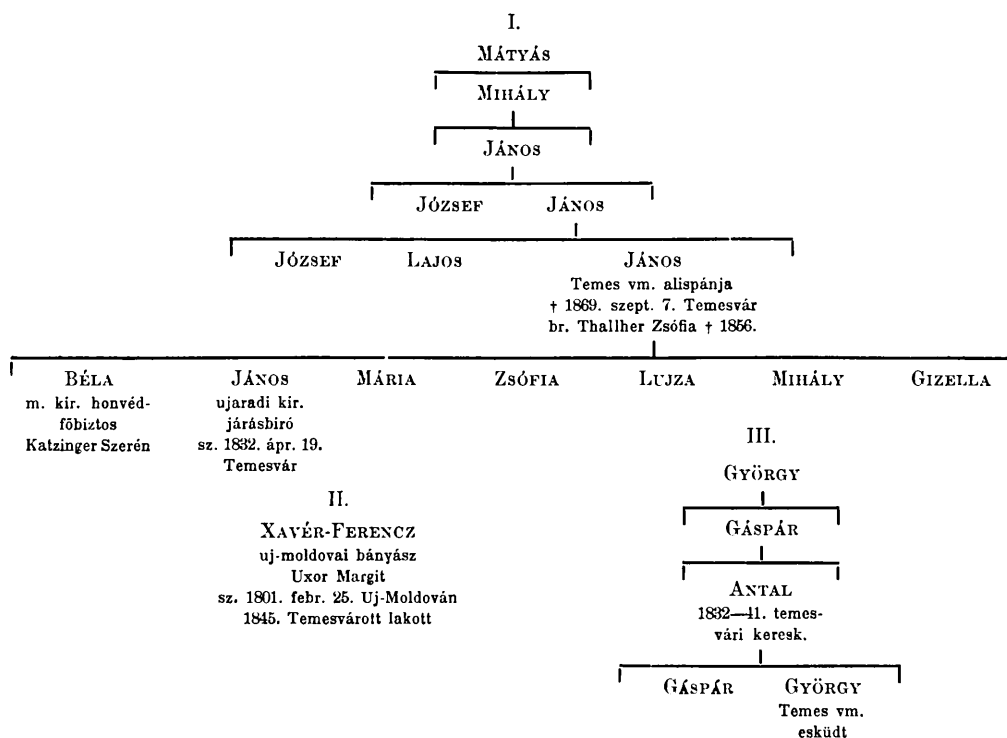
² Jkv. 1844. évi 3915.

³ Jkv. 1829. évi 890. — ⁴ Jkv. 1826. évi 226. — ⁵ Jkv. 1827. évi 2859. — ⁶ Jkv. 1839. évi 204. — ⁷ Jkv. 1841. évi 2599. 1842 évi 382. és 1847. évi 5387.

Medveczky (medveczei és kis-beszterczei). Ezen árvavármegyei eredetű, ősrégi családból Medveczky Antal temesvári kereskedő, Gáspár és György nevű fiaival együtt, az 1831. évi június 16-án tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Árva vármegyének 1818. május 27-én kelt bizonyáglevelével.¹ Utóbb Medveczky János ügyvéd és táblabíró az 1841. évi jul. 21-én tartott közgyűlésen Sáros vármegyének 1839. évi 1706/197. sz. bizonyáglevelével,² és Medveczky József temesvári lakos az 1845. január 17-én tartott közgyűlésen Árva vármegyének 1818. május 27-én kelt bizonyáglevelével hirdette ki nemességét.³

Medveczky János a negyvenes években Temes vármegyében táblabíró, utóbb főszolgabíró volt; 1861-ben fizetéses táblabírónak, 1869-ben harmadik alispánnak választották meg. Mikor még ugyanazon évi szeptember hó 7-én meghalt, a III. alispáni állást beszüntették. Medveczky György a negyvenes években vármegyei hadnagy, utóbb esküdt és az ötvenes években aktuarius volt a temesvári járási hivatalnál. János fia: János kir. járásbíró volt Uj-Aradon.

A család Temes megyébe származott ágainak töredékes nemzedékrendje ez:⁴

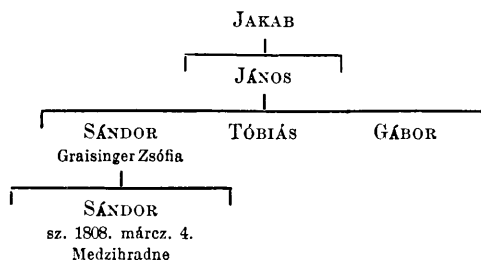

Medzihradszky (medzihradnei). Medzihradnei Medzihradszky Sándor mehalai lakatosmester az 1844. június 5. tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Árva vármegyének 1839. szept. 24-én kelt bizonyáglevelével.¹ Ebből kitűnik, hogy Sándor így származott le:

¹ Jkv. 1831. évi 1234. — ² Jkv. 1841. évi 2137. — ³ Jkv. — 1845. évi 684. — ⁴ Nagy Iván (VII. 388—401.) ezen töredékeket nem közli a 12 nemzedékrendi táblában.

¹ Jkv. 1844. évi 2091.

A család r. kath. vallásu. Tagjai nem szerepeltek Temesben.

Menyhárt (pákéi). Pákéi Menyhárt Sándor dentai pintérmester Temes vármegyének 1831. október 3-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Sepsi, Kézdi, Orbai és Miklósvár egyesült székelyszékeknek 1831. évi ápril 12-én kelt bizonyáglevelével.¹ 1844-ben elköltöztén a megyéből, 1844. jun. 4-én Temes vármegyétől bizonyáglevelet kapott.²

Mersits (lanenthali). I. Ferencz király (Bécs, 1792. jul. 26). a »lanenthali« előnév adományozása mellett nemesítette Mersits Andrást és nejétől, Bogoevich Margittól született János, Ityit és Gábor nevű gyermekeit. A czimeres nemes-levelet Temes vármegyének 1793. ápr. 15-én tartott közgyűlésén kihirdették.³ E család nem szerepelt Temesben. A voksoló nemesek 1832. évi lajstromában Mersits János, kamarai kasznár, Arad lakhelylyel van felvéve.

Nem tudom, ebből a családból származott-e Mersich *András*, aki a »castelmarinói« előnevet használta és a hetvenes években kir. pénzügyi tanácsos, a temesvári illetékkiszabási hivatal főnöke, a III. oszt. vaskorona-rend lovagja volt és 1878. évi márczius hó 7-én, 67 éves korában Temesvárott meghalt. Özvegye szül. Piscontini Katalin volt; gyermekei: *Galieno* newyorki hajóskapitány, *László* bírósági hivatalnok, *Ulászló* pénzügyi tisztviselő, *Ludmilla*, *Hermína* és *Ilona*.⁴

Meskó (felsőkubini.) A. kir. adománylevelek és hiteles okmányok alapján, az 1222. évben II. András királytól nyert és 1325. évben az árvamegyei Felső-Kubinért elcserélt lipótmegyei Revucze föld szerzője, Comes Hudconttól leszármazó felsőkubini, széplaki, enyiczkei és csanádi előnevekkel élő bárói és nemesi Meskó-családnak Balázs ágából eredő felsőkubini Meskó Ezekiel 1815-ben Temes megyében, Mehalán telepedett le.

Ezen Meskó Ezekielnek nemessége — aki Meskó Mátyás árvamegyei szolgabíró és nemes Mezidhradszky Zsuzsannának fia volt — Árva megyének 1815. év augusztus hó 1-én kelt nemesi bizonyítványa alapján az 1815. évi szeptember 19-én tartott temesmegyei közgyűlésen lett kihirdetve.

Meskó Ezekiel Temes vármegyében 1817-től 1829-ig mint esküdt, 1829-től 1841-ig mint tiszteletbeli szolgabíró, 1845—48 mint aladószedő szolgált. Meghalt Temesvárott 1861. évben. Neje nemes Daxner Julia volt, akitől következő öt gyermeke született:

1. *Gyula*, Temesvár sz. kir. város tanácsosa, később ügyvéd volt.

Az 1848—49. szabadságharcban mint a 9. honvédszászlóalj (veressapkások) századosa több csatában kitüntette magát és kétszer megsebesült; érdemeinek elismerésül a koszoru-érdemjelt kapta. A szabadságharc leveretése után besorozták egy Klagenfurtban

¹ Jkv. 1831. évi 2037. — ² Jkv. 1844. évi 2054.

³ Jkv. 1793. évi 255, — ⁴ Gyászjelentés-gyűjtemény muzeumunk levéltárában.

állomásozott császári cserepár-ezredbe, ahol káplárságig vitte és mint olyan, édes atyja által 1000 frton kiváltatott. Neje nemes Vizkidenzky Anna volt. Meghalt Buziáson 1892. évben.

Két leány gyermek maradt utána; *Gižella*, férjezett dr. Biasini Ferenczné és *Leona*.

2. *Antónia*, férjezett nagyjeszeni Jeszenszky Ferenczné, Temes megye árvaszéki elnökének neje. Meghalt Temesvárott 1848-ban.

3. *Francziska*, férjezett tótrónai Petykó Gáborné. Meghalt 1852-ben.

4. *Etelka*, Jeszenszky Ferencznek második neje.

5. *Kálmán*, 1848—49-ben Temesmegye szolgabírája, azután cs. kir. alügyész, cs. kir. urbéri törvényszéki ülnök, 1861-ben központi járási főszolgabíró, 1867-ben mint cs. kir. urb. törvényszéki ülnök nyugdíjaztatott és Temesvárott ügyvédi irodát nyitott. 1863-ban mint főszolgabíró kir. kormánybiztos volt és ez alkalommal az inségesek között a segélyek kiosztása körül tanúsított kitünő szolgálatainak jutalmául legfelsőbb királyi elismerésben részesült. A temesvári evang. ágost vallásu egyháznak felügyelője, megyebizottsági tag és mehalai földbirtokos volt. Meghalt 1888-ban Mehalán.

Neje daruvári Graffay Emilia volt. Ezen házasságból származott: *Béla* jogtudór, Temesvár sz. kir. város jogügyi tanácsnoka, szolg. kiv. m. kir. honvédhadnagy; neje: Weigel József, volt temesvári polgármester és a Ferencz József-rend lovagjának leánya, Stefánia.

Gyermekei:

a) Kálmán, m. kir. honvédhadnagy.

b) Mária.

c) Dóra.

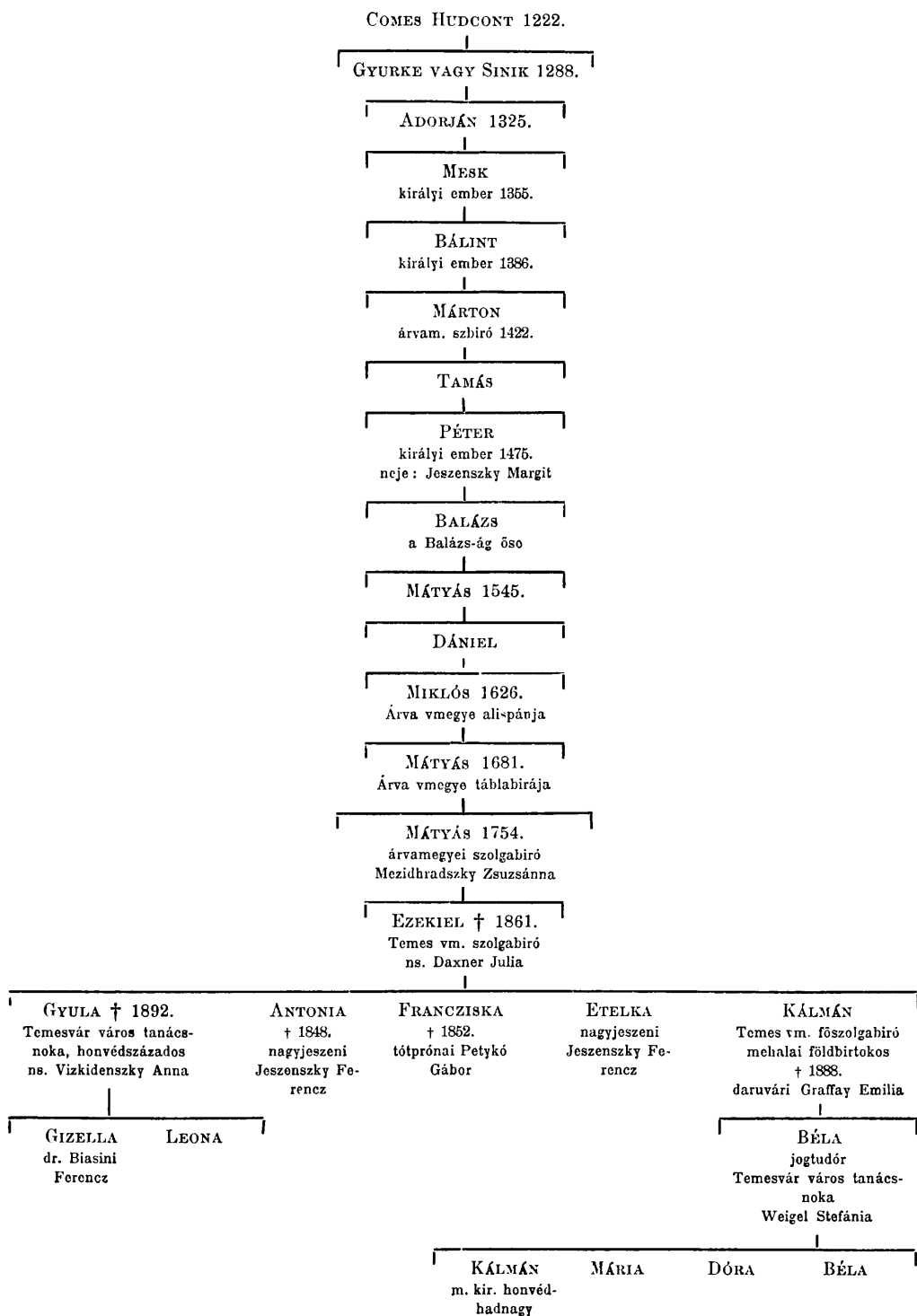
d) Béla.

Temes megyében a Meskó-családnak még két, maradékok nélkül elhalt tagja volt:

1. *Illés* (a Mátyás ágból) nemessége 1795-ben Krassó megyében lett kihirdetve, ahol megyei esküdt volt; később Temesvárra költözött, ahol meghalt.

2. *Dénes* (az Albert ágból, ki Temes vármegyének 1831. évi június hó 16-án tartott közgyűlésén hirdette ki nemességét, Árva vármegye bizonyságlevelével. Dénes 1832-ben Temes vármegye tiszteletbeli alügyésze, 1835-ben táblabírája lett; a harminczas években Temesvárott ügyvédi gyakorlatot folytatott és szép vagyonát az országos siketnémák és vakok intézetének hagyta. Meghalt 1848-ban.

A család temesvármegyei ágának leszármazási rendje ez:

Czímere: Vágott pajzs. Felső kék mezőben az osztó vonalból egy lombkoszoruzott, dereka körül lombbal övezett vadember emelkedik ki, kezét cipőin tartva. Alsó vörös mezőben fekete sas, kiterjesztett szárnyakkal. Sisakdisz: kétfarkú arany oroszlán, jobb előlábában kard. Takarók: arany-kék. (Némely pecséten a felső mező vörös, az alsó kék. A vadember bajuszos és sapkás, kezét hátul tartva; másutt a vadember jobbjára csipőjén pihen, fölemelt baljában pedig lapda van.

Források: Nagy Iván: VII. 426—447. — Siebmacher: 416. — Iglói Szontagh Dánielnek és felsőkubini Meskó Mártonnak a Mesko-családról írt művei. — Bogma, III. 921. és 922. — A család közlései. — Jkv. 1815. évi 1593. és 1831. évi 1235.

Mesterházy. Mesterházy János, Kőszeghy János és Egyed János 1781-ben 94.000 frton megvették a kincstártól a remetei uradalmat,¹ mely Remete és Bukovecz községekből állott. Utóbb (Bécs, 1783. aug. 29.) mindhárman adományt kaptak II. József császártól a remetei uradalomra.² Ugy látszik azonban, hogy Mesterházy János csakhamar eladta birtokrészét, mert az 1784. január 9-iki császári diplomával csupán Kőszeghy és Egyed kapták meg a »remetei« előnevet.³ Mesterházy birtokrészét 1790-ben már mint a magáét adta el Althann Mihály János gróf remetei Kőszeghy Jánosnak. Mesterházy János 1779-ben szolgabíró, 1790—96-ig pedig főszolgabíró volt Temes vármegyében.⁴ Ekkor elköltözött Temesből Baranya vármegyébe, hol a negyvenes évek elején meghalt. Leszármazói nem maradtak;⁵ nagykozári (Baranya vm.) részbirtokát a vele rokonságban állott Cservenyevszky- és Bizetics-családok örökölték. Neje: Egyed Antonia, Egyed János leánya volt, ki 1783-ban gyermektelenül elhunyt.⁶

Metternich herczeg. Metternich de Winneburg-Oschenhausen Kelemen Venczel Lothár herczeg, spanyol grand, aranygyapjas vitéz, állam-miniszter, cs. kir. udv. és birodalmi kancellár, 1814-ben királyi adománykép kapta a temesmegyei Magyar-Szákost és Daruvárt, de már 1824-ben mindkét jószágot visszaadta a kincstárnak.⁷ Nevezett herczeg az 1827. évi XXXVIII. törv.-cikkkel honfiusított.

Miakich. Miakich Miklóst, a szvibovich helyőrség vajdáját és fiát: Gábort, I. Lipót király (Bécs, 1688. márcz. 8.) nemesítette. Az eredeti címeres nemes-levél — bár e család nem szerepelt Temesben — Temes vármegye levéltárába került.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben zöld alapon ágaskodó, természetes színű, kétfarkú oroszlán; jobb előlábában arany markolatu, véres kard; bal előlába ragadozásra kinyújtva. Sisakdisz: a pajzsbeli oroszlán. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Mihajlovits (jarembinai). V. Ferdinánd király (Bécs 1842. január 7.) nemesítette Mihajlovits Felixet, a zágrábi püspök bánati uradalmainak Billéden lakó igazgatóját és a nejétől, Róka Karolinától született gyermekeit; egyszersmind 15.626 frt 46 kr. fizetése ellenében adományozta neki a szepesmegyei jarembinai nemesi birtok felét, a »jarembinai« előnévvel. Az adománylevelet kihirdették Szepes vármegyében 1842. aug. 16-án, Torontál vármegyében 1842. decz. 5-én és Temes vármegyében 1844. szept. 10-én.⁸ Mihajlovits Felix 1870. évi angusztus hó 13-án, 93 éves korában, Temesvárott elhunyt. Családja ekkor már kihalt; vagyonát leányágon unokája: Forovitsné szül. Gajanovics Katalin örökölte.

¹ Szentkláray: Száz év I. 411. — ² Jkv. 1804. évi 808. — ³ Liber Regius LIII. 34. —

⁴ Bogma, III. 922., 923. — ⁵ Jkv. 1847. évi 230. és 4534. — ⁶ Márki: Arad tört. II. 673.

⁷ Jkv. 1824. évi 646.

⁸ Jkv. 1844. évi 3367.

Czímere a diploma szerint: Kék pajzsban zöld alapon jobbra fordult, bal lábán álló daru, jobb felemelt lábában kavics, csőrében pedig lud-író toll. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, markában zöld koszorú. Takarók: mindkét oldalon ezüst-kék.

Mihaleszku másképp Rác. L. Rác alatt.

Mihalievits báró. Mihalievits István cs. kir. százados és neje, Csernovics Julia fiát, Mihalievits Mihály altábornagyot, temesvári hadosztály-parancsnokot, V. Ferdinand király (Bécs, 1838. július 5.) bárói rangra emelte. Az erről szóló diplomát Temes vármegyének 1839. január 14-én tartott közgyűlésén hirdették ki.¹ A diploma kiemeli, hogy a családot már III. Ferdinánd király nemesítette. Mihalievits István 1784-től szolgált a hadseregben és tizennégy hadjáratban vett részt. 1831. évben került Temesvárra és 1836-ban a Lipót-rend közép-keresztjét kapta. — 1842-ben tábornoksági címmel nyugalomba lépett és tovább is Temesvárott maradt, hol 1845-ben meghalt.² Gyermekei nem maradtak. Vagyonát nővére: Mária, férj. Osztócsné és rokonai: Mihalievits Emilia és Zsófia örökölték.³

Czímere a diploma szerint: Kék pajzsban zöld pázsiton fehér lovon jobbra vágató, arany-zsinóros, vörös-ruhájú, sárga csizmás, kócsagtollas kalpagu magyar vitéz; balkezelével a kantárt tartja, jobbáiban kard, melylyel a pajzs jobb oldalából kiemelkedő és markában buzogányt tartó vörös mezű kar felé vág. Sisakdiszszül karddal átszurt mellű, kétfarkú arany oroslán emelkedik ki, jobb előlábában buzogányt tartva. Takarók: ezüst-vörös és ezüst-kék.

Mihonya (maczesdi). Maczesdi Mihonya Samu komoristei jegyző Temes vármegyének 1840. ápr. 14-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Krassó vármegyének 1836. decz. 17-én kelt és Torontál vármegye által 1838. jan. 17-ről záradékolta bizonyáglevelével, melyből kitűnik, hogy e család Hunyad vármegyéből ered.⁴ Temesben e család nem szerepelt.

Mike (csomortáni). Csomortáni Mike Simon temesvári lakos, megyei díjnok, az 1845. aug. 23-án tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Három és Miklósvár egyesült székely székek 1845. május 30-án kelt bizonyáglevelével.⁵ Mike Simon utóbb megírta Erdély földrajzát az elemi iskolák használatára. Temes vármegye közönsége előfizetőket gyűjtetett, hogy lehetővé tegye a czélszerűnek talált mű kinyomatását.⁶ Az ötvenes években Mike Simon már nem lakott a megyében.

Mikes (kis-magurai.) Kis-magurai Mikes János temesvári seborvos az 1830. évi decz. 1-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét az erdélyi kormányzéknek 1829. decz. 4-én 11012. sz. a. kiállított bizonyáglevelével.⁷ Mikes János utóbb 1839. évben tíz évi szolgálatáról és nemességéről bizonyáglevelet kapott Temes vármegyétől.⁸ Neje Schönbörn Erzsébet, azelőtt férj. Budiczky Jánosné volt.⁹

Mikes Jakab verseczi lakos az 1845. decz. 2-án tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Közép-Szolnok vármegyének 1845. szept. 30-án kelt bizonyáglevelével,¹⁰ melyből kitűnik, hogy atyja, Tódor a család ősi fészkeben, a közép-szolnokmegyei Felső-Berekszón lakott. — A Mikes-család tagjai az ötvenes évek óta nem laktak Temes vármegyében.

¹ Jkv. 1839. évi 74. — ² Bogma, III. 928. és Jkv. 1845. évi 2998. — ³ Jkv. 1848. évi 32., 1083. és 1113.

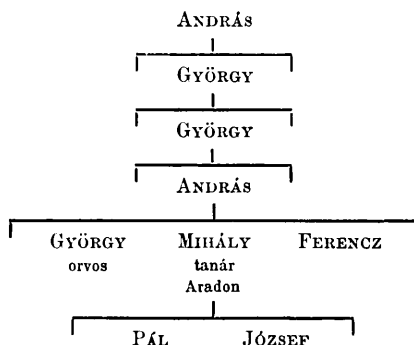
⁴ Jkv. 1840. évi 704.

⁵ Jkv. 1845. évi 3956. — ⁶ Jkv. 1848. évi 758.

⁷ Jkv. 1830. évi 2691. — ⁸ Jkv. 1839. évi 3020. — ⁹ Jkv. 1839. évi 1232. és 1841. évi 2519.

¹⁰ — Jkv. 1845. évi 5424.

Miksó. Miksó Mihály aradi gymnasiumi tanár, valamint Pál és József nevű fiai az 1820. november 20-án tartott közgyűlésen kihirdették nemességüket, Pozsony vármegyének 1810. október 2-án kelt bizonyáglevelével.¹ Ebből kitűnik, hogy a család leszármazása ez:

Mihály tanár fiai közül Pál ügyvéd volt a huszas és harminczas években Temesvárott; József pedig jegyző Mehalán. Nevök a voksoló nemesek 1838. évi névjegyzékében már nem fordul elő.

Milankovits alias Patyánszky. L. Patyánszky alatt.

Miletz (tarnói és draskóczi) másképp Kostyál. Ősrégi család, mely már 1258-ban királyi adományt kapott IV. Bélától. Ősi birtokai Drask vagy Draskócz és Jarnov, Turócz vármegyében; volt ezenkívül birtoka Tarnon és Jordánföldön is.¹ A család ősei több király alatt különböző neveken (Mikola, Miczu, Kostyál) nyervén adománylevelet, 1768-ban Turócz vármegye kétségbe vonta Miletz másképp Kostyál Sámuel nemességét és őt nemességének bizonyítására utasította. A per eredménye az lett, hogy II. József császár (Bécs, 1788. márcz. 26.) megerősítette Sámuel ősrégi nemességét.² A pert különben már 1776. jan. 11-n kedvezően döntötte el a helytartótanács és ennek alapján Turócz vármegye 1779. aug. 16-án nemesi bizonyáglevelet állított ki Sámuel fia, József-Albert részére, aki hadnagy volt a báró Stipsits nevét viselő gyalogezredben és gróf Koháry Titus jolsvai birtokán mint gazdatiszt szolgált. József-Albert fia, József Temes vármegyében az 1813. aug. 15-én tartott közgyűlésen kihirdette nemességét.³ Utóbb Miletz másképp Kostyál József szolgabíró és testvére, László alügyész, valamint József fiai: Kálmán és Géza együttesen hirdették ki nemességüket Temes vármegyének 1831. évi október hó 3-án tartott közgyűlésén.⁴ Özv. Milecz Józsefné szül. Andreovics Borbála 1845. évben nemesi bizonyáglevelet kapott Temes vármegyétől.⁵ A bizonyáglevelekben a család előneveiül »tarnói és draskóczi« van kitüntetve. A család maga azonban többnyire csupán a »draskóczi« előnevet használta.

A Temes vármegyébe költözött *József* a francia hadjáratban mint huszár-főhadnagy vett részt és több sebet kapott. 1814-ben Temes vármegye tisztbeli esküdtje, 1815-ben valóságos esküdt, 1820-ban alszolgabíró, 1832-ben tisztbeli főszolgabíró lett, mely állásában 1838-ig maradt. 1839-ben meghalt.⁶ Özvegye, Andreovics Borbála utóbb Kálóczy Kálmán neje lett. Neje révén földi birtokos volt. A huszas években buza-termését nyolcz izben felgyújtották. A gyújtogatókat nem sikerült

¹ Jkv. 1820. évi 2856.

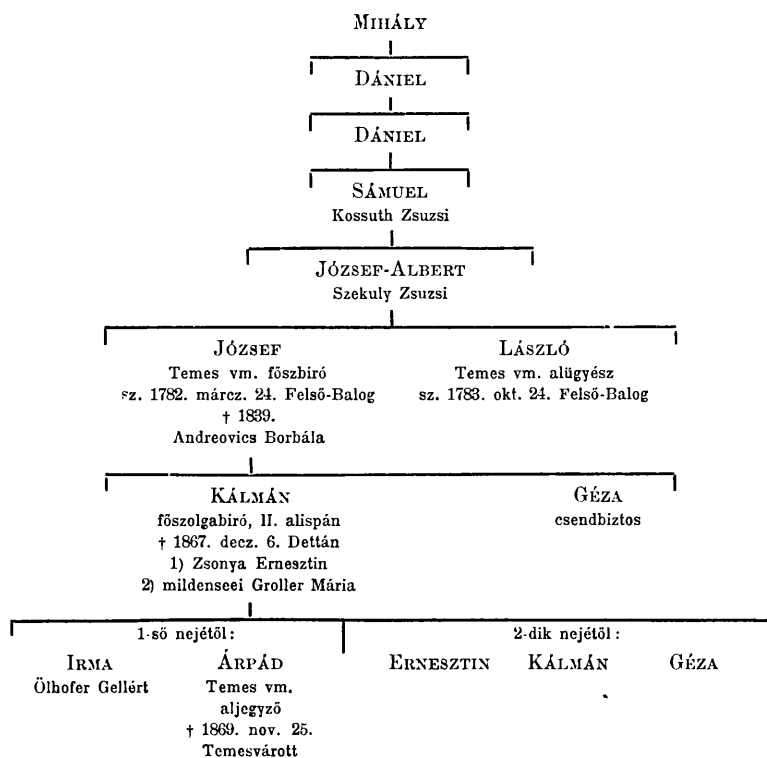
² Nagy Iván, VII. 499—501. — ³ Lib. Regius, LIV. 107. — ⁴ Jkv. 1813. évi 2045. — ⁵ 1831. évi 1991. — ⁶ 1845. évi 705. — ⁷ Bogma, III. 948.

kinyomozni. A lakosság tétlenül nézte a tűz terjedését és nem segédkezett az oltás körül. Ennélfogva 1825-ben a vármegye elrendelte, hogy »a falu határán egy akasztófa állíttassék fel, mely Folya helységnek diszére mindaddig megmaradand, míg jó rend tartása által és az időnek folytával arra érdemtelenné teendi«.¹

József testvére: *László* 1819-ben Temes vármegye tbeli alügyésze, 1820-ban első aljegyzője, 1824-ben alügyésze, 1832-ben fizetési táblabírája lett és 1835-ig szolgált.

József fiai: *Kálmán* és *Géza*. Kálmán a negyvenes években aljegyző, majd esküdt és szolgabíró volt, 1861-ben újra szolgabíró és tb. főszolgabíró, 1861–63. második alispán, 1867. évben dettai főszolgabírónak választották, de még ugyanazon évben meghalt. Géza 1861-ben vármegyei csendbiztos volt. Kálmán fiai közül csupán *Árpád* szolgált Temes vármegyénél; 1869-ben mint aljegyző 27 éves korában meghalt.

A család leszármazása ez:²

Millenkovich. V. Ferdinánd király (Bécs, 1835. október 1.) nemesítette Millenkovich István őrnagyot, ki az oláh-szerb végvidéki ezredben szolgált. A címeres nemes-levelet Temes vármegyének 1836. ápril 18-án tartott közgyűlésén hirdették ki és annak alapján felvették a nemesek lajstromába a címerszerzőnek Sándor, Miksa, Szilárd, György, Miklós és István nevű fiait is.³ E család nem szerepelt Temes vármegyében.

¹ Jkv. 1825. évi 2395. — ² Jkv. 1824. évi 147., 1829. évi 2114., 1861. évi 4. és 266. 1867. évi 7., 14., 507. és 1869. évi 1221.

³ Jkv. 1836. évi 781.

Czímere a diploma szerint: Hasított pajzs; a jobbfelőli vörös mezőben czölöp-szerűen állított ezüst kereszt, melynek vízszintes gerendája fölött és alatt egy-egy ezüst csiholó aczél; a balfelőli kék mező felső részében két ezüst lilium, alatta jobbra fordított könyöklő pánczélos kar, markában kard. A pajzs alján zöld pázsit, azon két ezüst hullám-pólya; a felső, mely szélesebb, a Dunát és az alsó a Morava folyót jelképezi. Sisakdisz: Három strucz toll, melyek közül a jobboldali vörös, a középső fehér, a baloldali kék. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.

Millenkovich (zsabári). I. Ferencz király (Bécs, 1828. október 17.) nemesítette Millenkovich Szilárd (Sztójan) pancsovai kereskedőt és nejétől, Sivanov Olympiától született Dániel és György nevű gyermekeit; egyszersmind 26.796 frt lefizetése ellenében adományozta neki a Krassó megyében fekvő zsabári kincstári birtokot, a »zsabári« előnévvel. A címeres nemes-levelet Temes vármegyében az 1830. január 19-én tartott közgyűlésen hirdették ki.¹ E család nem szerepelt Temes vármegyében.

Czímere a diploma szerint: Hasított pajzs. A jobb felőli kék mezőben arany méhkas, tetején három rizs-kalász; a bal felőli vörös mezőben jobbról balra harántosan fekvő ezüst pólya. Sisakdisz: aranynyal diszitett könyöklő pánczélos kar, markában arany markolatu görbe kard. Takarók: ezüst-vörös és arany-fekete.

Milutinovits (milovszki) és **Milutinovits** (weichselburgi) báró. E család Albániából ered és 1750. körül vándorolt be Magyarországra. I. Ferencz király (Bécs, 1796. november 18.) nemesítette milovszki Milutinovits Axentie ezredes, a pétervárad határőrvidéki gyalogezred parancsnokát és nejétől, Stanisavljevich Annától született Tivadar és Pál nevű fiait, Katalin (férj. Kobasitzné), Zsófia (férj. Demelichné), Julia (férj. Maximovichné) és Mária nevű leányait. Előzőleg (Bécs, 1796. június 20.) Milutinovits Axentie ezredes az osztrák nemességet és a »milovszki« előnevet kapta. A magyar nemesség adományozására vonatkozó címeres nemes-levelet Szerém vármegyében 1797. november 1-én és Temes vármegyében 1820. november 20-án hirdették ki.² A diploma kiemeli, hogy Milutinovits Axentie ezredes negyven év óta szolgál a katonai pályán. Részt vett a hét éves és a későbbi porosz háborúban. Kitűnt a török háborúban Sabác és Belgrád bevételénél. — Axentie utóbb mint vezérőrnagy ment nyugdíjba.

Legidősebbik fia: *Tivadar* (szül. 1766. május hó 23-án Szurdukon, meghalt 1836. nov. 7-én Temesvárott) I. Ferencz király által (Bécs, 1815. deczember hó 12.) osztrák bárói rangra emeltetett, a »weichselburgi« előnév adományozása mellett.³ A bárói diploma szerint Tivadar 1786-ban mint hadapród lépett a katonai szolgálatba. Nemsokára alhadnagy lett a hidász-csapatnál és több ízben kitüntette magát a hadi eszközöknek a Rajnán való átszállításánál és egyes mellékfolyók áthidalásánál. Mint százados részt vett valamennyi francia hadjáratban; mint őrnagy a zászlóaljával rohammal bevette a Passau melletti Oberhaus nevű erődöt. 1813-ban mint ezredes vitézül harczolt Szt.-Marein, Weichselburg, Laschitz és Cirknitz mellett, a mennyiben az olasz alkirály vezérlete alatt támadó ellenséget, mely be akarta keríteni a jobb szárnyat, két századdal megrohanta, teljesen szétkergette és hetven katonát — köztük több tisztet is — foglyul ejtett; egyszersmind megtámadtatta az ellenség bal szárnyát és az ellenség két tisztet, 95 foglyot, közel 500 halottat és sebesültet vesztett. Másnap parancsot kapott, hogy a gradiskai zászlóaljjal kerítse be az ellenséget, mely időközben segély-csapatokat

¹ Jkv. 1830. évi 128.

² Jkv. 1820. évi 2850. — ³ Az eredeti diploma a család utolsó ivadéka, laczunási Sztójánovics Mladen báróné szül. weichselburgi Milutinovits Constance bárónő birtokában. E diplomában a család neve tévesen így van írva: Milutinovich.

kapott és Weichselburg mellett foglalt hadi állást. Tíz órai szakadatlan menetelés után kora reggel az ellenség oldalán és háta mögött volt és négy órai heves küzdelem után sikerült neki egészen szétosztani az ellenséges csapatokat. Ekkor Milutinovits ezredes a jobb szárny csapatával együttesen bevette Szt.-Mareint és elfogott egy ezredest, kilencz tisztet és 900 katonát, ezenfelül hadizsákmányul ejtett egy mozsarat, egy ágyut és egy zászlót. Kitüntette magát továbbá a Caschitz és Cirknitz melletti harcokban, melyekben az ellenség 500 halottat és sebesültet vesztett, továbbá elfogatott egy ezredes, 3 törzs- és 18 főtiszt, 700 legénnyel. Mint vezérőrnagy Ragusa és Cattaro bevételénél tünt ki. E vitézi tetteiért 1813-ben a Mária Terézia-rend lovag-keresztjét és 1814-ben a Lipót-rend közép-keresztjét kapta. 1831-ben 2-ik tulajdonosa lett az 54. gyalogezrednek. 1832-ben áthelyezték Temesvárra, hol mint altábornagy és hadosztály-parancsnok szolgált 1836. február 29-ig, a midőn nyugdíjba ment. Neje: petrovoszeloi Andreovich Mária petrovoszeloi Andreovich Mihály leánya. Gyermekai: 1. *Mihály*, 2. *Mária-Anna*, 3. *József*, 4. *Sándor*.

Leszármazója egyedül *Mihálynak* volt. *Mihály* (szül. 1803. nov. 18.) elesett 1848. december 5-én Tomasevácznál. Mint a család többi férfi-tagja, ő is katonai pályára lépett és mikor a szabadságharc kiütött, cs. kir. huszár-őrnagy volt. Az elsők közé tartozott, akik átléptek a honvédséghez, hol alezredessé lépett elő. Épp oly vitéz, mint lelkes hazafi volt. 1848. december 5-én Tomasevácznál kémszemlére kellett kimenni az ellenség hadállása felé. Holdvilágos, tiszta, hideg éj volt és senki sem akart vállalkozni e merész küldetésre. »Hát ha nem teszi meg a magyar, megteszi a rác«, kiállt fel Milutinovits Mihály báró és egyedül kilovagolt az ellenség hadállása felé. Az ellenséges szervian őrszemek észre vették, rálőttek és egy golyó megsebesítette. Még volt annyi ereje, hogy visszalovagoljon a táborba, hol összeesett és hatodnapra meghalt. Elhunytát mélyen fájlalták bajtársai, kik nagy katonai gyászünnepelelyel temették el Tomaseváczon.

Egyetlen gyermeke, ki a család utolsó élő ivadéka: *Constance*, özv. br. Sztojánovics Mladenné, most is nagy kegyelettel őrzi azt a könyvet, mely azon a végzetes éjszakán édes atyja dolmányában volt és egyes lapjai át vannak itatva a szabadsághős kiomlott vérével. A könyv egy francia regény; Dumas Sándor »Le vicomte de Bragelonne« című regénye.

A család gör. kel. vallásu. Nemzedékrendje ez:¹

¹ Özv. br. Milutinovitsné szül. Andreovich Mária végrendelete Temes vármegye levéltárában. Jkv. 1836. évi 3046. és 3335. 1839. évi 180., 1840. évi 75.

AXENTIE
vezérőrnagy
Stanisavljevich Anna

TIVADAR altábornagy, 1815. báró sz. 1766. máj. 23. † 1836. nov. 7. petrovoszelloi Andreovich Mária	PÁL	KATALIN Kobasitzné	ZSÓFIA Demelichné	JULIA Maximovichné	MÁRIA
MIHÁLY honvéd-alezredes sz. 1803. nov. 18. elesett 1848. decz. 5. Tomasevácnál hodonyi Manasz Klára esk. 1836. szept. 8.	MÁRIA-ANNA sz. 1806. máj. 6. † 1881. Páris Jovits Sándor br. vezérőrnagy esk. 1825. jun. 19.	JÓZSEF cs. kir. alezredes sz. 1813. ápr. 14. † 1881. jul. 23. Temesvár Palik-Ucsevny Erzsébet esk. 1836. ápr. 28.	SÁNDOR cs. kir. őrnagy szül. 1815. máj. 10. elesett a comoi ütkö- zetben 1848. nov. Schevits Julia esk. 1842. július 14.		
CONSTANCE Iaczunási Sztójánovics Mladen báró					

Nemesi címér a diploma szerint: Vörös pajzsban egy folyó mellett három zöld halom; a középsőn arany korona, mely fölött pánczélos kar könyöklő, markában egy török fön átszurt kard. Sisakdisz: a pajzsbeli kar. Takarók: mindkét oldalon ezüst-vörös.

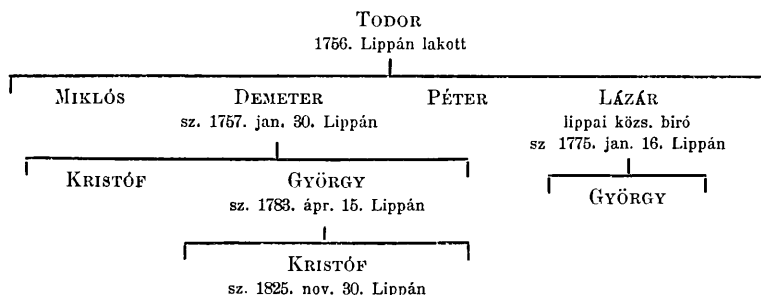
Bárai címér a diploma szerint: Négyelt vörös pajzs, arany szivpajzsos. 1. és 4. vörös mezőben egy folyó mellett három zöld halom; a középsőn arany korona, mely fölött befelé fordult pánczélos kar könyöklő, markában egy török fön átszurt kard. 2. és 3. mezőben befelé fordított meztelen kar, kardot tartva. Szivpajzsban egy vár három toronnyal. Két sisak. A jobbfelől három strucz toll; a két szélső vörös, a középső fehér. A balfelől pánczélos könyöklő kar, kardján török fej. Takarók: mindkét oldalon ezüst-vörös.

Miokovich. I. Ferencz király (Bécs, 1811 márcz. 30.) nemesítette Miokovich Mózes károlyvárosi gör. kel. püspököt, valamint testvéreit: Sabbas jusepovai lakost Áron jusepovai plébánost és György jusepovai plébánost; továbbá Sabasnak nejétől, Kolarszki Máriától született Mózes, Jakab, Márta és Julia nevű gyermekeit; Áronnak nejétől, Babuska Sárától született Miksa, Axentie és Perszida nevű gyermekeit; Györgynek nejétől, Hojtsics Makrénától született Sándor, Natália és Katalin nevű gyermekeit. Miokovich a múlt század elején a bezdini zárda főnöke, utóbb a temesvári gör. kel. egyházmegye püspök-helyettese lévén, címeres nemes levelét Temes vármegyében, az 1812. márcz. 21-én tartott közgyűlésen kihirdettette.¹ Családja nem szerepel t Temesben.

Címere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső mező vágott; felső részben ezüst és vörös kockák felváltva, alsó kék mezőben három ezüst lilium. A 2. és 3-ik arany mezőben márvány oszlop, mellette felkantározott fehér lovon jobbra vágató, pánczélos lovag; jobb kezében vörös érseki (görög) kereszttel díszített hadipajzs. A 4-ik kék mezőben püspöki pásztorbot és zarándokbot keresztbe fektetve oly módon, hogy a pásztorbot a pajzs alsó csucsát érinti; e fölött fölfelé fordított ezüst félhold és egy nyolcsugaru arany csillag. Sisakdisz: két felemelt pánczélos kar között — melyek közül a jobbfelől arany markolatu kardot, a balfelől pedig botra helyezett keresztet tart — egy kereszt. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék.

¹ Jkv. 1812. évi 167.

Miske (magyar-csesztvei). Magyar csesztvei Miske másképp Rosa Krristóf lippai lakos az 1833. évi január hó 14-én tartott közgyűlésen; Miske Lázár lippai községi bíró és fia: György, valamint unokaöccse Kristóf pedig az 1834. évi ápril 22-én tartott közgyűlésen hirdették ki nemességüket, az Alsó-Fehér vármegye által 1832. évi 161. sz. a. kiállított bizonyáglevéllel.¹ A nemességkutatás során kitűnt, hogy e család már a 18-ik század közepe óta lakott Lippán, hol nemesi jogainak teljes élvezetében volt. Leszármazása ez:

Miske Kristóf a Temes vármegyétől 1833. január 14-én kapott nemesi bizonyáglevelet 1833-ban kihidettette Krassó vármegyében; ez utóbbi vármegye azonban 1835. augusztus 19-én 2377. sz. a. hozott határozatával törölte őt a nemesek sorából és átírt Temes vármegyéhez, hogy vétesse el Miske Kristóftól a hibásan kiadott nemesi bizonyáglevelet. Temes vármegye erre azt felelte, hogy nem talál okot arra, hogy Miske Kristóft a megyebeli nemesek névsorából törölje és a nemesi bizonyáglevelétől megfoszsza.² Miske Kristóf, Miske György és Lázár fel vannak véve a voksoló nemesek 1838. és 1841. évi lajstomába is.

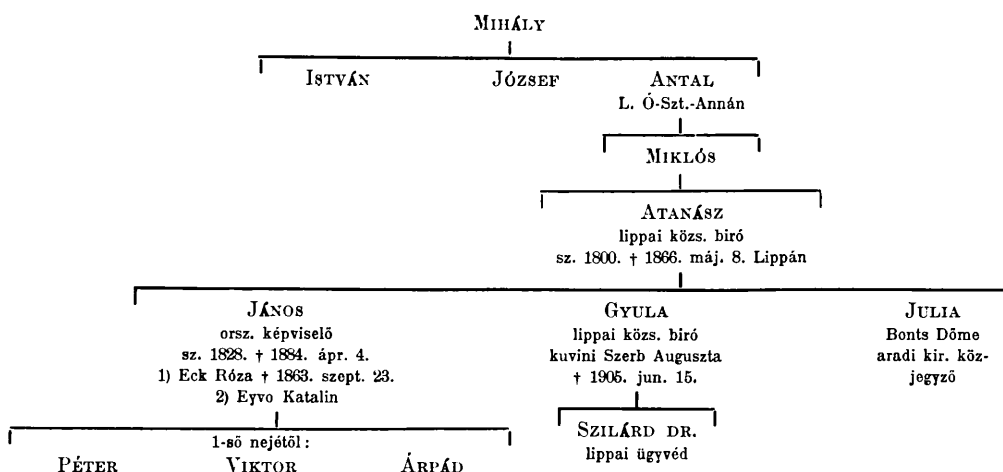
Missics. (zamobori). Zamobori Missics Atanász lippai lakos, hontmegyei tábla-bíró, az 1848. február 11-én tartott közgyűlésen kihirdette nemességét Hont vármegyének 1847. nov. 29-én kelt bizonyáglevelével.¹ Ebből kitűnik, hogy Missics Mihály, valamint István és József nevű fiai 1764-ben nemesi bizonyáglevelet kaptak Esztergom vármegyétől. Mihály harmadik fia: Antal az aradmegyei Ó-Szent-Annára költözött. Ennek fia volt Miklós, ezé Atanász.

A család legkiválóbb tagja: Atanász fia: János, aki 1848-ban mint vármegyei tb. aljegyző lépett a közpályára 1861-ben Temes vármegye másod-alispánjává választották, de állásáról pár nap múlva lemondott, mert a lippai választó-kerület országgyűlési képviselővé választotta. Mikor azután nemsokára feloszlott az országgyűlés, Missics megyei törvényszéki bírónak választották, de csakhamar erről az állásáról is lemondott, az egész tisztikarral együtt.² A provizorium alatt nem szolgált. 1868—69-ben Temesvár szab. kir. város országgyűlési képviselője volt, azután 1870-től 75-ig ügyvédkedett és 1875-től 1884-ig újra Temesvár város országgyűl. képviselője volt. A fuzió előtt az akkori balközéphez tartozott, fuzió után a szabadelvűpárthoz csatlakozott. Meghalt 1884. ápril 4-én Budapesten. Missics hervadhatatlan érdemeket szerzett Temesvár város felvirágoztatása körül.

A család nemzedékrendje ez:

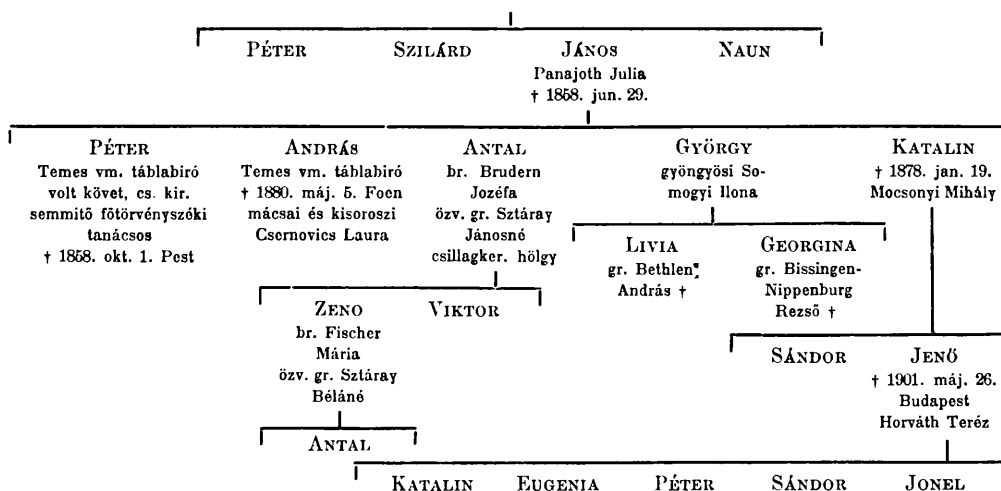
¹ Jkv. 1833. évi 21. és 1834. évi 1026. — ² Jkv. 1835. évi 3358.

¹ Jkv. 1848. évi 733. — ² Jkv. 1848. évi 806., 1848. évi 1213., 1851. évi 4., 152. és 1311.

Mocsonyi (foeni). II. József császár (Bécs, 1783. febr. 28.) nemesítette Mocsonyi aliter Popovics Péter, Szilárd, János és Naun testvéreket. I. Ferencz király (Bécs, 1805. május 10.) megújította ezt az adománylevelet.¹ Előzőleg a Mocsonyi-család 1781-ben megvette a kincstártól 70.100 frton a torontálmegyei Foent.² A XIX. század derekán, a negyvenes években a család részbirtokos lett a temesmegyei Paulis, Podporány, Kustély és Vljakovecz községekben, az ötvenes és hatvanas években pedig a krassó-megyei Bulcs, Bata, Birkis és Ohaba-Szerbászka községekben szerezték meg a nemesi birtokot. Temes vármegye közéletében Mocsonyi Péter és András (Csernovics Péter temesi gróf veje) szerepeltek; 1839-ben mindkettő táblabírónak neveztetett ki.³ Péter egyébként 1843-ban Torontál vármegye országgyűlési követe, utóbb a cs. kir. semmisítő főtörvényszék tanácsosa volt; András 1845-ben torontálmegyei főszolgabíró, 1860-ban az ideigl. birodalmi tanácsban ülnök volt.

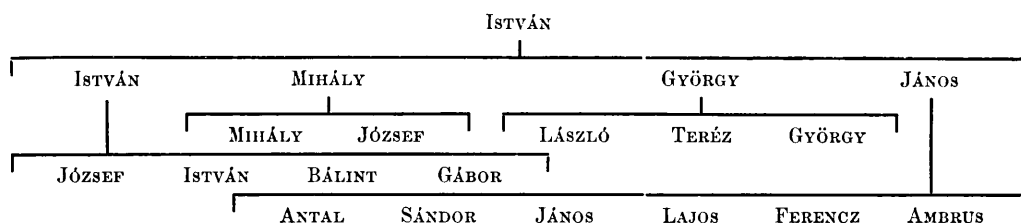
A család gör. kel. vallásu. Nemzedékrendje ez:⁴

¹ Liber Regius LII. 377. és LXI., 598. — ² Szentkláray: Száz év I., 411. — ³ Jkv. 1839. évi 1458. — ⁴ Nagy Iván, VII. 527.

Czímere: Alulról jövő, befelé hajlott ék által három részre osztott pajzs. A kék színű ékben szárnyas golyón egy Merkurbot. A jobb oldali arany mezőben a hasadékon kibuvó vörös nyelvű, csőrű és karmu fekete sas. A jobboldali mező vágott; felül a vörös pólyával vágott kék mezőben egy balra fordított ezüst holdsarló és egy hatsugaru arany csillag; alatta ezüst mezőben fekete betűkkel: Foen; a pajzs alján az arany mezőt áthasító két vörös ferde pólya, fölötte három kiemelkedő zöld száru és zöld levelű vörös rózsza, arany maggal. Sisakdisz: arany oroszlán növekvően, jobb előlábában görbe kard. Takarók: arany-fekete és ezüst-kék.

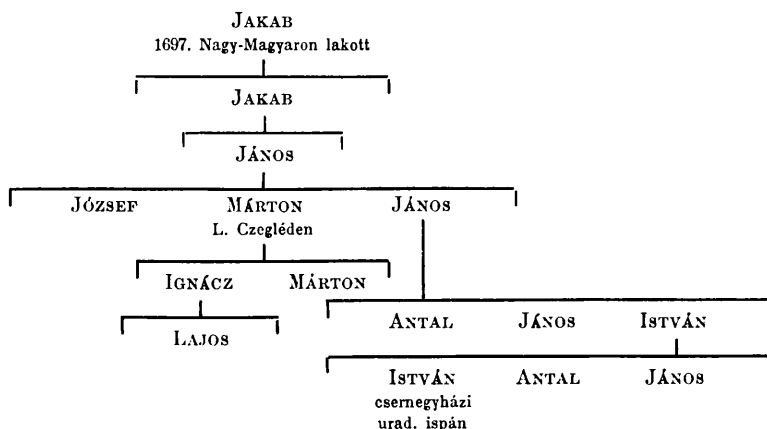
Mócsy. Mócsy Ambrus szinerszegi urad, kasznár az 1844. évi június hó 4-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Pest-Pilis-Solt vármegyének 1815. nov. 14. kelt bizonyáglevelével.¹ Ebből kitűnik, hogy e család Bars vármegyei eredetű; nemességét I. Ferencz király (Bécs, 1815. május 5.) megerősítette. Mócsy Ambrus atyja János, nagyatyja István volt. A család így származott le:

A bizonyáglevelél említ még egy másik Bálintot, továbbá egy másik Jánost és Andrást. — Mócsy Ambrus egyébként csak rövid ideig lakott Temesben.

Módos. L. módosi Gyuritsko alatt.

Molnár. Molnár István csernegyházi kamarai ispán az 1826. decz. 11-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Pozsony vármegyének 1826. január 16-án kelt bizonyáglevelével.² Ebből kitűnik, hogy a család leszármazása ez:

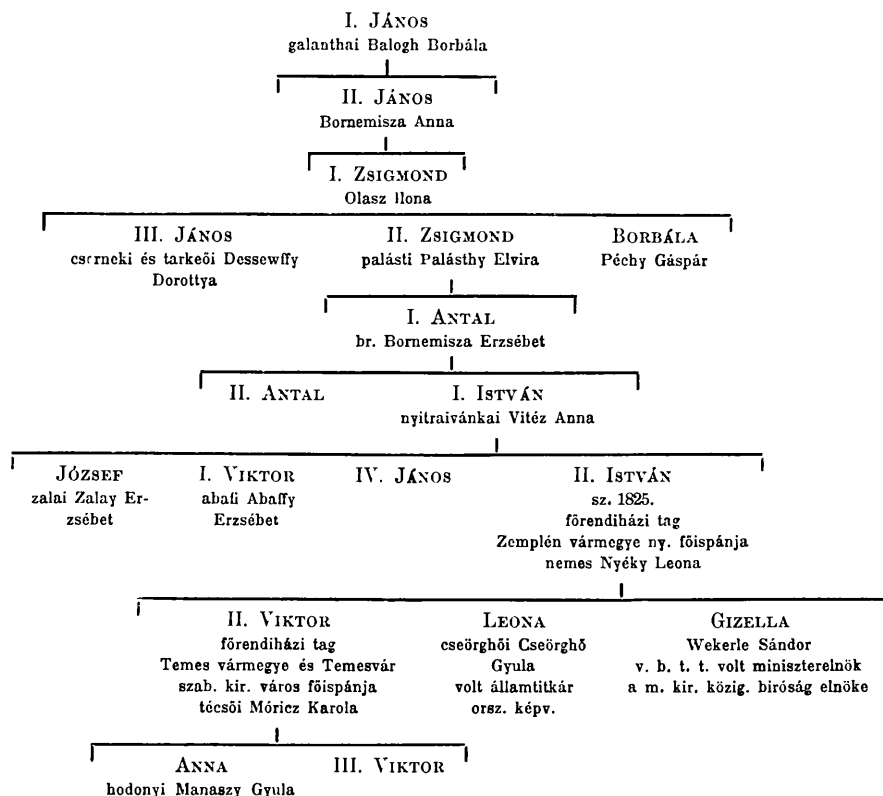
Molnár István utóbb medvesi urad, ispán volt és 1836-ban meghalt.³ Neje: Grad Julia; fia, Ferencz 1844-ben a katonai pályára lépett.⁴

¹ Jkv. 1844. évi 2041.

² Jkv. 1826. évi 2770. — ³ Jkv. 1836. évi 2625., 2696., 2569. Végrendelete Temes vármegye levéltárában. — ⁴ Jkv. 1844. évi 3468.

Molnár (parnói.) Ősrégi, előkelő magyar nemes család. III. Ferdinánd király (Bécs, 1637. május 3.) megújította Molnár Jánosnak a harczmezőn, különösen pedig a svédek elleni védelemben a haza és a trón körül szerzett nagy érdemeit.¹ Utóbb I. Lipót király Molnár János hasonló nevű fiának 1672-ben donációt adott a zemplénmegyei *Parnó*-ra, III. Károly király pedig (Bécs, 1721. aug. 10.) a zemplénmegyei *Gálszécs*-et adományozta parnói Molnár Zsigmondnak.

A család temesmegyei ágának leszármazási rendje ez:

II. *István* 1825-ben született a zemplénmegyei Parnón. Neje Nyéky Albert klopódiai (Temes vm.) földbirtokos, 1848—49-iki ország. képviselő leánya, Nyéky Leona volt, aki után a klopódiai nemesi birtok a Molnár-családra és ennek révén a Wekerle-családra szállott. Parnói Molnár István 1847-ben mint Zemplén vármegye tb. aljegyzője lépett a közpályára. A szabadságharcz kitörésekor az első között állott be a honvédek közé s századosi rangra emelkedett. Az abszolút korszak alatt keletcsényi birtokára vonult vissza. Az 1860. évi októberi diploma következtében beállott viszonyok között, az 1860. decz. 19-én választott zemplénmegyei tisztikarnak, mint terebesi főszolgabíró tagja lett és szolgált a provisoriumig, az 1861. év végéig, midőn a tisztikar és vele együtt ő is lemondott. Az alkotmányos korszak bekövetkezése után 1869-től 1875-ig, tehát két cikluson át mint ország. képviselő Zemplén vármegye terebesi választókerületét képviselte. A ministeriumok szervezése alkalmából 1867. évben a vallás- és közok-

¹ Eredeti czímeres nemes-levél parnói Molnár Viktor birtokában.

tatásügyi miniszteriumhoz osztálytanácsossá és a m. kir. honvédséghez szabadságolt állományu őrnagygyá neveztetett ki, 1873-ban pedig a honvédelmi miniszteriumhoz miniszteri tanácsossá léptetett elő s e minőségben a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntetett ki. Mint miniszteri tanácsos 1882. év elejéig szolgált, midőn Zemplén vármegye főispánjává neveztetett ki. Főispáni állásában érte azon újabb kitüntetés, hogy a főrendiház ujjaszervezése alkalmából azon kevesek egyike volt, kik a király által a főispáni karból az első alkalommal nevezettek ki örökös főrendiházi tagokká. 1901-ben saját kérelmére nyugdíjaztatott, mely alkalommal a Szent István-rend középkeresztjével tüntetett ki.

II. István fia, *Viktor* jogtudór, ügyvéd, 1884—1889. a sátorlajaujhelyi kerület országgyűlési képviselője volt. A király 1889. évi május hó 4-én Temes vármegye és Temesvár szab. kir. város főispánjává kinevezte, amely méltóságába 1889. évi május hó 27-én iktatták be.

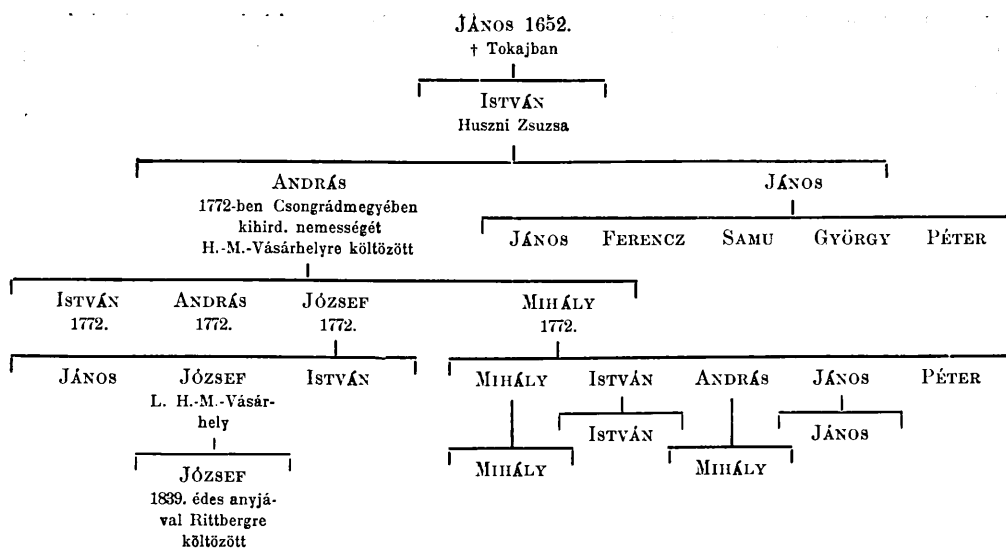
Tíz éves szolgálati jubileumát a vármegye és a város közönsége 1899-ben lelkes ünnepek közt ülte meg; a vármegye közönsége arczképét megfestette és a gyűlési terembe elhelyeztette, s jótékony czélú alapítványt tett a nevére, a lakosság pedig diszkarddal tisztelte meg. A király ez alkalomból a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntette ki, 15 éves szolgálati jubileuma alkalmából pedig a főrendiház örökös tagjának nevezte ki. Molnár főispán egyszersmind miniszteri biztosa a Temes-Begavölgyi vízszabályozási társulatnak. Kulturális téren is hasznos, áldásos működést fejt ki. Elnöke a Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeum-társulatnak, valamint a Délmagyarországi természettudományi társulatnak, tiszteleti tagja a temesvári Arany János irodalmi társaságnak, védnöke a temesvári Szabad Lyczeumnak, a Délvidéki Nemzeti Szövetségnek, stb.

A család címere az 1637-iki megújított nemes-levél szerint: Kék mezőben zöld hármás dombon ágaskodó, jobbra fordult, két farku arany oroszlán, jobb előlábában egyenes kard, bal előlábában három piros rózsa. Sisakdisz: a pajzsbeli oroszlán emelkedőben. Takarók: mindkét oldalon arany-sárga.¹

Mónos. Mónos József rittbergi (végvári) lakos az 1844. okt. 9-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Csongrád vármegyének 1835. márcz. 26-án kelt bizonyáglevelével.² Ebből kitűnik, hogy III. Ferdinánd király (Bécs, 1652.) nemesítette Mónos Jánost. A címeres nemes-levelet Zemplén vármegyében 1654-ben hirdették ki. János leszármazói a következők:

¹ Nagy Iván (VII. 346—347.) és utána Siebmacher (430.) tévesen ismerteti a parnói Molnár család címerét.

² Jkv. 1844. évi 3917.

A család evang. reform. vallásu. Temesben nem szerepelt.

Morvay. II. Lipót király 1791. évi január hó 24-én kelt elhatározásával Morvay Ignác hadibiztost és nejétől, Balogh Judittól született Dániel és Ignác nevű fiait nemesítette. A család utóbb I. Ferencz királytól (Bécs, 1792. július 26.) kapott czimeres nemes-levelet, mely 1792. nov. 22-én Csongrád vármegyében lett kihirdetve. Morvay Dániel utóbb Temes vármegyébe költözött és az 1804. évi október hó 29-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Csongrád vármegyének 1801. július 1. kelt bizonyáglevelével.¹ Dániel mintegy 25 éven át szolgabíró volt Temesben. Özvegye szül. Koosz Anna 1830. márcz. 18-án meghalt. Négy leánya maradt vissza; három hajadon és a negyedik Horváth Ferencz rékasi kamarai ispán neje. A család eredeti armálisát betejesztették Temes vármegye levéltárába, hol most is őrzik.² Dániel testvéröccse: Ignác, cs. kir. nyug. alezredes, 1837. október 12-én Lippán meghalt;³ Temes vármegye levéltárában őrzött végrendelete szerint vagyonát örökbe fogadott rokonaira: Morvay Dániel mérnökre és Morvay Ignácra hagyta.

A család róm. kath. vallásu. *Czímere* a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4-ik kék mezőben zöld alapon három arany kéve; a középső kévéből befelé fordult arany szarvas emelkedik ki. A 2. és 3-ik vörös mezőben zöld alapon ágaskodó ezüst oroszlán, bal előlábát fekete színű fél-kerékre támasztja. Sisakdiszül a pajzsbeli oroszlán, a kerékkel, emelkedik ki. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.

Moser. Moser Sándor nyug. főhadnagy, Nándor nevű fiával együtt, az 1835. aug. 24-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Szatmár vármegyének 1833. márcz. 11-én és Ugocsa vármegyének 1819. márcz. 29-én kelt bizonyáglevelével, melyekből kitűnik, hogy Moser Sándornak Nándoron kívül volt még két gyermeke: Jozéfa és Illés.⁴ Temesben e család nem szerepelt.

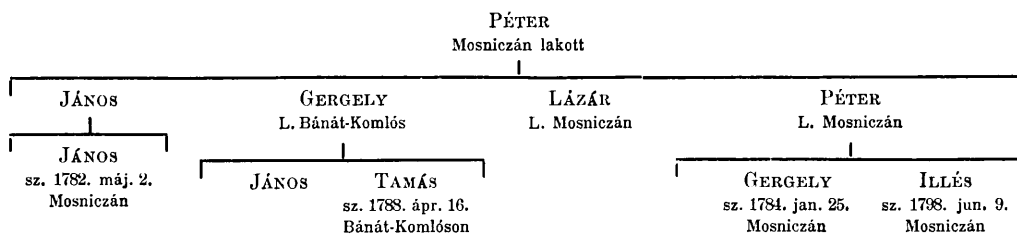
Muntyán (felső-lapugyi). Felső-lapugyi Muntyán másképp Petrovits János és Tamás mosniczai lakosok az 1828. évi január hó 21-én tartott közgyűlésen, felső-lapugyi Muntyán János és Gergely mosniczai lakosok és Muntyán Illés temesvár-gyárvárosi

¹ Jkv. 1804. évi 799. — ² Jkv. 1830. évi 749. — ³ Jkv. 1837. évi 3556.

⁴ Jkv. 1835. évi 2330.

lakos pedig az 1828. évi május hó 19-én tartott közgyűlésen kihirdették nemesiségüket, Torontál vármegyének 1827. aug. 6-án, Arad vármegyének 1827. decz. 4-én és 1827. július 16-án és Hunyad vármegyének 1827. évi június hó 12-én kelt bizony-ságlevelleivel.¹ Ezek szerint a család nemzedékrendje ez:

E családból származik felső-lapugyi Muntyán Gyula, a Ferencz József-rend lovagja, ki a hetvenes és nyolczvanas években a csakovai járás főszolgabírája volt és kiváló érdemeket szerzett különösen a közutak létesítése körül; azok az utak, melyeket ő minden mérnöki segítség nélkül építtetett, még most is a legjobbak a csakovai járásban. Meghalt 1887-ben; gyermekei nem maradtak. Özvegye: nemespani Ferenczy Ida.

A család nagyszámu tagja — mint egyszerű-román földmivelő — most is Mosniczán lakik.

Murányi (murányi). Kulterer József temesvári polgárt II. József császár (Bécs, 1782. szeptember 6.) nemesítette és 61.710 frt fizetése ellenében neki adományozta a temesmegyei Murányt. A nemesi diploma kiemeli, hogy midőn a törökök elfoglalták Belgrádot, Kulterer József atya és nagybátyja, kik Belgrádban laktak, elvesztették terjedelmes birtokukat és két házukat. A hazaszeretet és a királyhűség Magyarhonba vonzotta őket és Kulterer József Temesvárora telepedett meg, hol a közpályán hasznos szolgálatokat tett hazájának. Tíz éven át Temesvár város bírája és több éven át tanácsnoka volt, mely állásaiban kiváló érdemeket szerzett.

I. Ferencz király (Bécs, 1798. július 27.) Kulterer József fiainak: József temesvármegyei főpénztárnok, Ignác és Miksa, vezérkari főhadnagy kérelmére megújította az adománylevelet, mire a csanádi káptalan 1799. évi augusztus hó 9-én beiktatta őket a murányi birtokba. Mindkét adománylevelet Temes vármegyének 1799. szeptember 2-án tartott közgyűlésében hirdették ki.²

Utóbb I. Ferencz király (Bécs, 1806. szept. 6.) a Kulterer-családnak a »murányi« előnevet adományozta.³

Kulterer Ignác, kit 1848. ápril 4-én Temes vármegye másod-alispánjává választottak, még ugyanazon évben vezetéknévét, legfelsőbb engedéllyel, *Murányi*-ra változtatta.⁴ Ettől fogva a család *murányi Murányi* néven szerepelt.

A czímerszerző József fiai közül *József* 1785-ben Temes vármegye aljegyzője, utóbb főpénztárnoka volt; *Ignác*, 1805-ben a vármegye tiszteletbeli esküdtjévé nevezetett ki, de csakhamar kilépett a vármegye szolgálatából és a katonai pályára lépett, hol a századosi rangig vitte; *Miksa* szintén a katonai pályán tűnt ki.

A család legkiválóbb tagja Ignác fia: *Ignác*, ki áldásos működésével megörökitette nevét Temes vármegye történetében. Murányi Ignác a vármegyei élet

¹ Jkv. 1828. évi 250., 1264. és 1265.

² Jkv. 1799. évi 1643. — ³ Lib. Regius LXI. 900. — ⁴ A belügyminiszternek 1848. május 11-én 1210. sz. a. kelt leirata Temes vármegyéhez. (1848. évi 642. bizottm).

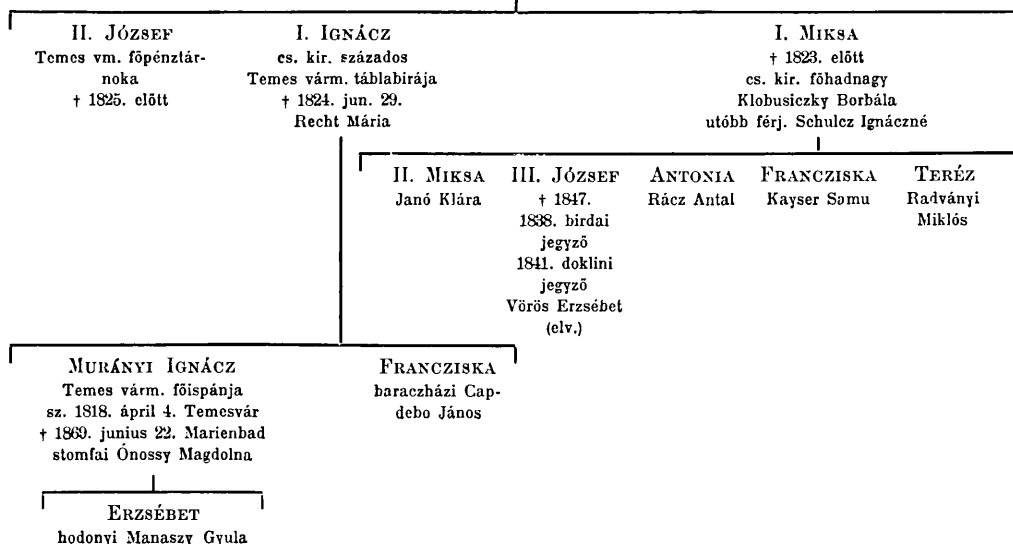
példányképe és a negyvenes években a temesmegyei szabadelvű párt egyik kitűnő szónoki tehetségű vezére volt. Mikor 1869. június 22-én Marienbadban meghalt, Ormós Zsigmond a vármegye közgyűlésén oly remek emlékbeszédet tartott felette, mely igazán túlél időn, enyészeten és Murányit még akkor is teljes nagyságában és élethíven fogja mutatni az utókornak, mikor a vármegye közgyűlési termében függő arcképéről már minden szint és hasonlatosságot leszedett a kérlelhetlen mulandóság. Ebből az emlékbeszédből¹ a száraz életrajzi adatokat az alábbiakban közlöm.

Murányi Ignác 1818. ápril 4-én Temesvárott született. 1838-ban Tihanyi főispáni helytartó Temes vármegyéhez tisztb. aljegyzőnek nevezte ki; 1841-ben szolgabírónak, 1845. évben a temesi járásban főszolgabírónak, 1848. évi ápril hó 4-én másod-alispánnak lépett elő. A szabadságharcz ideje alatt Vukovics Sebő első alispán mint kormánybiztos, utóbb igazságügyminiszter működvén, a vármegye kormányszata egészen Murányi vállaira nehezült. A világosi fegyverletétel után Murányit elfogták és a temesvári vár kazamatáiba csukták. 1850. márczius hó 28-án hirdették ki előtte a temesvári hadi törvényszék ítéletét, mely szerint a Kossuth kormányzóhoz tett öt rendbeli jelentése, a függetlenségi nyilatkozat kihirdetésére összehívott megyegyűlésen való részvétele és a honvédség részére eszközölt ujonczolás miatt halálra és jószágvesztésre ítéltetett. Haynau a jószág-elkobzás fentartása mellett, vasban töltendő tizenhat évi várfogságra kegyelmezett meg neki. Két hónapra rá Murányit az aradi várba szállították át, honnan csaknem 4 és fél évi fogsága után kegyelem folytán kiszabadult és elkobzott birtokait visszanyerte. 1860-ban Murányit újra elfogták és Csehországba vitték. De már 1861-ben szabadon bocsájtották és ekkor Temes vármegye közönsége közakarattal és nagy lelkesedéssel első alispánnak választotta meg.² Még ugyanabban az évben a tiszttal együtt lemondott hivataláról. Az alkotmányos élet pirkadásával 1865. szept. 18-án Temes vármegye főispánjává neveztetett ki, mely állását haláláig betöltötte. Lángoló hazaszeretetét mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy végrendeletében a magyar tudom. akadémiára és a nemzeti muzeumra 500—500 frtot, a nemzeti színházra 1000 frtot és a székelyek hazatelepítésének költségeire 1000 frtot hagyományozott. Meghalt a csehországi Marienbadban 1869. jun. 22-én. Holtteste Temesvárott fejedelmi fényvel beszenteltetvén, június 28-án a murányi családi kápolnában helyeztetett örök nyugalomra. Murányi birtokrészét leánya Erzsébet, férj. hodonyi Manasz Gyuláné örökölte.

A család róm. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:³

¹ Jkv. 1869. évi 285. — ² Jkv. 1861. évi 4. — ³ Jkv. 1823. évi 57., 1824. évi 2242., 1825. évi 572., 454. és 404., 1826. évi 1565., 1827. évi 146., 599., 2772. és 2732., 1828. évi 2107., 1829. évi 5., 1832. évi 2192., 1838. évi 492., 1840. évi 731. és 2585., 1841. évi 1964. és 2280., 1847. évi 2754., 1848. évi 1205, Murány Ignác főispán végrendelete. Urik Jozéfa és Radványi Miklós végrendeletei,

KULTERER I. JÓZSEF
temesvári bíró és tanácsnok
Ziehrer Margit

Címere a diploma szerint: Vágott pajzsban (felső része vörös, alsó része kék) zöld alapon álló meztelen vadember, feje és ágyéka zöld falevelekkel fődve, jobb felemelt kezében fekete nyelvű görbe kertész-kés, balkeze csipőjére támasztva. Sisakdisz: Két kifeszített sas-szárny között — melyek közül a jobb oldali arannyal és vörössel, a baloldali kékkel és ezüsttel vágott — a pajzsbeli vadember emelkedik ki. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Muslay (borosjenői). Ősrégi család, melynek egyik tagja, Muslay másképp Simon Antal, a komáromi naszádosok vajdája, Miksa királytól 1567-ben a pilismegyei Boros-Jenőt kir. adományba kapta. Innen írja a család előnevét.¹ Muslay Antal, Temes vármegye főispáni helytartója, az 1806. szept. 4-én tartott közgyűlésen kihirdettette a maga és László nevű fia nemességét Mária Terézia királyasszonynak 1780. június 23-áról keltezett oklevelével, mely szerint borosjenői Muslay Antal, ősrégi nemességének elismerésével, kir. udvarnoknak neveztetik ki.²

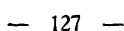
Muslay Antal 1743. nov. 23-án született. 1768. Pest vármegye aljegyzője 1769. Nógrád vármegye főjegyzője, 1772. Nógrád vármegye alispánja, 1780. királyi udvarnok, 1790—2-ig Nógrád vármegye küldöttje az országgyűlésen, 1802. alnádor-ispán, 1804. aug. 3-án Temes vármegye főispáni helytartója, 1808. szeptember 2-án Csanád vármegye főispánja, 1809. hétszemélyes táblai bíró és utóbb udvari tanácsos lett. Meghalt 1826. május hó 20-án; eltemették a családi sírboltba Rádon (Nógrád vm.)³ Nejétől, jeszeniczei Jankovich Máriától származó gyermekei; a) *Antal*, cs. és kir. kamarás, ki 1806-ban Nógrád vármegye főjegyzője volt és kinek fiát: Sándort, Tihanyi főispáni helytartó 1836-ban temesmegyei táblabírónak nevezte ki.⁴ b) *László*, kiról alább bővebben írok; c) *Mária*, d) *Francziska*, férj Mocsáry Dánielné, e) *Imre*, cs. kir. kamarás, őrnagy, f) *Karolina*, férj. Lenhardné.

¹ Nagy Iván, VII. 581. — ² Jkv. 1806. évi 770. — ³ Bogma, III. 1008. és Jkv. 1826. évi 1946. — ⁴ Jkv. 1836. évi 2589.

Muslay *László* 1805-ben letévén az ügyvédi vizsgálatot, a nógrádi fölkelő seregnél kapitány lett. Utóbb atyjához Temesvárra költözött és 1806-ban Temes vmegye első aljegyzőjévé választották meg. 1808. márcz. 8-án Temes vármegye másod-alispánja; 1820 szept. 25-én első alispán lett. 1825-ben és 1830-ban Temes vármegye követe volt az országgyűlésen. 1835. ápril 28-án lemondott alispáni állásáról, melyben kiváló érdemeket szerzett a magyar nyelvnek a megyében hivatalossá tétele körül. Érdemeit a király is méltányolván, 1830-ban királyi tanácsossá és még ugyanazon évben arany-sarkantyus vitézzé nevezte ki. Midőn a megyei rendek az 1831. jun. 16-án tartott közgyűlésén őt, a Temes megyében eltöltött negyedszázados hivataloskodása alkalmából üdvözlötték, érdemei között különösen kiemelik azt, hogy Temes megyében »a nemzetiség és honi nyelv elterjesztésének, valamint a megye disze megvívásának legfőbb eszközlője volt.« Ugyanekkor elhatározták a rendek, hogy érdemei elismerésül arczképe a közgyűlési teremben kifüggesztessék.¹ 1834-ben megvette Hernyakovát (a mai Aranyág község) az ippi Bideskuty családtól. Meghalt 1840-ben. Nejétől, Vigyázó Máriától származó gyermekei: *a) László*, ki 1814-ben született és 1834-ben Temes vármegye tiszteletbeli aljegyzője, 1838. szept. 24-én szolgabíró lett, de már 1841-ben lemondott hivataláról; 1850-ben rövid ideig mint császári kerül. szolgabíró működött, azután visszavonult Vingára, hol 1894. július 26-án meghalt; *b) Etelka*, férj. br. Majthényi Lászlóné; *c) Izabella*, csillagkeresztes hölgy, férj. br. Ambrózy Györgyné.

A család nemzedékrendje ez:²

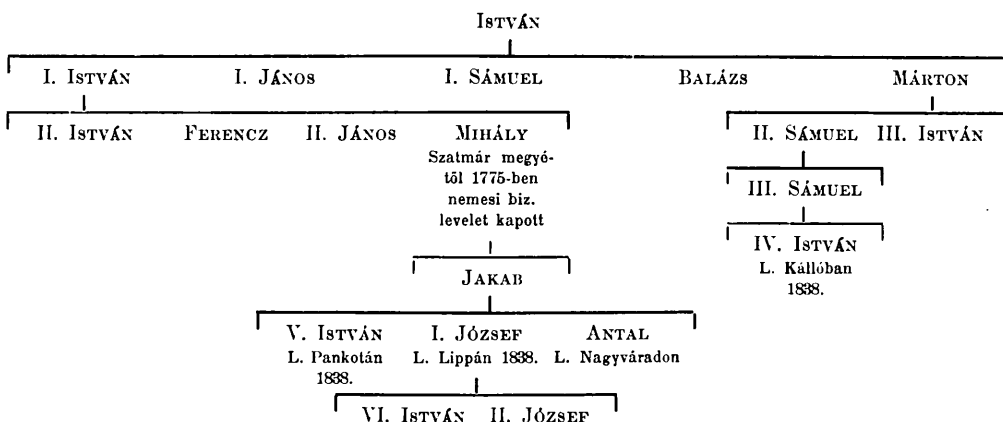
¹ Jkv. 1831. évi 1247. — ² Nagy Iván, VII. 580—82.

nejét, Halászy Katalint, István nevű fiával és Mária nevű leányával együtt, valamint István feleségét, Nagy Annát, György és János nevű fiaival együtt. Utóbb I. Ferencz király (Bécs, 1829. júl. 24.) megerősítette a család nemességét.¹

Czímer: Kék mezőben három zöld halom; a középsőnek csucsán arany korona, ezen könyöklő jobbra fordított pánczélos kar, markában török fön átszurt kard. Sisakdisz: a pajzsbeli kar. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Nagy (balmaz-ujvárosi). Balmaz-ujvárosi Nagy József lippai postamester és fiai: István és József kihirdették nemességüket Temes vármegyének 1838. máj. 18-án tartott közgyűlésén, Szabolcs vármegyének 1838. márcz. 5. kelt bizonyosságlevelével.² Ebből kitűnik, hogy I. Lipót király (Bécs, 1829. júl. 18.) nemesítette Nagy Istvánt, kitől a család így származott le:

Temes vármegye utóbb 1844. jun. 4. nemesi bizonyosságlevelet adott ki Nagy József fia: József, facseti gyógyszer-tár-bérlő részére.³

Nagy (eöttevényi). Eöttevényi Nagy Ferencz buziási lakos, ügyvéd, Temes vármegye törvényhatósági bizottságának 1896. évi május hó 15-én tartott közgyűlésén kihirdette a maga, valamint István és Ákos nevű fiainak nemességét.⁴ A bemutatott okiratokból kitűnik, hogy II. Ferdinánd király (Sopron, 1625. okt. 30.) címeres nemeslevelet adott, az »eöttevényi« előnév adományozása mellett, Nagy Jánosnak, ki a török háboruban kitüntette magát. A család részére Komárom vármegye 1722. október 3-án és 1761. február 6-án, Győr vármegye pedig 1764. december 19., 1765. április 29., 1803. május 12. és 1846. november 20-án állított ki nemesi bizonyosságlevelet, — a legutóbbit abból az alkalomból, hogy Nagy András győrujvárosi lakos fia, Mihály 1846-ban Temesvárra költözött.

Nagy *Mihály* (sz. 1821. ápr. 29. Győr) Temesvárott 1846—1856. kereskedő és gyáros volt. Innen 1857-ben Győrrre költözött, hol 1891. május 2-án elhunyt. A hazai kereskedelem terén szerzett érdemeiért előbb az ezüst-, aztán az arany-érdemkereszttel lett kitüntetve. Öt leánya volt, kik hajadon korukban elhaltak.

Testvéröccse, *Endre* (született 1823. november 10. Győr) Győrött maradt, hol 1861—1865. szerkesztette a Győri Közlöny-t, 1865—1871 városi tanácsnok, 1875—1881. a győri ügyvédi kamara elnöke volt. Meghalt 1902-ben Pozsonyban. Gyermekei:

¹ Helytartótanács 1829. évi 21286. és 32419.

² Jkv. 1838. 1845. — ³ Jkv. 1844. évi 2044.

⁴ Jkv. 1896. évi 847. kgy.

- a) Izabella, szül. 1864. szept. 26. Győr.
- b) Elemér, szül. 1866. márcz. 9. »
- c) Etelka, szül. 1868. nov. 8. »
- d) Olivér, szül. 1871. márcz. 20. »

Elemér a cs. és kir. 13. sz. huszárezredben mint százados szolgál. Olivér jogtudór, ügyvéd, egyetemi magántanár, az eperjesi jogakadémia tanára, ismert nevű író.

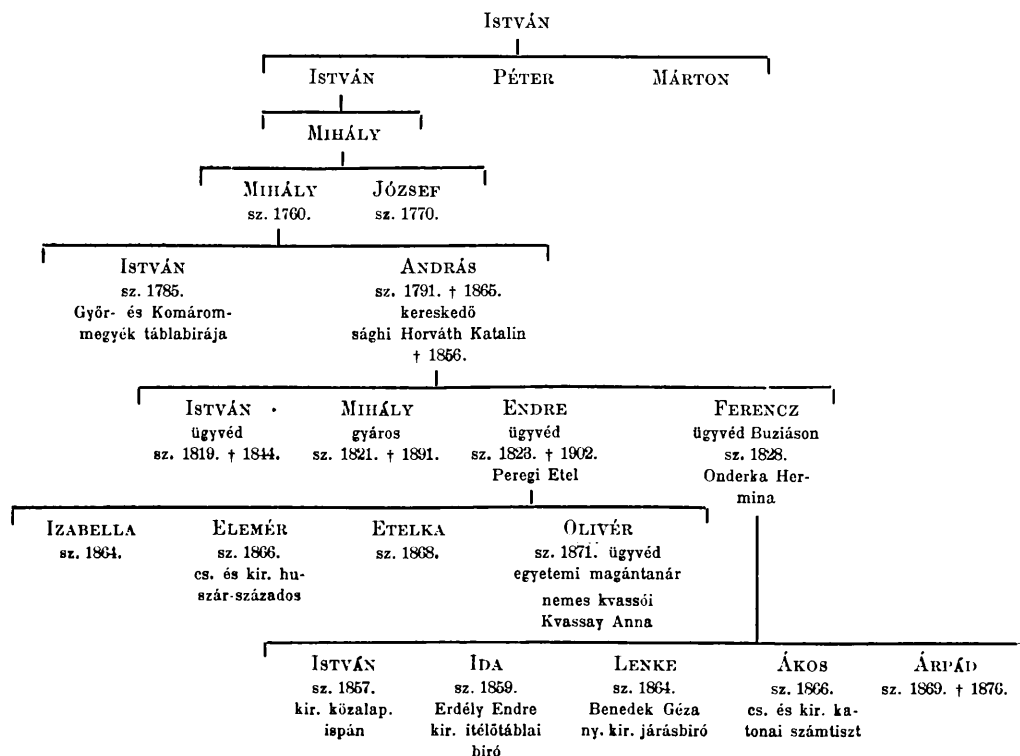
Mihály legifjabb testvéröccse, *Ferencz* a múlt század negyvenes éveiben került Temesvárra. *Ötevényi* név alatt már akkor szépirodalmi dolgozatokat írt a hazai előkelőbb lapokba. A szabadságharcot mint tüzér-hadnagy küzdötte végig. 1861-ben rövid ideig szerkesztette Délmagyarország első magyar hirlapját, a »Delejtű«-t. A hatvanas években több röpiratot írt nemesi előneve (Ötevényi) név alatt aktuális politikai kérdésekről és tevékenyen vett részt Temesvár politikai és társadalmi életében. 1870—73. Temesvár szab. kir. városi belső főügyésze volt. A nyolczvanas évek óta Buziáson folytat ügyvédi gyakorlatot.

Ötevényi Nagy Ferencz 1828. okt. 4-én született Győrött. 1855. november 21-én Bécsben házasságra lépett Onderka Herminával. Gyermekei:

- a) István, szül. 1857. okt. 6. Temesvár.
- b) Ida, szül. 1859. febr. 11. Temesvár.
- c) Lenke, szül. 1864. aug. 18. Temesvár.
- d) Ákos, szül. 1866. jan. 16. Temesvár.
- e) Árpád, szül. 1869. május 12-én meghalt 1876. szeptember 15.

A Nagy-család Dunántul nagyon szét van ágazva. 1710. körül két ágra szakadt. Az egyik, István ősapával, Győr vármegyében maradt; a másik, János ősapával, átköltözött Eköl komárommegyei községbe és ott felvette az »eköli« előnevet.

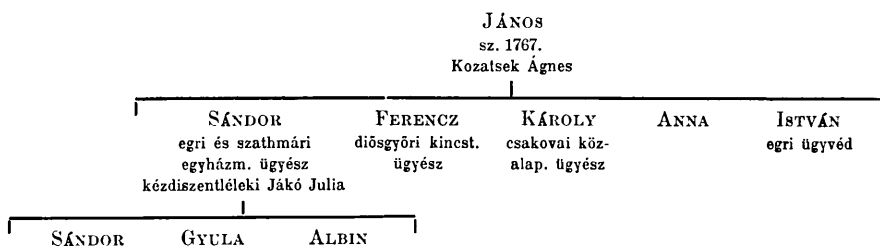
A Temes vármegyébe származott ág leszármazási rendje ez:

A család ágost. evang. vallásu.

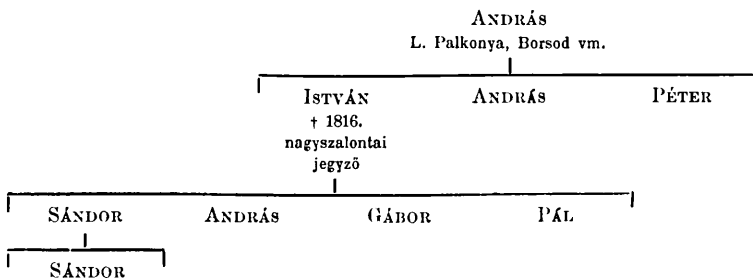
Címere: Kék mezőben zöld dombon álló, természetes színű oroszlán, kivont kardot tartva. A felső sarkokban egy-egy ezüst csillag. Sisakdisz: arany griff, nyilat tartva. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Nagy alias Sasváry. Nagy Károly, csakovai közalapítv. uradalmi ügyész, Temes vármegyének 1844. évi december hó 17-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Heves és Külső-Szolnok vármegyék 1844. jun. 8-án kelt bizonyáglevelével.¹ Ebből kitűnik, hogy Nagy Károly törvényes leszármazottja Nagy alias Sasváry Istvánnak, aki 1714. nov. 14-én czimeres nemeslevelet kapott, mely Heves- és Külső-Szolnok vármegyének 1715. apr. 30-án tartott közgyűlésén kihirdettetett. István fia volt: János, nagyváradai gör. kath. püspöki titkár; ezé ismét János, az egri érseki lyceum igazgatója, aki 1767-ben született. Ez utóbbi Jánosnak leszármazói:

V. Ferdinánd király (Bécs, 1840. jul. 2.) János fiainak nemességét megerősítette. A család gör. kath. vallásu.

Nagy alias Szalay. Nagy Sándor, csakovai közalapítv. urad. ügyészségi gya-kornok, Temes vármegyének 1845. aug. 23. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Bihar vármegyének 1838. szept. 24-én kelt bizonyáglevelével.² Ebből kitűnik, hogy I. Lipót király (Bécs, 1668. nov. 9.) nemesítette Szakács Istvánt és Nagy alias Szalay Györgyöt és a vonatkozó czimeres nemeslevél kihirdettetett Zemplén vármegyében 1669. febr. 18. tartott közgyűlésén. Sándor leszármazási rendje ez:

Najmajer. Najmajer Ignác tartományi albiztos az 1823. január 13-án tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét, Heves és Külső-Szolnok vármegyék 1822. évi november 29-én kelt bizonyáglevelével.³ Ebből kitűnik, hogy Mária Terézia királynő (Bécs, 1760. nov. 25.) nemesítette Najmajer Ferencz egri polgárt és Ferencz, Ignác, Lipót nevű fiait; Ignác fiai: Ferencz, a diósgyőri korona-uradalom aktuariusa és Ignác, tartományi albiztos. Ignác 1823-ban temesmegyei táblalabírnok neveztetett ki és 1825-ben mint tartományi albiztos Temesvárról Pozsonyba helyeztetett át.⁴

¹ lkv. 1844. évi 4758.

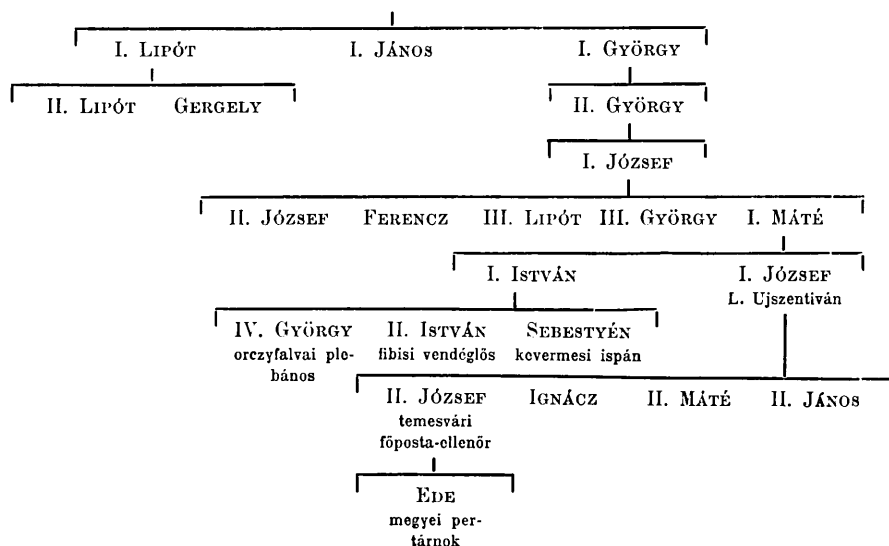
² Jkv. 1845. évi 3958.

³ lkv. 1823. évi 150. — ⁴ Jkv. 1823. évi 2798. és 1825. évi 100.

Naquart. Naquart Károly, temesvári helyőrségi alezredest, valamint nejétől, Rössler Mária-Teréziától született gyermekeit, Károlyt, Johannát és Anasztáziát II. Lipót király (Milano, 1791. jun. 3.) nemesítette. Az erről szóló címeres nemeslevelet Temes vármegye 1791. december 12-én tartott közgyűlésén hirdették ki.¹ Naquart Károly utóbb ezredessé lépett elő és 1806-ban megvette a kincstártól a temesmegyei Kraloveczet, a mai Királyfalvát; ezután másodszor megnősült, nőül véve özv. Sziby Ferenczné szül. rosenrothi Knorr Annát; 1807. évi november hó 1-én birtokba vette Kraloveczet és 1813. ápr. 25-én Temesvárotn meghalt. A vármegye levéltárában őrzött eredeti végrendeletéből kitűnik, hogy második házassága gyermektelen maradt. Első házasságából született fia, Károly főhadnagy s utóbb százados volt a Ligne herczeg nevét viselő gyalogezredben, 1806-ban Lembergben nőül vette özv. Thierryné szül. Gansterer Jozéfat, atyja halála után átvette a kraloveczi birtokot, de már 1813. decemberben meghalt. A birtokra ekkor mostoha anyja és nővérei: Johanna, férj. Komaratz Jánosné és Anasztázia, férj. Mumb Ignácz őrnagyné tartottak igényt. Az eladósodott birtok egy részét sokáig Tormássy Mihály tartotta zálogban, másik részét Komaratz Jánosné veje, Dobrovolny Jakab hadügyi biztos kezelte. Az asszonyokat utóbb elmozdították a részbirtokból, de birói ítélet folytán 1839. okt. 28-án visszahelyezték őket.²

Nátl. Nátl István és fiai: György orczyfalvai r. kath. plébános, István és Sebestyén, továbbá ifj. Nátl József temesvári kir. főposta-ellenőr és ennek fia Ede, valamint id. Nátl József és fiai: Ignác, Máté és János az 1847. szept. 22-én tartott közgyűlésen kihirdették nemességüket, Hont vármegye 1847. máj. 25-én kelt bizonyosságlevelével.³ Ebből kitűnik, hogy II. Ferdinánd király (1636. febr. 12.) nemesítette Nátl Lipótot és fiai: Lipótot és Gergelyt, valamint testvéreit: Jánost és Györgyöt. Ezekről a család így származott le:

Nátl Ede 1848. ápr. 5-én megyei pertárnokká választatott.⁴

¹ Jkv. 1791. évi 196. és 1810. évi 55. — ² Jkv. 1813 évi 370, 1824. évi 1., 107., 2637., 1827. évi 2515 és 1839. évi 3440. Nagy Iván (VIII. 102.) és Siebmacher (III. 46.) tévesen írják a család nevét Naquard-nak; az adományozó király is nem I. hanem II. Lipót volt.

³ Jkv. 1847. évi 3730. és 3733. — ⁴ Jkv. 1848. évi 1213.

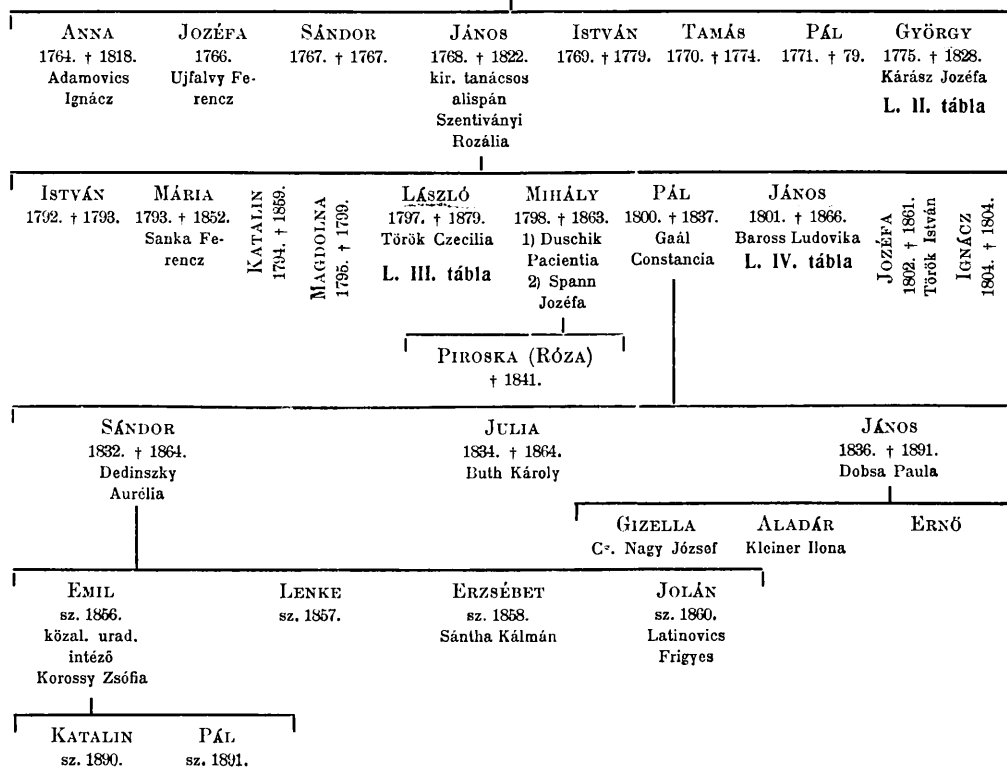
Návay (földeáki). Csanád vármegye ezen előkelő családjának egyik tagja, földeáki Návay Emil, közalapítv. uradalmi intéző a kilenczvenes években Csákován lakott, Temes vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, ligeti és petrományi birtokos volt.

A Návay (Navoy) család ősrégi; régebben Hont vármegyében lakott. I. József király (Bécs, 1711. márcz. 30.) megújította Navoy Pál és gyermekei, László, Magda, Borbála, valamint testvérei, István és György ősi czímerét.¹ Utóbb II. Lipót király (Bécs, 1791. jan. 3.) Návay Mihály kir. tanácsos, alispánnak a »földeáki« előnevet adományozta.²

A család jelenleg életben levő tagjai Páltól (sz. 1731. † 1775.) így származnak le:

I. TÁBLA.

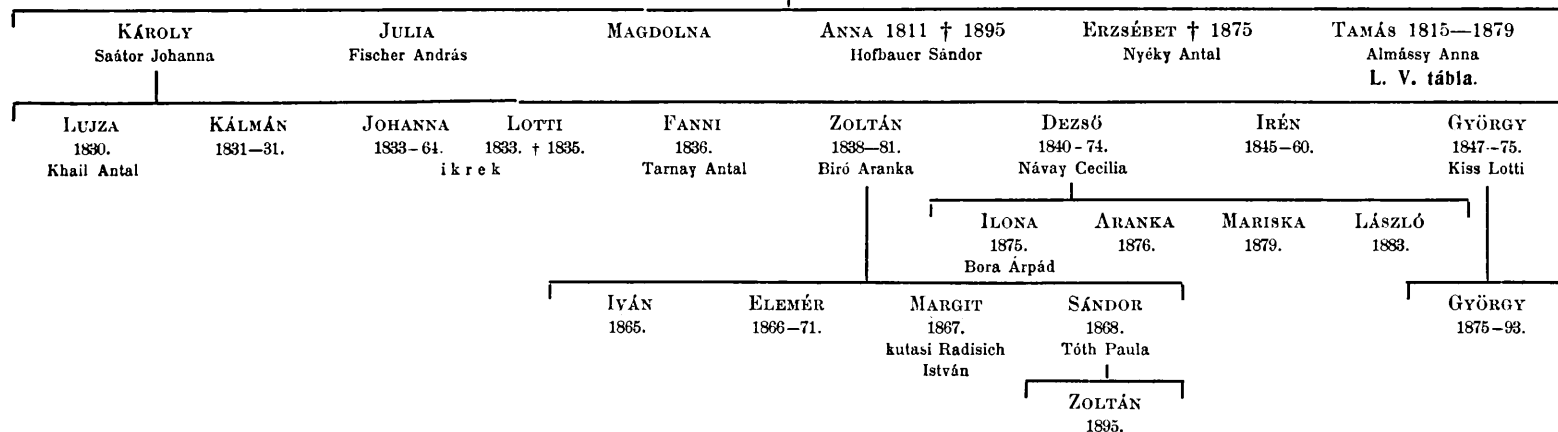
PÁL
sz. 1731. † 1775.
Skvarics Magdolna

¹ Lib. Reg. XXVIII. 537. — ² Lib. Reg. LV. 287.

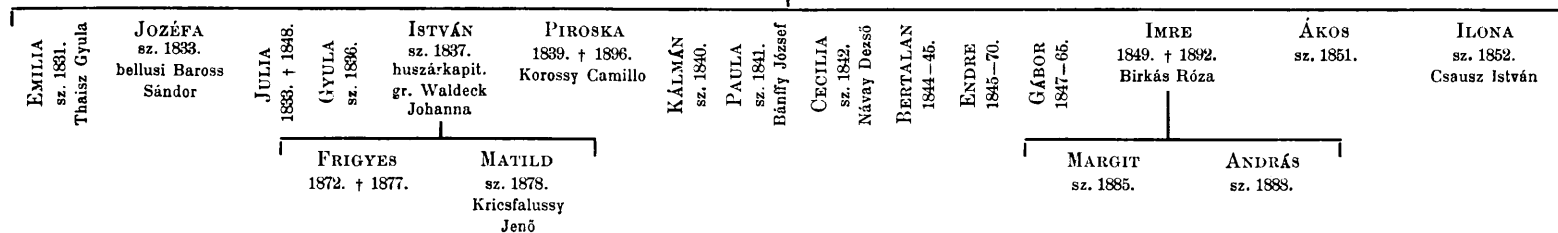
II. TÁBLA.

GYÖRGY 1775 † 1828
Kárász Jozsefa

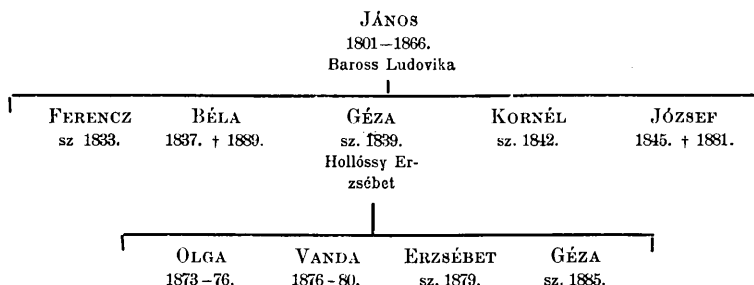

III. TÁBLA.

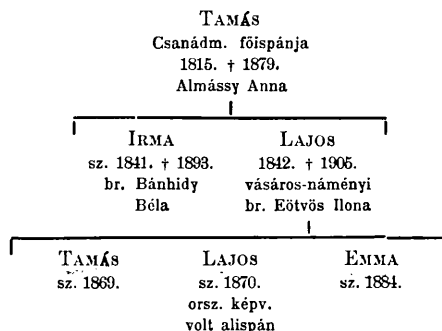
LÁSZLÓ
1797. † 1879.
Csanádmegye követe 1832—6.
kadicfalvi Török Cecilia

IV. TÁBLA.

V. TÁBLA.

Czímere az 1711-iki diploma szerint: Kék pajzsban meztelen ifju-angyal csónakban evez. Nyitott sisak disze: kinövő kétfarku arany oroszlán, babérral diszített kardot tart. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Nemeshegyi (jabukai). V. Ferdinánd király (Bécs, 1837. október 26.) néhai Adelsberg Zsigmond pesti polgár és nagykereskedőnek Drexler Juliannától született József, Ignác és Konstantin nevű fiait, a *jabukai* előnév adományozásával és vezetéknévüknek *Nemeshegyi*-re való változtatásával, nemességre emelte. Az erről szóló adománylevelet Temes vármegyének 1838. nov. 16-án tartott közgyűlésén hirdették ki.¹ A királyi adománylevél kiemeli, hogy Adelsberg Zsigmond az államadósságok törlesztésére 15.460 frt 7 $\frac{1}{2}$ krt kölcsönzött, a pesti vakok intézetének 1000 frtot ajánlkozott, az 1833. évi inség alkalmával több ezer mérő búzát adott mérsékelt áron, palánkai és illoki magtárából, a bácskai és szerémségi szüköldőknek; 1836-ban a temesvármegyei *Jabuka* kincstári birtokot 54.539 frt 52 $\frac{1}{2}$ krért megvásárolta, de rövid idő múlva meghalván, a birtokvételeből kifolyó nemesség és előnév-adományozásban özvegye és fiai részesültek.²

A Nemeshegyi-család 1889-ig birta Jabukát. Tagjai közül József 1846-ban Temes vármegye tb. aljegyzője volt;³ meghalt 1896. aug. 4-én Koros községben, 71 éves korában. Nejétől, Dumtsa Melániától származó gyermekei: *Julia*, gyulai Gaál Gyuláné és *Béla*; ez utóbbinak gyergyószentmiklósi Kövér Emiliától származó fiai: Oszkár és Tibor. A nemességszerző három fitestvérnek volt még egy nőtestvére: Adél, férj. szitányi Szitányi Adolfné.

A család ev. reform. vallású.

Czímere a diploma szerint: Vágott pajzs. Felül ezüst mezőben hegyektől körülvelt völgyben kék zubbonyos, sárga nadrágos és csizmás munkás a pajzs jobb

¹ Jkv. 1838. évi 3850. sz. — ² „Nagy Iván“, folyóirat I. évf. 146. l. — ³ Jkv. 1846. évi 4896. sz.

oldalán álló üveggyár mellett, balra fordulva, vascsővön — melyet mindkét kezével tart — fénylő, tüzes üveggömböt fuj. A pajzs baloldalán egyenlőtlenül négy vörös csillag (egy a családfőt, három a leszármazókat jelenti). Alul kék mezőben, zöld partok között az ezüst Duna folyam, melynek hajzain árbóczos, nemzeti színű lobogós s Magyarország címerével ellátott dagadó vitorlás kereskedelmi hajót hány-vet a vihar, jobbról az arany naptól, balról az ezüst holdtól kisérve. A bal oldalban, a folyó tulsó partján, fehér őrtorony vörös fedéllel s hozzáépített fehér fallal. Sisakdisz: két fekete kiterjesztett sasszárny között arany sujtásos, vörös ruhás magyar ember növekvőn, jobbjában almát, — mely a nyert nemesi birtokot (jabuka = alma) jelképezi — baljában zöld leveles, érett szőlő fürtöt tart. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Neuman (végvári). I. Ferencz József király Budapesten, 1903. évi márczius hó 14-én kelt elhatározásával ifj. Neuman Adolf és Neuman Dániel aradi gyárosoknak és törvényes utódaiknak, a közigazdaság, valamint a közjótékonyág terén szerzett érdemeik elismerésül, a magyar nemességet a »végvári« előnévvel adományozta.¹ A Neuman-család néhány évig végvári (Temes m.) nagybirtokos volt; birtokát azonban 1904-ben eladta.

Neszméry báró. I. Ferencz király (Bécs, 1808. decz. 16.) a magyar bárói méltóságot adományozta Neszméry Ferencz nyug. ezredesnek, a Mária Terézia rend lovagjának. Vele együtt bárói rangra emeltettek nejétől, Scholheim Amáliától született gyermekei: József, Ferencz, János, Klára és Amália. Az erről szóló diploma kihirdetett Temes vármegye 1812. évi decz. 7-én tartott közgyűlésén.² A diplomában felsoroltatnak Neszméry Ferencz hadi érdemei és említetik, hogy 1806-ban osztrák bárói rangra emeltetett. E család kihalt.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4. vörös mezőben balra illetve jobbra fordított páncczelos kar, arany markolatu kardot tartva. A 2. és 3. kék mezőben jobbra illetve balra fordított fehér daru, felemelt jobbjában kavicsot tart. Három sisak. A középső sisakon a pajzsbeli kar, jobbra fordítva; a jobb oldalon a pajzsbeli daru, balra fordítva; a baloldalon mellre hajtott török fej, fekete tollas, fehér-zöld színű turbánnal. Takarók: 1. ezüst-vörös és ezüst-kék; 2. ezüst-vörös; 3. ezüst-kék. Pajzstartók: két török, a kiknek ruházata: vörös nadrág, sárga czipő, sárga kabát szürke szegélylyel és piros bélésű prémgallérral, fehér-zöld turbán fekete forgóval, kék öv késsel és kard. Jelmondat: Fortidunine.

Niamessny (almánfalvi). Rudolf király (Pozsony, 1578. ápr. 13.) nemesítette Niamessny Mártont és testvéreit, Györgyöt és Márthát; egyszersmind az »almánfalvi« előnevet adományozta nekik. Az erről szóló címeres nemes-levelet 1579-ben hirdették ki Liptó vármegyében. A család egyik ága a XVII. század végén elzalogosítva pancsina-lehotai birtokrészét, Bars vármegyében és onnan Bihar vármegyében telepedett le. Ebből az ágból származott a temesvármegyei Niamessny-család megalapítója, Antal.

Almánfalvi Niamessny Antal előbb a gyarmatha-remetei uradalom főtisztje, később Temes vármegye főadószedője, Temes és Krassó vármegyék táblalabirája volt és 1815-ben meghalt. Leszármazói közül többen kiváló szerepet vittek Temes vármegye és Temesvár szab. kir. város közéletében. Így *Ignác* nevű fia Temesvár szab. kir. város tanácsnoka és az 1840–44-iki országgyűlésen követe, s mint ilyen tagja volt a Duna és egyéb folyók szabályozása ügyében kiküldött országos bizottságnak;³ ezenkívül Temes és Csanád vármegyék táblalabirája volt. Ignác fia, *Gyula* ügyvéd, vármegyei

¹ Bud. Közl. 1903. évi május 2.

² Jkv. 1812. évi 1295.

³ 1840. évi IV. t.-cz.

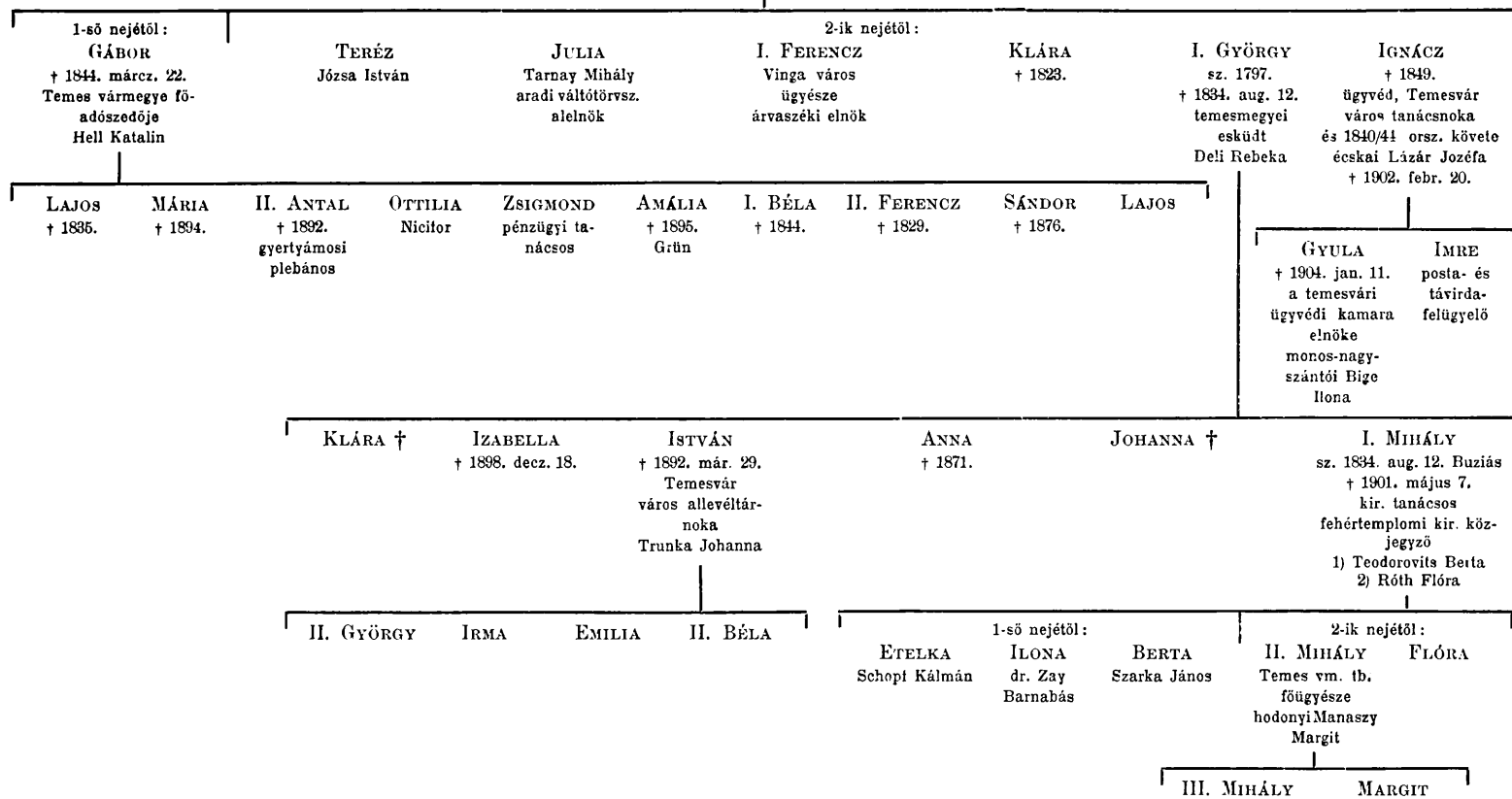
tb. főügyész, 1900—1904. a temesvári ügyvédi kamara elnöke volt. Mint Temesvár szab. kir. város törvényhatósági bizottságának egynegyed századon át és utóbb Temes vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, mint a temesvári jogászegylet, a temesvári Társaskör és a Délvidéki Nemzeti Szövetség alelnöke, a Délmagyarorsz. tört. és régészeti muzeum-társulatnak egynegyed századon át ügyésze, a temesvári magyar nyelvet-terjesztő-egyesület és a magyar színügy-gyámolító-egylet választmányi tagja, a temesvári állami tanítóképezde felügyelő-bizottságának és a temesvári első takarékpénztár igazgatóságának tagja hervadhatatlan érdemeket szerzett szülővárosa nemzeti közművelődési és közgazdasági ügyeinek felvirágoztatása körül.

Antal egy másik unokája, *Mihály*, kir. tanácsos, fehértemplomi kir. közjegyző, kora ifjúságától kezdve lelkes szóvivője volt a magyarság érdekeinek városunkban és megyénkben. Mint temesvári ügyvéd, a Temesvarer Zeitung cz. napilap hazafias tollu szerkesztője, a temesvári kereskedelmi és iparkamara titkára, utóbb mint Temes vármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának tagja, a fehértemplomi választó-kerület szabadelvű pártjának vezére és több ízben választási elnöke, örökbecsű, nagy szolgálatokat tett a magyar nemzeti ügynek.

A temesmegyei ág leszármazási rendje ez :¹

¹ Jkv. 1824. évi 437., 1830. évi 1668., 1832. évi 3470., 1834. évi 1990., 1840. évi 2739. és 1460., 1844. évi 1074., 1845. évi 4324. Voksoló nemesek lajstroma 1832., 1838. és 1841. évről.

I. ANTAL
 † 1815.
 Temes vármegye főadószedője
 1) Ecsedy Mária
 2) Szilvássy Anna

Czímere: A jobbról balra arannyal és vörössel harántosan vágott pajzs jobb oldali mezejében futó, vörös nyelvét kiöltő fehér vadászeb; a bal oldali vörös mezőben könyöklő páncélos kar, markában három arany buzakalász és arany fürtös szőlővessző. Sisakdisz: a három arany buzakalász és az arany fürtös szőlővessző. Takarók: ezüst-vörös és arany-vörös.

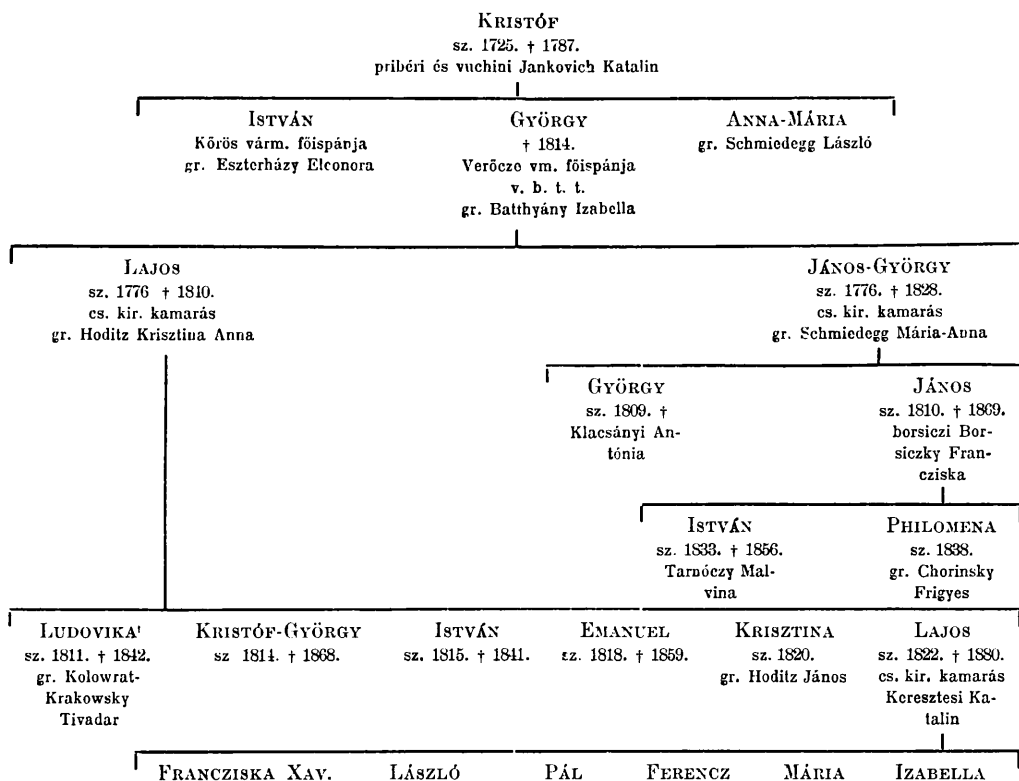
Niczky (niczki) gróf. A Ják nemzetségből eredő ezen ősrégi család egyik tagja, Niczky Kristóf gróf 1779-től 1785-ig temesi gróf és főispán volt. Tevékeny életének legkimagaslóbb mozzanata a 164 éven át a török hódoltságban sinylett, 63 éven át pedig számos politikai és közigazgatási kísérleteknek, nemzetellenes, jog- és alkotmánytipró intézkedéseknek alávetett, délmagyarországi részeknek, az u. n. »Temesi Bánság«-nak általa fogantatosított visszakapcsolása az anyaországhoz. 1779. évi június hó 22-én iktatták be főispáni méltóságába, a mely nap egyszersmind a harmadfélszázados sirjából feltámasztott Temes vármegye ujászületésének ünnepe volt. Niczky ezután 1779. július 12-én Torontál és 1779. aug. 5-én Krassó megyét állította vissza.

Niczky Kristóf 1725-ben született. Atyja, Niczky György, Zala vármegye országgy. követe, anyja Svastics Julia; nővére, Anna, Fekete György országbíró felesége. Kristóf 1745-ben nőül vette pribéri és vuchini Jankovich Katalint. Ezután a magyar udvari kamaránál mint titkár lépett a közszolgálatba, 1751-ben udvari tanácsossá, majd az udvari kancelláriánál referendáriussá lépett elő; ugyanakkor érdemeiért a Szent István-rend kiskeresztjét kapta. Mária Terézia királyné utóbb (Bécs, 1765. nov. 5.) Niczky Kristófit és gyermekeit, Istvánt, Györgyöt és Anna-Máriát grófi rangra emelte. 1767-ben valóságos belső titkos tanácsos és Verőcze vármegye örökös főispánja lett, 1778-ban a Szent István-rend középkeresztjét kapta és a délmagyarországi részek visszakebelezésére alakított udvari bizottság elnökévé neveztetett ki. 1779-ben temesi gróf és főispán, 1782-ben a kir. kamara elnöke és kir. kincstartó, 1783-ban tárnokmester és a kir. helytartótanács elnöke, 1786-ban personális és országbíró lett.

Niczky gróf maradandó, nagy érdemeket szerzett a délmagyarországi vármegyék közigazgatása, közigazdasága, betelepítése és közművelődése körül. Temesvár város építkezését és szepítését hathatósan előmozdította. Ő rendezte a magyar tisztviselők helyzetét az új vármegyékben, ő vezette a délmagyarországi kincstári javak eladatását és a telepítés ügyét, s ő készítette a délmagyarországi urbáriumot. 1785-ben lemondott a temesi grófi és főispáni méltóságról. Meghalt 1787. december 26-án.

Leszármazói ezek:

A grófi címér: Négyelt pajzs, szivpajzsos; ebben az ősi címér: fekete mezőben ágaskodó koronás arany oroszlán, jobb első lábában kivont kard. A nagy pajzs: 1. és 4. vörössel és kékkel vágva; fenn hatágu arany csillag (Verőcze címeréből, melynek Niczky Kristóf főispánja volt); lenn három ezüst hullámos pólya (nejének, ki a pribéri Jankovich családból való volt, címeréből). 2. és 3. aranynyal és ezüsttel vágott; fönn kinövő, koronás fekete sas; lenn zöld alapon ágaskodó koronás vörös griff. Három sisak; sisakdiszek: 1. (középső) koronából kinövő arany oroszlán; takaró: arany-fekete. 2. a pajzsbeli kinövő sas balra fordulva; takaró: arany-vörös; 3. két, vörössel és ezüsttel váltakozva vágott elefánt-agyar közt, melyek öblös végükön, középükön és tövükön egy-egy (az agyar osztályaival ellenkező színű, tehát ezüst-ezüst-vörös, vörös-vörös-ezüst) strucztozzal vannak megrakva, hatágu arany csillag; takaró: ezüst-kék. Pajzstartók: két arany sárkány.

Források: Szentkláray Jenő dr.: Száz év Délmagyarország újabb történetéből. — Szentkláray Jenő dr.: Gróf Niczky Kristóf, Pozsony 1885. Stampfel Károly. — Magyar Nemzetiségi zsebkönyv. I. 170—171.

Nicolics (rudnai) nemes és báró.

I. Lipót király (1694. márczius 26.) nemesítette Nikola másképp Nicolics Miklós fiait: Emanuelt, Pétert és Szlavont. Péter dédunokája, Nicoka másképp Nicolics János eszéki lakos részére Pest vármegye 1778. febr. 4-én nemesi bizonyáglevelet adott ki. Utóbb II. József császár (Bécs, 1783. ápr. 18.) megerősítette Nicola alias Nicolics János régi nemességét.¹ Nicolics Chariton (Haris) és Emanuel csakovai (Temes vármegye) lakosok, igazolva vérségi összeköttetésüket a nemesnek elismert Nicola másképp

¹ Lib. Reg. LII. 404. lap.

Nicolics Jánoshoz, Pest vármegyétől nemességük igazolását kérték. Pest vármegye helyt adott a kérelemnek és 1810. november hó 15-én nemesi bizonyságlevelet állított ki részükre. Ezt a bizonyságlevelet Nicolics Chariton és Emanuel Temes vármegyének 1811. július 18-án tartott közgyűlésén kihirdették.¹ Közben Nicola alias Nicolics János 52.028 frtért megvette Ivankovics Todorral együtt a Torontál vármegyében fekvő rudnai birtokot és vevőtársát kielégítvén, az egész uradalom egyedüli birtokosa lett. Gyermektelen lévén, folyamodott a királyhoz, hogy nevének, nemességének és czimerének átruházása mellett, fiává fogadhassa Belcsics Jánost. I. Ferencz király (Bécs, 1804. augusztus 10.) ezt megengedte és egyszersmind megerősítette őt a rudnai nemesi birtokban is.² A vonatkozó királyi diploma kiemeli, hogy Nicolics János királyi udvarnok, arany sarkantyus vitéz, Torontál, Temes és Szerém vármegyék táblabírája, kiváló érdemeket szerzett, a mennyiben 1787-ben mint az eszéki illir iskola igazgatója működött, később a belföldi gyári cikkeknek piacot teremtett a külföldön, a török és francia háborúk alatt élelmi szereket szállított a hadseregnek, a háborúk költségeire áldozatot hozott és a népfölkelési pénztárnak kamat nélküli kölcsönt adott.

A Nicola másképp Nicolics János által örökbe fogadott Belcsics Jánostól származik le a bárói és nemesi ágban ma is élő rudnai Nicolics-család. Fiai: Nicolics János, Péter és Sándor részére V. Ferdinánd király (Bécs, 1840. máj. 21.) a »rudnai« előnevet adományozta.³ Utóbb I. Ferencz József császár (Bécs, 1854. nov. 18.) Nikolics Jánost és fiait: Milost, Feodort és Mihályt osztrák bárói rangra emelte; majd I. Ferencz József király (Bécs 1886. febr. 10.) rudnai báró Nicolics Feodor, Bosznia és Hercegovina országos kormányzójának polgári adlatusa és utódai részére díjmentesen a magyar bárói méltóságot és úgy neki, mint törvényes fiutódainak egyszersmind az örökös főrendiházi tagság jogát adományozta.

A nemesi ágon kiváló tagja volt a családnak rudnai Nicolics Sándor, volt országgyűlési képviselő, a Temes-Begavölgyi vízszabályozási társ. igazgatója, utóbb Pancsova és Versecz városok főispánja.

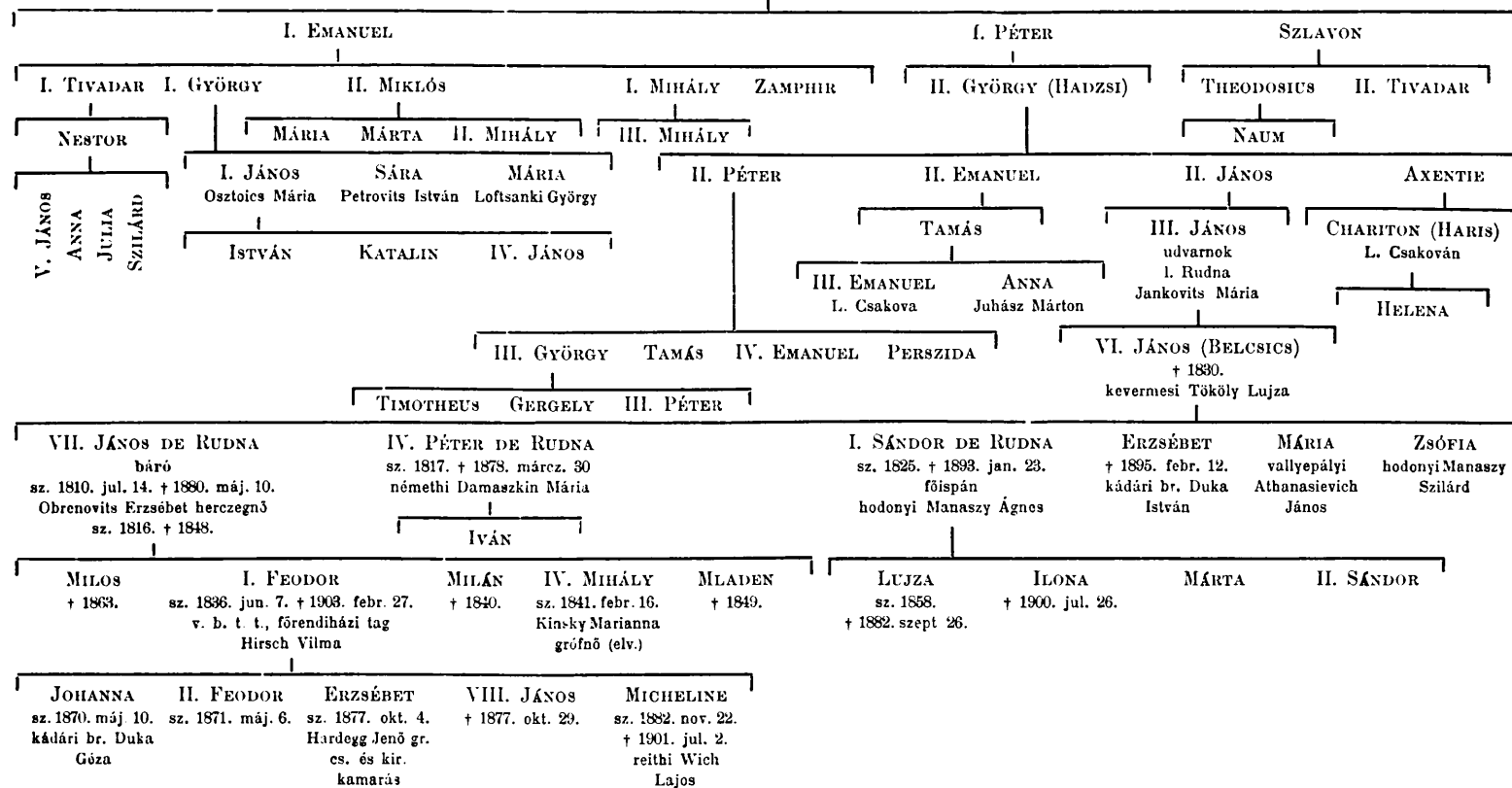
A bárói ágon örökre felejthetlenné tette nevét a délvidéken rudnai Nicolics Feodor báró, aki 1861-ben a párdányi és 1865-ben a zombolyai választó-kerület orsz. képviselője volt, 1882—1886-ban mint Bosznia és Hercegovina országos kormányzójának polgári adlatusa oly értékes szolgálatokat tett, hogy 1882. júl. 15-én valóságos belső titkos tanácsossá neveztetett ki és 1884. május 4-én az I. oszt. vaskorona rendet kapta. 1886—1896. Nagykinda város országgyűl. képviselője volt, 1890—1901. a karlóczy szerb kongresszuson mint királyi biztos vett részt. Közgazdasági téren is széles körű tevékenységet fejtett ki. A többek közt több mint egy negyedszázadon át elnöke volt a temesvári Lloyd-társulatnak, továbbá a Temesi Agrártakarékpénztárnak, a nagyikindai gőzmalom részvénytársaságnak, stb.

A báró Nicolics-család igen közeli rokonságban állott az Obrenovics szerb királyi családdal, a mennyiben báró Nicolics János neje Obrenovics Erzsébet hercegnő (szül. 1816. Belgrádban, meghalt 1848. szept. 23. Bécsben), I. Milos szerb fejedelem leánya volt. — Birtokai: a torontálmegyei Rudna és Maczedonia, továbbá a romániai Mavrodin, Busescu, Vatasani és Bloturi.

Nemzedék-rendje ez:

¹ Jkv. 1811. évi 787. — ² Jkv. 1820. évi 1082. — ³ Lib. Reg. LXVI. 896. lap.

I. MIKLÓS

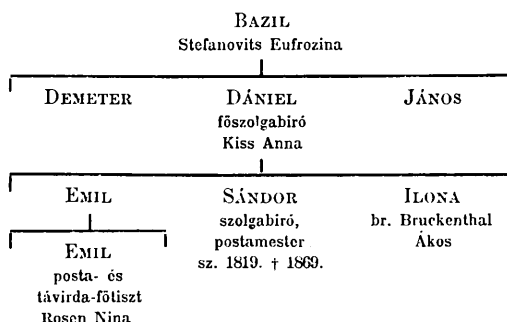

A Nicolics-család gör. kel. szerb vallásu. Nemesi czímere a diploma szerint: Kék mezőben arany koronával díszített, két farku, jobbra fordult, ágaskodó arany oroszlán, jobb előlábában kivont kard, bal előlábát ragadozásra kinyújtja. Sisakdisz: repülésre készülő, jobbra fordult fehér galamb, csőrében olajág. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.

A bárói czímerben az arany oroszlán korona nélküli; az ősi czímer a következő jelmonddal van kiegészítve: »Virtutum Nexu.«

Nikolits (kékesi). I. Ferencz király (Bécs, 1797. máj. 21.) nemesítette Nikolits Bazilt, a temesi kerületi gör. kel. iskolák igazgatóját, továbbá a nejevel, Stefanovits Karacsuni Eufrozinával kötött házasságából származott Demeter, Dániel és János nevű fiait. A nemesi diploma — mely Temes vármegyének 1798. január 3-án tartott közgyűlésén hirdettetett ki,¹ — kiemeli, hogy Nikolits Bazil a »temesi bánságban« 250 és a verseczi egyházmegyében 150 népiskolt részint felállított, részint újjászervezett. A család a temesmegyei Kékes községben birtokos volt és onnan irta előnevét.² Nikolits Bazil elhunyt után özvegye, Stefanovits Eufrozina, utóbb Papházy Áron felesége lett.³ Egyik fia: Dániel, főszolgabíró és vármegyei táblabíró volt a múlt század huszas és harminczas éveiben Temes vármegyében.⁴

A család nemzedékrendje ez :⁵

Nikolits Sándort. Temes vármegye 1835-ben a magyar testőrségbe ajánlotta, de nem vették fel, mert nem ütötte meg az 5 láb 6 hüvelyk mértéket; 1848. ápril 5-én alszolgabírónak választották meg,⁶ 1861-ben pedig szolgabírónak.⁷ A provisorium alatt nem vállalt megyei tisztséget. Utóbb Rékásan m. kir. postamester volt és 1869. decz. 8-án Vecseházán meghalt.⁸ Érdekes, hogy Nikolits Dániel, Sándor és Emil 1848-ban vezetéknevüket kékesi birtokuk után »Kékesy«-re kívánták megmagyarosítani. Temes vármegye 1848. évi 1266. biz. sz. a pártolólag terjesztette fel kérvényüket a belügyminiszterhez, a névváltoztatás engedélyezése azonban az akkori zavaros időkben elmaradt.

A család gör. kel. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső és 4-ik kék mezőben négy ezüst hullámvonalú pólya; az előtérben nyelvét kiöltő arany oroszlán, előlábával arany koronát tart. A 2-ik és 3-ik vörös mezőben hármasszög dombon felrepülni készülő ezüst golyó, csőrében kigyó. Sisakdisz: a pajzsbeli golyó. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.⁹

¹ Jkv. 1798. évi 212. — ² Jkv. 1843. évi 866. — ³ Jkv. 1823. évi 2320. — ⁴ Jkv. 1824. évi 642. és Voksoló nemesek lajstroma 1832. évről. — ⁵ Nikolits Dániel végrendelete Temes vármegye levéltárában. — ⁶ Jkv. 1848. évi 1213., 1835. évi 2322., 1839. évi 271. — ⁷ Jkv. 1861. évi 4. — ⁸ Ormós-féle gyászjelentés-gyűjtemény muzeumunk levéltárában. — ⁹ Siebmacher (454. lap) a címert hiányosan közli.

Nikolich másképp Lazics. Nikolich másképp Lazics Demeter, temesvári üvegesmester, Temes vármegyének 1824. évi december hó 6-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, bemutatva az I. Lipót király által (Bécs, 1688. szeptember 19.) Nikolich Miroszáv, valamint fivérei: Döme, Sebök, Tamás és Péter, továbbá nővérei: Anna és Mária részére kiadott címeres nemes-levelet; egyben igazolta, hogy atyja, Nikolich János ujvidéki polgár; nagyatyja, Nikolich Anasztáz; dédatyja pedig a nemességet nyerő Péter volt.¹ 1839-ben Nikolich Péter és György ujvidéki szerb színészek az 1824-ben nemesnek elismert Nikolich Demeter üvegesmestert rokonuknak állítva, nemességükről bizonyágalevelet kértek Temes vármegyétől. A vármegye azonban elutasította őket, mert a rokonsági viszonyt kimutatni nem tudták.²

A család címere a diploma szerint: Kék mezőben zöld pázsiton kétfejű sas, mellén arany L betű, jobb karmában kivont egyenes kard. Sisakdisz: két sas-szárny közt két kinövő kar, markukban együttesen spanyol keresztet tartva. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Nisnyánszky. Nisnyánszky Lajos lippai ügyvéd és testvére, Ferencz valepáji (Krassó.) jegyző az 1828. máj. 19-iki közgyűlésen kihirdettették nemességüket, Nyitra vármegye 1791-ben és Nógrád vármegye 1825. kisasszony hó 30-ik napján kiállított bizonyágaleveleivel.³ Ezekből kitűnik, hogy folyamodók atyja, András, anyja Pettyán Johanna volt; Lajos a taabi pusztán (Nógrádm.) 1794. aug. 6-án született és a szügyi ág. ev. lelkész által kereszteltetett. — Nisnyánszky Lajos 1847-ben Lippán elhunyt.⁴

Novák. Családi hagyomány szerint Novák Novák a XVI. század végén mint ezredes szolgált a hadseregben és birta a nyitra-vármegyei Novák, a nógrádmegyei Novák és a mosonmegyei Novák nevű falukat. Novák Novák török fogságba került és mikor onnan kiszabadult, Moldvában telepedett le és egy gazdag örmény leányt vett feleségül. Fiait: Kristófot, Jakabot, Mártont és Emánuel örményeknek nevelte. Ezek aztán atyjuk elhalálása után, a török üldözések elől a XVII. század elején bevándoroltak Erdélybe és Szamosujvározt telepedtek le. Mária Terézia királynő (Bécs, 1753. július 30.) nemesítette Novák Kristóf, Jakab, Márton és Emánuel testvéreket, továbbá Kristóf nejét: Kristóff Máriát, Jakab nejét: Ötves Annát, Márton nejét: Tódor Ilonát és Emanuel nejét: Daniel Annát. A címeres nemes-levelet 1753. szept. 26-án hirdették ki az erdélyi országgyűlésen Nagy-Szebenben. A címerszerzők leszármazói közül többen Temes vármegyébe költöztek.⁵ Novák Ferencz petrományi jegyző Temes vármegyének 1829. május 4. tartott gyűlésén hirdettette ki nemességét Bihar vármegyének 1818. aug. 3-án kelt bizonyágalevelel.⁶ Utóbb Temes vármegye 1830. évi jul. 26-án Novák János nemességét is igazolta.⁷ Novák Danovak és Novák Antal testvérek, csakovai lakosok, Temes vármegyének 1834. évi ápr. 22-én tartott közgyűlésén hirdettették ki nemességüket Torontál megyének 1832. jun. 13-án kelt bizonyítványával. Ebből kitűnik, hogy Belső-Szolnok vármegyéből származnak és atyjuk János bobdai urad. tisztartó, anyjuk Lászlóffy Mária volt.⁸ Novák Péter aradmegyei táblabíró és tb. ügyész — fiával, Péterrel együtt — Temes vármegyének 1844. márcz. 22-én tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét Arad vármegyének 1834. márczius 3-án kelt bizonyágalevelel.⁹ Novák Imre vingai lakos Temes vármegyének 1847. június 18-án tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét Arad vármegyének 1837. máj. 22-én kelt bizonyágalevelel.¹⁰

¹ Jkv. 1824. évi 3256. — ² Jkv. 1839. évi 1368.

³ Jkv. 1828. évi 1494. — ⁴ Jkv. 1847. évi 1106.

⁵ Jkv. 1844. évi 1040. — ⁶ Jkv. 1829. évi 1050. — ⁷ Jkv. 1830. évi 1682. — ⁸ Jkv. 1834. évi 1022. — ⁹ Jkv. 1844. évi 1040. — ¹⁰ Jkv. 1847. évi 2231.

A Temes vármegyébe költözöttek közül Novák *Ferencz* a mult század harminczas éveiben előbb Petrományon, aztán Giládon mint községi jegyző, utóbb mint megyei esküdt szolgált. Meghalt 1891-ben.¹ Vertán Annával kötött házasságából származott gyermekei: a) István, ki a 60-as években temesmegyei esküdt volt; b) Antal, temesvár-gyárvárosi háztulajdonos; c) Vilmos, gazdatiszt; d) Teréz, Novák Péter megyei árvaszéki könyvvezető neje; e) Magdolna, első férje Wagner Antal, második férje Lányi másképp Lanik János, temesvári kórházi gondnok; f) Hermina Peternelli László murányi volt jegyző neje; g) Erzsébet, Beállo Döme temesvári ügyvéd neje; h) Anna, Bachmann József cs. kir. százados néje.

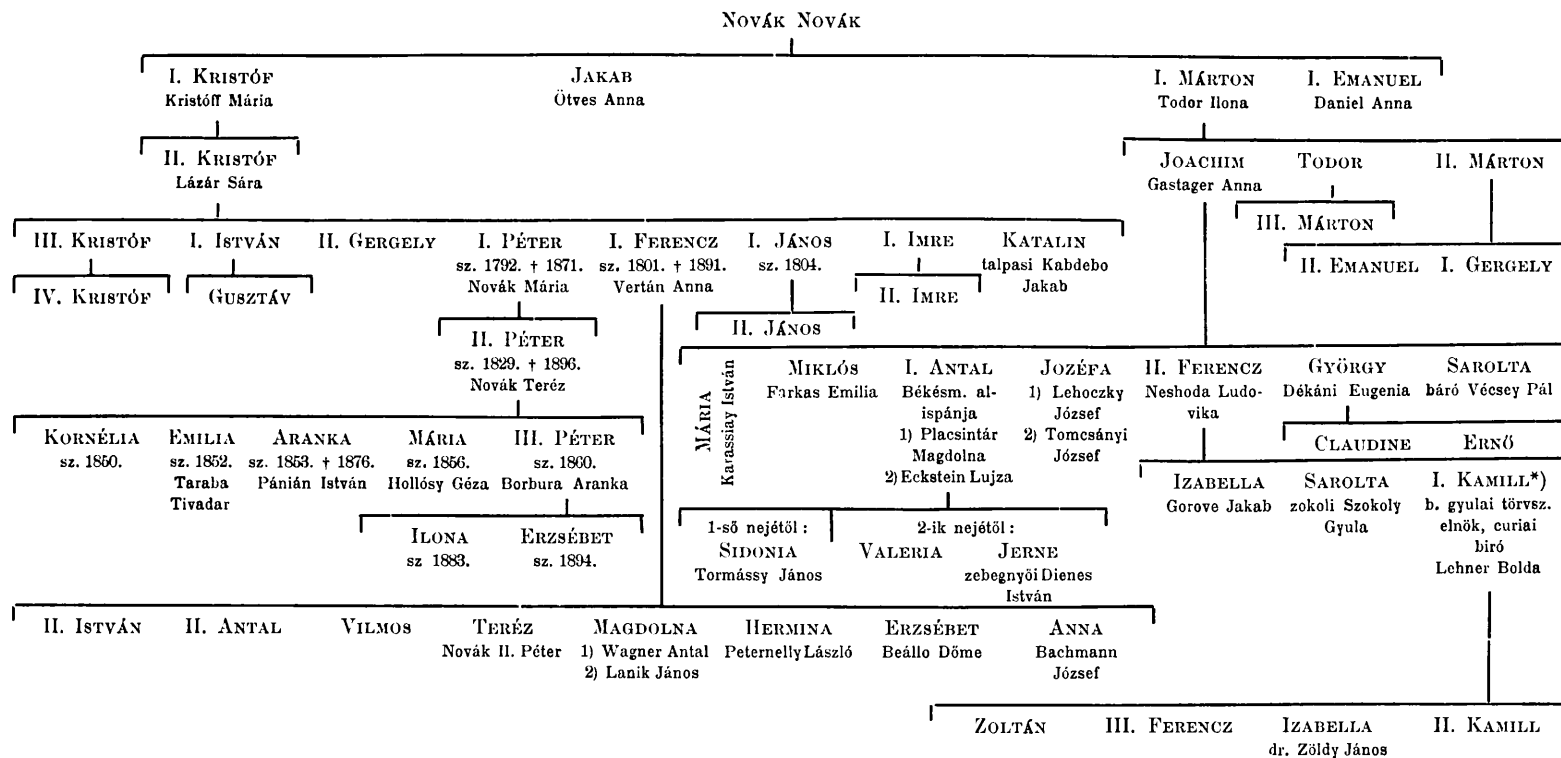
Novák *János* 1830—1848. szécsányi közs. jegyző volt. A szabadságharcban mint százados vett részt a 36. honvédszászlóaljnál. Fia, János a hatvanas években borsod-vármegyei törvényszéki ülnök volt.

Novák *Imre* Vingán lakott; fia, Imre a hatvanas években Arad vármegye levéltárnoka volt.

Novák *Péter* Arad vármegye táblabírája és ügyésze volt; ugyancsak Arad megyében bírta Vaszoja nemesi birtokot. Meghalt 1871. okt. 30-án, 82 éves korában Zsebelyen. Fia, *Péter* (szül. 1829. jun. 25. Arad, meghalt 1896. május 5. Vaszoja) a szabadságharc idején mint állami magtári biztos szolgált, 1861—63. vukovai, 1863—1866. ligeti, 1866—1875. zsebelyi községi jegyző volt. 1875-től 1889-ig Temes vármegyénél előbb mint árvaszéki ülnök, aztán mint számvevő, főpénztári ellenőr és árvaszéki könyvvezető szolgált: 1889-ben nyugdíjba ment. Halála után vaszojai birtokát fia, Péter örökölte.

E kiterjedt család temes- és békésmegyei² ágának nemzedékrendje a következő:

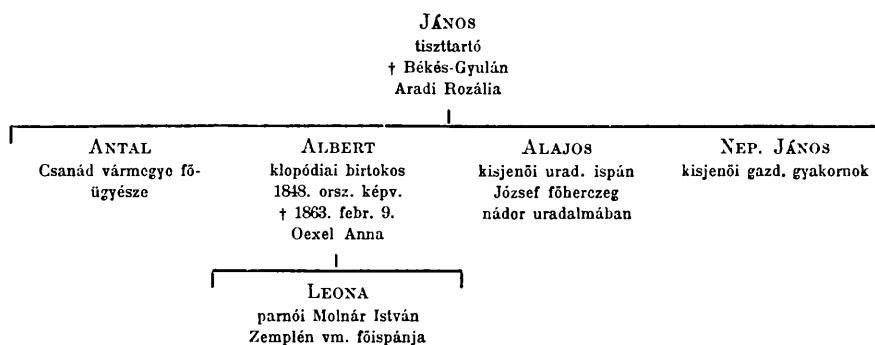
¹ Temes vm. levéltára 1896. évi 6086. — ² Karácsonyi: Békés vmegye tört. III. 189.

*) I. Ferencz József király 1887. okt. 15. kelt elhatározásával a „szentmiklósi” előnevet kapta.

A család r. kath. vallásu. Czimere a diploma szerint: Vágott pajzs. A felső, vörös mezőben arany keresztben függő ezüst mérleg. Az alsó, kék mezőben hármás zöld halmon álló, jobbra fordult fehér galamb, csőrében zöld galyat tart. Sisakdisz: a pajzsbeli galamb, a zöld golyat fölfelé tartva. A takarók színe a diplomában nincs megjelölve.

Nyéký. Nyéký Albert klopódiai birtokos, csanádmegyei tb. alügyész és táblabíró az 1838. ápr. 5-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét, Csanád vármegyének 1835. Szt.-lván hó 23-án kiállított bizonyáglevelével, melynek alapjául Bihar vármegyének 1835. bőjtelő hó 23-án kiállított bizonyáglevele szolgált.¹ Ezekből kitűnik, hogy I. Ferencz király (Bécs, 1817. jul. 18.) megerősítette a Nyéký alias Knédly-család nemességét. A királyi diplomában említettnek: Nyéký alias Knédly János sebesi tisztartó, aki 1809-ben hadnagy volt a nemesi fölkelő seregben; továbbá Nyéký János pécskai plébános és ennek testvérei: Mihály, Csanád vármegye jegyzője és László. — János tisztartó leszármazói ezek:

Nyéký Albert klopódiai birtokos 1838-ban Temes vármegye táblabírájává nevezetett ki.² Az 1848-iki országgyűlésen a moraviczai választó-kerületet képviselte. 1849-ben verseczi főszolgabíróvá választatott meg. Meghalt 1863. évi február hó 9-én Klopódián, 55 éves korában. Leánya, Leona parnói Molnár István zemplénmegyei főispán neje volt. A család róm. kath. vallásu.

Nyikos (nagygyimóthi). Nagygyimóthi Nyikos György torontálmegyei táblabíró, csatádi kincstári ispán, az 1820. évi ápr. 10-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét, Torontálmegye 1819. ápr. 27-én kelt bizonyáglevelével.³ Ebből kitűnik, hogy II. Mátyás király 1618-ban nemesítette Nyikos Mihályt. A család 1743. évi márczius hó 28-án Veszprém, 1776. évi december hó 16-án Fejér, 1803. évi február hó 15-én Komárom vármegyétől kapott nemesi bizonyáglevelet. Nyikos György csatádi kincst. ispán és neje szül. Molnár Teréz 1839. szept. 30-án kelt közös végrendelete a vármegyei levéltárban őriztetik.⁴ Végrendeletükben említik, hogy Temesvárott a Józsefkülvárosban házuk van. Egy gyermekük volt: Emilia, férj. Klyncharich Miklósné, aki már elhunyt. Nyikos György testvére: László, akinek neje: Nagyváthi Lidia és gyermekei: Julia, Katalin és Pál, budai ev. ref. segédlelkész. E család nem szerepelt meggyénkben.

¹ Jkv. 1838. évi 1262. — ² Jkv. 1838. évi 3247.

³ Jkv. 1820. évi 1162. — ⁴ Kihirdettetett 1845. évi aug. 8. 3940. sz. a.

Odor. Vasvármegyei eredetű család¹, melynek egyik érdekes tagja, Odor Samu 1836-tól 1889-ig, vagyis több mint ötven esztendőn át szolgált Temes vármegyét. Odor Samu 1815. október 22-én született Baján, Odor Mihály és Kohlhammer Anna szülöktől. 1836. december 15-én mint Bogma Mihály buziási járási főszolgabíró irnoka lépett Temes vármegye szolgálatába, 1846—48 esküdt, 1848—49 alszolgabíró volt. Utóbb Vukovich Sebő kormánybiztos által több megye területére élmezési polgári biztossá kineveztetvén, az akkori nagy idők szelleméhez képest oly hazafias irányu működést fejtett ki, hogy azt megörökítésre méltónak találta Horváth Mihály is, »Magyarország függetlenségi harczának története« című művében. A szabadságharcz után bujdosott; 1852-ben elfogták és 3 hónapig vizsgálati fogságban tartották a pesti »Neugebäude«-ben. Kiszabadulása után újra elfogták és 1854-ben sánczfogságra ítélték. Megkegyelmezés folytán 1857-ben szabadult ki a csehországi Josefstadtból. 1861-ben a vármegye közönsége főszámvevőnek választotta meg és ezen állásában megmaradt az 1889. év végén bekövetkezett nyugdíjazásáig, közbecsüléstől és köztisztelettől környezve. Meghalt 1904. évi november hó 14-én. Nejével, czeplédi Mészáros Ignác temesmegyei volt alszámvevő özvegyével szül. Traytler Alojziával kötött házassága gyermektelen maradván, adoptálta mostoha leányát, czeplédi Mészáros Amáliát és annak fiát, dr. Odor Béla gyógyszerészt. Testvéröccse, Odor Ferencz 1848-ban megyei irnok volt, résztvett a szabadságharczban és honvéd-főhadnagygyá lépett elő. Meghalt 1862-ben.

Czímere az I. Lipót király által (Bécs, 1673. május 4.) Odor Sámuel és testvérei János és Ferencz részére kiadott nemesi diploma szerint: Vörösben egy tova siető folyó, fölötte félhold és csillag. Sisakdisz: ágyékával kiemelkedő griff, bal lábával babérgalyat, jobbal kardot tart. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Források: Jkv. 1841. évi 3461. és 1842. évi 357. — Horváth Mihály: »Magyarország függetlenségi harczának története«, II. 79. — »Vukovich Sebő emlékiratai Magyarországon való bujdosása és száműzetésének idejéből.« Sajtó alá rendezte Bessenyei Ferencz. (Budapest, 1894.) 412. l. — Odor Samu. (»Délmagyarországi Lapok« vezércikke, 1886. évf. 286. sz.) — Visszaemlékezéseim 1848/49-re, Odor Samu feljegyzései. (»Délmagyarországi Közlöny«, 1899. évi aug. 13-iki száma).

Oexel. L. Rónay alatt.

Olgyay. Olgyay Jeromos, temesvári kir. kincstári tollvivő az 1847. évi jun. hó 10-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét, Pozsony vármegye 1846. Szt.-Iván hó 30-án kelt bizonyoságlevelével.¹ Ebből kitűnik, hogy atyja, Zsigmond pozsonyvármegyei alispán és később a dunáninneni kerületi tábla ülnöke volt; a család birta Olgya ősi adományos birtokot Pozsony vármegyében. — Az Olgyay-család nem szerepelt Temesben.

Ondrejkovics. Ondrejkovics Mihályt és fiait: Jánost, Sándort és Mihályt az 1807. böjtmás hó 12-én tartott közgyűlésen, majd 1819-ben felvették a vármegye nemesei közé.² Utóbb Ondrejkovics Sándor bruckenai, azelőtt knézi jegyző és fiai: Rudolf, János, József, Ferencz, Mihály, Antal és Sándor az 1837. okt. 7-én tartott közgyűlésen igazolták nemességüket Nyitra vármegye 1836. évi 1271. sz. bizonyoságlevelével.³ Az ekkor bemutatott keresztlevelekből kitűnik, hogy Rudolf 1806. okt. 5, János 1808. decz. 4, József 1814. márcz. 19. és Ferencz 1816. okt. 10-én Szt.-Annán (Arad megye), Mihály 1819. ápr. 27-én Temesvárott, a Gyárvárosban, Antal 1821. nov. 17-én és Sándor 1825. márczius 25-én Varjason született. — Ondrejkovics Sándor fia, János részére 1838-ban a vármegye nemesi bizonyoságlevelet adott ki.⁴ — Józsefet 1839-ben a várm. orsz. követi irnoknak választotta meg;⁵ József utóbb esküdt és 1844. évben ügyvéd

¹ Jkv. 1847. évi 2194.

² Jkv. 1807. évi 266. és 1819. évi 1147. — ³ Jkv. 1837. évi 3493. — ⁴ Jkv. 1838. évi 2404. — ⁵ Jkv. 1839. évi 1456.

lett.¹ Testvérei közül 1841-ben Rudolf bruckenaui jegyző, Mihály iparos Knézen, János iparos Szakálházán, Ferencz Temesvárott lakott.²

Ónossy (stomfai). V. Ferdinánd király (Bécs, 1842. július 28.) nemesítette Ónossy Mátyást és egyszersmind donációt adva neki a pozsonymegyei Stomfa mezővárosban levő nemesi birtok egy részére, a »stomfai« előnevet is adományozta. Az erre vonatkozó adománylevelet Pozsony vármegyében 1843. augusztus 7-én és Temes vármegyében 1844. június 4-én hirdették ki.³ Ónossy Mátyás már akkor anyja, szül. Oexel Antónia révén, klopódiai birtokos volt; 1845. február 25-én kitüntetéssel letette az ügyvédi vizsgát.⁴ Temes vármegye az 1848. országgyűlésre Vukovich Sebő oldala mellé követi irnoknak küldte fel; utóbb Orczyfalvára alszolgabírónak és 1849-ben Verseczre főszolgabírónak választotta meg. Részt vett a szabadságharcban is, különösen kitüntette magát Fehértemplom város védelmében a támadó ráczok ellenében. A szabadságharc leveretése után elfogták és közkatonának besorozták. Kiszabadulása után visszavonult gazdaságára, menedéket adva üldözött sógorának, murányi Murányi Ignácznak, a későbbi főispánnak és családjának. Az 1861-iki országgyűlésen mint az orczyfalvai kerület orsz. képviselője vett részt. Utóbb kerületét átengedte a száműzetésből hazatért Gorove Istvánnak és a moraviczai kerületet képviselte 1867-től 1883-ig, amidőn visszavonult a magánéletbe. Az országgyűlésen teljes meggyőződéssel Deák Ferencz pártíve volt, aki őt személyes barátságával tüntette ki. Deák eszméihez hű maradt akkor is, midőn utóbb az 1875-iki fuzió után pártonkívüli állást foglalt el. Temes vármegye törvényhatósági bizottságának 1867-től 1905. évi január hó 29-én bekövetkezett haláláig tagja volt és a hetvenes években élénk részt vett a vármegyei közügyek intézésében. Leszármazói nem maradtak.

Czímere a diploma szerint: Kék ékkel hasított vörös pajzs. Az ékben szakadásos fehér sziklacsoporton drágaköves arany korona. A pajzs felső jobb sarkában ezüst dárda és ezüst nyíl, a felső bal sarkában pedig ezüst buzogány és arany markolatu egyenes kard, keresztbe téve. Sisakdisz: Arany zsinóros kék mezbe öltözött magyar harcos, arany ővvel, kócsagtollas, vörös süvegű prêmes kalppal; jobbáiban nemzeti színű zászlós dárda, balja kardjának markolatán. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Orbány. Orbány Mária mehalai lakosnő, az ottani vendégfogadó bérőlje, az 1837. szept. 30-án tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét Székely-Udvarhely, Keresztur és Bardócz székeknek 1837. évi Szt.-György hó 1-én kelt bizonyáglevelével.⁵ Orbány Máriát 1838-ban mint Belits János özvegyét említik.⁶

Orbonás. Orbonás Mihály József temesvári vendégfogadós 1834-ben Hunyad vármegye bizonyáglevelével kívánta igazolni nemességét. A vármegye azonban nem találta azt elégségesnek nemessége igazolására.⁷ 1838-ban újra elutasította őt nemességének kihirdetése iránti kérelmével, mert nem mutatta ki, hogy fia annak az Orbonás Györgynek, akinek részére Hunyad vármegye bizonyáglevelet állított ki.⁸

Ormós (csicséri). A csicséri Ormós-család Ung vármegyéből, a csicséri Orosz és a csicséri Jobbos-családdal egy törzsből származik, s okiratos emlékei az Árpádházi királyokra vezetnek vissza. A család egyik ága utóbb Zemplén vármegyében, Agárdon birtokolt és házasság révén Arad- s Temes vármegyékbe ágazott. A másik ág: a szabolcsi ág Ormós Imrétől származik, akinek anyja Nagy-Tárkányi Zsófia volt. Imre

¹ Jkv. 1844. évi 407. — ² Voksoló nemesek lajstroma 1841.

³ Jkv. 1844. évi 2059. — ⁴ Jkv. 1845. évi 5291.

⁵ Jkv. 1837. évi 3311. — ⁶ Jkv. 1838. évi 2292.

⁷ Jkv. 1834. évi 2005. — ⁸ Jkv. 1838. évi 3399.

ágának utolsó férfi tagja 1844-ben Györgyben halt ki. Utána egy leány maradt: Katalin férj. luhányi Bay Gáborné, aki 1866-ban szintén elhunyt.¹

Csicseri Ormós István zemplénmegyei esküdt fia, Antal aradmegyei táblabíró és pénztárnok 1774. aug. 8-án nemesi bizonyáglevelet kapott Zemplén vármegyétől. Ezt 1775. márcz. 13-án Bihar és 1798. jun. 11. Arad vármegyénél kihirdettette. Utóbb Antal fia, András 1820. márcz. 16-án nemesi bizonyáglevelet kapott Arad vármegyétől és azt Temes vármegye 1820. ápr. 10-én tartott közgyűlésén kihirdettette.² András később testvérével, Józseffel együtt, új nemesi bizonyáglevelet kapott 1827. jul. 16-án Arad vármegyétől és azt Temes vármegye 1828. július 14-iki közgyűlésén kihirdettette.³

A Temesben elsőnek letelepedett Ormós *András* 1815—1832. temesmegyei szolgabíró, majd főszolgabíró, 1835—1842. vármegyei főadószedő volt és 1842. évi nov. 29-én Temesvárott gyermektelenül meghalt.⁴ Ő hozta a vármegyébe unokaöccsét, Ormós József aradmegyei főszolgabíró elsőszülött fiát, *Zsigmondot*, aki utóbb 1871-től 1889-ig a vármegye és 1876-tól 1889-ig Temesvár szab. kir. város főispánja volt, s nevét és emlékét nem csupán a közigazgatás terén szerzett nagy érdemeivel, hanem a kulturális és társadalmi alkotások díszes sorozatával örököltette meg e megye és város történetében, a délvidék nemzeti közművelődése ügyében pedig hosszú időkre fénylő vezércsillag marad.

Id. Ormós Zsigmond 1813. február 20-án az aradmegyei Pécskán született. Iskolai tanulmányait Temesvárott, Szegeden és Nagyváradon végezte. Befejezván a jogot, Temes vármegye 1834-ben »kis-követ«-nek küldte a pozsonyi dietára, hol tagja volt a Lovassy László elnöklete alatt megalakult »társalkodó egyesület«-nek. E miatt őt is, mint Pulszky Ferenczet, elzárták a cenzurázástól. 1838-ban vármegyei aljegyző, 1841-ben szolgabíró, 1848-ban buziási főszolgabíró volt, 1849-ben a rittbergi (végvári) választókerület képviselője lett. A szabadságharc alatt kiterjedt hazafias működést fejtett ki, a miért egyike volt az elsőeknek, akik foglyul kísérték a temesvári kasamatákba. Csak kilencz hónap múlva szabadult ki börtönéből. Az abszolutizmus alatt visszavonult és élénk irodalmi tevékenységet fejtett ki. Irt regényeket, színműveket, történelmi és műkritikai munkákat, melyekért a magyar tudományos akadémia 1861-ben tagjának választotta. Sokat utazott külföldön, behatóan tanulmányozva a német és olasz festészeti iskola remekeit. 1861-ben főjegyzőnek választotta Temes vármegye, de az októberi diploma folytán ismét visszavonult magányába. Az alkotmányos idők beálltával Temes vármegye első alispánja lett; ez állásában maradt 1871-ig, midőn főispánná neveztetett ki. A következő évben a Szt.-István-rend kiskeresztjével lett kitüntetve. 1876-ban Temesvár szab. kir. város főispánjává nevezte ki a király. 1883-ban — ötven évi szolgálati jubileuma alkalmával — a Lipót-rend közép-keresztjét nyerte. A főrendiház szervezésekor a király a főrendiház tagjává nevezte ki. 1889-ben ment nyugdíjba, hosszú, hű és sikeres szolgálatainak legfelsőbb elismerése mellett. Meghalt 1894. november 17-én Temesvárott. Ormós Zsigmond írói tevékenysége főleg a történelem és műkritika terén igen kiterjedt. Legnagyobb és legismertebb műve: »Az Árpádkori művelődés története.« Egész életében követte nagy mestere, Kölcsey Ferencz példáját, »olthatatlan lánggal égve erényért, hazáért, emberiségért.« Ő alkotta és virágoztatta fel a »Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeumi-társulat«-ot, melynek élte fogytáig elnöke és bőkezű maecenása volt, s végreendetében is fejedelmi bőkezűséggel emlékezett meg a társulatról. Egyik megalapítója és hosszabb időn át elnöke volt a temesvári »Társaskör«-nek, a temesvári magyar színiügyművelődőegyletnek, stb.⁵

¹ Nagy Iván, VIII. 261—263. és 331; Siebmacher, 465; Turul, 1888. évfoly. 174. I. — ² Jkv. 1820. évi 1077. — ³ Jkv. 1828. évi 1903. — ⁴ Jkv. 1842. évi 4112. — ⁵ Áldor Imre: Ormós-album, Temesvár, 1883. — Patzner István: Ormós Zsigmond, Temesvár, 1895. — Sturm Albert: Új országgyűlési Almanach, 1877—1892., 153—154. I.

Id. Zsigmond unokaöccse, ifj. *Zsigmond* szintén maradandó érdemeket szerzett Temes vármegye közigazgatása körül. Még egészen fiatal volt, midőn elvégezve jogi tanulmányait és letéve az ügyvédi vizsgát, 1878-ban a kisbecskereki választókerület országgyűlési képviselőjévé választotta, a mely kerületet két cikluson át képviselte. Az 1883. évi decz. 20-án megtartott tisztujtáson Temes vármegye közönsége alispánnak választotta meg, 1885. elején kir. tanácsossá neveztetett ki. Hat évi alispánkodása alatt lerakta a megyében a modern közigazgatás alapjait. 1889. decemberben nyugdíjba ment. Meghalt 1893. július 26-án Temesvárott.

ISTVÁN
zempléniügyi esküdt

|

ANTAL
aradmegyei pénztárnok
táblabíró
Almássy Krisztina

|

<p>ANDRÁS † 1842. nov. 29. Temesvár buziási főszbíró Temes vármegye főadószedője több vármegye táblabírája</p>	<p>JÓZSEF aradmegyei főszbíró † 1848. febr. 16. Almás váradai Török Anna</p>
--	--

|

<p>I. ZSIGMOND sz. 1813. febr. 20. Pécska † 1894. nov. 17. Budapest Temes vm. és Temesvár szab. kir. város főispánja főrendiházi tag a m. tud. akad. tagja</p>	<p>I. PÉTER sz. 1814. okt. 5. Pécska † 1904. máj. 6. Arad kir. tanácsos Arad várm. alispánja gr. Königsseg Julia (br. Simonyi Lajosné)</p>	<p>SÁNDOR † 1872. nov. 8. Arad aradm. főszb. orsz. képv.</p>	<p>JÁNOS † 1884. 1) Hoffmann Borbála † 1879. 2) Horváth Teréz</p>	<p>ROZÁLIA † 1866. jun. 11. Arad Németh Károly mérnök</p>
--	--	--	---	---

|

<p>JERNE gr. Königsseg Fidél</p>	<p>1 só nejétől: II. ZSIGMOND † 1893. jul. 26. Temesvár kir. tanácsos Temes vm. alispánja Kirják Ida</p>
--------------------------------------	--

|

<p>2-ik nejétől: II. PÉTER</p>	<p>JANKA † 1899. aug. 22. Békésgyula Gallacz János műszaki tanácsos</p>
------------------------------------	---

|

<p>IMRE † 1896. ápr. 2. Temesvár</p>	<p>III. ZSIGMOND kir. őrdész nagyajtai Fekete Emý</p>
--	---

¹ Aradi Közlöny és Arad és Vidéke, 1904. évi május hó 7., 8. és 15. számai.

Oszlányi. Oszlányi József temesvármegyei tb. esküdött a maga és testvére Péter, valamint a Veszprémben lakó Oszlányi Ferencz nevében folyamodott a királyhoz nemességének elismerése végett. A kérvényt a m. kir. helytartótanács 1830. évi 31.386. sz. rendeletével véleményes jelentéstétel végett leküldte Temes vármegyéhez, mely a kérelmet pártolta, azzal az indokolással, hogy az Oszlányi József által bemutatott iratok tanúsága szerint az ilméri Oszlányi nemzetség 1640-ig Nyitra vármegyében nemesi jogokat gyakorolt, onnan a törökök berohanása miatt elköltözött, de 1663. évben Oszlányi István személyében Veszprém vármegyében ismét feltűnt; O. István azonban — mivel a török pusztítások folytán az egyházi anyakönyvek elvesztek — nemesi jussait kimutatni nem tudta.¹ A helytartó-tanács 1831. évi 32.693. sz. a. a folyamodókat elutasította kérelmükkel.² Érdekes különben, hogy a vármegyei karok és rendek ennek daczára özv. Oszlányi Erzsébetet, valamint József és Péter nevű fiait a voksoló nemesek lajstromába felvették, azzal az indokolással, hogy nevezettek az előbbi (1828-ik évi) tisztujtításon is szavazattal birtak.³ Oszlányi József esküdött és Oszlányi Péter ügyvéd a voksoló nemesek 1838. és 1841. évi lajstromába is fel voltak véve.

Osztóics (nagy- és kissemklaki). Az Osztóics-család Boszniából származik. Midőn a törökök elfoglalták Boszniát, s alkotmányát és szabadságát megsemmisítették, sőt a lakosságot a mohamedán vallás felvételére kényszerítették, számos keresztény család Magyarországra vándorolt át, segítségére lévén a magyar nemzetnek, hogy a közösen gyűlölt törököt kiűzhesse. Ezek közt volt az Osztóics-család is, mely Ujvidéken telepedett le, hol előkelő tisztségekbe jutott. II. Lipót király (Bécs, 1791. márczius 7.) a török háboruban szerzett érdemekért nemesítette Osztóics Bazilt, (Vazult) és nejétől, Chrisztics Máriától született gyermekeit, Jánost, Pétert, Györgyöt, Erzsébetet és Annát, továbbá fia János nejétől, Dimovics Annától született unokáit, Bazilt és Máriát. Az erről kiállított czimeres nemes-levelet Bácsmegyében 1791. decz. 2-án és Szerém vármegyében 1792. ápr. 17-én hirdették ki. Utóbb I. Ferencz király (Bécs, 1802. decz. 9.) Osztóics János, Szerém vármegye táblabírája és Ujvidék sz. kir. város tanácsnokának, Péter, Ujvidék város pénztárosának és Györgynek adományt adott, 60.422 frt 58¹/₂ kr. lefizetése ellenében, a temesmegyei Nagy- és Kis-Schemlőkre (a mai Nagy- és Kis-Semlak) és egyszersmind a »nagy- és kis-schemlőki« előnevet engedélyezte nekik. Az erről szóló diplomákat Temes vármegye 1803. évi november hó 14-én tartott közgyűlésén hirdették ki.⁴

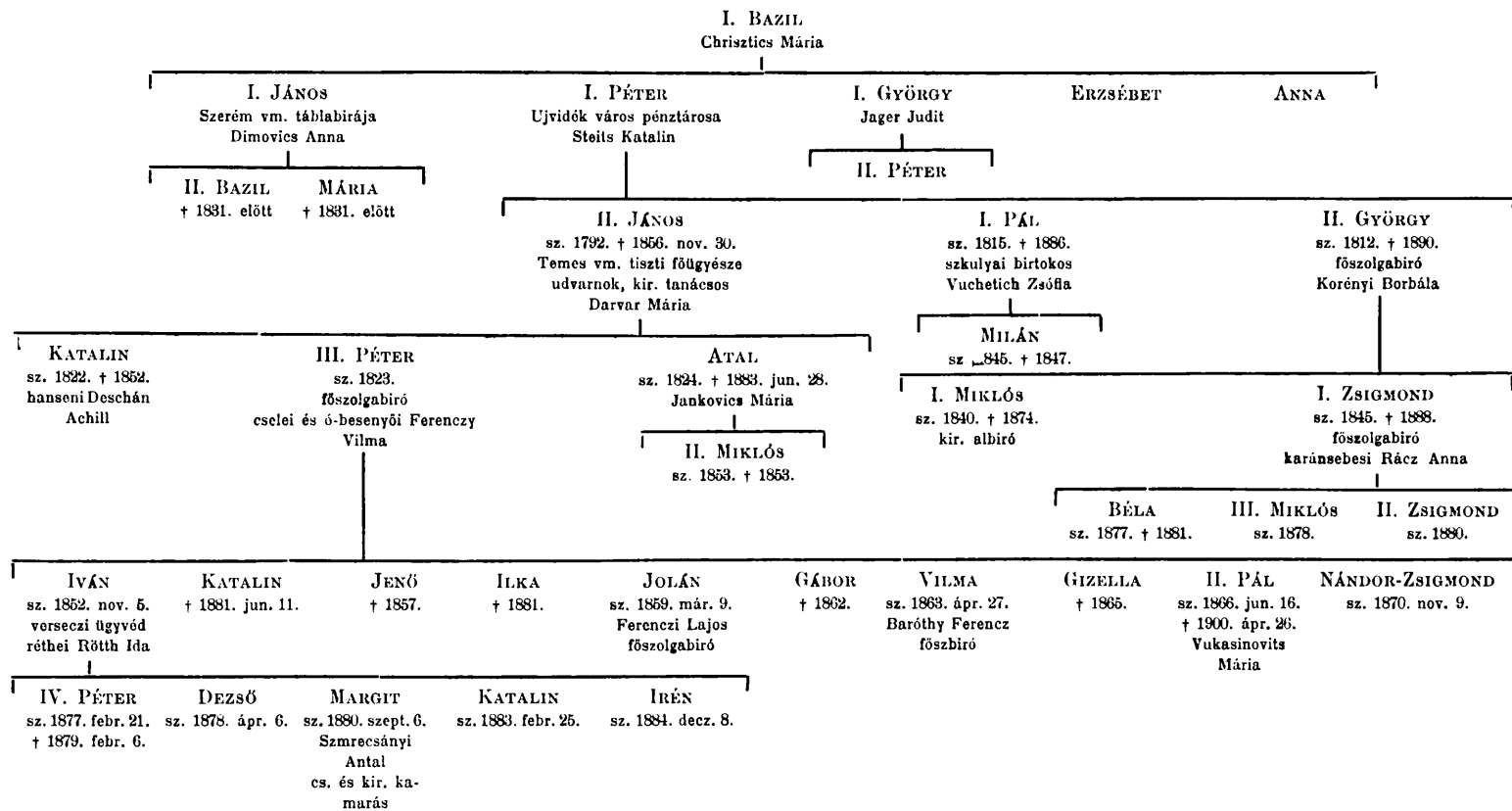
A család több tagja tisztséget viselt Temes vármegyénél. Kivált közülök az 1792-ben született II. János, a nemességszerző Bazil unokája, aki már 20 éves korában aljegyzője, utóbb 1838-ig tiszti főügyésze volt a vármegyének; ekkor V. Ferdinánd király udvarnokká és 1847-ben kir. tanácsossá nevezte ki. Fia, III. Péter ugy a szabadságharcz előtt, mint az alkotmány helyreállítása után 1883-ig főszolgabíró volt. Főszolgabírói tisztséget viseltek továbbá: II. György és I. Zsigmond is, előbbi a hatvanas években, utóbbi 1874-től 1883-ig.⁵

A család jelenleg is birtokolja Nagy- és Kis-Semlakot. Egyik tagja, I. Pál 1842. május 16-án 40.000 frton megvette a temesmegyei Szkulya egyharmad részét Kayser Istvántól, de már 1843. január 26-án eladta 43.000 frtéért báró Lo-Prestyné szül. losenbrunni Le Roy Josefinnak.⁶

Nemzedékrendje ez:⁷

¹ Jkv. 1831. évi 1855. — ² Jkv. 1832. évi 187. — ³ Jkv. 1832. évi 1350.

⁴ Jkv. 1803. évi 907. — ⁵ Jkv. 1832. évi 705., 1838. évi 3246., 1861. évi 4. — ⁶ Jkv. 1842. évi 3417. és 1843. évi 1170. — ⁷ Jkv. 1824. évi 2194. és 2241., 1831. évi 224., 835. és 976., 1833. évi 2121., 1839. évi 322., 1847. évi 1167. A család közlései. Gyászjelentés-gyűjtemény muzemunkban. Osztóics János végrendelete Temes vármegye levéltárában. Voksoló nemesek lajstromai.

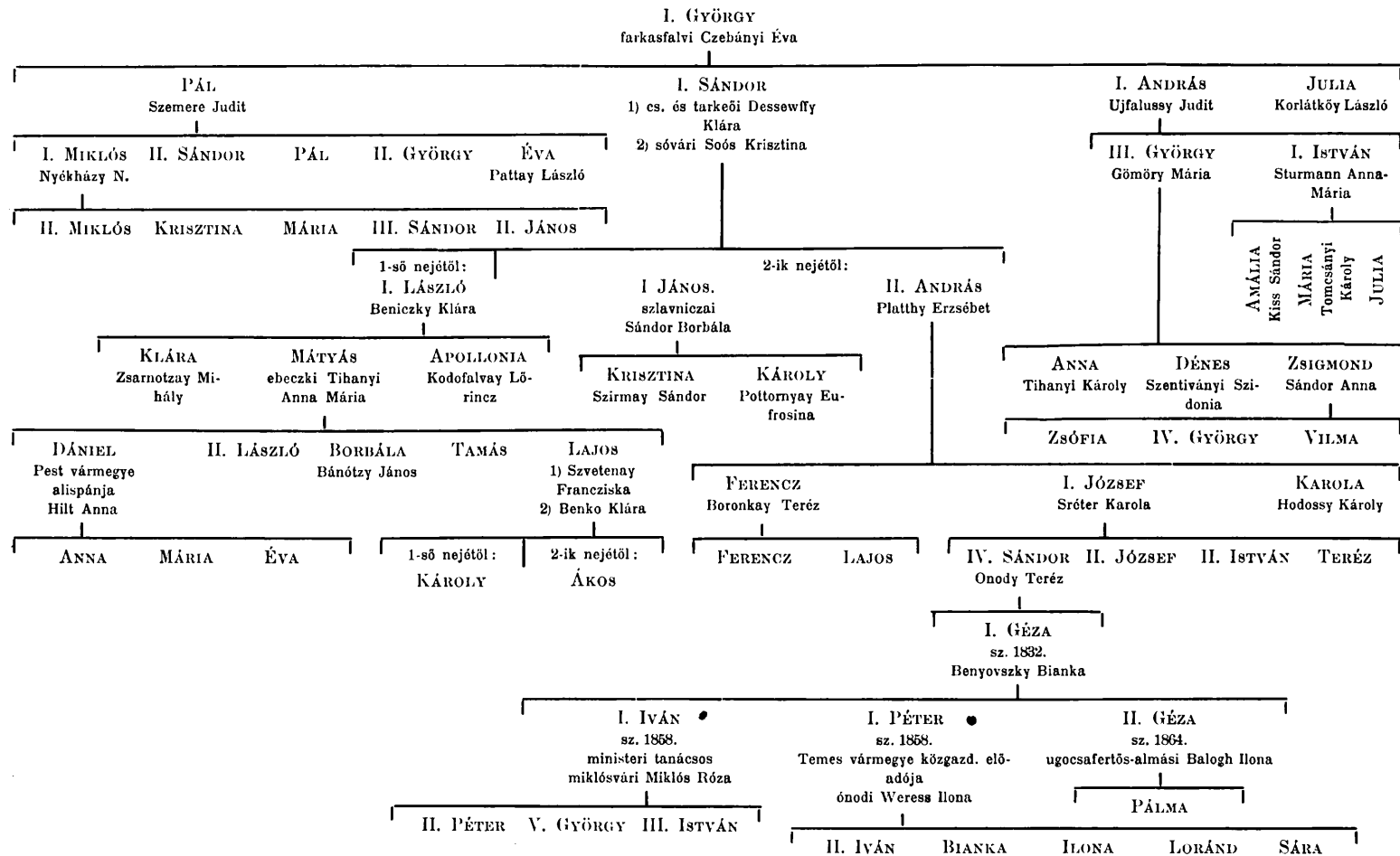

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. 1. arany mezőben jobbra tekintő fekete sas, vörös nyelve kiöltve, szárnyai kifeszítve; 2. vörös mezőben ezüst színű oroslán ágaskodik; 3. vörös mezőben kék mezű, balra fordított férfikar arany markolatu kardot tart; 4. kék mezőben vörös mezű, jobbra fordított férfikar ezüst buzogányt tart. A két alsó osztály között ezüst színű ék nyulik fel a pajzs közepéig; ebben zöld halmon zöld fenyőfa. Sisakdisz: két fekete sasszárny között a pajzsbeli ezüst oroslán emelkedik ki. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Ottlyk (ozori és kochanóczi). Egyike Magyarország legrégebb és legtekintélyesebb nemes-családjainak. II. András király 1232-ben Hodszlov (László) de genere Otting részére a keresztes háboruban teljesített hősi szolgálatainak jutalmául adományt adott az ozori birtokra, mely Trencsén vármegye mostani báni járásának legnagyobb részére kiterjedt. A ritka becsű donációk levél eredetije jelenleg Ottlyk Iván földmivelésügyi miniszteri tanácsos birtokában van. Hü fénykép-másolatát ezen kötethez mellékeljük. — A család később donációkat kapott Zsigmond királytól 1397. és 1410-ben. I. Lipót király (Bécs, 1688. aug. 18.) Ottlyk György ezredesnek, Budavár visszavételekor tanusított hősies magatartásáért, ősi nemessége megerősítése mellett, új czímet adományozott.

Hodszlov (László) leszármazói részt vettek a középkori háborúkban. A várnai csatában ketten estek el: Péter és Mihály. Ottlyk András Mátyás király kedves embere: koronaőre és visegrádi várnagya volt. A mohácsi csatában három Ottlyk-testvér áldozik vérével és életével: Simon, Mihály és Péter. Ottlyk Márton alországbiró és a lutheranusok magyarországi patronusa volt; ennek unokája, János, Trencsén vármegye alispánja (1666.) híres arról, hogy 136 évet élt. Ottlyk *György* II. Rákóczy Ferencznek kiváló hive volt, miért Karaffa Eperjesen fejvesztésre ítélte; már a vérpadon volt, midőn neje, Czebányi Éva meghozta Bécsből a királyi kegyelmet. Ugyancsak ő utóbb I. Lipót királytól kapta a család új czímerét. Kiváló történeti beccsel bír önéletrajza, mely a magyar tud. akadémia levéltárában őriztetik, s melyet — mint a Rákóczy-kor történetének egyik becses forrását — Thaly Kálmán behatóan ismertetett.

Ottlyk Györgytől a család így származik le:

I. Géza (szül. 1832. máj. 29. Budapesten) és Benyovszky Bianka (szül. 1839. május 30. Budapesten) fia, I. *Péter* (szül. 1858. decz. 28. Gyöngyös) a kilenczvenes években Temes vármegyébe származott el, hol Jezvinben kincstári farmbérlő és mint vármegyei közigazdasági előadó s megyebizottsági tag tevékeny részt vesz a közügyek intézésében. Ónodi Weress Ilonával 1882. nov. 20-án kötött házasságából származó gyermekei:

- a) Iván, szül. iltyó 1884. június 10.
- b) Bianka, „ „ 1885. „ 7.
- c) Ilona, „ „ 1887. novemb. 22.
- d) Loránd, „ „ 1889. január 4.
- e) Sarolta, „ Fel-Sáp 1892. április 22.

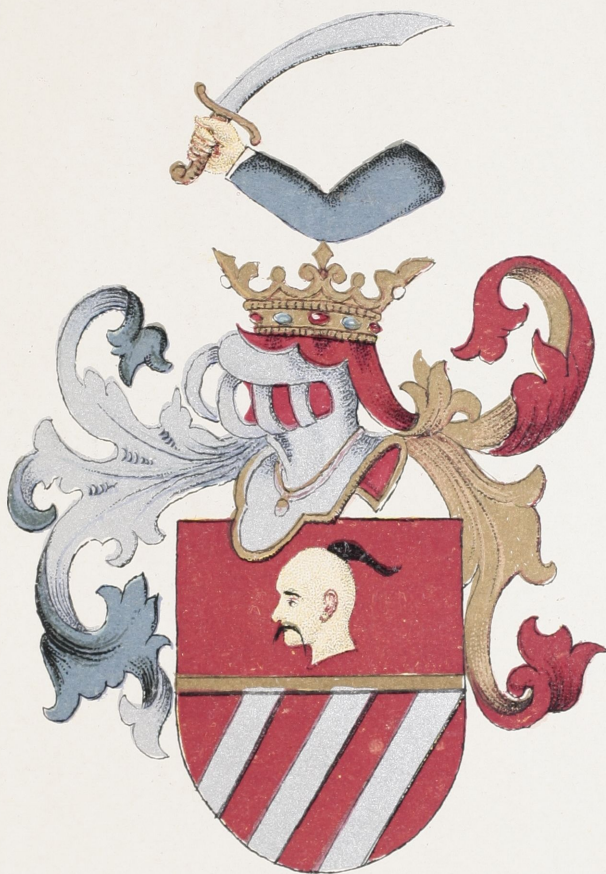
Péter testvérbátyja, *Iván*, földmivelésügyi miniszteri tanácsos; ennek neje: miklósvári Miklós Róza; gyermekei:

- a) *Péter*, szül. Budapest 1885. január 27. † 1905. Rimini.
- b) György, „ „ 1889. június 23.
- c) István, „ „ 1895. október 7.

A család címere: kék mezőben zöld alapon török lovas (fehér turbán, kék ruha) fehér lovon lándzsával rohan a magyar lovasra, ki pejlovon, vörös ruhában, emelt lándzsával tör reája. Fölötte arany L. betű koronával, ezüst félhold és arany csillag között. Sisakdisz: emelkedő medve, jobbjában görbe kardra tűzött török fej, baljában vörös lobogó. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Források: A család közlései. — Nagy Iván, VIII. 304—308. — Siebmacher, 469. — Csergheő F. Tab. Gen. Nob. Fam. Hung. Cent. I. 367—370.

A KORMOS CSALÁD CZIMERE.

ALMÁNFALVAI NIAMESSNY CSALÁD CZIMERE
1578.

A RUDNAI BÁRÓ NICOLICS CSALÁD CZIMERE.

1854.

A CSICSERI ORMÓS CSALÁD CZIMERE.

A NAGY- ÉS KIS-SEMLAKI OSZTOICS CSALÁD CZIMERE.
1791.

A DE POTTERE-POTIER CSALÁD CZIMERE.

A VÁG-SZERDAHELYI PREPELICZAY CSALÁD CZIMERE

A BÁRÓ RAJACSITS CSALÁD CZIMERE.

A SZEPSI-SZENT-GYÖRGYI SZENTGYÖRGYI CSALÁD CZIMERE.
1701.

A SZAJBÉLY CSALÁD CZIMERE.

A ZEPETHNEKI TIVTÖSSY (TÖTÖSSY) CSALÁD CZIMERE
1587.

A TIMÁRY CSALÁD CZIMERE.

